

กองบรรณาธิการ
เลขที่ 111 ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพฯ 10160

“

การพัฒนาจิตใจในการปฏิบัติงาน

วารสาร
ข้าราชการ

ปีที่ 38 ฉบับเดือน พฤษภาคม-มิถุนายน 2536

สารบัญ

- 5** บทบรรณาธิการ
- 6** ความถูกต้อง
ท่านพุทธทาสภิกขุ
- 18** อานาปานสติ
ท่านพุทธทาสภิกขุ
- 43** คุณลักษณะของนักบริหาร
พระเมธีธรรมาภรณ์
- 46** ความสำเร็จในชีวิต
สุขใจ นำสุข
- 54** บทความได้รับรางวัลวันข้าราชการ
พลเรือน ประจำปี 2536
- 67** กฎหมายระเบียบใหม่
ประมุข สุวรรณภักดี
- 80** ฟังผมบ้างสิผมก็มีดีเหมือนกัน
สุสิทธิ์ เศษซ่า
- 88** วิธีสยบความเครียด
- 90** ท่อไอเสีย
เทอร์โบ

วารสารข้าราชการ

ปีที่ 38 ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม-มิถุนายน 2536

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่วิชาการและความเคลื่อนไหวทางด้านการบริหารงานบุคคล
2. เพื่อเผยแพร่แนวความคิดในการปฏิบัติราชการ
3. เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างข้าราชการในอันที่จะเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อราชการ
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาข้าราชการ

ที่ปรึกษา

นายวิลาศ สิงห์วิสัย นายอดุล บุญประกอบ
นายผจง ตันติเฉลิม นายชนะ อินสว่าง
นางทิพาวดี เมฆสุวรรณค์

บรรณาธิการ

นายเฉลิม ศรีผดุง

กองบรรณาธิการ

นายบุญรอด สิงห์วัฒนาศิริ นายปรีชา วิชัยดิษฐ์ นายสม-
โกชน์ นพคุณ นายเกียรติสม กลิ่นสุวรรณ นางสุษาดา
รังสินันท์ นายมานิต สุทธสกุล นางจันทนี โพธิ์วิจิตร น.ส.
พูนทรัพย์ จรรยาสุภาพ น.ส.นัชชา สุดกังวล นายมนตรี
กาญจนจิตรรา นายสมพงษ์ ธนาลาภพิพัฒน์ น.ส.นทิกิพย์
สมเกียรติกุล นางนภาพร กิตติธร น.ส.อมรรัตน์ แกมทอง
น.ส.วรรณพร เทพหัสติน ณ. อยุธยา น.ส.ศิวพร นวลตา
นายบุญแสง ชีระภากร นายสมศักดิ์ นีรวาสี น.ส.นิสากร
อรรรถจรูญ นายสุวัฒน์ สายสว่าง น.ส.สมนึก เหลืองทรงชัย

ประชาสัมพันธ์

นายประจักษ์ จันทนะเสวี

ฝ่ายจัดการ

นายอนุพงษ์ สุขเกษม

เจ้าของ

สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.โทร.281-9454,
281-3333 ต่อ 134

ผู้จัดการสวัสดิการ

นายเฉลิม จันทรเทพางกูร

พิมพ์ที่

หจก.หนึ่งจัดการพิมพ์ 200/26-27 ถนนนเรศ กทม.โทร.
233-6871, 233-5062

สมัครเป็นสมาชิก

วารสารข้าราชการ ค่าสมาชิกปีละ 120 บาท (6 เล่ม)
รวมค่าจัดส่ง บอกรับและส่งเงินในนามผู้จัดการ สวัสดิการ
สำนักงาน ก.พ.ถนนพิษณุโลก ดุสิต กทม. 10300 อนาคต
สั่งจ่าย ปท.สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี ต้องการให้ข้อ
เสนอแนะภาวะปัญหาระเบียบข้าราชการ หรือส่งบทความ
แสดงความเห็น โปรดส่งไปที่บรรณาธิการวารสารข้าราชการ
สำนักงาน ก.พ.ถนนพิษณุโลก ดุสิต กทม.10300

บทบรรณาธิการ

สวัสดีครับ เพื่อน ๆ ข้าราชการและท่านผู้อ่าน วารสารข้าราชการ ฉบับเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 2536 นี้ ได้แหวกแนวออกไปจากที่เคยเป็น โดยได้หันมาเน้นเรื่องจริยธรรมและหลักธรรมของศาสนา เพื่อการเสริมสร้างพัฒนาจิตใจในการทำงาน เพราะหลักธรรมดี ๆ ของศาสนานั้น ควรที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของพวกเขา

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า หลักธรรมของ "ศาสนา" เป็นปัจจัยสำคัญที่เมื่อปฏิบัติตามหลักธรรมต่าง ๆ แล้ว จะเป็นผลนำไปสู่การยกระดับจิตใจ และพัฒนาจิตใจของผู้ที่เชื่อและศรัทธาได้อย่างผลดียิ่ง เพราะหากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานใดได้รับการยกระดับและพัฒนาจิตใจแล้ว ย่อมนำไปสู่การทำงานอย่างมีความสุขและผลงานที่ออกมาสูงมีคุณภาพ

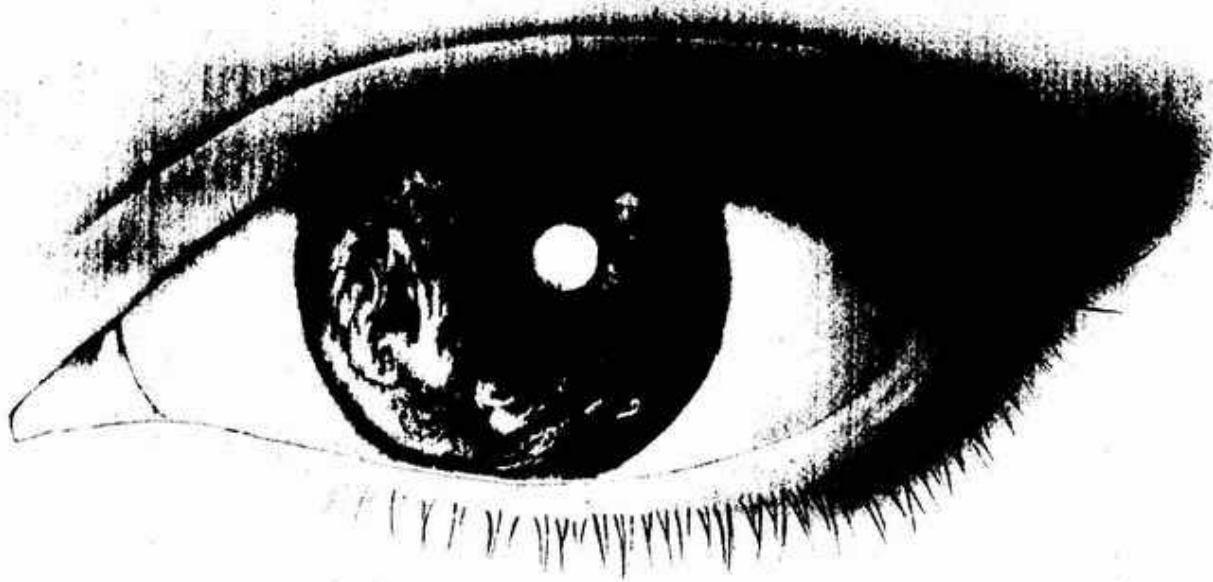
วารสารข้าราชการฉบับนี้ จึงได้นำเสนอหลักธรรมเพื่อการพัฒนาจิตใจในแง่ของศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งได้เสนอหลักธรรม ศาสนาพุทธ และศาสนาคริสต์ ส่วนศาสนาอื่น ๆ นั้น จะนำเสนอในโอกาสต่อไป เพื่อท่านผู้อ่านจะพิจารณาว่าจะประยุกต์หลักธรรมของศาสนาในการทำงานอย่างไร และถ้าหากปฏิบัติตามแล้วจะเกิดการพัฒนาจิตใจคนได้อย่างไร วารสารข้าราชการจึงได้หยิบยกสิ่งดี ๆ เหล่านี้มาให้ท่านผู้อ่านได้พิจารณา

นอกจากนี้ ยังมีเรื่องที่น่าสนใจอื่น ๆ อีกมาก ขอได้โปรดติดตามรายละเอียดจากวารสารฉบับนี้ได้

1/12/36

ค ว า ม ญ ก ต้ อ ง

เป็นเรื่องที่น่ายินดีในปัจจุบันทั้งหน่วยงานของ
ภาคราชการ และภาคเอกชนให้ความสนใจ
กับหลักธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดย
มองเห็นถึงคุณค่าของการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำ
วัน และการทำงาน เพื่อกล่อมเกลาจิตใจให้เยือกเย็น
มีสมาธิ และชี้แนวทางที่ถูกต้องควรในการตัดสินใจ หรือ
ยับยั้งชั่งใจไม่กระทำในสิ่งที่ผิด ลดทริศมานะความเห็น
แก่ตัวและให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวมโดยเฉพาะ
นักบริหารระดับสูงของทุกองค์การ ซึ่งจะต้องเป็นผู้มี
ความรู้ความสามารถในการบริหารงานให้ได้ทั้งผลงาน
ตามเป้าหมายและความสุขกายสบายใจของผู้ใต้บังคับ
บัญชา นักบริหารจึงต้องมีลักษณะของผู้นำที่มีทั้งความรู้
ความสามารถและคุณธรรม/หลักธรรมประจำใจ

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน
ก.พ. มีหน้าที่ในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ
และทัศนคติที่เอื้อประโยชน์ต่อการทำงานให้กับทรัพยากร
บุคคล ในภาคราชการทุกระดับ ตั้งแต่เริ่มต้นเข้ารับราชการ
จนออกจากระบบราชการ และได้ตระหนักถึงคุณค่าของ
การนำหลักธรรมมาผสมผสานกับการฝึกอบรมและพัฒนา
โดยมีความคิดที่ว่า "ความรู้ควรคู่คุณธรรม" ดังจะเห็น
ได้จากโครงการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูง
หลักสูตรที่ 1 ของสำนักงาน ก.พ. ซึ่งผู้เข้าร่วมโครงการ
เป็นนักบริหารระดับรองอธิบดี และผู้อำนวยการกอง
อาวุโสจากส่วนราชการต่างๆ ได้บรรจุหัวข้อ "ธรรม
สำหรับนักบริหาร" ไว้ในหลักสูตร ในการดำเนินการ
รุ่นที่ 12 สำนักงาน ก.พ. ได้นำผู้เข้าร่วมโครงการฝึก

อบรมไปฟังการบรรยายธรรม โดย ท่านพุทธทาสภิกขุ ณ สวนโมกขพลาราม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยในวันนั้น ท่านได้มีเมตตาบรรยายธรรม เรื่อง "ความถูกต้อง" ดังมีรายละเอียดสรุปถอดความได้ดังนี้

ขอแสดงความยินดี ในกรที่ตรงมาประชุมกันในลักษณะอย่างนี้

ในฐานะที่ว่า เป็นสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็มีหน้าที่ที่จะต้องสนองความประสงค์ของพระองค์อยู่ด้วยเหมือนกัน คือการพูดในสิ่งที่ควรจะต้องพูดให้มีประโยชน์ที่สุด เดี่ยวนี้รู้สึกว่าจะพูดกันให้มีประโยชน์ แล้วก็ไม่มี เรื่องอะไรดีกว่า เรื่อง คำว่าความถูกต้อง เพียงคำเดียวเท่านั้นแหละ คำว่าความถูกต้อง ความถูกต้อง เพียงคำเดียวเท่านั้น เพราะว่าคำว่าความถูกต้องนั้น รวมความหมาย รวมน้ำหนัก หรือรวมอะไรทุกอย่างไว้ทั้งหมด ทั้งของพระพุทธ ทั้งของพระธรรม ทั้งของพระสงฆ์ทั้งหมด ทั้งสิ้น ทั้งปวง ถ้าไม่เข้าใจหรือฟังไม่ถูกนี่ก็แล้วแต่ถ้าฟังถูกก็จะเป็นการดี

ขอให้ตั้งใจฟังหรือพยายามฟังเท่าที่จะฟังได้ ให้ได้ดีให้มากที่สุด สำหรับคำว่า ความถูกต้องเป็นคำที่ประหลาด เอาความหมายก็ไม่ใช่ง่าย เพราะถ้าความถูกต้องของคนหนึ่งก็ไม่ถูกต้องของคนหนึ่ง คำว่าถูกต้อง ก็ยังมีความไม่ถูกต้องรวมอยู่ในนั้น เพราะว่าถูกต้องของคนพาลนี่ก็ไม่ใช่ว่าถูกต้องของบัณฑิต ความถูกต้องที่มีประโยชน์ก็มี ไม่มีประโยชน์ก็มี เมื่อมีคนเห็นแก่ตัวก็ถูกต้องของคนเห็นแก่ตัว ดังนั้นใคร ๆ ก็ถูกต้องตามแบบของคน ๆ นั้น เมื่อเขาเห็นแก่ตัวเขาก็มีความถูกต้องตามแบบของเขา เขาเอาความเห็นแก่ตัวไปไว้ที่ไหนก็ถูกต้องตามแบบนั้น ขอให้เห็นอกเห็นใจในการที่จะต้องพูดถึงเรื่องของคำ ๆ นี้เป็นการพูดถึงสิ่ง หรือคุณค่าของสิ่งซึ่งเป็นพิเศษแล้วก็มีความหมายเฉพาะเจาะจงเป็นเรื่อง ๆ เป็นส่วน ๆ ไป ความถูกต้องของคนส่วนใหญ่ ก็เป็นของคนประเภทนั้นโดยเฉพาะ เพราะยังมีความเห็นแก่ตัวเจือปนอยู่เป็นธรรมดา

ถ้าพูดว่าความถูกต้องแท้จริงนั้น ไม่มีความเป็นบวก ไม่มีความเป็นลบ ใครจะฟังถูกหรือฟังไม่ถูกก็สุดแท้ ความถูกต้องของคนบางคนยังเป็นลบ เพราะเป็นความถูกต้องของผู้เห็นแก่ตัว คือผู้เห็นแก่ตัวเห็นว่าถูกต้องแล้ว ก็มีความถูกต้องที่ไม่หมดจดสิ้นเชิง ก็มีเหลือไว้เป็นความเห็นแก่ตัว คือความเป็นบวก ความเป็นลบ

หรือที่เรียกกันภาษาวิชาเลขก็แล้วแต่ เป็นกรที่ต้องคำนวณ ความถูกต้องทางเศรษฐกิจทางการเมือง ทางสังคมนี้อัดแน่นอยู่ด้วยความเห็นแก่ตัว ก็มีความหมายแก่ตัวตนตัวกู ไม่มีควมว่างเพราะว่าถูกอัดอยู่ หรือ กักกันอยู่ด้วยความเห็นแก่ตัว ก็เป็นความที่ไม่ถูกต้องอยู่โดยอัตโนมัติ

นี่ถ้าจะพูดกันให้ชัดเจนไป ในเหตุการณ์ที่กำลังมีอยู่ในโลก เรื่องโลกไม่มีสันติภาพ เพราะว่าโลกนี้ประกอบอยู่ด้วยใครก็ได้ เมื่อใครมีความคิดเห็นอย่างไรเป็นส่วนมาก ก็มากไปแต่ในทางนั้นนั่นจึงไม่ใช่ความจริง ไม่ใช่ความจริงแท้ เพราะเจืออยู่ด้วยความเห็นแก่ตัว มีความมุ่งหมายที่เห็นแก่ตัว หรือคุณค่าของความเห็นแก่ตัว ประโยชน์ของความเห็นแก่ตัว

จะมองให้เห็นว่า ในโลกนี้มันเต็มไปด้วยการกระทำที่เป็นความเห็นแก่ตัวของผู้เห็นแก่ตัวซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 อย่าง คือว่าเป็นเรื่องของอุปสงค์ อุปทาน มีการเสนอให้ และมีการสนองให้ต้องให้คนพวกหนึ่งหรือจำนวนมากหรือทั้งโลกก็เดี่ยวนั้นแหละ มีการเสนอเพื่อจะได้ แล้วก็สนองแก่การได้ ทั้งโลกจึงมีแต่การเสนอตัวอุปสงค์ คือต้องการจะได้ และก็ต้องสนองด้วยความจำเป็นที่จะต้องให้จะต้องได้ ที่พูดอย่างนี้ก็พูดด้วยภาษาบาลี อุปสงค์ แปลว่า ต้องการจะได้ และอุปทาน แปลว่า ต้องให้อุปสงค์ อุปทาน

พวกหนึ่งเป็น demand ต้องการจะเอาให้ได้ พวกหนึ่งเป็น supply ต้องให้หรือต้องมอบตาม ในโลกนี้มีอยู่แต่ความเห็นแก่ตัวที่ต้องมีอุปสงค์ มีอุปทาน พร้อม ๆ กันไป เสนอเพื่อจะเอาแล้วก็สนองเพื่อจะให้ ความผิด หรือความถูก ก็ไปอยู่ที่ตรงนั้นแหละ พวกที่ได้เสนอแล้วได้ก็ดี สอนองต้องได้ก็รู้สึกว่าจะต้องเสียเปรียบ

โลกนี้ทั้งโลก ไม่มีโลกส่วนไหนที่ไม่มีของสองอย่างนี้ คือ อุปสงค์ หรืออุปทาน โลกนี้จึงไม่มีสันติภาพ ดูเอาเองเถอะว่า ทุกคนในโลกก็ล้าน ๆ คน รวมจุดกันเข้าไปเป็นความประสงค์ว่าต้องการจะเอา อันหนึ่งต้องให้ ต้องได้ โดยที่ไม่อยากจะให้ ต้องมีการให้ เลยมีแต่การเสนอจะเอาแล้วสนองเพื่อที่จะได้ แล้วจะเอาสันติภาพมาจากไหนล่ะ ก็มีแต่ความยุ่งยากโกลาหล อุปัทวเลวร้ายไปตลอดเวลา ไม่มีความถูกต้อง ถ้าเมื่อใดว่างไปจากอาการที่ต้อง ที่เสนอหรือสนองแล้ว เมื่อนั้นแหละจึงจะ

มีความว่างของอาการที่เสนอสนอง นี่จึงมีสันติภาพ มีพักผ่อนขึ้นมาเดี๋ยวนี้ไม่ได้ทั้งโลก โลกทั้งโลกก็ล้าๆ ล้าๆ คนก็มีแต่อุปสงค์และอุปทานนี้เรียกว่า ไม่มี ความถูกต้องขึ้นมาได้ จะได้ก็แต่ว่ามีอยู่ว่าเมื่อใดว่างจากอุปสงค์ และอุปทาน นั้นแหละจะเป็นความถูกต้อง แล้วใครจะทำ ให้ได้ เพราะการศึกษาโดยเฉพาะสมัยนี้มีแต่พวกความ ต้องการ ต้องการนี้ก็เสนอแล้วมีการสนอง เสนอ-สนอง เสนอ-สนอง จึงไม่มีความถูกต้องของสันติภาพ ถ้าเมื่อ ไหว่ว่างจากสิ่งเหล่านี้ หรือว่างจากกิเลสเหล่านี้ไม่บีบคั้น กันอยู่ ด้วยการเสนอ-สนอง เมื่อนั้นแหละจึงจะมีสันติภาพ อันนั้นแหละ จึงเรียกว่า คงจะมีคนแย้ง โอ๊ย ถูกต้องต่อ ตายแล้ว ถูกต้องต่อตายแล้ว ต่อตายแล้วจึงจะมีความ ถูกต้อง มีความว่าง ว่างจากการเสนอ การสนอง หรือ

ความเป็นบวก หรือความเป็นลบ ว่างจากสสาร ว่าง จากพลังงาน ว่างจากทุก ๆ สิ่งที่เป็นคู่เป็นคู่ของการ ขัดแย้ง ก็จริงของเขาแหละ จริงของเขา ตายแล้วจึงจะมี ความว่าง จึงจะมีความถูกต้อง ถ้ายังไม่มีความถูก ยัง ไม่มีความว่าง ก็ยังมีข้อขัดแย้งอยู่เป็นธรรมดา

ทีนี้เราจะเอากันอย่างไร ก็ต้องรอดต่อตายแล้ว ถึง จะมีความถูกต้องเมื่อยังไม่ตายก็ยังมี การขัดแย้งอยู่ เป็นประจำ เป็นอัตโนมัติ ไม่มีที่สิ้นสุด จึงอยากจะให้ สนใจในความหมายของคำว่าถูกต้อง

ขอยกเอาพระพุทธเจ้าเป็นหลักเป็นประธาน คือ เป็นผู้เปิดเผยความถูกต้องที่แท้จริง ที่โดยไม่ต้องตาย ก็ได้ คือท่านเปิดเผยให้เห็นโลกที่ไม่มี ความเห็นแก่ตัว โลกที่ปราศจากความเห็นแก่ตัว คือโลกที่ไม่มีกิเลส ไม่ต้อง

น้ำใจไมตรี
ที่มีต่อกัน
บอกความ
สัมพันธ์
ฉันเพื่อน
พี่น้อง

ธนาตารกรุงเทพ จำกัด
เพื่อนคู่คิดมิตรคู่บ้าน

เห็นแก่ตัว

มีพระบาลีว่า โย อิมัง โลกัง สะเทวะกัง สะมาระกัง สะพรหมะกัง สัสสะมะณะพะราหมมะณิง ปะชัง สะเทวะมะนุสสัง สะยัง อะภิญญา สัจฉิกัตวา ปะเวเทสิ

พระพุทธเจ้ากระทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งเอง ซึ่งโลกนี้เทวโลก มารโลก พรหมโลก และหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ พร้อมทั้งเทวดาและมนุษย์ คือประกาศให้เห็นว่าเป็นอย่างไร โลกที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นอย่างไร พระพุทธเจ้าท่านประกาศให้เห็นว่าเป็นอย่างไร เป็นโลกคือเป็นโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก และหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ พร้อมทั้งเทวดาและมนุษย์เป็นอย่างไร ถ้ารู้ว่าเป็นอย่างไร ก็จะหายขัดข้องใจ หรือหายข้อสงสัย หรือหมดปัญหาว่าเป็นอย่างไร เราจะต้องรู้จักโลกนี้ตามที่พระพุทธเจ้าท่านต้องการให้รู้ จึงจะหมดความสงสัยว่าโลกนี้เป็นอย่างไร และรู้ว่าถูกต้องอย่างไร เมื่อถูกต้อง ถูกต้องอย่างไร เมื่อผิดพลาดคือเห็นแก่ตัวนี้เป็นอย่างไร เราจะต้องอาศัยหลักเกณฑ์อันนี้ เป็นข้อแรกที่ว่ารู้จักโลกอย่างถูกต้องตามที่ เป็นจริงของพระพุทธศาสนา

คำว่าโลกนี้ประกอบอยู่ด้วย สัตว์โลก และโลก แผ่นดิน นี้ก็เป็นโลก สัตว์โลก หมู่สัตว์ในโลก ก็เรียกว่าโลก โลกนี้ก็หมายถึงโลกแผ่นดิน และโลกหมู่สัตว์นี้และก็สะเทวะกังเป็นไปกับด้วย หรือประกอบอยู่ด้วย เทวดา มาร พรหม สมณะและพราหมณ์ ทั้งเทวดา และมนุษย์

พูดเป็นรายละเอียดกันเสียทีหนึ่งก่อนว่า โลกนี้ทั้งหมดนี้ที่เป็นเทวดาเป็นเทวะนั่น คือว่ารุ่งเรืองงดงาม น่าปรารถนา น่าพอกพองใจ ที่เรียกว่าเทวโลก ต้องเป็นทิพย์ มีอะไรได้เหมือนกับทิพย์แล้วก็มารโลก สวยงามที่สุด สวยงามที่สุด สำหรับทำให้หลงใหลไปจนถึงสุดเหวี่ยง เรียกว่ามารโลก ไม่ใช่สัตว์มีเขี้ยวกรามดุร้าย น่ากลัว อย่างนั้นไม่ใช่ คำว่าเทวโลก ก็เป็นโลกที่มีเป็นได้เป็นพอกพองใจเป็นเหมือนกับเป็นของทิพย์ และมารโลกก็คือว่าสวยงามที่สุด เพราะถ้าไม่สวยงามจับใจใครไม่ได้ คำว่ามารนี่ก็คือจับคนไปได้ไปต้มยาเล่นได้ตามพอกพองใจเพราะต้องสวยงามที่สุด จึงจะมีชื่อว่ามารขึ้นมา นี้ มารโลก ก็เป็นอย่างนี้ และที่พรหมโลก ก็ว่าสัตว์ที่ไม่มีกาม ไม่เกี่ยวข้องกับกาม นี้เรียกว่าพรหมโลก แล้วก็ประกอบด้วยสมณะและพราหมณ์

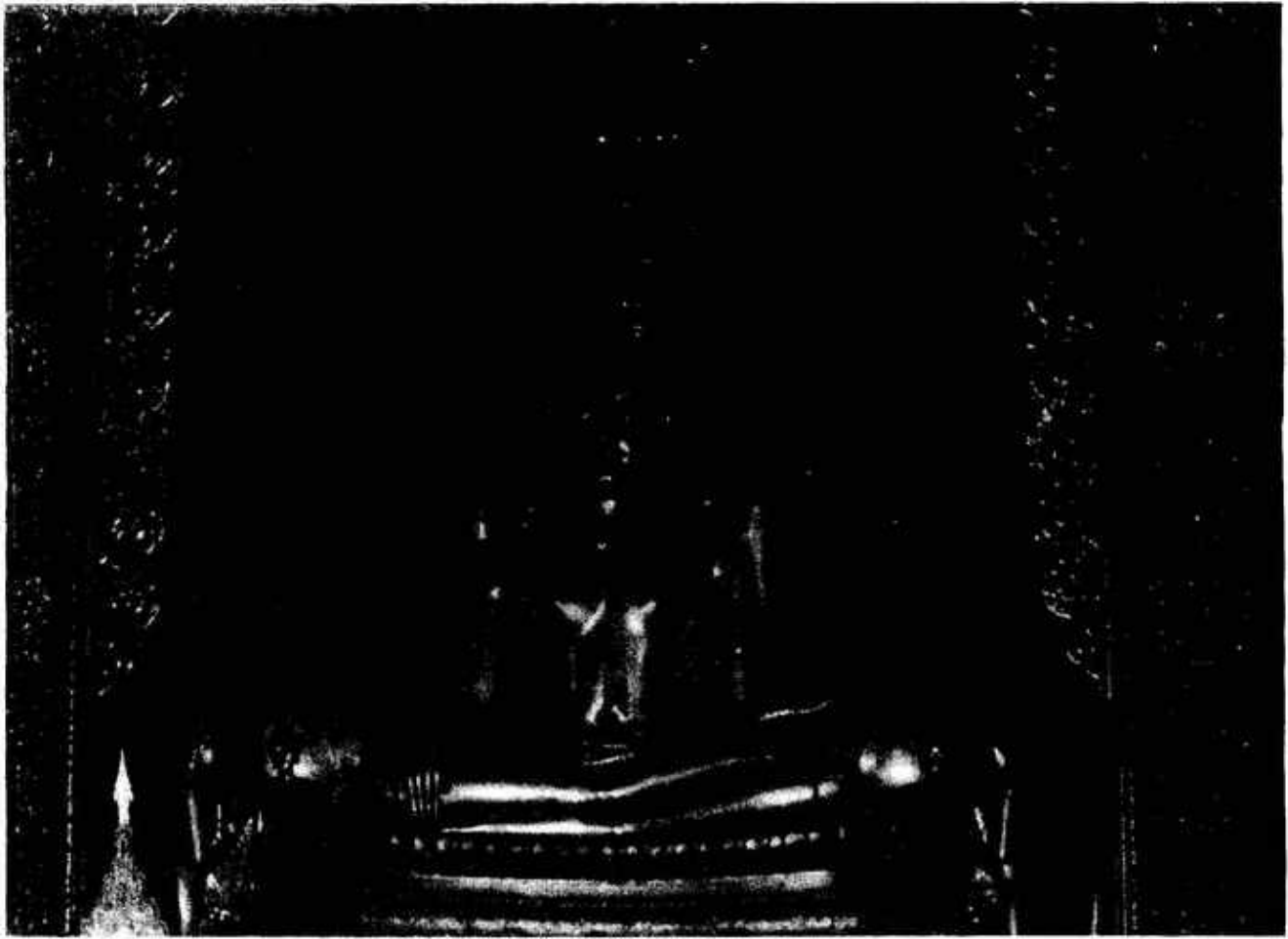

นี่ถ้าเขามีสติปัญญา มีการประพฤติปฏิบัติ ก็เรียกว่าเป็นสมณะหรือเป็นพราหมณ์ เป็นพราหมณ์นี่เป็นผู้รอบรู้ สมณะก็เป็นผู้สงบ ไม่มีปัญหาทั้งสมณะและพราหมณ์ แล้วก็ทั้งเทวดาและมนุษย์ มนุษย์ก็คือที่เป็นอยู่กันตามธรรมดาที่นี้ แล้วเป็นเทวดาก็คือแปลกออกไป ตรงกันข้าม

พระพุทธเจ้า ตอนนี้มีบาลีว่า สะยัง อะภิญญา สัจฉิกัตวา ปะเวเทสิ ทรงรู้ยิ่งด้วยปัญญา อันยิ่งของพระองค์เองแล้วก็ประกาศทำให้แจ้งแล้วประกาศก็คือประกาศให้รู้ว่าโลกนี้ ทั้งหมดที่ว่ามานี้ทั้งหมดเป็นอย่างไร มีความถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง โดยแท้จริงเป็นกันอย่างไร อยู่กันอย่างไร ก็เห็นได้ชัดว่าไม่มีความถูกต้อง ในเมื่อ ยังไม่มีความถูกต้อง ก็เป็นโลกที่เป็นชื่อของนรกอะไร อย่างนั้นแหละ คือมีแต่ปัญหามีแต่ความวุ่นวายจนต้องช่วยประกาศให้ ช่วยประกาศความจริงให้ มันต้องเป็นอย่างนี้ โลกนี้เป็นอย่างนี้ เทวโลก มารโลก พรหมโลก หมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ ต้องเป็นอย่างนี้ ต้องเป็นอย่างนี้จึงจะมีความถูกต้อง นี้เราพอเข้าใจกันได้ว่า ใครช่วยประกาศให้ว่าต้องเป็นอย่างนี้ ก็ต้องมีพระพุทธเจ้านั้นแหละมาประกาศให้ว่าโลกนี้มันเป็นอย่างนี้ เป็นเทวโลก เป็นมารโลก เป็นพรหมโลก เป็นหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ เทวดา และมนุษย์ ต้องเป็นอย่างนี้ เมื่อยังไม่มีการประกาศ ก็ยังรู้ไม่ได้ ก็ไปตามกิเลสตามความต้องการ ตามความเห็นแก่ตัว

ใครบ้างที่ไม่เห็นแก่ตัว ทั้งเทวดา ทั้งมาร ทั้งพรหม ทั้งสมณะ ทั้งพราหมณ์ เมื่อยังไม่หมดกิเลสยังมีกิเลส ก็เห็นแก่ตัว แล้วก็ทำไปตามประสาของมัน ถ้า

เมื่อเรามีพระพุทธรูปองค์มาประกาศด้วยปัญญาอันยิ่งเอง
กระทำให้แจ้งว่าเป็นอย่างนี้ ก็จะมีความรู้ขึ้นมา รู้เป็น
ความถูกต้องขึ้นมาจะได้รู้ว่า อะไรถูกต้อง อะไรไม่
ถูกต้อง

ก็ยกกล่าวถึง พระบาลีตอนต่อไปว่า โย ธัมมัง
เทเสสิ อาทิกัลยาณัง มัชฌะกัลยาณัง ปะริโยสานะกัลยาณัง
สาตถัง สะพัญญะชะนัง เกวะละปะริปุณณัง ปะริสุทธัง
พรหมะจะริยัง ปะกาเสสิ คือพระพุทธเจ้าพระผู้มีพระภาค
พระองค์ใด แสดงธรรมแล้วไพเราะโนเบื้องตัน ไพเราะ
โนท่ามกลางไพเราะโนที่สุด

คำว่าไพเราะ นั้นหมายความว่าอย่างไร ความ
หมายแท้จริง หมายความว่า ถูกต้องจึงไพเราะ ถ้าไม่มี
ความถูกต้อง ก็ไม่มีไพเราะอะไรที่ไหน ท่าน
แสดงโลกเหล่านั้นให้ทุก ๆ โลกอย่างถูกต้อง จึงมีความ
ไพเราะ กัลยาณังนี้แปลเป็นไทยว่าไพเราะ ก็ได้ แปลว่า
งดงามก็ได้ เพราะหมายถึงคุณค่าทั้งงดงามและไพเราะ
แสดงธรรมไพเราะก็ตาม งดงามก็ตาม โนเบื้องตัน โน
ท่ามกลาง โนเบื้องปลาย นี้ก็หมายความว่าทุกส่วนที่

เป็นเบื้องต้น เป็นท่ามกลาง เป็นเบื้องปลาย นี่คือการ
ถูกต้อง เพราะความถูกต้องเพราะความไพเราะงดงาม
เพราะงดงามและถูกต้องเรียกรวมกันก็ได้ว่าเพราะถูกต้อง
เพราะถูกต้องมันจึงงดงาม

สาตถัง สะพัญญะชะนัง ทั้งความหมายและทั้งตัว
อักษร คือทั้งคำย่อ และคำพิสดารนั้น สาตถัง อัถตะ
สาตถะ นั้นแหละคืออัถตะ ทั้งอัถตะ พัญญะชะนัง ทั้ง
พัญญะชะนัง คือใจความพิสดารก็ไพเราะ ใจความย่อเอา
แต่หัวข้อก็ไพเราะ เกวะละปะริปุณณัง ปะริสุทธัง บริสุทธัง
บริบูรณัง ลินเชิง เกวะละปะริปุณณัง ปะริสุทธัง บริสุทธัง
บริบูรณัง ลินเชิง ถ้ายังไม่รู้ก็รู้เสียว่า คำพิเศษคำนี้คือ
คำว่า เกวล เกวล แปลว่า ทั้งหมดทั้งสิ้น ไกวัลยะเป็น
ภาษาสันสกฤต เกวล เป็นภาษาบาลี

เขียนหนังสือขึ้นมาเป็นเรื่องหนึ่งใช้คำว่า ไกวัลย-
ธรรม ไม่มีใครรู้เรื่อง ไกวัลยธรรม เป็นคำบาลีง่าย ๆ
ว่า เกวล เกวล คือหมดจด ลินเชิง บริสุทธัง บริบูรณัง
บริบูรณังนี่คือครบถ้วน บริสุทธังก็ดูเอาเอง คำบริสุทธัง
คือไม่มีกิเลส เครื่องเศร้าหมอง พระพุทธเจ้าจะริยังปะกาเสติ

ทรงประกาศพรหมจรรย์ บริสุทธฺิ บริบูรณฺ์ สันเขิง พร้อม ทั้งอรรณะ พร้อมทั้งพยัญชนะ น้การกระทำของพระพุทเจ้า เป็นความถูกต้องรวมอยู่ในคำว่า ถูกต้อง ถูกต้อง จน ไม่รู้จะพูดกันสักก็คำ มีแต่คำว่าความถูกต้อง ถูกต้อง แล้วก็รวมอยู่ในความหมายเหล่านี้ บริสุทธฺิ บริบูรณฺ์ สันเขิง โดยใจความย่อที่ถูกต้อง โดยใจความพิสดาร ก็ถูกต้อง เป็นตัวพรหมจรรย์คือ ข้อปฏิบัติอันยอดเยี่ยม ในการดับทุกข์ได้

พระพุทของค์ทรงแสดงธรรม ไพเราะในเบื้องต้น ท่ามกลางและเบื้องปลาย ให้แนให้ย้ากันอยู่ว่ามันถูกต้อง จึงดงาม แล้วก็บริสุทธฺิ สมบูรณ์ทั้งโดยใจความย่อ และใจความพิสดาร น้คือส่วนที่เราจะต้องทราบ ที่เกี่ยวกับพระพุทเจ้า ว่าท่านแสดงธรรมอย่างนี้ ท่าน รู้แจ้งโลก ท่านถึงว่าอย่างนี้แล้วก็ท่านแสดงธรรมออกมาอย่างนี้ ท่านรู้แจ้งโดยพระองค์เอง แล้วก็ทรงแสดง ธรรมออกมา แสดงธรรมออกมา ก็ล้วนเป็นเรื่องที่ถูกต้อง เมื่อถูกต้องมันก็งดงามไพเราะ ทั้งเบื้องต้น ท่ามกลาง และเบื้องปลาย

นี่ลองคิดดูเถอะว่าบวชเข้ามาในพระพุทศาสนา ก็ปี ก็พรรษาแล้วก็ตามเถอะ รู้จักพระพุทเจ้าได้เท่าไร

ความรู้ที่เรามีสำหรับพระพุทเจ้ามันแค่ทางอึ่งจะได้ หรือไม่ อึ่งมันเป็นสัตว์ชนิดไหน ทางมันมีเท่าไร ก็ไปดูเอาเองเถอะเรามีความรู้เรื่องพระพุทเจ้าแค่ทางอึ่ง หรือหาไม่ ถ้ามันออกไปได้ไม่ใช่แค่ทางอึ่ง มันก็จะบริสุทธฺิ บริบูรณฺ์ สันเขิง พร้อมทั้งอรรณะ พร้อมทั้งพยัญชนะ คำว่า ความถูกต้องมันก็มีความหมาย มันถูกต้องจริงๆ

มันถูกต้อง คือ ทำโลกให้แจ่มแจ้ง ทำโลกให้หมด ปัญหา ทำโลกให้ชัดเจน เพราะการแสดงธรรมของ พระองค์ทำให้สำเร็จประโยชน์ แล้วก็ไพเราะแก่สัตว์ที่ ไม่ใช่แรด พวกแรดนะ มันฟังไม่ถูกหรอก ยังไงก็ฟังไม่ ถูกหรอก มันไพเราะไม่เป็นหรอก ต่อเมื่อมันไม่เป็นแรด เท่านั้นแหละ มันจึงจะฟังถูกและจะมีความไพเราะ ใน เบื้องต้น ท่ามกลาง และเบื้องปลาย น้ขอให้เห็นอกเห็นใจ พวกเรากันเองด้วย เห็นอกเห็นใจแม้กระทั่งพระพุทเจ้า ว่าท่านจะลำบากลำบากน้สักเท่าไร ที่จะต้องแสดงธรรม ให้พวกแรดมันฟังถูกว่าถูกต้องอย่างไร

นี่จึงขอชักโยงเรื่องไปยังเรื่องเดียวกันว่า ไม่มี ความ ถูกต้องแล้วก็ไม่มีสันติภาพ ถ้ามีความถูกต้องโลกนี้ก็มี สันติภาพ โลกนี้เท่าไรก็ล้านๆ คน หรือก็หมื่นกับบบี้ ก็กลับมาแล้วก็กับบบี้ก็กลับมาแล้วโดยเวลาหรือว่าโดย

ปริมาณ มันใหญ่โตเท่าไร มันไม่มีความถูกต้อง มันหา
ความต้องการไม่พบ เพราะฉะนั้นมันจึงไม่มีสันติภาพ

นี่เราจะมาช่วยทำให้โลกนี้สันติภาพ นั้นจะยาก
ลำบากสักเท่าไร ต้องทำให้คนเรานี้รู้จักโลกเหมือนที่
พระพุทธเจ้าท่านรู้จัก ที่พระพุทธเจ้าท่านรู้จัก อิมัง
โลกัง โลกนึ สะเทวะกัง สะมาระกัง สพรหมะกัง ทั้งเทวโลก
มารโลก พรหมโลก และหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณพราหมณ์
พร้อมทั้งเทวดาและมนุษย์นี้มันเป็นอย่างไ ใครมีความ
รู้เรื่องนี้ โดยเคยมีความรู้เรื่องนี้ แล้วพระองค์จะทรง
แสดงธรรมอย่างไรละ ที่จะให้รู้จักไพเราะ ธรรมที่พระองค์
จะทรงแสดงขึ้นมา นั้น จะต้องแสดงอย่างไร จึงจะมี
ความรู้สึกในใจคนว่า มีความไพเราะทั้งเบื้องต้น ทั้ง
ท่ามกลาง และเบื้องปลาย ดังนั้น จะรู้สึกถึงสูงสุด ว่าที่
ถูกต้องคือบริสุทธิ์ ๆ และบริบูรณ์ ๆ ทั้งบริสุทธิ์ และทั้ง
บริบูรณ์ นี่คือการถูกต้องและก็สิ้นเชิง ทั้งโดยคำย่อ
และโดยคำพิสดาร

สาตถัง ก็แปลว่าคำพิสดาร สะพยัญชนะนัง แปลว่า
คำย่อ ๆ พยัญชนะก็โดยพยัญชนะ และก็โดยอรรถะ
โดยอรรถะก็คือโดยเนื้อความพิสดาร โดยพยัญชนะก็คือ
โดยคำพูดแต่ละคำ ๆ คือคำย่อ จะถูกต้องได้อย่างไร
ไม่มีหวัง ที่ว่าจะพบความต้องการ

ต้องมีความรอบรู้ รู้จักโลกจนถึงขนาดเห็นว่ามันไม่ใช่
เป็นโลก ไม่ใช่โลกมันเป็นแต่เพียงความว่าง ว่างจาก
ตัวตน แต่มาสมมติเรียกกันว่าโลก เพราะมีมีจจากปฏิ
เรียกเอาเองสมมติเอาเอง หมายถึงมันเอาเองว่า ตัวกู ตัวกู

ตัวกู และก็มีความเห็นแก่ตัวกู ว่าตัวกูต้องได้อย่างนั้น
ตัวกูต้องได้อย่างนี้ และมันก็มีสิ่งเลวร้ายที่เป็นคู่ ๆ
ที่เรียกว่าอุปสงค์ อุปทาน supply หรือ demand นั้น
มันต้องเสนอและมันต้องสนองกันอยู่ เสนอสนองกันอยู่
ในชั่วตลอดเวลา คนยากจนหรือคนมั่งมีก็ตาม ก็มีการ
ถูกเสนอให้เป็นไปอย่างนั้น และก็ถูกสนองให้ต้องทำให้
เป็นอย่างนั้น ไปคิดคำพูดเอาเองเออเอง นายทุนก็มี กรรมกร
ก็ตี จะเป็นชั้นพวกประชาธิปไตยก็ตี พวกเผด็จการก็ตี
ล้วนแต่ต้องถูกสนองและก็ต้องทำให้สนอง ถูกเสนอ
แล้วก็ต้องมีการสนองให้ ถ้าจะเทียบคู่ให้ยาวออกไปก็ว่า
ให้มีการเสนอและมีการสนอง คือ supply หรือ demand
แล้วก็ต้องมีความเป็นบวก หรือเป็นลบ เพราะว่าไป
ตามความต้องการของคนมีกิเลส มันจึงถูกต้องไม่ได้
โดยประการทั้งปวง จึงมีความเป็นบวก หรือมีความ
เป็นลบ แล้วก็จะยุ่งหรือวุ่นวายสักเท่าไร

แล้วก็มีทั้งที่เป็นวัตถุและจิตใจ คือมีทั้งสสาร มี
ทั้งพลังงาน มีทั้ง material มีทั้ง energy ที่จะให้ถูก
ต้องพร้อมกัน ทั้งสสารทั้งพลังงานนะ ทั้ง material
ทั้ง energy เป็นไปไม่ได้ ไม่ถูกต้องได้แล้วมันไม่เคย
ร่วมกันได้ สสารและพลังงานนี้ก็มีขัดแย้งกันอยู่ตลอด
เวลา จึงไม่มีความถูกต้อง ก็มีความขัดแย้งกันอยู่ตลอด
เวลา จึงไม่มีความถูกต้อง ก็มีความขัดแย้ง แล้วบางอย่าง
ลึก ยาก เข้าใจไม่ได้ในความหมายที่เป็น subjective
เข้าใจไม่ได้ในความหมายที่เป็น objective ที่เรียกว่า
เป็นโดยปรนัยก็ตี โดยอัตนัยก็ตี เข้าใจไม่ได้ จึงโง่บรมโง่
โง่อย่างบรมโง่ นี่จึงไม่มีสันติภาพขัดแย้งกันเป็นคู่ ตรง
กันข้ามเสมอไป ต้องมีเสนอ ต้องมีสนอง ต้องเป็นบวก
ต้องเป็นลบ ต้องเป็นอุปสงค์เป็นอุปทานต้องเป็นลบ
ต้องเป็นสสาร ต้องเป็นพลังงาน ต้องเป็นอัตนัยหรือปรนัย

สิ่งที่เรียกว่า subjective นี้ไม่ใช่วิสัยของคนธรรมดา
จะเข้าใจได้มันลึก แต่ถ้าเป็น objective ก็โง่หรือง่าย
เกินไปอีก จนคนเข้าใจไม่ได้อยู่อีก เพราะมันง่าย ง่าย
เกินไปจนคนเข้าใจไม่ได้ นี่โลกนี้ประกอบกันอยู่ด้วยสิ่ง
ที่เป็นคู่ ๆ จะได้สักก็คู่ที่สุดเท่านั้น แต่ที่จะมองเห็นกัน
ง่าย ๆ เข้าใจกันได้ง่าย แ่งที่แรก ก็คือ supply แ่ง demand
คือเสนอหรือสนองแ่งที่เป็นบวกหรือเป็นลบ เป็น positive
เป็น negative มันยังเป็นพวกที่ว่าเป็นวัตถุ หรือว่าเป็น
กำลัง กำลังงาน กำลังใจ กำลังทางความคิด ทางสติ
ปัญญาที่เรียกว่าเป็นกำลังงานได้ ทางสสารนั้นก็เป็นเรื่อง

ของวัตถุ ที่จะต้องมาช่วยกันประกอบให้พลังงานเกิดสำเร็จขึ้นมา นี่ยังมีที่เข้าใจอย่างไรก็ได้ และอย่างไรก็เข้าใจไม่ได้ เพราะถ่ายหรืออิงเกินไป หรือลึกเกินไปก็เข้าใจไม่ได้ ถ่ายเกินไปก็เข้าใจไม่ได้ โลกนี้ตกหนักอย่างนี้เรียกว่า ไม่มี ความถูกต้อง ที่จะให้หยุดการที่ต้องเสนอสนอง หรือเป็นบวกเป็นลบ หรือเป็นสสารหรือเป็นพลังงาน หรือว่าทุกคู่ ๆ ที่เรียกกันเป็นคู่ ๆ ไปนั่นแหละ หยุดไม่ได้ห้ามกันไม่ได้ ป้องกันไม่ได้ ก็เลยใช้คำพูดว่าอย่างไรดี มันยุ่ง ยุ่งยิ่งกว่ายุ่งติดกัน โลกนี้ก็มีกิเลสและความเห็นแก่ตัว แล้วก็ต้องยุ่งยิ่งกว่ายุ่งติดกัน แล้วจะหาความถูกต้องมาจากไหน

ก็มีแค่สติปัญญาอย่างพระพุทธเจ้า หรือเรียนรู้จากพระพุทธเจ้าหรือเอาอย่างไรไปจากพระพุทธเจ้าแล้วก็ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ของพระพุทธเจ้านะ จึงจะมีความถูกต้องขึ้นมาได้ ทำให้สันติภาพเกิดขึ้น ไม่ต้องเสนอไม่ต้องสนอง ไม่ต้องเป็นบวก ไม่ต้องเป็นลบ ไม่มีสสารไม่มีพลังงาน ไม่มีอัตนัยไม่มีปรนัย ที่เรียกว่า

เป็นคู่ อยู่ตรงกันข้ามแล้วร้ายกาจ เลวร้ายทุก ๆ คู่ เพราะเป็นที่ตั้งแห่งปัญหาเป็นที่ตั้งแห่งปัญหามานานชนิด

นี่เราจะทำอะไร บวชกันมากี่พรรษาแล้ว จะทำอย่างไรที่จะให้ได้ความรู้ ได้สติปัญญาของพระพุทธเจ้า แล้วทำให้โลกมีสันติภาพ โดยทำให้มีความถูกต้อง ค้นพบความถูกต้อง และก็มี ความถูกต้อง แล้วก็สันติภาพเท่านั้นแหละ นี่จะสันติภาพกันตรงไหนล่ะ สันติภาพจะมีต่อตายแล้ว มันจะมีต่อตายแล้ว ถ้ายังมีการปรุงแต่งกันอยู่มันก็ถูกต้องไม่ได้กว่าจะถูกต้องได้ ก็ตายเสียก่อนแล้ว นี่ความถูกต้อง ความถูกต้องนั้นมีความลับอยู่ตรงที่ไม่ตาย ตายไม่ได้ แต่เดี๋ยวนี้มันยังอยู่ ยังตายอยู่อย่างแน่นอน

เพราะฉะนั้นใครควรดูให้ดี ๆ เอาเองเถอะว่าถ้าถูกต้องแล้วเป็นอย่างไร เหนือบวกเหนือลบนะ คือตายก็ไม่ตาย จะเกิดหรือก็ไม่เกิด จะตายก็ไม่เกิด นั่นถ้ามีความถูกต้อง เหนือบวกเหนือลบเหนือทุก ๆ อย่างที่เป็นคู่ ๆ คู่ ๆ นี้อยู่กันอย่างนี้มีความจริงอยู่อย่างนี้ ของธรรมชาติ

มันใจกว่า

ถ้าจำนำกับ สถานธนาุเคราะห์

โรงรับจำนำของรัฐบาล

อัตราคอกเบี้ยต่ำ

สำนักงานธนาุเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์

จึงไม่มีโลก ไม่มีสิ่งที่เรียกว่าโลก หรือตัวกู ก็ไม่มีอะไรตาย สติปัญญาของท่านได้มาจากไหนที่เราเรียกกันว่าปัญญาตรัสรู้เอง สัจฉิกัตวา กระทำให้แจ้งด้วยลำพังพระองค์เอง

นี่ขอให้รู้จักพระคุณของพระพุทธเจ้า ถ้าพูดโดยปริมาณโดยการคำนวณแค่ทางอ้อมนะ เพราะพระคุณของพระพุทธเจ้าลึกซึ้ง เรารู้เพียงแค่ทางอ้อมก็ยังไม่พอ นะ ขอให้รู้จักสิ่งนี้สิ่งที่พระพุทธเจ้าท่านรู้จักว่าอัมมังโลกัง สะพรหมะกัง สัสสะมะณะ พราหมะณิง ปะชังสะเทวะมะนุสสัง นี่เพราะครั้นรู้อย่างนี้แล้วจึง เปิดเผยจงพูดจา จงแสดงออกในลักษณะที่เรียกว่าแสดงธรรม ไพเราะในเบื้องต้น ไพเราะในท่ามกลาง ไพเราะในที่สุด พระธรรมที่แสดงออกมานั้น เปิดเผยเป็นวัตรปฏิบัติที่เรียกว่าพรหมจรรย์ การประพฤติอันประเสริฐ บริสุทธิ์ บริบูรณ์ ล้นเชิง พร้อมทั้งเมื่อกกล่าวโดยย่อ ๆ และเมื่อกกล่าวโดยพิสดาร เมื่อกกล่าวโดยคำพูดย่อ ๆ ก็สมบูรณ์ กล่าวโดยพิสดารก็สมบูรณ์ คือ ชัดเจน เปิดเผยโลกนี้จนไม่มีที่ลับ ที่ให้อริยชาจะเล่นงานเอา นี่คือการถูกต้อง ความถูกต้อง เพราะไม่มีปัญญาจะพูดแล้วว่า ความถูกต้องนั้นคืออะไร

ความถูกต้องที่ลึกซึ้งขึ้นไปอีกก็คือ ไม่เป็นบวกไม่เป็นลบ ไม่มีความถูกต้องที่จะเป็นทุกขขึ้นมาได้ ถูกต้อง ล้นเชิง แสดงธรรมและประกาศพรหมจรรย์ถูกต้องล้นเชิง ทั้งเบื้องต้น ทั้งท่ามกลาง และเบื้องปลาย ทั้งข้างต้น ทั้งท่ามกลาง และตรงปลาย จึงไม่มีโอกาสที่จะผิดพลาด นี่พระคุณของพระพุทธเจ้า ใหญ่หลวงจนเกิน เกินที่จะพูดกัน ที่กล่าวว่าใหญ่หลวง ใหญ่หลวงที่สุด ใหญ่หลวงอย่างไม่มีที่สิ้นสุด นี่พระคุณของพระพุทธเจ้า

นี่รู้จักพระพุทธเจ้าก็มากน้อยแค่ทางอ้อมได้ไหม แล้วทำให้เปิดเผยออกมาแห่งความถูกต้อง นี่แค่ทางอ้อมได้ไหม ฉะนั้นขอให้ไม่ประมาท ไม่ประมาท พยายามอยู่อย่างเต็มที่ ให้เกิดความแจ่มแจ้ง ให้เกิดความจริง เกิดความปรากฏออกมา จนไม่มีอะไรตาย คือสังขารทั้งหลายไม่เปลี่ยนแปลง นี่โลกไม่มีสังขารอะไรที่จะเปลี่ยนแปลง อะไรได้อีกต่อไป นี่เรียกว่าการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า คือสิ่งๆเดียว คือ ความถูกต้อง ความถูกต้อง ที่ไม่เป็นบวกไม่เป็นลบ รู้อย่างถูกต้อง ถูกต้อง จนอะไรเปลี่ยนแปลงไม่ได้ เพราะฉะนั้นจึงตายไม่ได้ จะเบียดเน่าเป็นผลเป็นหนอง เป็นโรคร้ายไข้เจ็บก็ไม่มี

ก็ไม่มีโรค ก็คือไม่ตาย นี่คือการถูกต้อง เพราะอำนาจของความถูกต้อง เหตุผลของความถูกต้องต่อเนื่องกันอยู่อย่างนี้

ถ้ามีอะไรเหลืออยู่ก็ตายแหละ ถ้าเหลืออยู่เป็นความไม่ถูกต้องนิดเดียวก็ต้องตาย คำว่า ถูกต้อง ถูกต้อง ถูกต้อง จนไม่มีอะไรตาย ไม่มีอะไรตาย

ฉะนั้น ขอให้มาทาบองบทว่าวัตรเข้า ข้อความเกี่ยวกับของพระพุทธเจ้านี้กันให้ชื่นใจให้แจ่มแจ้ง และให้ปฏิบัติได้ให้เป็นความรู้สึกอยู่ในตัวเอง โดยจนเหนือความเป็นบวกความเป็นลบ ไม่มีของเป็นคู่ๆ ไม่มีของเป็นคู่ๆ ความเอนเป็นคู่ๆ คือ อุปสงค์ อุปทาน สสารพลังงาน ความเป็นบวกความเป็นลบ ความเป็นที่จัดได้ว่าเป็นคู่ๆ ตรงกันข้าม ต้องเป็นความว่างไปแล้ว เป็นความว่างไปโดยสิ้นเชิงแล้ว จึงไม่มีอะไรเหลืออยู่เป็นคู่ๆ ถ้ายังมีความว่าง มีสังขาร เหตุปัจจัยอันใดเหลืออยู่ ไม่อาจจะว่างไปได้ เมื่อมันว่างไปไม่ได้ ก็มีสิ่งที่ตายได้ มีสิ่งที่ตายได้เรียกว่า สังขาร นั่นแหละเป็นสิ่งที่ตายได้

นี่จะพูดมีประโยชน์หรือไม่ประโยชน์ก็ไม่รับผิดชอบหรอก ถ้าฟังถูกก็มีประโยชน์บ้าง ถ้าฟังไม่ถูก ก็คงไม่มีประโยชน์อะไรเลยก็ได้ ก็ชวนกันเป็นแรดต่อไป ก็ไม่รู้จะเป็นอะไร นี่จะขอเตือนว่าจงขยัน จงขยัน จงขยัน ศึกษาเรื่องของพระพุทธเจ้าจนแจ่มแจ้งชัดเจน ในเรื่องความถูกต้อง ความถูกต้อง ความถูกต้อง ที่อยู่เหนือเหตุเหนือปัจจัยหรือสังขาร เป็นวิสังขาร และความถูกต้องที่อยู่ได้เหตุได้ปัจจัย ยังเป็นสังขารอยู่ คือให้เป็นความถูกต้องชนิดที่เป็นวิสังขาร เป็นวิสังขารก็คือเป็นนิพพาน ถูกต้องจนไม่มีปัญหาอะไรเหลือ ถ้ามีปัญหาเหลือก็คือยังไม่ใช่ความถูกต้อง คือยังจะต้องเป็นความสูญเสีย เป็นความไม่ถูกต้อง เพราะไม่ว่างไปจนหมดตัวตน

นี่ขอย้ำอีกทีว่า นี่ถ้าว่างไปจนไม่มีตัวตนเหลือแล้ว ก็เป็นความถูกต้อง บริสุทธิ์ บริบูรณ์ ล้นเชิง เหมือนที่พระพุทธเจ้าท่านประกาศพรหมจรรย์ หรือท่านกระทำให้แจ้งซึ่งโลกนี้ ท่านทำให้แจ้งแจ่มแจ้งก่อนแล้วท่านจึงประกาศนะ ระวังให้ดี ๆ นะ พระพุทธเจ้านะ ท่านทำให้แจ่มแจ้ง ให้โลกนี้แจ่มแจ้ง แจ่มแจ้งเสร็จแล้ว ท่านจึงประกาศว่าเป็นอย่างไร นี่คือการแสดงธรรม แสดงธรรม ไพเราะเบื้องต้น ท่ามกลาง และเบื้องปลายนี้ คิดว่าจะพอสมควรแล้ว ที่จะพูดเรื่องพระพุทธเจ้ากันในความหมายนี้ ให้เป็นที่เข้าใจพอใจจนเรียกได้ว่าไม่เสียชาติ

เกิดมาและไม่เสียดายที่พบพระพุทธศาสนา รู้จักใช้ประโยชน์ของการมีพระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า เรียกว่า ความถูกต้อง

เพราะฉะนั้นยินดี ที่ได้มาพบกันอย่างนี้ ยินดี ที่ได้มีโอกาสแห่งการศึกษาความถูกต้องและก็หาความถูกต้องให้พบ ถ้าเป็นความถูกต้องของพระพุทธศาสนา ความถูกต้องที่ทำให้ว่างไปจนไม่มีอะไรเหลืออยู่เป็นปัญหา คือ เหมือนความตาย และไม่มีคู่ที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง เช่น ความเป็นบวก ความเป็นลบ ความเป็นอุปสงค์ เป็นอุปทาน ความเป็นสสารความ เป็นพลังงาน ความที่รู้ไม่ได้โดยเป็นปรนัย และอัตนัยซึ่งมันง่ายเกินไป

ขอให้คิดว่า พุทธนี้ยาวหรือสั้นไปก็มากน้อยก็ตามใจ แต่ว่าขอรับรองว่าหมดจนสิ้นเชิง เป็นเกาะละ ประิพจนัง ได้ในความหมายว่า ไกวัลยธรรม ไกวัลยธรรม หมดจดสิ้นเชิง ไม่มีอะไรเหลือ รวมอยู่ในคำพูดคำเดียวว่า ความถูกต้อง ความถูกต้องถึงที่สุด ถ้ามีความถูกต้องแล้ว จะนำไปสู่ที่สุดเอง

ถ้ายังไม่ถูกต้องอยู่เพียงใด ก็จะอยู่ที่ตรงนี้ อยู่ที่ตรงนี้เป็นแรดอยู่ที่ตรงนี้ จะมีข้าซากอยู่ในเวียนว่ายตายเกิด เวียนว่ายตายเกิด หาสันติภาพไม่ได้ แม้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายระอาที่ว่าทำไมโลกนี้มันหาสันติภาพไม่ได้ ก็ขอให้สนใจเรื่องนี้ สนใจเรื่องนี้ เพราะไม่มี ความถูกต้อง ไม่รู้จักความถูกต้อง จึงมีแต่ความที่ต้องตาย ต้องดับ ต้องหายสูญเสียไป ด้วยการปรุงแต่งจนตาย จนปรุงแต่งจนเกิดความตาย ใครจะคิดว่ามากไปก็ตามใจ แต่ขอยืนยันว่าพระพุทธเจ้าท่านตรัสรู้เรื่องความไม่ตาย ความไม่ตายคือ ถูกต้อง ถูกต้องจนไม่ตาย ถูกต้อง เพราะไม่ตาย นี้มีความถูกต้องจนไม่ตาย ถูกต้องในการที่จะแก้ปัญหาของโลกนี้ และของพระธรรมนี้คือจะเป็นคู่ปรับกันกับโลก เมื่อโลกโง่เท่าไร ท่านก็เปิดเผยให้เห็น และก็แสดงธรรมประกาศชัดเจนไปว่า ต้องเป็นอย่างนี้ อย่างนี้

นี่เป็นการแสดงธรรม ของพระพุทธองค์ ที่ว่า อากัถลยาณัง มัชฌะณิกัลยาณัง ประิโยสานะกัลยาณัง

แล้วก็ประกาศพรหมจรรย์บริสุทธฺิ หมดจจดลีนเชิง พรอม ทังอรรดะ พรอมทังพัยญชนะ คำพูดเหล่านี้ ก็ปรากฏชิด อยู่ในหนังสือสวดมนต์เด็ก ๆ สวดมนต์ของอุบาสกอุบาสิกา แล้วไปดูเอาเองก็ได้ นี่คือความถูกต้องที่คิดว่าควรจะ นำมาเปิดเผย หรือพูดกันให้รู้จัก และมาช่วยกันทำโลกนี้ ให้เกิดความถูกต้อง แล้วก็จะมีสันติภาพ คือเป็นความ สงบเย็นและเป็นประโยชน์

ขอหวังผลสุดท้ายปลายทางเป็น 2 ประการว่า สงบเย็น และเป็นประโยชน์ คือ ถูกต้อง ถูกต้อง ถูกต้อง แล้วสงบเย็นไม่เป็นทุกข์แล้วเป็นประโยชน์ เป็นประโยชน์ ไม่มีที่สิ้นสุด ถ้าประกาศพรหมจรรย์ได้สำเร็จ จะมีความ สงบเย็น และเป็นประโยชน์ไม่มีที่สิ้นสุด

เอาละ เป็นอันว่าการที่ขอร้องให้พูดวันนี้ ให้ แสดงธรรมในวันนี้ ก็เสนอเรื่องนี้ขึ้นมา ขอให้นำไปทำ ให้รู้เรื่อง คือเรื่องความถูกต้อง

ขอต่อท้ายด้วยคำว่า ถูกต้อง ถูกต้อง ถูกต้อง ก็คือ สัมมัตตะ สัมมา แปลว่า ถูกต้อง ตา แปลว่า ความ สัมมัตตา แปลว่า ความถูกต้อง ถอดออกมาจากคำว่า สัมมาทฎฐิ สัมมาสังกัปปิ สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชิโว สัมมาวาจาโม สัมมาสติ สัมมาสมาธิ แล้วก็ สัมมาญาณ สัมมาวิมุตติ จะมีคำว่า สัมมา สัมมา สัมมา จะก็คำก็สุดแต่เออะ แต่ขอให้เอาความหมายให้ ถูกต้องว่า สัมมา สัมมา แปลว่าถูกต้องเป็นหลักสูงสุด เป็น โค้ด (code) เป็นประมวลทั้งหมดทั้งสิ้น ของพระพุทธ ศาสนา คือคำว่าสัมมา สัมมา สัมมา สัมมา โดยเหตุมี อยู่ 8 คำ หรือ 8 ข้อ โดยผลมีอยู่ 2 คำ รวมกันก็เป็น 10 สัมมา ผู้ใดรู้เรื่องสัมมา ผู้นั้นก็เรียกว่าเป็นพุทธบริษัท สมชื่อ เป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้าสมชื่อ

เราจงช่วยกัน ทำให้พระพุทธเจ้าสำเร็จ พระพุทธ ประสงค์ คือว่าท่านไม่มีอะไรที่จะตำหนิติเตียนเรา ท่านไม่มีอะไรที่จะต้องมาลงโทษเรา ท่านไม่มีอะไรที่ จะมาทำให้เราต้องกระทบกระทั่งกันกับท่านเพราะว่า ทุกฝ่ายทำแต่ความถูกต้อง มีแต่ความถูกต้อง ถูกต้อง ถูกต้อง นี่ใจความที่ละเอียดล่อไปกว่านี้ ไปแสวงหา เอาเถิด ไม่มีแรงจะพูดแล้ว วันนี้ไม่มีแรงจะพูดแล้ว มันอ่อนเพลีย แต่ว่าเท่าที่พูดมาก็มีใจความเป็นข้อๆ เพียงพอ

รวมใจความสำคัญในวันนี้ ก็ขอว่า ให้รู้จักพระ พุทธเจ้า และก็ได้รับประโยชน์จากการที่มีพระพุทธเจ้า

โดยทว่าโย อิมัง โลกังสะเทวะกัง สะมะระกัง ซึ่งแปลว่า พระพุทธเจ้า ด้วยสติปัญญาอันยิ่งของพระองค์เอง ได้ กระทำให้แจ้ง ให้แจ่มแจ้งซึ่งโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก หมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ ให้แจ่มแจ้งว่านี่เป็นอย่างไร โลกนี้เป็นอย่างไร จะดับไป แห่งโลกนี้ สิ้นสุดแห่งโลกนี้เป็นอย่างไร พระองค์ก็ทรง แสดงข้อใจความที่เรียกว่า แสดงธรรม ให้เป็นความ ไพเราะเบื้องต้น ท่ามกลาง เบื้องปลาย ทั้งคำย่อและ คำพิสดาร ประกาศพรหมจรรย์ ประกาศสิ่งที่ควรประกาศ ประกาศสิ่งที่มีประโยชน์ที่สุดที่เรียกว่าพรหมจรรย์ บริสุทธฺิ บริบูรณฺ์ ลีนเชิง พรอมทังอรรดะ พรอมทังพัยญชนะ

ขอยุติการบรรยายว่า ผู้ใดเข้าใจพระพุทธเจ้า ปฏิบัติตามพระพุทธเจ้าได้เท่าไร ก็เป็นผลดีแก่ท่านทั้ง หลายเพียงนั้น ขอยุติการบรรยายด้วยคำว่า ความถูกต้อง ความถูกต้อง ความถูกต้อง เพียงคำเดียว ย้ำร้อยครั้ง พันครั้ง หมื่นครั้ง แสนครั้ง ล้านๆ ล้านๆ ครั้ง ว่าเป็น ความถูกต้อง คือสัมมัตตะ สัมมัตตะ

ขอยุติการบรรยายเพียงเท่านี้ในวันนี้

ถอดความและนำเสนอโดย นายสุพจน์ บุญวิเศษ เจ้าหน้าที่ ฝึกอบรม ๕ โครงการพัฒนานักบริหารระดับสูง วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

อานาปานสติ

• นางสาว นทีทิพย์ สมเกียรติกุล

ป้าพเจ้าได้มีโอกาสนำนักบริหารระดับสูง (ระดับรองอธิบดี) จากส่วนราชการต่างๆ ที่มาเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร นักบริหารระดับสูง (นบส.) หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 12 ไปนมัสการและฟังธรรมจากท่านพุทธทาส ณ สวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อเดือนมีนาคม 2536 ขณะนั้นท่านพุทธทาสมีสุขภาพไม่ค่อยดีนัก ต้องอยู่ในความดูแลของแพทย์อย่างใกล้ชิดแต่ท่านก็ได้ให้ความเมตตา แก่คณะนักบริหารระดับสูงของท่านที่แสดงในวันนั้น ลึกซึ้งและประทับใจอย่างมาก ซึ่งได้สอนให้พวกเรารู้จักประคองตนเองให้อยู่ในโลกนี้อย่างมีความสุข โดยมีธรรม เป็นที่พึ่ง ธรรมที่แสดงวันนั้นเป็นการอธิบายถึง “ความถูกต้อง” ในหลักศาสนาพุทธ ซึ่งก็ได้บันทึกและจัดพิมพ์ลงไว้ในวารสารเล่มนี้แล้วด้วย

ท่านที่เคยไปกราบนมัสการท่านพุทธทาส ณ สวนโมกขพลาราม คงจะรู้สึกอย่างเดียวกับข้าพเจ้า คือประทับใจ

ในความเมตตาของท่าน และในความสงบร่มเย็นของสถานที่แห่งนี้ การไปครั้งนั้น นอกจากท่านพุทธทาสจะเมตตาแสดงธรรมะให้กับคณะนักบริหารแล้ว ท่านได้แจกหนังสือธรรมอีกหลายเล่ม ซึ่งได้มีบันทึกคำสอนพระธรรมของท่าน หนังสือธรรมเหล่านี้ มีคุณค่ายิ่งนัก แม้ในบางเล่มอาจทำความเข้าใจค่อนข้างยาก ซึ่งต้องอ่านซ้ำหลายครั้ง จึงจะเข้าใจและซึ่งถึงคำสอนที่ได้แสดงไว้

หนังสือเล่มหนึ่งบนแผงขายหนังสือในบริเวณสวนโมกข์ฯ ชื่อ “อานาปานสติสมบูรณ์แบบ” มีรูปเล่มสวยงามและน่าซื้อ จึงได้ซื้อมา และได้ศึกษาก็เห็นว่า ท่านพุทธทาสได้นำหลักธรรม มาประยุกต์เข้ากับสังคมยุคใหม่ได้อย่างเหมาะสมยิ่งนัก จึงเห็นสมควรที่จะนำ หลักธรรมและคำอธิบายดังกล่าวมาถ่ายทอดในวารสารข้าราชการให้เพื่อนข้าราชการได้อ่านด้วย โดยได้เลือกบางตอนที่เหมาะสมมาเสนอ คือตอน “อานาปานสติ ที่เป็นไปเพื่อบรมธรรม”

• นางสาว นทีทิพย์ สมเกียรติกุล เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม โครงการ พัฒนานักบริหารระดับสูง วิทยาลัยนักบริหาร สำนักงาน ก.พ.

และ "อานาปานสติประยุกต์"

คำว่า "อานาปานสติ" เชื่อว่าหลายท่านยังไม่เข้าใจ ความหมายของคำนี้เป็นแน่ ท่านพุทธทาสได้ให้ความหมายไว้ว่า "คือ สติ กำหนดที่ธรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง อยู่ทุกลมหายใจเข้าออก" แต่ก็ยังไม่สามารถสรุปความได้ชัดเจนว่า อานาปานสติ คืออะไร ทำไมต้องมี "อานาปานสติ" จึงขอยกข้อความใน "คำนำ" ของหนังสือเล่มนี้มาให้ท่านได้ทราบและเข้าใจกับ "อานาปานสติ" เพราะในคำนำได้เชื่อมโยง ความเข้าใจถึงเหตุให้มี อานาปานสติ ขึ้นดังนี้

เราทุกคนเกิดมาหรือมีชีวิตอยู่เพื่อ "ความไม่มีทุกข์" เพียงสิ่งเดียวเท่านั้น

ปัญหาว่าเรามีความทุกข์อยู่ตลอดเวลาหรือไม่? ข้อนี้อาจให้ทุกคนหันมามองดูตัวเองมองดูชีวิตจิตใจของตัวเอง หรืออ่านใจของตัวเองอยู่เสมอ ๆ ในโอกาสหนึ่งจะพบว่า เรามีได้มีความทุกข์อยู่ตลอดเวลา นั่นก็หมายความว่า กิเลสตัณหาได้เกิดขึ้นและเข้ามาครอบงำจิตของเราอยู่ตลอดเวลา

ตรงข้าม หากกิเลสตัณหาเข้ามาครอบงำจิตอยู่ตลอดเวลา เราก็จะต้องเป็นทุกข์ตลอดเวลา เพราะพระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า กิเลสตัณหาเป็นต้นเหตุของความทุกข์ แต่ในชีวิตจริงของคนเรา เรามีได้มีความทุกข์อยู่ตลอดเวลา

นี่ย่อมแสดงว่า "จิตเดิมแท้" ของคนเราว่างจากกิเลสตัณหาอยู่เป็นพื้นฐาน คือเป็น "จิตว่าง" อยู่เป็นพื้นฐาน ส่วนกิเลสตัณหาเป็นเพียงแขกหรืออาคันตุกะ ที่เดินขึ้นมาบนบ้านเรือนเราคือจิตของเราเป็นครั้งคราว พอมันขึ้นมาบนบ้านเรือนคือจิตของเรา เราก็จะต้องเป็นทุกข์อย่างแน่นอน

ปัญหาว่ากิเลสตัณหา มันเดินขึ้นมาบนบ้านเรือนคือจิตของเราเมื่อไร? มันจะเดินขึ้นมาบนบ้านเรือนคือจิตของเราต่อเมื่อมีการกระทบระหว่างอายตนะภายในกับอายตนะภายนอก เช่น ตากับรูป หูกับเสียง เป็นต้น แล้วผัสสะจิต เวทนา ประจุตัณหาอุปาทานภพชาติ ขึ้นมาคราวหนึ่ง ๆ ก็ย่อมเป็นทุกข์ขึ้นมาคราวหนึ่ง แสดงว่ากิเลสเกิดและเข้ามาครอบงำจิตก็เพราะผัสสะจิต

คำว่า "ผัสสะจิต" ก็คือไม่มีสติระลึกถึงภาวะจิตเดิมแท้ที่เป็น "จิตว่าง" คือว่างจากกิเลสและความทุกข์ เมื่อไม่มีสติระลึก ก็เท่ากับปล่อยให้ความรู้สึก (เวทนา) ที่สุขบ้าง ทุกข์บ้าง หรือที่ไม่แน่ว่าเป็นสุขหรือเป็นทุกข์บ้าง

เข้ามาปรุงแต่งจิต จิตก็จะตกอยู่ใต้อิทธิพลของความรู้สึก (เวทนา) นั้น ๆ หากพอใจก็จะอยากดึงเข้ามาหาตัว (ราคะ หรือ โภคะ) หากไม่พอใจก็จะผลักออกไป หรือทำลายเสีย (โทสะ หรือ โภสะ) บางครั้งก็เกิดความลังเลสงสัยไม่แน่ใจว่าจะดึงเข้ามาหาตัวดี หรือผลักออกไปดี (โมหะ) อันเป็นลักษณะของตัณหา 3 คือ กามตัณหา อายากตัณหา ภวตัณหา อยากเป็น อะไรร้อยอย่างใดอย่างหนึ่ง, และ วิภวตัณหา อยากไม่ให้เป็นไปตามที่ไม่ปรารถนา แล้วก็จะปรุงทยอยไปเป็นความยึดมั่นถือมั่นแล้วก็ต้องเป็นทุกข์อย่างที่จะหลีกเลี่ยงไม่ได้เลย

ปัญหาว่าทำอย่างไร "สติ" จึงจะระลึกถึงภาวะ "จิตว่าง" จากกิเลสและความทุกข์ แล้วรักษาภาวะ "จิตว่าง" นั้นไว้ได้ หากรักษาไว้ได้ ความทุกข์ก็จะไม่เกิด?

ข้อนี้พระพุทธเจ้าตรัสว่า เมื่อมีการกระทบแต่ละครั้ง ๆ ไม่ว่าจะผ่านทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ให้เป็น "สักว่ากระทบ" คือกระทบแล้ว เวทนาไม่ปรุงตัณหาในตนเอง

ข้อนี้ จะต้องมึสติระลึกไว้ว่า ทุกสิ่งเป็นเพียงสักว่าธาตุตามธรรมชาติที่ไหลเรื่อยเปลี่ยนแปลงเรื่อย (อนิจจัง) ทรงตัวอยู่ในสภาพใดสภาพหนึ่งไม่ได้ (ทุกขัง) และเพราะเหตุดังกล่าว มันจึงไม่ใช่ตัวตนของใคร หรือใครจะยึดถือเอาเป็นตัวตนของตนไม่ได้เลย (อนัตตา) นั่นก็คือทุกสิ่งมัน "ว่าง" อยู่ตามธรรมชาตินั่นเอง

โดยเฉพาอย่างยิ่ง ความยึดมั่นถือมั่นนี้ ต้องมองให้เห็นว่ามันเป็นภาพมายา เกิดขึ้นเป็นคราว ๆ และที่มันเกิดก็เพราะผัสสะจิต ขณะที่มีการกระทบแต่ละครั้ง ๆ แต่แม้มันจะเพียงภาพมายา แต่มันก็เข้ามาเผาผลาญจิตใจของเราให้ไหม้เกรียมเป็นความทุกข์ทรมานอย่างยิ่ง

ดังนั้น เมื่อเราไม่ต้องการความทุกข์ เราก็จะต้องเฝ้าระวังตอนการกระทบ (ผัสสะ) แต่ละครั้ง ๆ ให้เป็น สักว่า

กระทบ" ไม่ให้เปลอสติจนเวทนาปรุงแต่งจนเกิด "ตัวตน" จนต้องเป็นทุกข์ทรมานอีก

ในการที่จะให้เป็นสักว่ากระทบได้นั้นจะต้องมีสติ ระลึกรู้สึกตัวทั่วพร้อมอย่างฉับพลันว่า ทุกสิ่งเป็นเพียง ธรรมชาติที่ไหลเรื่อย มัน "ว่าง" มันจึงสักว่ากระทบได้เอง โดยอัตโนมัติ

ในการที่จะมีสติระลึกรู้สึกตัวทั่วพร้อม จิตจะต้อง มีความตั้งมั่น (สมาธิ) อยู่ในเรื่อง "ว่าง" อย่างต่อเนื่องเป็น เวลานานพอสมควร จนความรู้สึกว่างฝังแน่นอยู่ในจิต แล้วมีสติระลึกรู้ตัวทั่วพร้อมอย่างฉับไว ดังกล่าวทุกครั้งที่มีการกระทบหากทำได้แบบนี้ ก็เลิกก็มีโอกาสที่จะเผลอน จิตใจจนเป็นความทุกข์ทรมาน

ในการนี้ จำต้องมีการฝึกด้วยระบบ "อานาปานสติ ภาวนา" นี้ อย่างต่อเนื่อง

อานาปานสติ ที่เป็นไปเพื่อ บรมธรรม

จะได้กล่าวถึงแนวสังเขปของอานาปานสติ ที่เป็นไปเพื่อบรมธรรม อานาปานสติชนิด ที่สมบูรณ์แบบ เป็นไปเพื่อบรมธรรมโดยเฉพาะ ตลอด สายนั้น มีกล่าวไว้ในรูปพระพุทธภาษิตในพระบาลี "อานาปานสติสูตร" แห่งคัมภีร์มัชฌิมนิกาย สุตตันตปิฎก

ในที่นี้ ใช้ว่า อานาปานสติสมบูรณ์แบบ ก็เพราะว่า มีอานาปานสติอย่างอื่น หรือที่กล่าวไว้ในที่อื่นซึ่งไม่สม-

บูรณ์แบบ แม้ที่กล่าวไว้ในมหาสติปัฏฐานสูตร ก็ยังกล่าว เพียงตอนเดียว คือตอนต้น ๆ ระยะเวลาที่กำหนดลมหายใจ เท่านั้น ส่วนที่กล่าวไว้ในอานาปานสติสูตรนี้ เป็นไปอย่าง สมบูรณ์แบบ ตั้งแต่ต้นจนปลาย: แม้จะมีกล่าวไว้ในที่อื่น อีกบ้าง ก็ไม่มากไปกว่านี้ เพราะฉะนั้นจึงถือเอาแนวสังเขป ของอานาปานสตินี้ จากพระสูตรข้อนี้โดยตรง ซึ่งนำประ- หลาดที่ว่า ไม่ค่อยจะมีใครสนใจ กลับไปสนใจอานาปาน- สติที่กระท่อนกระแท่นในที่อื่น เช่นในมหาสติปัฏฐานสูตร เป็นต้น การวิพากษ์วิจารณ์เรื่องนี้โดยละเอียดไม่จำเป็นจะ ต้องทำสำหรับผู้ปฏิบัติ คงถือเอาได้เป็นแนวที่มีอยู่ใน อานาปานสติสูตรนั้น โดยไม่มีปัญหาอะไร

ที่นี้เราก็จะได้พูดกันต่อไป ถึงแนวของอานาปานสติ นั้นโดยสังเขป ที่พูดว่าโดยสังเขปก็คือย่อคร่าวเดียวหมด เพื่อให้ทราบเค้าโครงทั้งหมดของเรื่องนี้มันเอง เพราะว่าถ้า พูดโดยละเอียด ก็กินเวลาหลายชั่วโมงเต็มที จะชวนให้เผลอ เสียดก่อน เหมือนกับขึ้นบนยอดภูเขาตึกวิศวะศรัทธาทั่ว ไปของบ้าน เมืองคราวเดียวหมด. แล้วจึงค่อยไปดูเฉพาะส่วน ๆ ช่าง- ล่างทีหลัง อย่างนี้สะดวกกว่า

ในขั้นแรกจะต้องทำความเข้าใจกับเรื่องคำ ๆ นั้นมันเอง คำว่า อานาปานสติ แปลว่าอย่างไร มีปัญหาที่ถกเถียง กันอยู่ในตัว ต้องตั้งใจที่จะทำความเข้าใจให้ดี ๆ ในความ หมายของคำ ๆ นี้ ตามรูปศัพท์ของภาษาบาลีที่มีสมาส เช่นนี้ มันแปลยกย้ายได้หลายอย่าง ตามแบบของสมาสนั้น สมาสนี้ มันถูกหมดโดยหลักภาษา แต่เมื่อถึงคราวปฏิบัติ มันถูกเพียงอย่างเดียว คือที่ตรงกับเรื่องของมันสำหรับคำ ว่า "อานาปานสติ" ที่แปลกันอยู่เป็นพวกใหญ่ ๆ มี 2 อย่าง: อย่างหนึ่งแปลว่า สติกำหนดลมหายใจเข้าออก. นี้แปลกันทั่วไปกระทั้งในต่างประเทศ อีกอย่างหนึ่ง อานา- ปานสติ แปลว่า สติกำหนดที่ธรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ทุกลมหายใจเข้าออก นี่คือหลักที่ผมยึดถือ และเห็นว่า ถูกต้อง

ต้องเปรียบเทียบกับกันดูจนเข้าใจว่ามันต่างกันอย่างไร กำหนดที่ลมหายใจเข้าออก นี้อย่างหนึ่ง, กำหนดอยู่ที่สิ่งใด สิ่งหนึ่ง ที่เรียกว่า "ธรรม" อยู่ทุกลมหายใจเข้าออกนี้อย่าง หนึ่ง, ใจความสำคัญมันผิดกันอยู่ตรงสิ่งที่ถูกกำหนด กำหนดตัวลมหายใจเองนี้อย่างหนึ่ง, กำหนดสิ่งอื่นต่างหาก แต่ว่ากำหนดอยู่ทุกครั้งที่หายใจเข้าออกนี่อีกอย่างหนึ่ง ขอให้ตั้งข้อสังเกตข้อนี้ไว้ให้ดี แล้วไปดูหนังสือบางเล่มบาง ฉบับ เขามีหลักอย่างไร? หรือว่าที่พูดจากันอยู่ตามศาลา

จนถึงที่สุดอยู่ทุกครั้งที่หายใจเข้าออก

ทั้ง 4 ชั้นนี้รวมเรียกว่า กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน. คือการกำหนดสติในการตามเห็นกาย คือลมหายใจ. กับร่างกายที่สัมพันธ์กันอยู่. แล้วควบคุมมันได้

ชั้นที่ 5 มันเนื่องกันมากับชั้นที่ 4 เมื่อเราประสบความสำเร็จในชั้นที่ 4 คือทำลมหายใจให้ระจับได้ จนมีสมาธิ. หรือจนถึงกับมีฌานก็ตาม. ในความเป็นสมาธินั้นมีสิ่งสำคัญที่ต้องสนใจอยู่ 2 สิ่ง. ในที่นี้คือ ปิติ-ความอิ่มใจ และความสุขคือความสบายใจ; นี่เป็นผลที่มีอยู่ในความสำเร็จของชั้นที่ 4

ที่นี้เราก็ปฏิบัติชั้นที่ 5 โดยเอาปิติ-ความรู้สึกนั้นมากำหนดอยู่ทุกครั้งที่หายใจเข้าออก ว่าปิติเป็นอย่างไร? ให้มันรู้สึกซึมซาบในปิตินั้นอยู่จนรู้จักปิตินั้นดี

ชั้นที่ 6 เปลี่ยนจากปิติเป็นความสุข เพราะของสองอย่างนี้เนื่องกันมา ที่นี้ก็กำหนดความสุขนั้น อยู่ทุกครั้งที่หายใจเข้าออก

ชั้นที่ 7 กำหนดข้อเท็จจริงที่ว่า ทั้งปิติและสุขนี้เรียกว่า เวทนา มันเป็นเครื่องปรุงแต่งจิต และมันปรุงแต่งจิตอยู่อย่างไร? กำหนดพิจารณาอยู่อย่างละเอียด ถัดจากความจริงภายใน. ไม่ใช่จากการเรียนหนังสือ

ชั้นที่ 7 นี้กำหนดข้อเท็จจริงในส่วนที่ว่า เวทนา คือปิติ และสุขในที่นี้มันปรุงแต่งจิตอย่างไร. โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือปรุงแต่งสัญญากับวิตก คือจิตนั่นเอง

ชั้นที่ 8 พยายามกำหนดการกระทำ ให้เวทนานี้ทำหน้าที่ปรุงแต่งจิตน้อยลง ๆ จนกระทั่งไม่มีการปรุงแต่งจิต. นี้คือชั้นที่ 8

สี่ตอนท้ายตั้งแต่ ปิติ, สุข, เวทนาปรุงแต่งจิต. และแล้วระงับการปรุงแต่งจิตนี้ลงไป. เขาเรียกว่า หมวดเวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน ; เพราะมันเป็นการตั้งสติกำหนดลงไปทีเวทนา ในลักษณะต่างๆ กัน 4 อย่าง. นี่เป็นหมวดที่ 2 มีอยู่ 4 ชั้นเหมือนกัน ; นี่มาถึงชั้นที่ 8 แล้วหมวดต่อไป ชั้นต่อไปก็คือ :

ชั้นที่ 9 กำหนดอยู่ที่ลักษณะของจิตนามาชนิด ที่กำลังเป็นไป หรือเปลี่ยนไปอยู่ในเวลานั้น. เรียกว่า กำหนดลงไปทีจิต ที่ลักษณะของจิต อยู่ทุกครั้งที่หายใจเข้าออก

ชั้นที่ 10 กำหนดอยู่ที่การกระทำจิต ให้อยู่ในอำนาจของเรา ในลักษณะที่เป็นความเบิกบานปราโมทย์. เมื่อทำได้สำเร็จแล้วจึงทำชั้นที่ 11 ต่อไป :

ชั้นที่ 11 กำหนดความคิดที่จิตอยู่ในอำนาจของเรา

ในการที่เราสามารถทำให้มัน ตั้งมั่นได้ตามต้องการ

ชั้นที่ 12 กำหนดความที่เราสามารถทำจิตให้ปลดปล่อยจากสิ่งที่มากลุ่มรุมจิต เป็นชั้นที่ 12

สี่ชั้นนี้ ตั้งแต่ชั้นที่ 9 ถึงชั้นที่ 12 นี้ ล้วนแต่เกี่ยวข้องกับจิต เพราะฉะนั้นจึงเรียกมันว่า จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน-การกระทำหมวดที่ใช้สติ กำหนดความเป็นไปโน้จิด หรือเกี่ยวกับจิต เมื่อประสบความสำเร็จในชั้นนี้ก็ทำต่อไปในชั้นที่ 13

ชั้นที่ 13 กำหนดความไม่เที่ยง ที่เรียกว่า อนิจจังของสังขารทั้งปวง. และโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เรากำลังรู้สึกอยู่ข้างใน หรือที่เรากำลังกระทำกันอยู่ เกี่ยวข้องกันอยู่. เช่น ร่างกาย หรือลมหายใจ หรือความเปลี่ยนแปลงทางจิต อย่างไรก็ตาม : กำหนดความไม่เที่ยงในสิ่งเหล่านี้ดีกว่าที่จะไปเอาเรื่องข้างนอกมากำหนด. แต่ก็คงกำหนดเป็นความไม่เที่ยง อยู่ทุกครั้งที่มีการหายใจเข้าออก

ชั้นที่ 14 ก็เนื่องกันไป เมื่อกำหนดความไม่เที่ยงเป็นผลสำเร็จ จิตก็จางคลายออกจากความยึดมั่นถือมั่น. ฉะนั้นจึงกำหนดวิราคะคือความจางคลายออกจากความยึดมั่นถือมั่น (หรือกิเลส) เป็นอารมณ์อยู่ในขณะนั้น ทุกครั้งที่มีการหายใจเข้าออก เมื่อชั้นนี้เป็นไปด้วยดี ประสบความสำเร็จ ก็ทำชั้น 15 ต่อไป

ชั้นที่ 15 กำหนดที่ ความที่ทุกข์ดับลงไป ถ้ามีวิราคะคือความจางคลายแห่งกิเลสแล้ว ต้องมีความทุกข์ดับลงไป

ชั้นที่ 15 จึงกำหนดตัวความดับแห่งทุกข์เป็นอารมณ์ อยู่ทุกครั้งที่หายใจเข้าออก เมื่อประสบความสำเร็จในชั้นนี้ ซึ่งมันต้องประสบอยู่ดี เพราะมันถูกต้องมาตั้งแต่ชั้นที่ 13-14 คือความไม่เที่ยง; ที่นี้มันก็มาคล้าย ๆ อัถโนมัตติในตัวมันเองเป็นลำดับมา เพียงแต่ที่เราเลือกกำหนดในแง่ไหนเท่านั้น ชั้นที่ 15 จึงกำหนดตัวความดับแห่งทุกข์ที่กำลังรู้สึกอยู่จริง ๆ ในใจ ในทุกครั้งที่หายใจเข้าออก

ขั้นสุดท้ายชั้นที่ 16 กำหนดความที่อะไร ๆ ที่ตัวยึดมั่นถือมั่นนั้นถูกสลัดทิ้งกลับไป เรียกว่า ปฏินิสสัคคะ พุดเป็นอุปมาก็ได้ว่า ก่อนนี้เราเป็นโจรปล้นธรรมชาติ เอาของธรรมชาติมาเป็นตัวตน ของตน. พอรู้กันไปถึงที่สุด จนดับทุกข์ได้อย่างนี้ มันก็เท่ากับคืน-คืนเจ้าของ โยนคืนให้เจ้าของคือธรรมชาติ. เป็นของธรรมชาติไป. ไม่มีอะไรที่มาถึงไว้ โดยความเป็นตัวตนของตนอีกต่อไป. มันมองเห็นชัดน้อยอยู่ทุกครั้งที่หายใจเข้าออก เป็นการปฏิบัติชั้นที่ 16

นี่ก็เห็นได้ว่า มันเป็นการปฏิบัติตั้งแต่ต้นจน

ปลาย ติดต่อกันมาเป็นอย่างดี จึงเรียกว่า สมบูรณ์แบบ. คือ ตั้งแต่แรกกระทำ จนถึงบรรลุผล. แล้วก็รู้ความที่บรรลุผล. รู้ความที่ว่า การบรรลุผลนี้มันเป็นการ สลัดคืนสิ่งต่าง ๆ ที่เคยยึดมั่นหรือประกอบเข้าไป. มันมี สมบูรณ์แบบอย่างนี้ เราไปหาที่ไหนไม่ได้นอกจากใน พระบาลีสูตเรื่องนี้

ทั้งหมดนี้เรากำหนดโดยแนวสังเขป คือใจความย่อ ๆ ของแต่ละชั้น ทั้ง 16 ชั้น. ว่ามีอยู่อย่างนี้. และหมวดสุดท้ายนี้ก็เรียกว่า อัมมานุสสนาสติปฏิฐาน-กำหนดที่ ธรรม คือความไม่เที่ยง. คลายความกำหนด. ความดับทุกข์และความสลัดคืน. นี่เป็นแนวสังเขปสำหรับการเลียบตาดูใน ชั้นแรกว่า มีอยู่ 16 ชั้น. ในแง่ที่ว่า แต่ละชั้น ๆ เป็นอย่างไร

จาก "อานาปานสติที่เป็นไปเพื่อบรมธรรม" ท่านคง จะเข้าใจที่มา ความหมาย และหลักปฏิบัติโดยย่อ ของ อานาปานสติทั้ง 16 ชั้น สำหรับในบทต่อ ๆ ไป ในหนังสือ เป็นเรื่องของความสัมพันธ์กันระหว่างอานาปานสติ 16 ชั้น และวิธีการปฏิบัติแต่ละชั้นโดยละเอียด ซึ่งไม่สามารถนำมาจัดพิมพ์ได้ทั้งหมด หากท่านใดที่สนใจก็สามารถหาหนังสือเล่มนี้มาศึกษาด้วยตนเองได้ ซึ่งท่าน พุทธทาสได้อธิบายขั้นตอนต่าง ๆ ของการทำอานาปานสติ อย่างละเอียดทีเดียว

สำหรับตอนที่นำลงมาให้อ่านนี้ เป็นส่วนของการ ประยุกต์อานาปานสติโดยสามารถนำมาใช้ให้เข้ากันกับ ปัญหาในชีวิตประจำวันของบุคคลทั่วไป ดังนี้

อานาปานสติประยุกต์ การบังคับจิตเพื่อใช้ ประโยชน์ในปัจจุบัน

อานาปานสติประยุกต์ คือ อานาปานสติในส่วนที่ เห็นว่าจำเป็นที่จะต้องมี ในกรณีต่าง ๆ ของมนุษย์ เรา. เพื่อสิ่งที่เรียกว่า บรมธรรมทุก ๆ ระดับ

ที่แล้วมา เราได้พูดกันถึงอานาปานสติโดยตรงตั้งแต่ ต้นจนถึงที่สุด เป็นการแสดงให้เห็นได้แล้วว่า ใจความสำคัญของอานาปานสตินั้น ก็คือการบังคับจิตไว้ได้ในอำนาจ. เราจะต้องมองให้เห็นความจริงข้อนี้กันเสียก่อน. แล้วให้ เห็นว่า การบังคับจิตไว้ได้ในอำนาจนั้น ไม่ใช่มีแต่วิธ้อานา- ปานสติ. ย่อมมีมากมายหลายวิธีตามหลักแห่งสิทธิ หรือ ศาสนานั้น ๆ แต่สำหรับสิ่งที่เรียกว่า อานาปานสตินี้ เป็น ที่สรรเสริญของพระพุทธเจ้า. มีทั้งผลดีและความสะดวก ยิ่งกว่าอย่างอื่น. แต่รวมใจความแล้วมันก็เหมือน ๆ กัน แทบทุกวิธี. มันก็มุ่งหมายอยู่ที่ต้องการจะบังคับให้ได้ ทั้งนี้: เพราะฉะนั้นควรสนใจกันเป็นพิเศษในส่วนนี้

บัดนี้จะชี้ให้เห็นว่า การประยุกต์วิธีการ หรือหลักการ ของอานาปานสติ ให้เข้ากันได้กับปัญหาของมนุษย์ใน ชีวิตประจำวันนั้น จะต้องทำอย่างไรในทุกระดับ หรือ

ทุกขนาดของปัญหา สิ่งแรกที่เราจะต้องพิจารณา ก็คือปัญหาที่ว่า โลกทั้งหมดขึ้นอยู่กับจิตเพียงสิ่งเดียว ตามที่พุทธบริษัทถือกันอยู่นั้นเป็นความจริงหรือไม่ ? หมายความว่า ตามหลักของพุทธบริษัทนั้น ถือว่าทุกอย่างมันขึ้นอยู่กับจิต เป็นไปตามอำนาจของจิต ออกมาจากจิต, รวมความแล้วก็เรียกว่า ขึ้นอยู่กับสิ่ง ๆ เดียว คือจิต, นี่เป็นข้อเท็จจริงหรือไม่ ? ข้อนี้ถ้าหากว่ามองกันในแต่ละวัตถุ หรือแง่อื่น ตามวิธีของพวกอื่น หรือที่มันยังต้นลึกกว่ากันนั้น มันก็มีปัญหามาก คือว่าไม่อาจจะเห็นด้วยก็ได้

ถ้าไปมองในแต่ละวัตถุ, เช่นตัววัตถุของโลกตัวแผ่นดิน แท้ ๆ นี้ มันก็ยังมีปัญหามาก. คำว่า "โลก" ในที่นี้ก็หมายถึงโลกที่เปลี่ยนแปลงมา ที่เป็นมาที่มีมนุษย์เข้ามาเกี่ยวข้องกับแล้ว มันรวมมนุษย์เข้าไปในแผ่นดินนั้นด้วย ; แล้วส่วนสำคัญของมันก็คือส่วนที่เป็นมนุษย์ ไม่ใช่ส่วนที่เป็นแผ่นดิน ที่มนุษย์เป็นผู้จัดสรรโลกไปตามจิตของมนุษย์, ซึ่งมันสำคัญที่สุดก็คือโดยไม่รู้สีกตัว มันก็จัดไปตามจิตตามความต้องการของมนุษย์นั่นเอง. เพราะฉะนั้นโลกมันจะอยู่ในสภาพเช่นไร คือดีหรือร้าย นำปรารณา หรือไม่นำปรารณา มันก็อยู่ที่ว่า จิตของมนุษย์เป็นอย่างไร ; ยิ่งเดี๋ยวนี้เล็งกันถึง การสร้างสรรค์ต่าง ๆ ด้วยแล้ว ก็ยิ่งเห็นได้ว่า โลกทั้งโลกมันอยู่ในอำนาจของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์เองก็อยู่ในอำนาจของสิ่ง ๆ เดียว คือจิต.

เราจะเห็นได้ว่า เมื่อเป็นดังนั้นจริง การรู้เรื่องจิตจนสามารถควบคุมจิตได้ นั้นแหละเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดกว่าสิ่งใดหมด รู้เรื่องของจิต หมายถึง รู้ความลับ รู้อะไรต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจิตทุกแห่งทุกมุม แล้วก็บังคับจิตนี้ให้เป็นไปตามในวิถีทางที่นำปรารณา. มันเป็นสิ่งสำคัญที่สุด. อย่าได้คิดเหมือนพวกฝรั่งคิดว่า "การนั่งหลับตาอย่างโง่ ๆ ของชาวอินเดีย". ผมจำได้ดีว่า เมื่อแรกที่ผมบวช มีฝรั่งคนหนึ่งเขียนลงไปอย่างเป็นที่ตื่นเต้น หรือแตกตื่นกันในหมู่พวกเราว่า "ไปศึกษาปรัชญาของพวกกรีกเสียสักชั่วโมงหนึ่ง ก็ยังดีกว่าไปนั่งหลับตา เข้าฌานอย่างโง่ ๆ ของชาวอินเดียสักร้อยปี" นี่เขาพูดอย่างนี้ หนึ่งชั่วโมงกับร้อยปี ไปเทียบกันดู. นี่ก็เพราะว่า เขาไม่รู้เรื่องของอินเดียว่าเป็นอย่างไร. แล้วก็ไมทันจะรู้อย่างทั่วถึง.

ต่อมาอีก เมื่อนักศึกษาบางคนที่เป็นฝรั่ง เข้ามาสนใจพุทธศาสนา. มองเห็นความลึกซึ้งของพุทธศาสนา.

ก็เขียนไปในทำนองว่า เหลือวิสัยที่จะเอาหลักพุทธศาสนาไปพูดให้พวกกรรมกรตามท่าเรือที่ประเทศอังกฤษ ฟังให้รู้เรื่อง. เขาจะระบุประเทศอังกฤษก็มีความหมายว่า เป็นกรรมกรที่ดึกว่าประเทศอื่น ๆ. นี่มันก็แสดงว่า เขาก็รู้ว่ามันมีความละเอียดสุขุม ลึกซึ้ง เร้นลับ. เพราะฉะนั้นจะต้องวัดกันดูเสียใหม่ ว่ามันเท่าไร ? อย่างไร ?

การบังคับจิตนี้ไม่ใช่การนั่งหลับตาอย่างโง่ ๆ ของชาวอินเดีย. ที่จริงมันก็ไม่ใช่มิเฉพาะวัฒนธรรมอินเดีย. ชาวอื่นที่มีวัฒนธรรมเก่าแก่ สี-ห้าพันปีมาแล้วก็มีด้วยกันทั้งนั้นตามมากตามน้อย ; แต่เท่าที่ปรากฏแก่พวกเรา นี้ ว่าพุทธศาสนาเกิดขึ้นในอินเดีย เป็นวิชาความรู้ของพระพุทธเจ้าในระดับสูงสุดมันก็มีเรื่องนี้. แต่ว่าพร้อมกันนั้นก็มิมีปฏิบัติที่ต่ำต้อย หรือผิด ๆ พลาด ๆ หรือเกล็ดเกล็ดออกไปนอกกลุ่มนอกทาง ก็ล้วนแต่อยู่ในเรื่อง "การนั่งหลับตาอย่างโง่ ๆ ของชาวอินเดีย" ด้วยกันทั้งนั้น. เพราะฉะนั้นจะต้องคิดดูให้ดีว่า มันหมายถึงอะไรแน่. แล้วก็ต้องเอาสิ่งนั้นเป็นหลัก.

สำหรับพุทธศาสนาเรา ก็มีวิชานี้เป็นหัวใจ เป็นคุณค่าที่สูงสุด. คือ *วิชาที่บังคับจิตให้ได้ ไม่ให้จิตทำความทุกข์ให้เกิดขึ้นอีกต่อไป* ; รวมความว่า อย่างนั้นพวกพุทธบริษัทก็มีสิ่งนี้ ที่เป็นจุดเด่น นับตั้งแต่เป็นที่พึ่งแก่ตนเอง แล้วก็เครื่องเข็ดหน้าชู้ตา สำหรับที่จะไปพูดจากับผู้อื่น ถ้ามีการพูดกันระหว่างลัทธิ ระหว่างศาสนา ; และในสุดท้ายในปัจจุบันนี้ อย่างที่ผมมีความเห็นว่า มนุษย์ในโลกนี้ควรรบกันไปพลาถ แล้วก็แลกธรรมะกันไปพลาถ ถ้าอย่างนี้พุทธบริษัทเราก็มีระบบ *การบังคับจิตให้ได้* นี้ เป็นธรรมะที่จะไปแลกกับเขา. เขาจะมีอย่างอื่นคิดแปลกกันไปอย่างไรก็ตามใจเขา แต่เรามีธรรมะที่เป็นวิธีการอันนี้ คือวิธีการที่บังคับจิตได้ นี้ เป็นยอดสุดของ "ของดี" ของเราสำหรับไปแลกเปลี่ยนกับเขา. เพื่อทำโลกนี้ให้สงบ หรือปราศจากสงคราม.

เพราะฉะนั้นขอให้เข้าใจไว้เป็นหลักใหญ่ ๆ ว่า พุทธบริษัทมีสิ่งนี้เป็นคู่วิจิตจิตใจสำหรับตนเอง และสำหรับไปแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น. ข้อนี้เป็นช่องทางให้เรา มอง อานาปานสติในแง่ประยุกต์ อย่างยิ่ง ที่จะนำไปใช้แก้ปัญหานอกวัด อันเป็นปัญหาใหญ่หลวงของโลก โดยเฉพาะก็คือสงคราม. เพราะฉะนั้นจะต้องพยายามทำการพิสูจน์กันต่อไปว่า สงครามก็ดี หรือปัญหาทั้งหมดทั้งสิ้นของโลกก็ดี. นี่มันมีมูลมาจาก การที่มนุษย์ในโลกบังคับ

จิตไม่ได้. นี่เป็นจุดสำคัญที่คุณจะต้องมองให้เห็นว่า ปัญหาทั้งหมดนี้เกิดขึ้นแก่นมนุษย์ ก็เนื่องมาจากการที่มนุษย์บังคับจิตไม่ได้ ; และยิ่งกว่านั้นก็คือ ไม่มีความรู้สึกตัว ไม่มีความรู้เรื่องจิต หรือเรื่องการบังคับจิตเอาเสียเลยก็มี.

ในการที่จะพิสูจน์ว่า ปัญหาทั้งหมดเกิดมาจาก ไม่มีการบังคับจิตนี้ ก็ต้องมองกันอย่างกว้าง ๆ ว่า ในประวัติศาสตร์ของโลก โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ทางอารยธรรม หรือวัฒนธรรมนี้ มันก็มีอยู่ พอที่จะเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า ยุคใด หรือถิ่นใดมีการเจริญด้วยความรู้เรื่องจิต หรือการบังคับจิต มันก็ไม่มีเรื่องลามก อนาจาร, เรื่องทารุณโหดร้าย, เรื่องความยุติธรรม หรืออะไรทำนองนั้น. ในยุคใด ถิ่นใด ไม่มีความสำรวม หรือบังคับจิตใจแล้ว, มันก็มีสิ่งที่ตรงกันข้าม คือมีความทารุณโหดร้าย มีการกระทำอย่างไม่เป็นธรรม มีสิ่งลามก อนาจาร ; แม้ในสังคมสูงสุด เช่น ราชสำนัก เป็นต้น. อันนั้นมันก็เป็นเค้าเงื่อน หรือเป็นต้นเหตุ ที่ทำให้เกิดวิกฤตการณ์อื่น ๆ ลุกลามออกไป แล้วก็เกี่ยวพันกันยุ่งไปหมด ในระหว่างประเทศ หรือภายในประเทศก็ตาม.

นี่เราหมายถึง การบังคับจิตอย่างกว้าง ๆ ซึ่งในภาษางรียธรรมสากลก็ดี หรือภาษาวัฒนธรรมตะวันตกก็ดี อาจจะเรียกแต่เพียงว่า การบังคับตัวเอง เรียกว่า self control ซึ่งเขาก็พูดถึงกันอยู่เสมอถึงการควบคุมหรือบังคับตนเอง, แล้วก็ยกย่องว่า เป็นคุณธรรมจำเป็น คุณธรรมสูงสุด. แต่แล้วมันมีข้อเท็จจริงอีกอย่างหนึ่งว่า self control นี้มีไม่ได้ ถ้าปราศจากความรู้ทางเทคนิค ในการบังคับจิต (ต้องยืมคำใหม่ ๆ มาใช้หน่อยว่า "เทคนิคในการบังคับจิต") การที่จะพูดว่า "บังคับตนเอง"

ที่แท้มันก็หมายความว่า บังคับจิต ; ถ้าพูดตามหลักพุทธศาสนา แต่ว่าผู้พูดนอกพุทธศาสนาเขาหมายความว่า กว้าง ๆ หรือผิวเผินเกินไป. มันเป็นเรื่องจะบังคับลงไป ทั้งที่ไม่รู้ว่า ส่วนลึกมันเป็นอย่างไร ; นี่มันเป็นการบังคับจากข้างนอก. อย่างนี้มันก็ยากที่จะทำได้และเป็นปัญหามาก การที่จะบีบบังคับลงไปทั้ง ๆ ที่ไม่รู้ว่า ข้างในเป็นอย่างไร, มัวบังคับเข้าไปจากข้างนอก นี่มันก็ทำได้น้อยมาก. ดังนั้นจึงต้องพูดว่า การบังคับตนเองนั้น เป็นไปไม่ได้ ถ้าปราศจากความรู้ทางเทคนิคในการที่จะบังคับจิตโดยตรง

การบังคับจิตโดยตรงก็มีเป็นชั้น ๆ อีกเหมือนกัน ; จิตชั้นผิวนอก ก็เป็นการบังคับอย่างผิวนอก, บังคับจากข้างนอก. จิตชั้นลึกมันก็ยังมียู่ อย่างที่เราเคยพูดกันแล้วว่า จิตส่วนที่อยู่ใต้อำนาจของต่อมแกลนด์ ความรู้สึกต่าง ๆ ที่มาจากต่อมแกลนด์เหล่านี้ หากไปบังคับมันเข้า ก็คือไปบังคับต่อมแกลนด์ ที่ทำหน้าที่ตามธรรมชาติ. มันก็เป็นการ *หักด้ามพร้าด้วยหัวเข้า* ตามภาษาไทยเรา พูดมากเกินไป ; มันก็เกิดความเจ็บปวดยุ่งยาก แล้วไม่ประสบความสำเร็จมากเกินไป. มันต้องไปลึกกว่านั้น ไกลกว่านั้น คือบังคับจิตประเภทที่อยู่เหนืออำนาจ นอกอำนาจของต่อมแกลนด์อีกทีหนึ่ง. เพราะฉะนั้นต้องศึกษา ต้องค้นคว้า ต้องมีวิธีที่เป็นเทคนิค บังคับจิตชนิดที่มันเป็นจิตจริง ๆ ที่มีอำนาจเหนือกาย เหนือต่อมแกลนด์ต่าง ๆ ได้ นั่นแหละมันจึงจะสำเร็จ. แต่แล้วมันก็ยากคุ้มกันทีเดียว เพราะมันเป็นเรื่องลึก

ความรู้สึกที่เรียกกันว่า "จิต" นั้น ยังเข้าใจแตกต่างกันอยู่มาก ระหว่างตะวันออกกับตะวันตก, โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างหลักพุทธศาสนา กับจริยธรรมสากลหรือวัฒนธรรมทางตะวันตก. เพราะฉะนั้นเมื่อเราพูดถึงการบังคับจิต ก็ย่อมหมายความว่า จิตในส่วนที่มันจะมีอำนาจ เหนือร่างกายได้จริง.

ทีนี้เมื่อมองดูกันในแง่ของอารยธรรม อารยธรรมทางตะวันตกนั้นเป็นอารยธรรมทางวัตถุ มันก็เป็นความรู้เรื่องจิตอย่างผิวเผิน, มีการบังคับจิตอย่างผิวเผินอย่างรอบนอก. เราไม่เคยเห็นการบังคับจิตแบบอานาปานสติ อย่างนี้ในตำรับตำราของตะวันตก, เพราะเขาไม่รู้จักชนิดนี้หรือจิตถึงขนาดนี้. ฉะนั้นวัฒนธรรมของตะวันตกในด้านศาสนา ก็ไม่มีระเบียบการบังคับจิตถึงขนาดนี้, หรือพูดได้ว่าไม่มีเลย. เพราะตะวันตกจริง ๆ ก็ไม่มีศาสนา, พูดอย่างง่าย ๆ อย่างนี้ออกจะหยาบคายหรือ

ดูหมิ่น. เพราะว่าศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม นั้นมันก็อยู่ฝ่ายเอเชียทั้งนั้น หรืออย่างดึกดำบรรพ์ แดนกัน. ฝ่ายตะวันตกจริง ๆ นั้น ไม่มีตัวสิ่งที่เราเรียกว่าศาสนา. นี่แสดงว่าวัฒนธรรมทางฝ่ายจิต วัฒนธรรมทางฝ่ายศาสนา ที่เจริญขึ้นเป็นศาสนา มันมีอยู่แต่ฝ่ายทวีปเอเชีย. เรื่องเกี่ยวกับจิตจึงมีอยู่แต่ฝ่ายนี้. แม้ว่าจะมีศาสนาอื่นที่อยู่ในเอเชียด้วยกันก็ยังไม่พบเทคนิคการบังคับจิตในศาสนาอื่น ที่เป็นไปมาก หรือเป็นไปลึกเหมือนในพุทธศาสนา. แม้ว่าลัทธิบางลัทธิจะมีความลึกซึ้ง แยกกาย คมคายมาก แต่ก็เป็นไปในรูปปรัชญา เช่น ลัทธิเต๋าของเหลาจื้อ. ปรัชญานั้นเขาไม่ได้ตั้งหน้าตั้งตาบังคับจิตอย่างเป็นเทคนิค เพราะเรื่องปรัชญามันเป็นเรื่องคำนึงคำนวณด้วยจิตที่ไม่ถึงกับมีการบังคับอย่างแบบอานาปานสติ. เพราะฉะนั้นจึงไม่มีระบบการทำอานาปานสติก่อน แล้วจึงไปคิดทางปรัชญา. อันนี้มันเป็นเครื่องที่จะช่วยชี้ความแตกต่างระหว่าง ศาสนากับ ปรัชญา.

การปฏิบัติอานาปานสติอย่างวิธีที่สมบูรณ์แบบอย่างที่เราได้พูดกันมาแล้วตั้งแต่ต้นจนจบนี้ มันอยู่ในรูปของศาสนาโดยตรง. แม้จะมีเรื่องปัญญาทางความคิดนึกในเบื้องปลาย มันก็ยังอยู่ในเรื่องขอบเขตของการปฏิบัติทางจิตที่เป็นตัวศาสนา. เพราะมันไม่ได้เป็นเพียงปรัชญาที่อาศัยการคำนึงคำนวณ (speculation) หรืออะไรทำนองนั้น. มันต้องการที่จะมี spiritual experience เป็นที่ตั้งของ realization นี้ตลอดมาจนวาระสุดท้าย. นี่มันเป็นรูปของศาสนา มิได้อยู่ในรูปของปรัชญา. เพราะ

ฉะนั้นถ้าพูดให้พระพุทธานามิปรัชญา มันก็ต้องมีความรู้ที่ได้รับมาภายหลังจากการปฏิบัติทางศาสนา เป็นไปถึงที่สุดแล้ว. คือว่าเราอาจจะเอาความรู้ในการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้านั้นมาพูดในรูปของปรัชญาก็ได้เหมือนกัน ; แต่แล้วมันก็ไม่ค่อยจำเป็น และไม่สำเร็จประโยชน์. คือมันบังคับจิตไม่ได้.

ปรัชญาช่วยโลกไม่ได้ เพราะปรัชญาช่วยให้มีการบังคับจิตไม่ได้. แม้มองเห็นลู่ทางอันถูกต้อง หรืออะไรก็ตาม นั้นมันเป็นไปด้วยการคำนึงคำนวณ. แล้วมันบังคับจิตให้เป็นไปตามนั้นไม่ได้. เพราะฉะนั้นผมจะพูดกลับกันเสียว่า "เข้ามานอนอย่างโง่ ๆ ของชาวอินเดียนี้ 1 ชั่วโมง ยังดีกว่าไปศึกษาปรัชญาของพวกกรีกตั้ง 100 ปี" พูดกลับกันกับประโยคที่กล่าวแล้วข้างต้น. เพราะฉะนั้นในข้อนี้ขอให้พวกคุณทำการแยกแยะให้เห็น (discriminate) : ให้เห็นความแตกต่างระหว่างศาสนากับปรัชญา. และให้รู้ว่า เรื่องของการบังคับจิตให้ได้ นี้ เป็นเรื่องของศาสนาโดยตรง. แต่ละศาสนาต้องมีวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน แต่ผลสุดท้ายมันบังคับจิตลงโดยตรง ๆ ด้วยกันทั้งนั้น. ไม่เป็นแต่เพียงปรัชญาเฉย ๆ.

วัฒนธรรมในโลกที่สูงขึ้นมา-สูงขึ้นมา จนถึงระดับศาสนานั้นแหละ เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด. ถ้าจะไปเรียกมันว่าอารยธรรม มันก็ต้องจำกัดให้ชัดเจนไปว่า มันเป็นเรื่องศาสนาที่มีการบังคับจิต ; มันเป็นอารยธรรมทางวิญญาณ. เดียวนี้รู้จักกันแต่อารยธรรมทางวัตถุ จนกระทั่งบ้านเมืองดีกราม จนกระทั่งอาวุธ เรือบิน จรวดอะไรนี่เป็นอารยธรรมของคนสมัยนี้. แต่อารยธรรมของชาวพุทธนั้นไม่มีรูปร่าง และวัตถุอย่างนั้น ; นี่เป็นอารยธรรมทางวิญญาณ. คือความรู้ ความเจริญที่มันเป็นการกระทำที่เป็นการบังคับจิต จัดการกับจิตให้มีผลเป็นความสงบสุข และมีอานาจออยู่เหนืออารยธรรมทางวัตถุทั้งหลาย.

ถ้าคุณเข้าใจข้อนี้ได้ ก็จะสามารถเอาระบบอานาปานสตินี้ไปประยุกต์กันได้กับอารยธรรมทางวัตถุจนทำให้มนุษย์มีอารยธรรมทางวิญญาณ แล้วจะอยู่กันเป็นผาสุก ไม่ว่าตัวโลกวัตถุนี้มันจะเป็นอย่างไร ? หรือมันจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร ? คือสามารถที่จะมีจิตที่มีความสุขอยู่ได้. ถ้าเอาวัตถุเป็นหลัก มันก็แล้วแต่วัตถุ มันจะมีให้อะไร หรือทำขึ้นมาได้อย่างไร. แล้วก็ตกเป็นเหยื่อของวัตถุคือ กามารมณ์มากขึ้น ๆ ; ในที่สุดก็

ร้องไห้ในเมื่อไม่ได้ตามที่ต้องการ หรือกลัวจนทำอะไรไม่ถูก. ตั้งแต่เริ่มกลัวว่า ต่อไปนี้วัตถุในโลกนี้จะหมด. ทรัพยากรในแผ่นดินในโลกนี้มันจะหมด มนุษย์จะไม่มีใช้อย่างนี้ เป็นต้น. นี่เป็นวัตถุนิยมมากเกินไป แล้วมันก็เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาว่า มนุษย์มันแหละทำให้มันสูญสิ้นไปอย่างไม่มีเหตุผล ซึ่งประเด็นนี้จะลองพิจารณากันดู.

บัดนี้เราจะมองกันดูในแง่ประยุกต์ว่า จะเอาความรู้เรื่องการบังคับจิตใจไปประยุกต์กันเข้ากับปัญหาปัจจุบัน ซึ่งเป็นปัญหาเฉพาะหน้าของมนุษย์ในปัจจุบันได้อย่างไรบ้าง ? โดยพิจารณาดูเป็นเรื่อง ๆ ราว ๆ จะดีกว่า :

สิ่งแรกที่สุด ที่จะต้องเอามาพูดถึง ก็เห็นจะไม่มีอะไรยิ่งกว่าสิ่งที่เรียกว่า สงคราม. เพราะว่าเดี๋ยวนี้โลกเต็มไปด้วยสงคราม. ทุกคนหายใจเป็นสงคราม หรือผลของสงคราม ปฏิบัติของสงคราม. ในอากาศนี้บอมบ์ล้นไปด้วยกลิ่นไอของสงคราม ของข่าวสงคราม ของปัญหาทางสงคราม เช่นในวิทยุกระจายเสียง ซึ่งจะรับฟังที่ไหนเมื่อไรก็ได้. เราได้เคยพูดกันมาบ้างแล้วเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่ในวันนี้เราจะสรุปความ พูดว่าสงครามนี้มันเกี่ยวเนื่องกับการบังคับจิตใจได้อย่างไร ?

สิ่งสำคัญที่สุดก็คือ มูลเหตุของสงคราม : ได้เคยกล่าวมาแล้วว่า เขาแก้ตัวว่า มูลเหตุของสงครามมาจากการรักษาความเป็นธรรมในโลก หรือปัญหาเรื่องดินแดนตกลงกันไม่ได้ หรืออะไรเหล่านี้ ล้วนแต่เป็นเหตุผลที่ยกขึ้นมาอ้างเพื่อปลดเปลื้องข้อครหาให้แก่ตัวเองทั้งนั้น. ต่างฝ่ายต่างก็มีเหตุผลที่จะปลดเปลื้องข้อครหาให้แก่ตัวเอง แล้วก็ไม่มีใครรับผิดชอบร่วมกันว่า มันเป็นเรื่องผิดพลาดในทางจิตใจ อย่างที่เขาเรียกกันว่าคอร์ปชั่น. สงครามนี้มีมูลเหตุมาจากการที่มนุษย์ทำคอร์ปชั่นต่อพระเจ้า. มนุษย์ตกเป็นทาสของเนื้อหนัง ของความเอร็ดอร่อยทางเนื้อหนัง ; แล้วทำคอร์ปชั่น จุดดำ ความดำพร้อย ในทางจริยธรรม ทางศาสนาขึ้นมา จนได้ทำสงครามกันที่สุดในที่สุด.

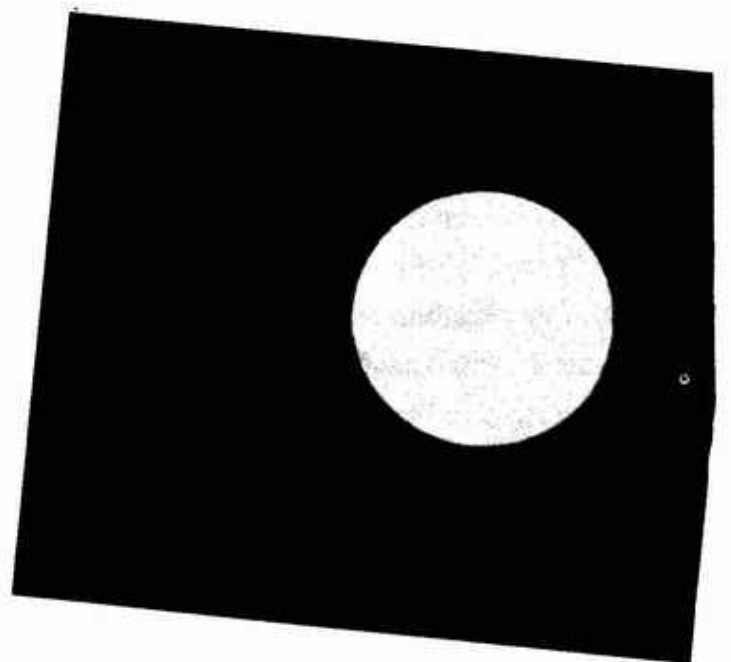
ถ้ามนุษย์บังคับจิตใจได้ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุ หรือเนื้อหนังแล้ว การสงครามก็เกิดไม่ได้. เด็วนี้มนุษย์บูชาเนื้อหนังยิ่งกว่าพระเจ้า สงครามมันจึงเกิดได้. การบูชาเนื้อหนังยิ่งกว่าพระเจ้านี้คือผลโดยตรง 100 เปอร์เซ็นต์ของการที่ไม่บังคับจิตใจ. เพราะฉะนั้นเราอย่าไปตามกันพวกที่มีการบูชาวัตถุยิ่งกว่าพระเป็นเจ้าเลย ; แล้วเรา

ก็จะสามารถทำได้ด้วยการบังคับจิตใจ นี้ก็จะเป็นเหตุให้นำไปสู่สงคราม. การบังคับจิตใจไม่ได้ จนเป็นทาสของเนื้อหนัง เป็นมูลเหตุของสงคราม. ทั้งนี้เมื่อสงครามเกิดขึ้นแล้ว ก็หาความเป็นธรรมไม่ได้ หากทางตกลงกันไม่ได้ก็เพราะว่าแต่ละฝ่ายมันก็บังคับจิตใจไม่ได้. มันเข้าข้างตัวเรื่อยไป เห็นประโยชน์แต่ตัวเป็นใหญ่เรื่อยไป ก็เลยยอมกันไม่ได้.

อีกทางหนึ่งก็คือความสับสนก้าวก่ายกันไปหมด. ความดี ความซกจุงกันมาเป็นพวก พัวพันสับสน มีความสับสนซับซ้อน จนรบกันทั้งโลก เป็นสงครามโลกนี้ มันก็เป็นปัญหาสุดท้ายของสงคราม ที่มนุษย์ได้ทำให้มีขึ้นมาด้วยการบังคับจิตใจไม่ได้. ถ้ามนุษย์สามารถบังคับจิตใจได้ตามวิธี "นั่งหลับตาอย่างโง่ ๆ ของชาวอินเดีย" สิ่งเหล่านี้ก็เกิดไม่ได้. "ความโง่ของชาวอินเดีย" นั้นไม่ได้ทำให้มนุษย์ต้องลำบากยุ่งยากอะไรเลย. ถ้ามันจะกินไปบ้างก็กินไปบ้างก็กินไปในทางความสงบสุขหรือสันติภาพ.

แต่ตรงนี้ขอแทรกสักหน่อยว่า คำว่า "ของชาวอินเดีย" นั้น มันก็ไม่ได้หมายความว่า ชาวอินเดียบังคับจิตใจได้ทุกคน หรือส่วนมาก หากแต่ว่าวิชาความรู้อันประเสริฐนี้มีมันก่อกำเนิดขึ้นในประเทศอินเดีย พระพุทธเจ้าตรัสรู้ในประเทศอินเดีย ; แม้อย่างนั้นก็ยังเป็นประเทศอินเดียในยุคหนึ่งสมัยหนึ่ง ไม่ใช่ประเทศอินเดียสมัยนี้ ซึ่งอาจจะตามกันฝรั่งไปแล้วเหมือนพวกเราก็ได้.

ที่ว่า "หลับตาอย่างโง่ ๆ ของชาวอินเดีย" นั้นหมายความว่า ชาวอินเดียในสมัยที่มีความเจริญในฝ่ายจิต ซึ่งเรียกรวม ๆ ว่า *ยุคอุปนิษัท* คือยุคที่พระพุทธเจ้า

เกิดนั้น แล้วก็ทำได้เฉพาะคน เฉพาะพวก เฉพาะหมู่. ไม่ใช่ว่าพอพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นแล้ว คนทั้งอินเดียนับถือพระพุทธเจ้า อย่างนี้ไม่ใช่. เขานับถือเฉพาะคนที่เข้าใจมองเห็น.

เราอย่าถือว่า ความรู้อันนี้เป็นความรู้ของชาวอินเดีย แต่เป็นความรู้ของมนุษยชาติทั้งหมด. มนุษยชาติก็หมายถึง Humanity คือความเป็นมนุษย์ทั้งหมดทั้งสากลจักรวาล. แต่ว่ามันมีแผ่นดินที่เป็นที่เกิดของความรู้ นั้นอยู่ในอินเดีย. แต่แล้วมันเกิดสำหรับมนุษยชาติทั้งหมด ไม่ใช่เกิดสำหรับชาวอินเดียโดยเฉพาะ. เราพูดภาษาชาวบ้านธรรมดา เราก็พูดว่าชาวอินเดีย : ถ้าพูดให้ถูกก็ต้องพูดว่าในมนุษยชาติ ซึ่งไม่ต้องจำกัดว่าที่ไหน : มันเกิดขึ้นแก่มนุษยชาติ. เพื่อมนุษยชาติ. ในหมู่มนุษยชาติ : ส่วนวัตถุแผ่นดินนั้นตรงไหนก็ตามใจ.

เพราะฉะนั้นเมื่อผมพูดว่า “นั่งหลับตาโง่ ๆ อย่างชาวอินเดีย” นั้นมันก็หมายความว่า วัฒนธรรมสูงสุดที่เกิดขึ้นแก่มนุษยชาติในประเทศอินเดีย เมื่อสองพันกว่าปีมาแล้ว. นี่มันเป็นสิ่งที่ต้องสนใจในฐานะเป็นยอดสุดของวัฒนธรรมทางจิตหรือทางวิญญาณ. ซึ่งถ้ามนุษย์เดินมาในรูปนี้แล้ว สงครามมันก็มีไม่ได้. สงครามจะ

ไม่เกิด หรือเกิดขึ้นแล้วจะระงับลงไปได้ก็เพราะการบังคับจิตที่ถูกต้องของมนุษย์ ตามแบบวัฒนธรรมทางวิญญาณที่สูงสุดอย่างทีกล่าวแล้ว. แล้วเราพุทธบริษัท ก็มีอยู่กับเขาระบบหนึ่ง คือระบบที่เรียกว่า “อานาปานสติ” นี้ และรวมทั้งระบบอื่น ๆ ซึ่งไม่ดีกว่าระบบอานาปานสติ นี้ เพราะฉะนั้นไม่ต้องพูดถึง : ระบบวิปัสสนาอย่างอื่นก็มีอยู่ แต่ไม่ดีกว่าอานาปานสติระบบนี้. ต้องเน้นคำ “ระบบนี้” ด้วย เพราะว่าคำว่าอานาปานสติก็มีหลายระบบ : แต่ระบบของพระพุทธเจ้าแล้วก็มีอย่างนี้ ไม่มีอันไหนดีกว่า.

เมื่อคนบังคับจิตได้ มันก็แก้ปัญหาได้หมด จะใช้จิตคิดแก้ปัญหาอีกอะไรก็ได้. หรือจะใช้จิตสาธตปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า เกี่ยวกับสิ่งที่มายั่วให้หลงใหล ให้เบียดเบียนกันนี้ ได้ดีเป็นพิเศษ. เพราะฉะนั้นสงครามระหว่างบุคคลกับบุคคลก็ไม่เกิด. ระหว่างสังคมเล็ก ๆ ก็ไม่เกิด. ระหว่างประเทศชาติก็ไม่เกิด. ระหว่างสงครามของโลกทั้งโลก มันก็ไม่เกิดได้ ไม่มีทางจะเกิดได้. ถ้ามนุษย์บังคับจิตของตัวได้. นี่เป็นสิ่งแรก เราพูดกันอย่างรวม ๆ มองดูอย่างรวม ๆ คือว่า สงครามนี้มันมีมูลมาจากบังคับจิตใจไม่ได้ และมันยุติลงไม่ได้ เพราะว่ามัน

บังคับจิตไม่ได้.

มองดูตัวอย่าง ดูอุทาหรณ์ในปัจจุบันนี้ เวลานี้ก็แล้วกัน มันมีการบังคับจิตไม่ได้ระหว่างที่จะประนีประนอมกัน ในการที่จะหยุดฆ่ากันนี้มันหยุดไม่ได้. สงครามนี้ก็คือการยกพวกมาฆ่ากัน. มาจากที่ไกล ๆ อย่างมาจากอเมริกาคนละมุมโลก คนละซีกโลก ก็มาเพื่อฆ่ากัน ไม่ใช่มาเพื่ออย่างอื่น. มันอดออมไม่ได้ มันหาทางหลีกเลี่ยงไม่ได้. อย่างนี้ก็ล้วนแต่มาจากการที่บังคับจิตไม่ได้. จิตไม่มีปัญญาสอดส่องหาทางออกที่ถูกต้องก็เพราะว่าบังคับจิตไม่ได้. คุณเข้าใจไหม ว่าจิตไม่มีความเฉลียวฉลาด ไม่มีสมรรถภาพพอที่จะสอดส่องหาทางออกที่ดีที่สุด. ก็เพราะว่ามันบังคับจิตไม่ได้ : มันจึงพบแต่ทางออกที่ออกไม่ได้อยู่นั่นเอง.

เรื่องถัดไป. ปัญหาสำคัญในเรื่องถัดไปก็คือ การทำลายทรัพยากรของธรรมชาติเสียหลากหลายด้วยความฟุ่มเฟือยและสงคราม.

ข้อที่ 1 ทรัพยากรของธรรมชาติ คุณเป็นนักศึกษา คุณก็รู้ผมไม่ต้องอธิบาย เสียเวลาเปล่า. คือสิ่งที่มีประโยชน์ที่มีอยู่ในดินนี้ มันมีอะไรบ้าง ? ส่วนใหญ่ เช่นน้ำมัน เช่นโลหะ เช่นแร่ธาตุ กระทั่งวัตถุธาตุที่มันจะเป็นปุ๋ยเป็นอาหารของต้นไม้ เป็นอาหารของสัตว์ของคน นี้ ทรัพยากรของธรรมชาติ ; กระทั่งปลาในทะเล. สิ่งเหล่านี้มันถูกทำลายล้างผลาญหลากหลาย โดยไม่จำเป็นมากถึงเท่านี้ ด้วยความฟุ่มเฟือยของมนุษย์ น้อยอย่างหนึ่ง และด้วยการสงครามน้อยอย่างหนึ่ง.

มนุษย์เจริญทางวัตถุเต็มปรี มันก็เต็มไปด้วยความฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น กินอยู่ หรือเป็นอยู่ ก็ตาม เกินความจำเป็นที่มนุษย์จะต้องเป็น ก็คือพวกฟุ่มเฟือยทุกชนิดที่เรียกกันว่า luxury ; อาหารก็ดี เครื่องนุ่งห่มก็ดี ที่อยู่ที่อาศัยก็ดี ยาแก้โรคก็ดี ถึงขีดความฟุ่มเฟือย เกินความจำเป็นทั้งนั้น. ค้นคว้ากันแต่ด้านนี้ ก้าวหน้ากันแต่ด้านนี้. มันก็ขุดเอาขึ้นมาใช้อย่างฟุ่มเฟือย ; ไม่จำเป็นจะต้องกินต้องใช้เลย ก็ขุดส่ำหุดค้นขึ้นมา เพื่อทำลายเพื่อกิน เพื่อใช้ โดยไม่จำเป็นเรื่อยไป ; มันก็สิ้นเปลืองไปโดยเร็ว.

มนุษย์ยังฟุ่มเฟือยมากขึ้นตามลัทธิวัตถุนิยม ที่มันเจริญหนาแน่นมากขึ้น. คำพูดนี้มีความหมายมาก คุณไปคิดดูให้ดี ๆ. ลัทธิวัตถุนิยมของตะวันตกหรือของโลกนี้ ไม่ว่าฝ่ายไหน เป็นทาสวัตถุนิยมกันทั้งฝ่ายคอมมิวนิสต์

และฝ่ายเสรีประชาธิปไตย ก็แปลว่าทั้งโลกหลงในวัตถุนิยม มันก็หวังความฟุ่มเฟือยกันทั้งนั้น, และมีความฟุ่มเฟือยกันอยู่แล้วก็มี. กำลังทะเยอทะยานต่อสู้เพื่อความฟุ่มเฟือยก็มี. เราไปดูในบ้านเรือนของพวกที่เขาถือตัวว่า เขาเจริญรุ่งเรืองแล้วนั้นจะพบแต่ความฟุ่มเฟือย หรือสิ่งที่ไม่จำเป็นที่ไม่เคยมีมาแต่กาลก่อน. โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องประดับประดับบ้านเรือน หรือวัตถุ อุปกรณ์ที่จะใช้จะทำอะไรจะเกี่ยวกับการกินการนอน การบริโภคความมันล้วนแต่เป็นสิ่งที่เกินความจำเป็น. มันไม่ใช่เกินจำเป็นแต่เพียงเรื่องมี หรือหามา. มันมีความจำเป็นเกี่ยวกับการเก็บรักษาอีก. เพราะฉะนั้นมันต้องประดิษฐ์กันเรื่อยไปในวัตถุอุปกรณ์เหล่านี้ซึ่งต้องไปเอาของธรรมชาติมา. ต้องไปเอาทรัพยากรของธรรมชาติได้ดินขึ้นมาทำทั้งนั้น. นี่คือการฟุ่มเฟือยตลอดกาล มันล้างผลาญทรัพยากรของธรรมชาติให้หลากหลายไป.

ข้อที่ 2 ก็คือสงคราม. สงครามต้องการเครื่องมือ เช่น ต้องการน้ำมัน แร่ธาตุโลหะ ที่ต้องขุดเอามาจากใต้ดิน. ก็เอามาผลาญทำลายไป. คุณคำนวณดูเอาเองก็รู้ว่า เช่น น้ำมันที่ขุดขึ้นมาใช้ในการสงครามเท่าไร ? ใช้ในการฟุ่มเฟือยเท่าไร ? ผมเข้าใจว่าคุณทุกๆ คน เคยขับรถ ไปเที่ยวเล่นที่บางแสน บางปู โดยไม่มีความจำเป็นแม้แต่นิดเดียว. นี้คุณผลาญน้ำมันของธรรมชาติ หรือของพระเจ้า ; นี้เรียกว่าส่วนฟุ่มเฟือย. ที่นี้ส่วนสงคราม เขาเผา น้ำมันกันเท่าไรในวันหนึ่ง ๆ ; แล้วมันจะยังมีโลหะมีอะไรอีก เหลือที่จะคนานับ. ซึ่งสูญเสียไปในความฟุ่มเฟือยและสงคราม. เพราะฉะนั้นจะต้องถือว่า สงครามนี้มันเป็นความฟุ่มเฟือยชนิดหนึ่ง ความฟุ่มเฟือยชนิดที่ร้ายกาจที่สุดคือ สงคราม ; คือมันไม่จำเป็นจะต้องทำแล้วไปทำมันเข้า. จัดเป็นความฟุ่มเฟือยที่ร้ายไปยิ่งกว่าความฟุ่มเฟือยสวย ๆ งาม ๆ ตามธรรมดาเสียอีก.

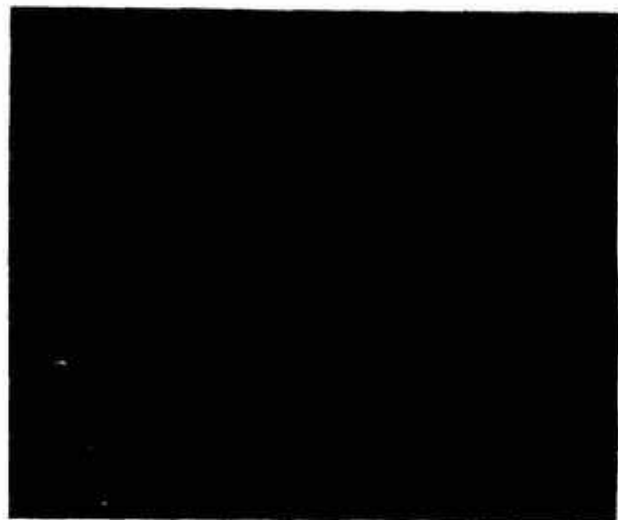
ที่นี้ รวมกันทั้งสองอย่าง มันช่วยกันทำลายทรัพยากรของธรรมชาติเท่าไร. จนพวกนักธรณีวิทยาคำนวณดูว่า อีกไม่กี่ร้อยปีมันจะหมดไปเป็นต้น. ปัญหาที่มาจาก การบังคับจิตไม่ได้ : มนุษย์บังคับตัวไม่ได้จึงต้องเป็นทาสของความฟุ่มเฟือย. จะเป็นฟุ่มเฟือยสวยงาม หรือฟุ่มเฟือยสงครามก็ตาม. มันทำลายทรัพยากรของพระเจ้า หรือของธรรมชาติ เพราะฉะนั้นตามทางศาสนา โดยเฉพาะศาสนาคริสต์นิกาย หรือศาสนาไหนก็ได้ ถือว่าการเป็นอยู่ที่เกินความจำเป็นนั้นเป็นบาป. เป็นอยู่

กินอยู่ ใช้สอยอะไรก็ตาม ที่เรียกว่า การเป็นอยู่ mode of living ที่มันเกินความจำเป็น (หมายความว่า มันฟุ่มเฟือย) นั้น เป็นบาป ; เพราะว่าทำให้ตนโง่งลงไป ทำให้ตนตะกละในเนื้อหนังยิ่งขึ้นไป แล้วทำให้คิดนึกในทางกอบโกย ; แล้วมันก็ทำให้อีกพวกหนึ่งขาดแคลน เมื่อพวกนี้ฟุ่มเฟือยอีกพวกหนึ่งต้องขาดแคลน ถ้านายทุนฟุ่มเฟือย กรรมกรก็ขาดแคลน อย่างนี้ เป็นต้น. ถ้ากรรมกรฟุ่มเฟือยขึ้นมา นายทุนก็ต้องกลับเป็นฝ่ายขาดแคลนโดยไม่ต้องสงสัย.

เพราะฉะนั้น การเป็นอยู่เกินความจำเป็นนั้นเป็นบาป ; แต่แล้วทุก ๆ คนในโลกนี้ก็สมควรจะเป็นบาปยอมเป็นบาปในขั้นนี้ คุณก็เห็นใช่ไหม ? เขาตั้งหน้าตั้งตาที่จะฟุ่มเฟือย รวมทั้งคุณเองด้วยกะมัง ? คุณไปคิดดูให้ดี. คุณก็อยากจะฟุ่มเฟือย กำลังทะเยอทะยานที่จะฟุ่มเฟือย ; ซึ่งขณะนั้นผมก็บอกให้รู้ว่ามันเขาเป็นบาป. มันกำลังจะมีบาปที่งอกงามออกไป. การที่จะมีบ้านสวย ๆ มีรถยนต์สวย ๆ มีอะไรสวย ๆ ก็ตามใจ ที่เกินความจำเป็นนั้น คือเป็นบาป. เกินความจำเป็นออกไปเท่าไรก็มีบาปมากขึ้นเท่านั้น เพราะมันมีมูลเหตุมาอย่างนี้ มันเป็นมูลเหตุแห่งการหลงไหลในทางเนื้อหนัง เป็นผู้ที่พร้อมที่จะเอาเปรียบผู้อื่นอยู่เสมอ ; แล้วยิ่งกว่านั้น ความฟุ่มเฟือยนี้มันทำลายสมบัติของธรรมชาติ หรือของพระเจ้าอย่างแหลกลาญ.

ผมเองก็ยอมรับว่า ผมก็มีส่วนที่ทำความฟุ่มเฟือย แต่คงจะไม่มากนัก ; และก็ไม่ได้เป็นต้นเหตุ. เดียวนี้เรามีอะไรใช้มีไฟฟ้าใช้อย่างที่เห็น ๆ อยู่. มองดูด้วยความรู้สึกที่เป็นธรรมแล้ว ยังรู้สึกว่าฟุ่มเฟือย. เดียวนี้เราอาศัยแสงสว่างก็จริง. แต่ถ้าเราไม่ต้องอาศัยก็ได้ อยู่ได้. เรายังทำงานได้. อย่างในสมัยพระพุทธเจ้าท่านก็สอนธรรมะกันได้ โดยไม่ต้องมีไฟฟ้า ในป่ากลางคืน ตรงไหนก็ได้. ถ้าเมื่อเป็นอย่างนั้นทำได้ ส่วนที่เกินอย่างนี้ก็ถือว่ามันเป็นความฟุ่มเฟือย ; มันเพียงแต่ที่เราไม่ได้เป็นต้นเหตุ หรือว่ามันเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นที่เราไม่ทำ มันก็ล้มไหลเข้ามาเอง. แต่ในขั้นนี้ต้องการจะชี้ให้เห็นว่า ความฟุ่มเฟือยชนิดนี้มันไม่หยุด มันไม่มีขอบเขต มันแหละมันจะเป็นอันตราย มันจะสร้างผลาญทวีพยากรของธรรมชาติในแผ่นดินนี้ให้หมดไปโดยเร็ว. นี่ทั้งไว้ให้เป็นปัญหาของนักวิทยาศาสตร์ว่า มันจะหมดไป หรือมันจะเป็นแต่เพียงถ่ายเท โหลเวียน.

นักวิทยาศาสตร์ เขาพูดกันว่า วัตถุประสงค์ที่เป็นธาตุแท้นั้น ไม่มีใครทำลายมันได้ มันก็มีการไหลเวียน. เอาขึ้นมาใช้หมดไปในรูปนี้ มันก็กลับไปอยู่ในแผ่นดินโดยรูปอื่น แล้วมันจะมีมาอีก. แต่ผมไม่เชื่อ เพราะว่ามันเป็น การไหลเวียนชนิดที่เป็นรูปอื่น ซึ่งไม่อาจจะใช้ได้. อย่างเช่นเหล็ก ขุดมาใช้ให้หมดมันจะไหลเวียนทันทีไหน. มันก็มีปัญหาเรื่องโลกนี้ขาดแคลนเหล็ก อย่างนี้ เป็นต้น. แต่ก็ไม่เป็นไร มันขาดแคลนในส่วนที่จะฟุ่มเฟือย ที่จะเอาไปทำสงครามหรือทำอะไรกัน. ส่วนที่มนุษย์จะต้องใช้จริง ๆ นั้น มันไม่ได้ขาด. แล้วมันไม่ต้องใช้ด้วย.

คิดดูให้ดี. ที่มนุษย์จะต้องใช้เพราะความจำเป็นในการครองชีพจริง ๆ มันนิดเดียว. หรือมันไม่ต้องใช้เลยก็ได้. ที่จะใช้มันก็ใช้ประเภทฟุ่มเฟือยทั้งนั้น มันเป็นตัวเลขที่เทียบกันไม่ได้ ที่เอามาถ่วง ทำลายเสียโดยไม่จำเป็น กับที่มันจำเป็นจริง ๆ นี่มันเป็นเลขเปอร์เซ็นต์ที่เทียบกันไม่ได้. ที่เราพูดกันเสียมากมายในขั้นนี้เพราะเห็นว่ามันเป็นความจริง แล้วเป็นอันตรายอย่างยิ่ง ที่ไม่มองก็ไม่เห็น ; แล้วในที่สุดมันก็มีมูลมาจากกรณีที่มนุษย์บังคับจิตใจไม่ได้. เติลิตเปิดเปิงไปตามความโง่ ความหลง ความกลัว.

ถ้ามนุษย์บังคับจิตใจได้ มันก็ตัดความฟุ่มเฟือยได้ แล้วก็บรรเทาสงครามซึ่งเป็นความฟุ่มเฟือยชนิดพิเศษได้. โลกนี้มันก็จะปลอดภัยขึ้นมาเพราะมนุษย์บังคับจิตใจได้เท่านั้น. มนุษย์ที่บังคับจิตใจได้จะเกลียดความฟุ่มเฟือย จะขยะแหยงความฟุ่มเฟือย มองดูในแง่ที่มันทำให้เสียเวลาเปล่า ๆ. การเสียเวลาเปล่า ๆ นี้ คุณอย่าเข้าใจว่า มันเล็กน้อยนะ ; มนุษย์ไปทำสิ่งที่ไม่จำเป็นเสียเวลาเปล่า ๆ นั้นเยอะแยะ. อย่างไปโลกพระจันทร์ อย่างนี้ผมว่าเสีย

เวลาเปล่า ๆ. เอาเวลาไว้ใช้ประโยชน์อย่างอื่นที่จำเป็นกว่าดีกว่า. สร้างสันติภาพกันจริง ๆ ดีกว่า ในเรื่องเสียเวลาเปล่าเหล่านี้มีมาก มากกว่าที่มันจำเป็น. เสียเวลาไปตามที่จำเป็นมันน้อยนิดเดียว. มันมีแต่ความฟุ่มเฟือย.

เราพูดกันได้เพียงเท่านั้นเวลาก็หมด ยังมีอีกมากไว้พูดกันวันหลัง. แต่สำหรับวันนี้พูดถึงความสำคัญหรือใจความใหญ่ของเรื่อง หรือว่าพูดเรื่องที่เป็นปัญหาเฉพาะหน้า โลกจะลุกเป็นไฟอยู่แล้ว. ยังมีปัญหาที่ไม่ถึงขนาดลุกเป็นไฟ แต่ว่ามันคุกรุ่นอยู่ตลอดเวลา ก็มีอยู่มาก ; และทั้งหมดนั้นมันมีมูลมาจากการบังคับจิตใจไม่ได้. เดี่ยวนี้เรามาพูดเป็นโลกส่วนรวม ว่าใครจะเป็นผู้บังคับจิตใจ ? มันก็ต้องมนุษย์ทั้งส่วนรวมทั้งหมดนั่นแหละ. นี่มันก็ต้องมาในรูปของวัฒนธรรมหรืออารยธรรมของโลก มันจึงจะทันกัน ; จะเป็นรายบุคคลอยู่อย่างนี้ มันก็เข้าใจกันไม่ได้. ไม่รู้ว่าอยู่ที่ไหน. แต่แล้วเดี๋ยวนี้วัฒนธรรมของโลก อารยธรรมของโลกก็หันเหไปทางอื่น ไม่หันเหมาทางเรื่องจิตเรื่องวิญญาณ เพื่อที่จะบังคับจิตใจ. บัดนี้กำลังหลับหู หลับตา เดินดุ่มลงไปในทะเลของวัตถุ ความยั่วยวนของวัตถุ จนกระทั่งโคลนตม หรือ เลนของวัตถุ ที่มนุษย์จะตกจมลงไปแล้วดิ้นขึ้นมาไม่ได้ เพราะมันเป็นโคลนเหลว.

นี่คือผลของการที่ว่า ไม่มีการบังคับจิตใจไปตามทำนองครองธรรมของพระเจ้า หรือของพระธรรม หรือของธรรมชาติที่ถูกต้อง. ผินธรรมชาติ ทำลายธรรมชาติ. เหยียบย่ำพระเจ้า เหยียบย่ำพระธรรม. เพราะการบังคับจิตใจไม่ได้ ; ทั้ง ๆ ที่บางทีก็รู้อยู่ว่า ไม่ควรทำก็ยังไม่ทำ เพราะการบังคับจิตใจไม่ได้ ; โลกจึงอยู่ในสภาพสงคราม ฟุ่มเฟือยไปด้วยสงคราม.

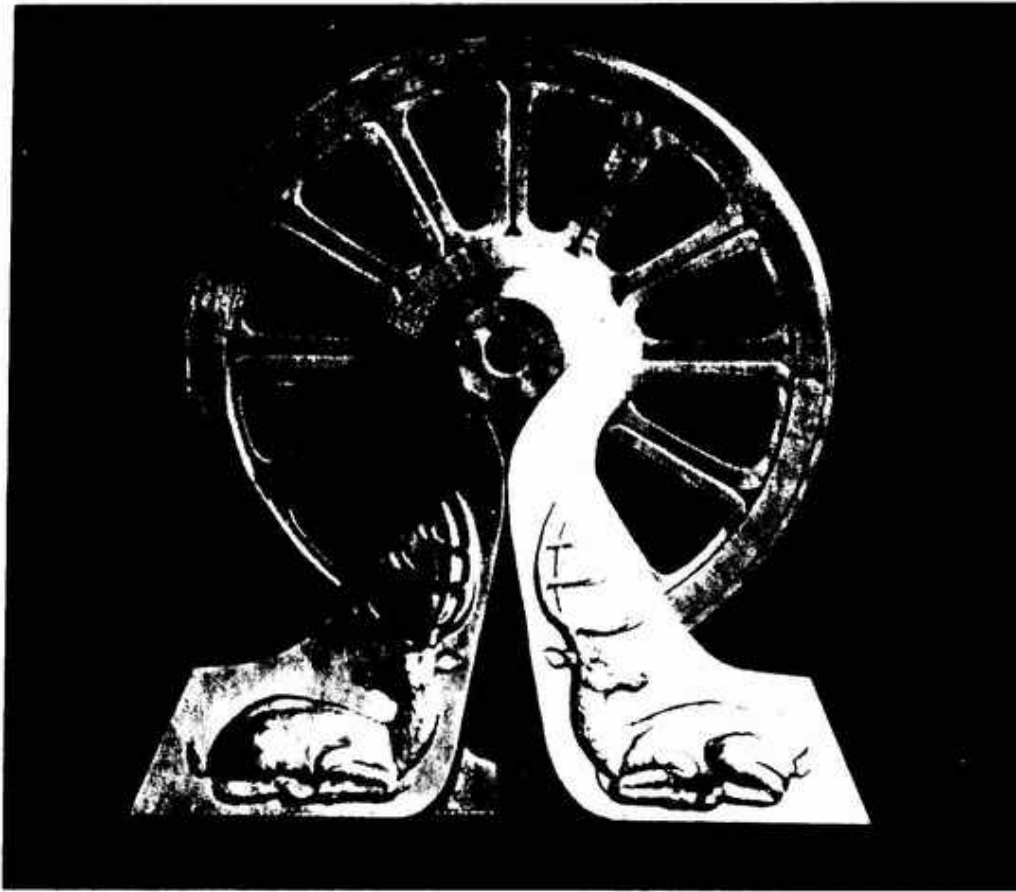

อานาปานสติประยุกต์ (ต่อ) การบังคับตัวได้ อยู่ที่การบังคับจิตได้

ที่กล่าวมาแล้ว ได้พูดกันถึงข้อที่ว่า ปัญหาต่าง ๆ ของโลกเกิดขึ้น เนื่องจากการที่มนุษย์บังคับจิตใจไม่ได้. เมื่อบังคับจิตใจไม่ได้ ก็มีศาสนาไม่ได้ มีธรรมะไม่ได้ มีพระเจ้าไม่ได้. อย่างจะมีก็มีเพียงพิธีรีตองหลอก ๆ กันเท่านั้นเอง ปัญหาจึงเกิดขึ้น ซึ่งได้ยกตัวอย่างแล้ว ในครั้งที่แล้วมาว่าการทำสงคราม หรือการทำลายทรัพยากรของธรรมชาติโดยไม่จำเป็นนี้ ก็มีมูลมาจากการที่มนุษย์บังคับจิตใจไม่ได้. ไม่มีหลักแห่งศาสนา หรือธรรมะ หรือความประสงค์ของพระเจ้าก็ตามแล้วแต่จะเรียก. อยู่ในใจของตน.

เรื่อง ทำลายทรัพยากรของธรรมชาติ นั้น มันเป็นการทำลายสิ่งจำเป็นจะต้องมี จะต้องใช้ให้หมดไปโดยเร็วด้วย. แล้วมันทำให้เสียนิสัยด้วย ; มันมีโทษพร้อมกันถึง 2 อย่าง จะต้องดูให้ดี ด้วยการเปรียบเทียบเช่นคนสมัยก่อนโน้น กับคนสมัยนี้มีการกินอยู่ และการเล่นหัวที่ผิดกันมาก. อย่างคนที่อยู่ที่กรุงเทพฯ จะต้องไปหาความสำราญที่บางแสนที่พัทยา หรือหัวหิน. บางทีก็เป็นประจำวัน หรือเป็นประจำสัปดาห์ อย่างนี้ปู่ย่าตายายของเราไม่เคยเห็น. เพราะว่า สมัย ปู่ ย่า ตา ยาย นั้นไม่มียานพาหนะที่จะไปได้ เช่น รถยนต์. ไม่มีน้ำมันที่จะเผาผลาญให้ไปได้ ฉะนั้นมันไม่มีการทำลายธรรมชาติมาก เหมือนสมัยที่มีการประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ขึ้นช่วยเหลือให้มนุษย์ไปไหน มาไหนได้. การที่คนอยู่ในกรุงเทพฯ จะไปบางแสนสักที สมัยโน้นก็เหมือนกับไปเมืองนอกจึงไม่มีการไป. ไม่ใช่ธุระจำเป็นแล้ว ก็ไม่มีใครไป. ส่วนเดี๋ยวนี้ไปกันเหมือนอย่างกะว่าไปเล่นที่ริมรั้วบ้าน ; มันผิดกันมาก. นี่เป็นตัวอย่างของความฟุ่มเฟือยที่มันเกิดขึ้นในโลกเพราะสิ่งที่เรียกว่าความเจริญ.

ทีนี้ ว่าถึงจะรบกัน จะทำสงครามกัน แต่ก่อนนี้ทำสงครามกันแค่รั้วบ้าน เช่นประเทศไทยกับประเทศพม่า

เป็นต้น เพราะว่าเดินด้วยเท้า. เตี้ยวนีรับกันทั้งโลกก็ได้ เกี่ยวข้องกันทั้งโลกก็ได้. ขอให้ความสิ้นเปลืองที่มันจะต้องสิ้นไป : แล้วก็นิสัยใจคอของความอ่ามทิดที่จะมีขึ้นอย่าง ลึกซึ้ง อย่างลึกกลับเพียงไร สิ่งเหล่านี้มันมีมูลมาจากการที่บังคับจิตไม่ได้ : จะแก้ไขก็ไม่ได้ เพราะการบังคับจิตไม่ได้. ไม่สามารถจะแก้ไขสิ่งเหล่านี้ หรือตัดทอนสิ่งเหล่านี้ออกไปได้ ก็เพราะบังคับจิตไม่ได้.

ถ้าทุกคนมองเห็นโทษ ต้องการจะแก้ไขก็ต้องฝึก โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ซึ่งเป็นการบังคับจิตได้ : ซึ่งในที่นี้เราก็พอใจในวิธีอานาปานสติ ที่ทำให้บังคับจิตได้. เมื่อบังคับจิตได้ก็เอาไปใช้บังคับจิต ในกรณีที่จะต้องบังคับจิต. นี่คือสิ่งที่ผมเรียกว่าประยุกต์ในปัญหาเกี่ยวกับความเป็นความตาย ความรอด ความอยู่ หรือความสลายของมนุษย์ในโลก. ขอให้ช่วยนำไปพิจารณากันดูให้ดีๆ ในการที่เราบวชหรือสนใจในสิ่งที่เราเรียกว่า พุทธศาสนานี้ ว่ามีความสำคัญอยู่ที่ตรงไหน ? อย่างไร ?

เรื่องต่อไปที่จะดูก็คือ เรื่องการเมือง.

เรื่องการเมืองนี้มีสิทธิพิเศษ ถึงกับมีสิทธิ sanction ศีลธรรม. ยอมแก้ไขศีลธรรม หรือว่าไม่คำนึงถึงศีลธรรม เพื่อประโยชน์แก่การเมือง : เพราะว่ามันทุกข์แล้วตายมาก

กลัวว่าตัวเองจะต้องตาย หรือชาติจะต้องตาย ก็ใช้วิธีการเมืองด้วยกันทุก ๆ หน่วยทุก ๆ ชาติ. เมื่อบังคับจิตไม่ได้ มันก็ไม่คำนึงถึงความยุติธรรมหรือความถูกต้อง : คงคิดถึงแต่เรื่องเอาตัวรอด เอาตัวชนะไว้ที่ก่อนก็แล้วกัน.

นี่ปัญหายุ่งยากก็เกิดขึ้นในโลก เพราะว่าความจำเป็นบังคับให้ต้องละทิ้งความจริง หรือความถูกต้อง หรือความยุติธรรม ไม่มากก็น้อย. และยังตกอยู่ใต้อำนาจวัตถุนิยมมากเท่าไร. ก็กลัวตายมากเข้าเท่านั้น. จึงไม่คำนึงถึงพระเจ้าหรือธรรมะหรือศาสนากันอย่างแท้จริง. จะเกี่ยวข้องบ้างก็ทำพอเป็นพิธี หรือรดองมากกว่า (คือยิ่งไปกว่าพิธี) แล้วใช้ศาสนาไปเพื่อประโยชน์ทางการเมือง ยกเอาความจำเป็นทางการเมืองขึ้นมา. เพราะฉะนั้นมันจะต้องเปลี่ยนความคิดชนิดนี้. หันไปหาความถูกต้อง. มีการบังคับจิต, มีความกล้าหาญที่จะยึดถือความถูกต้อง เมื่อสามารถบังคับจิตได้มันก็ไม่มีปัญหาอะไรมากมายนัก : คือมันเอาความถูกต้องเป็นหลักนี้ต่างฝ่ายต่างเอาความได้เปรียบเป็นหลักกันทั่วไปทั้งโลก มันก็ต้องพูดกัน ในทำนองที่ว่ามันเป็นกรรมของโลก หรือเป็นกลียุคของโลก ที่จะต้องเป็นอย่างนี้.

สิ่งที่ดูถัดไปอีกก็คือ การทหาร.

การทหาร นี่ไม่ใช่งานสำหรับฆ่าคน หรือล้างผลาญคนในโลก หรือแม้แต่ล้างผลาญศัตรู. เขาอ้างสิทธิที่จะล้างผลาญศัตรูว่าเป็นความยุติธรรมอย่างนั้นยังไม่ปลอดภัย : Spirit ของทหารต้องเล็งถึงการรักษาความเป็นธรรม หรือความถูกต้องในโลก. แม้ว่าเป็นการป้องกันตัว ก็ต้องอย่างเป็นทางการ หรืออย่างถูกต้องมีจะนั้นก็เป็นการฆ่าคนตายอย่างทารุณ โหดร้ายที่สุด : เว้นแต่ว่าในใจนั้นจะมีความจริง มีความบริสุทธิ์ ว่าเพื่อความถูกต้อง เพื่อความเป็นธรรม เพื่อความยุติธรรม ที่จะมียู่ในโลก. เช่น เขามารบกับเราถึงบ้าน นี่มันไม่ยุติธรรม. หรือที่ไหนก็ตาม นอกบ้านก็ตาม ที่ไม่มีความยุติธรรม : อย่างนี้ก็ต้องช่วยกันรักษาความเป็นธรรมของโลก. อย่างนี้มันไม่ใช่การฆ่าคนตาย แต่เป็นการรักษาความเป็นธรรมของโลก หรือเป็นการทำกุศลชนิดหนึ่ง.

เดี๋ยวนี้ความรู้สึกในใจของทหารจะไม่ใช่อย่างนั้น. จะทำไปด้วยมีความโกรธ มีโทสะ มีความพยาบาท ความจองเวร ความเห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ของตัวเอง. แล้วก็ทำไปด้วยความรู้สึกอันนั้น : แต่ปากว่า เพื่อความยุติธรรม : มันก็มีมูลเหตุมาจากความที่บังคับจิตใจไม่ได้. ต้องเป็นผู้บังคับจิตใจได้ ให้อยู่ในทำนองคลองธรรม มีความบริสุทธิ์ใจ มีความแนใจ. ไม่ได้ทำด้วยความโกรธ หรือความพยาบาท. หรือไม่ทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัวอย่างใดอย่างหนึ่ง. ต้องทำเพื่อพระเจ้า หรือเพื่อความเป็นธรรมเพื่อธรรม. แม้คนที่เป็นทหารทุกคนก็ควรต้องได้รับการฝึกฝน เพื่อบังคับจิตใจได้ เพื่อมีศาสนา เพื่อมีธรรม เพื่อมีพระเจ้า อยู่ตลอดเวลา.

ต่อไปก็ดูเรื่อง เศรษฐกิจในโลก.

เศรษฐกิจก็ตั้งต้น ไปจากส่วนบุคคลคนหนึ่ง ๆ. คนหนึ่ง ๆ ไม่มี ความเรียบริยทางเศรษฐกิจก็ เพราะว่า เขาเป็นคนสุรุษสุราย เป็นทาสของปีศาจทางเนื้อหนัง. (คำเหล่านี้ มีใจความกว้างพอที่จะเข้าใจได้ทันที แล้วก็ทั่วถึง) เพราะว่าเขาเป็นทาสของปีศาจทางเนื้อหนัง. ฉะนั้นเศรษฐกิจส่วนตัวของเขาก็ล้มละลาย. เพราะว่าเข่าบังคับจิตใจไม่ได้ ในการที่จะไม่เป็นทาสของปีศาจทางเนื้อหนัง. ก็ต้องไปฝึกเรื่องการบังคับจิตใจ อย่ำให้จิตตกเป็นทาสทางวัตถุ หรือปีศาจทางเนื้อหนังมันก็หมดปัญหา เรื่องเศรษฐกิจ ส่วนบุคคล. และเศรษฐกิจทางครอบครัวก็เหมือนกัน มันมีลักษณะอาการอย่างเดียวกับส่วนบุคคล. เพราะครอบครัวก็คือ

คนหลายคนรวมอยู่ด้วยกัน. ถ้าทุกคนไม่เป็นทาสของวัตถุ ของเนื้อหนังแล้ว มันก็มีเศรษฐกิจที่เป็นที่น่าพอใจโดยแน่นอน.

ได้ยกตัวอย่างให้เห็นแล้วในข้อที่ว่า ทำลายทรัพยากรของธรรมชาติโดยไม่จำเป็นทั้งนั้น. เดี่ยวนี้มันก็มีมากขึ้นในทุกครอบครัว. การเศรษฐกิจของโลกของประเทศมันก็อยู่ในลักษณะเดียวกัน. ก็ขยายใหญ่ออกไปกระทั่งทั่วโลก. ถ้าหยุดทำลายทรัพยากรของธรรมชาติ โลกนี้ก็จะยังคงร่ำรวย. เดี่ยวนี้เอาผลล้างผลาญให้เป็นวันเป็นตุลิวไปหมด. มากขึ้น ๆ โลกก็ไม่มีหลักทรัพย์ทางเศรษฐกิจสำหรับมนุษย์อีกต่อไป. เพราะมนุษย์เป็นผู้ทำลายเสียเอง.

ดูต่อไปถึง การปกครอง.

ระบบการปกครองของมนุษย์กำลังมีปัญหาอยู่ไปหมด จนมองไม่เห็นว่าจะระบบไหนมันจะดีได้. หรือว่าควรยึดถือเป็นสรณะได้. นี่ย่ำไปโทษระบบการปกครอง. ต้องไปโทษคนที่ใช้ระบบการปกครองนั้นต่างหาก เป็นคนไม่ดี. ถ้าเป็นคนดีแล้ว ระบบการปกครองชนิดไหนก็ใช้ได้. ยิ่งเผด็จการยิ่งจะดีเพราะมันเร็วกว่า. แต่ที่เราหาคนดีมาเผด็จการไม่ได้. ก็เพราะว่าเขาบังคับตัวเองไม่ได้. ระบบเผด็จการ หรือราชาธิปไตยสมัยโบราณหรืออะไรก็ตาม ที่มันล้มละลายไปเพราะว่าผู้ใช้ระบบการปกครองบังคับตัวเองไม่ได้. ถ้าบังคับตัวเองให้อยู่ในขอบเขตของศีลธรรม ของศาสนา หรือของความประสงค์ของพระเจ้าได้ จะยิ่งวิเศษ : คือว่าคน ๆ เดี่ยวมันไม่ไอ้เอ๋ล่ำซ่า เหมือนคนหลายคน.

นี่เปลี่ยนแปลงเป็นคนหลายคน เป็นประชาธิปไตย มันก็ยังขาดคนดี. มีแต่คนที่เป็นทาสของเนื้อหนังอีกนั้น

แหละ มาประชุมกันอีก ผลมันก็เป็นอย่างเดียวกันอีก เพราะฉะนั้นปกครองโดยคน ๆ เดียว หรือคนหลายคน อะไร มันก็เลยใช้ไม่ได้ทั้งนั้น ถ้ามันขาดคนคิดที่บังคับใจตัวเองได้ เพราะฉะนั้นโลกนี้จะต้องแก้ไขส่วนลึกของจิตใจ ให้มีธรรมะ มีศาสนา มีพระเจ้า ด้วยการบังคับจิตของตัวเองได้ ; แล้วการปกครองระบอบไหนก็ใช้ได้หมด แล้วก็มีโอกาสที่จะเลือกให้เหมาะแก่ประเทศ หรือสังคมของตน. แล้วอย่าลืมที่ว่า หากคนคิดคนเดียวง่ายกว่าหากคนคิดเป็นฝูง ๆ. คนคิดคนเดียวบังคับจิตให้ได้ อยู่ในธรรม ในศาสนา ในความประสงค์ของพระเจ้า ให้ได้ มันก็หมดปัญหา.

สิ่งที่จะต้องไปคือ ขบวนการยุติธรรมของประเทศ หรือของโลก.

“ขบวนการยุติธรรม” นี้ คุณพอจะฟังดู. ขบวนการตุลาการ ขบวนการองค์การรักษาความเป็นธรรมระหว่างชาติของโลก. เช่น ศาลโลก เช่น สหประชาชาติ หรืออะไรที่มีความหมายอันถูกต้อง. ที่ดำเนินการโดยยุติธรรม. นี้ เราเรียกว่าขบวนการยุติธรรมของโลก. เดียวนี้ขบวนการยุติธรรมของโลกมันก็รวนเร ด้วยเหตุใหญ่ ๆ 2 อย่างคือ : อย่างหนึ่ง ตัวผู้รักษาขบวนการความยุติธรรม ก็ยิ่งกำลังตกไปเป็นทาสของวัตถุมากขึ้น มันก็มีความลำเอียง. พวกผู้พิพากษาศาลการเป็นทาสของวัตถุนิยมมากขึ้น ก็ต้องลำเอียง. ช่วยไม่ได้ ขบวนการยุติธรรมของโลกก็อ่อนแอจนคลอนแคลน. ประเทศบางประเทศที่เคยได้รับการเคารพนับถือว่า ยุติธรรม ก็สูญเสีย เสื่อมเสียความเคารพนับถืออันนี้. จนไม่มีใครจะเคารพใครว่าจะเป็นผู้ยุติธรรมอยู่แล้ว. ตัวบุคคลแต่ละคนก็กำลังเห็นแก่ประโยชน์ เห็นแก่เงิน. ทำงานเพื่อเงิน ไม่ใช่ทำงานเพื่อผลของความยุติธรรมของโลก มากขึ้น ๆ. มันเป็นอย่างนี้มากขึ้น ๆ เพราะบังคับจิตไม่ได้เองเท่านั้น. ความลำเอียงหรืออคติ มันก็เกิดขึ้นในใจของคนนั้นที่ทำหน้าที่รักษาความยุติธรรมของโลก. นี้ส่วนหนึ่ง.

อีกส่วนหนึ่งขบวนการยุติธรรมของโลก มันเริ่มตกอยู่ใต้อำนาจการเมืองมากขึ้นทุกที : ขบวนการยุติธรรมของโลกไม่เป็นตัวของตัวเอง. ไปตกอยู่ใต้อิทธิพลของการเมืองมากขึ้น ๆ ทุกที แล้วแต่การเมืองมันจะพาไป : ความยุติธรรมก็เลยสูญหายไป. มันเหลืออยู่แต่ว่า ยุติธรรมก็คือได้ประโยชน์มาเป็นของเรา. เพราะฉะนั้นความยุติธรรมในโลกจึงอ่อนแอจนคลอนแคลนไป เปลี่ยนแปลงไป ลางเลือนไปโดยเหตุอย่างนี้ ; เพราะว่าคนบังคับจิต

ไม่ได้. ในส่วนบุคคลก็บังคับจิตไม่ได้. แล้วก็มาก้าวก้าวกับขบวนการยุติธรรมของโลก. โลกนี้ก็ไร้ความยุติธรรมที่บริสุทธิ์หรือที่ถูกต้อง ; จนกลายเป็นว่า มีอำนาจเป็นความยุติธรรม. มีอาวุธเป็นความยุติธรรมอย่างนี้ไป. ความยุติธรรมเป็นอย่างนี้ไปแล้ว. และก็จะเป็นอย่างนี้ ๆ จนไม่มีความยุติธรรมเหลืออยู่. ทางออกก็ไม่มีทางอื่น. นอกจากที่จะรีบ ๆ สำนึกตัว สำนึกบาป พร้อม ๆ กัน. แล้วชำระชะล้างมลทินเหล่านี้ให้หมดไป. เป็นผู้บังคับจิตใจได้ ดีกว่า.

สิ่งที่จะต้องไปก็คือ การค้นคว้า หรือความก้าวหน้าของโลก.

อันนี้สำคัญมาก เพราะว่าเดี๋ยวนี้โลกอยู่ได้ด้วยสิ่งนี้จริง ๆ. และทุกคนก็บูชาหลงใหลในสิ่งนี้. การค้นคว้าก็ก้าวหน้าไปตามผลของการค้นคว้า. กำลังเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ มีอิทธิพลมากในโลก. ปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นมาจากสิ่งเหล่านี้. การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์นั้นแหละเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เรามีความฟุ้งเฟ้อ หรือทำให้เราล้างผลาญทรัพยากรของธรรมชาติให้หมดเร็วยิ่งขึ้น. เพราะว่าการค้นคว้าทำให้มีการประดิษฐ์อะไรอย่างน่ามหัศจรรย์มากขึ้น ล้วนแต่ทำลายทรัพยากรของธรรมชาติทั้งนั้น. ได้เป็นอยู่อย่างฟุ้งเฟ้อ ได้ทำสงครามอย่างฟุ้งเฟ้อ. นี้ก็เพราะผลของการศึกษาและค้นคว้า. ถ้ามันถูกใช้ไปในทางบริสุทธิ์หรือตามประสงค์ของพระเจ้า เป็นเจ้า การค้นคว้านี้ก็จะมีผลดีและมีประโยชน์. เดียวนี้การค้นคว้า หรือการก้าวหน้านี้มันตกอยู่ใต้อำนาจของปิศาจ แห่งวัตถุนิยมอย่างเดียวกันอีก. มันก็ค้นคว้าเพื่อจะบำรุงบำเรอความต้องการทางวัตถุนิยม. เพื่อผลของวัตถุนิยม. เพื่อรักษาวัตถุนิยมเอาไว้. เพื่อคุ้มครองวัตถุนิยมของตัวเอง. จึงทำสงครามกัน ; แล้วมันก็เลยเป็นเครื่องทำลายโลกไป. นี้เรียกว่า ค้นคว้าทางวัตถุ ทางวิทยาศาสตร์.

ถึงแม้ว่า จะมีการค้นคว้าทางปรัชญา ทางจิตวิทยา มันก็ยังตกอยู่ใต้อำนาจปิศาจแห่งวัตถุนิยมอยู่. เดียวนี้การค้นคว้าทางจิตวิทยา ก็เพื่อใช้เอาเปรียบผู้อื่น. จิตวิทยาประยุกต์ใช้เพื่อเอาเปรียบผู้อื่นทั้งนั้นเลย. โดยส่วนตัวก็ได้โดยส่วนรวมก็ได้ แม้ระหว่างประเทศก็ได้ใช้จิตวิทยาอย่างยิ่ง. โลกนี้เป็นโลกสมัยที่ใช้จิตวิทยาอย่างยิ่ง. ผิดจากที่แล้ว ๆ มา ซึ่งเขาไม่ใช่จิตวิทยาในทางเอาเปรียบผู้อื่นมากเหมือนสมัยนี้.

ทีนี้ จะว่ากันว่าในทางปรัชญา ก็ค้นคว้ามาในแง่เพื่อจะเอาเปรียบผู้อื่นอีก, เพราะผู้ค้นคว้าก็ตกเป็นทาสของปิศาจแห่งการเอาเปรียบผู้อื่นเสียแล้ว คือเป็นทาสของวัตถุนิยมหรือเนื้อหนังอย่างว่านั้น. เพราะฉะนั้นปรัชญาสมัยปัจจุบัน มันจึงเป็นปรัชญาที่เล็งผลเพื่อวัตถุนิยมไป, ไม่ใช่ปรัชญาบริสุทธิ์, หรือเป็นเรื่องทางจิตทางวิญญาณโดยบริสุทธิ์. นี่การค้นคว้า หรือการก้าวหน้าทั้งในทางวัตถุและทางจิตของมนุษย์สมัยนี้ วกกลับมาเป็นทาสของวัตถุไปทั้งหมดทั้งสิ้น, เป็นผลของการที่บังคับตัวเองไม่ได้. ถ้าจะแก้กันก็ต้องสารภาพบาปกันใหม่, สารภาพบาปกันทั้งหมด, แล้วก็บากหน้าไปทิศทางอื่น. การศึกษาค้นคว้าการก้าวหน้านี้อาจบากหน้าไปทิศทางอื่น คือในทิศทางที่จะไม่เป็นทาสของวัตถุนิยม และเป็นไปเพื่อความประสงค์ของพระเจ้า หรือของธรรมชาติหรือของธรรมชาติที่ถูกต้อง.

ดูต่อไปถึงสิ่งที่เขาถือว่าเป็นหน้าที่ขององค์การระหว่างชาติอันหนึ่ง ชื่อหนึ่ง, คือเรื่อง โรคภัยไข้เจ็บของมนุษย์ทั้งโลก.

องค์การระหว่างชาติถือเป็นปัญหาสำคัญที่จะช่วยให้คนไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ. เรื่องนี้มันมีหลายแง่ซับซ้อนกันอยู่. ถ้าเป็นเล่ห์เหลี่ยมทางการเมือง เพื่อหาพรรคพวก ทำเป็นคนใจบุญ แต่ก็กลายเป็นหน้าเนื้อใจเสืออย่างนี้ก็ไม่ใช่ความบริสุทธิ์ หรือความถูกต้อง. มันก็มาจากการที่บังคับจิตไม่ได้เหมือนกัน. มันเป็นการแสวงหาประโยชน์อะไรอย่างหนึ่ง. เป็นการลงทุนค่า เพื่อเอาผลที่มากกว่าทุนที่ลงไป.

ทีนี้ เราจะดูกันในแง่ที่ทำไปโดยบริสุทธิ์ใจ ก็เห็นได้ว่า เขาเหล่านั้นลืมนิดไปว่า ไม่ได้มองเห็นความลับอันหนึ่งที่ว่า โรคภัยไข้เจ็บนี้มันมาจากการที่มนุษย์บังคับจิตไม่ได้. ผมพูดเช่นนี้ มันอยู่ในลักษณะที่จะต้องถูกกล่าวหาว่า บ้าบอหรือว่าเข้าข้างตัว, หรือมองอะไรด้านเดียวเรื่อยไป. แต่ผมขอให้ทุกๆ คนเอาไปคิด. ที่ว่าโรคภัยไข้เจ็บทุกชนิดมีมูลมาจากจิตที่บังคับไม่ได้, และว่าโรคทางกายนี้มันมีมูลมาจากโรคทางจิต โรคทางวิญญาณ ; ก็คนเรานั้นใจจึงเป็นโรคทางวิญญาณ มันก็มีโรคภัยไข้เจ็บทางจิต หรือทางกายมาก.

เมื่อคนวิตกกังวล หิวเป็นเปรตอยู่เสมอในทาง
วัดถุนิยม นี่เป็นโรคทางวิญญาณแล้ว. แล้วไม่เท่าไร
มันก็มาเป็นโรคทางจิต ทางกาย ; เป็นโรคประสาท เป็น
โรคจิตแล้วก็ เป็นโรคทางกาย เช่น โรคกระเพาะอาหาร
โรคความดันโลหิตสูง นี่มันมีมูลมาจากระบบทางจิต
เสียไป. ระบบทางจิตเสียไป เพราะระบบทางวิญญาณ
มันเสียไป. มันมีความหิวทางวิญญาณ ขนาดหิวเป็น
เปรตอยู่เสมอ. มนุษย์นอนสะดุ้งอยู่ทั่วโลก นอนไม่หลับ
อยู่ทั่วโลก. มันเป็นโรคทางวิญญาณแล้วมาเป็นโรคทาง
จิตคือเป็นโรคประสาท หรือโรคจิต แล้วก็มาเป็นโรค
ทางกาย.

คุณไปถามหมอคุณก็แล้วกัน ถ้านอนไม่หลับเป็น
ระยะยาว มันก็ต้องเป็นโรคกระเพาะอาหารมันเริ่มเสีย
ขึ้นมา. แล้วก็ เป็นโรคความดันโลหิตสูง แล้วก็ เป็นโรค
เส้นประสาท เป็นโรคเส้นโลหิตในสมองตีบตัน เป็นอัมพาต
หรืออะไรทำนองนั้น. แม้โรคทางวัตถุล้วน ๆ เช่นที่ผม
เคยพูดให้ฟังหลายครั้งหลายหนแล้วว่า ให้อูให้ดีแม้แต่
ว่าทำมีดบาดมือ เดินตกล่องบนนอกชาน. ก็เพราะเป็น
โรคทางวิญญาณคือสะเพร่า. ขาดธรรมะที่เรียกว่าสติ
สัมปชัญญะ ขาดธรรมะนั้นแหละคือโรคทางวิญญาณ.
แล้วก็ทำมีดบาดมือ เดินตกล่อง. คิดดูเถิดมันน่าสงสาร.

แต่แล้วก็เห็นได้อย่างน่าอัศจรรย์ว่า โรคภัยไข้เจ็บ
ทั้งหมดมันมาจากโรคทางวิญญาณ. โรคทางวิญญาณ
นั้นต้องแก้ไขด้วยเรื่องทางจิต คือบังคับจิตให้ได้.
บังคับจิตให้อยู่ในอำนาจ ให้อยู่ในร่องในรอยของธรรมะ.
แล้วโรคทางวิญญาณก็จะหายไป. มีสติสัมปชัญญะดี
มีปัญญา ความเข้าใจถูกต้องดี มีความเข้มแข็งทางจิตดี.
โรคทางกายก็หายไปหมด. เดียวนี้เรามาช่วยกัน ๆ ให้เป็น
ทาสของวัดถุนิยม. มาช่วยกันโดยตรงโดยอ้อม. โดยรู้สึกตัว
โดยไม่รู้สึกตัว. ให้ทุกคนตกเป็นทาสของวัดถุนิยม ของ
ญาติผู้ปีศาจแห่งวัตถุ. มันก็เป็นโรคทางวิญญาณมาก
ขึ้น ๆ เหลือคนนา. โรคภัยไข้เจ็บ มันก็มีมากขึ้นทั้งทาง
กายทางจิตเหลือคนนาไปตามกัน. มนุษย์มีโรคภัยไข้เจ็บ
มากขึ้น แล้วก็แปลก ๆ ออกไป.

อย่าเข้าใจว่าการค้นคว้าทางแพทย์เจริญ นี้จะ
ทำมนุษย์ให้รอดตายหรือพ้นภัยจากโรคได้. มันมีชนิด
ที่เรียกว่า ตัวตายตัวแทน. เอาชนะโรคนี้นี้ได้ โรคอื่นเกิด
ขึ้น. เอาชนะโรคนี้นี้ได้อีกโรคอื่นก็เกิดขึ้นอีก. เพราะว่า
โรคภัยไข้เจ็บนี้มันมีเหตุมีปัจจัยของมัน. มนุษย์เปลี่ยนไป
เหตุปัจจัยมันก็เปลี่ยนไป. มันก็เกิดโรคอย่างอื่นซึ่งไม่
เคยมีในตำรา. มันจะเป็นอย่างนี้เรื่อยไป ; และ แม้จะมี
ชีวิตอยู่ยังไม่ตาย ก็อยู่ด้วยความทรมานทางวิญญาณ.

(ให้ขีดเส้นใต้ "ทนทรมานทางวิญญาณ" มันจึงจะเข้าใจ
ได้ดี) แม้ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บอย่างอื่น ก็มีโรคภัยไข้เจ็บ
ทางวิญญาณ ที่เป็นการทรมานอย่างยิ่ง. การที่จะแก้ไข
บำบัดโรคภัยไข้เจ็บของมนุษย์ทั้งโลก โดยเฉพาะกรณี
ก็ตาม, ทั่วไปก็ตาม, ต้องแก้ไขทางจิต หรือทางวิญญาณ
เสียก่อน. นี่คือนิเวศการที่จะต้องประยุกต์อย่างยิ่ง, ประยุกต์
ธรรมะเข้ากับชีวิตของมนุษย์

เรื่องต่อไปนี้ ปัญหาเรื่องขาดแคลนอาหาร.

มนุษย์กำลังวิตกกังวลว่า จะขาดแคลนอาหาร.
เขาคำนึงคำนวณกันว่าที่ดินจะไม่พอปลูกพืชผล. สัตว์
ที่เป็นอาหาร ในทะเล ในป่า กำลังจะหมดไป, ก็ถูกแล้ว
มันจะหมดไปแน่, มันไม่พอแน่, เพราะว่าความบ้าคลั่ง
ของมนุษย์ในเรื่องความก้าวหน้าทางวัตถุ, มันทำให้เกิด
ความสับสน แม้แต่ฝนก็ไม่ตกต้องตามฤดูกาล. เพราะ
มนุษย์รบกวนธรรมชาติมากยิ่งขึ้น ๆ. การที่มีระเบิด
ปรมาณูระเบิดอยู่บ่อย ๆ ในโลก หรือว่ามีจรวด หรือมี
อะไรไปรบกวนบรรยากาศของโลกอยู่เรื่อย ๆ และมาก
ขึ้น ๆ นี้ มันต้องมีความผิดแปลกไปจากเดิม.

ธรรมชาติถูกรบกวนมากเกินไป แม้แต่ฝนก็จะ
ไม่ตกต้องตามฤดูกาล, แผ่นดินมันก็เสียไป, สัตว์ป่าก็
จะไม่มีที่อยู่, ปลา ก็จะไม่มีที่ปลอดภัย, เพราะถูกรบกวน
ด้วยความเจริญของมนุษย์ : พร้อมกันนั้นมนุษย์ก็ทวี
จำนวนมากขึ้น, การขาดแคลนอาหารมันก็ต้องมีขึ้น มากขึ้น
เป็นปัญหาใหญ่ในอนาคต, ไม่ใช่ปัจจุบัน. แต่ก็อย่าลืมนึกว่า
สิ่งเหล่านี้มันมาจากความสุรุ่ยสุร่าย การล้างผลาญโดย
ไม่จำเป็น, ความขาดแคลนจึงเกิดขึ้น. ถ้าเป็นอยู่ไปใน
ทางเท่าที่จำเป็น เท่าที่พระเจ้าไม่ห้าม, ความขาดแคลน
จะยังไม่มา ; แล้วก็เป็นอย่างประจวบด้วยธรรม มันก็
มีความสันโดษมากขึ้น, กินอยู่น้อย, คือว่ากินอยู่พอดี.

เดี๋ยวนี้ไปบูชาการกินคืออยู่ดีทางเนื้อหนัง ไม่บูชา
หลักทางศาสนา ที่ว่า กินอยู่แต่พอดี กลับไปถือกินคืออยู่ดี
ขยายออกไปไม่มีที่สิ้นสุด, ความขาดแคลนมันก็มีปรากฏ
อยู่เฉพาะหน้า และรู้สึกขาดแคลนมากขึ้น. แม้แต่คนชั้น
ต่ำที่สุดก็ต้องมีตู้เย็น, จะต้องมีอาหารชนิดที่ใส่ไว้ใน
ตู้เย็น, อย่างนี้ มันจะไม่ขาดแคลนอย่างไร ต้องการ
พร้อม ๆ กันอย่างนี้, คนสมัยก่อนอยู่ได้อย่างอาหารเหลือ
เพื่อ เพราะว่าเขากินอยู่ต่ำกว่านี้, กินอยู่พอดี, กินอยู่พออยู่
ไปได้ : มันจึงเหลือเฟือ. เดี่ยวนี้กินอยู่ไม่มีขอบเขต มัน
ถึงเสียวันละเท่าไร, เศษอาหารที่ทิ้งเสียวันหนึ่ง ๆ เท่าไร.

คุณจะได้เห็นว่า น้ำอัดลม เราดูดจิบไปนิดหนึ่ง
ไม่ถึงหนึ่งในสี่ของขวดแล้วก็ทิ้งไปในวันหนึ่งเท่าไร. อื่น ๆ
ก็เหมือนกันอีก เอาไปใช้ในทางที่ไม่จำเป็นก็มาก, สุรุ่ย-
สุร่ายเสียมาก, ปัจจัยหรืออาหารมันก็ขาดแคลน. ข้อนี้มัน
รวมอยู่ในข้อที่ว่า ทำลายทรัพยากรของธรรมชาติโดย
ไม่จำเป็นอยู่มาก. ถ้าปรับการเป็นอยู่กันเสียใหม่ก็จะ
เหลือเฟือ, ยังจะมีความเหลือเฟืออยู่นั่นเอง.

ปัญหาที่จะดูต่อไปก็คือ เรื่องการคุมกำเนิด.

เขารู้ว่า มนุษย์เกิดขึ้นในโลกมากไป จึงมีปัญหา
เพราะมนุษย์เกิดมากเกินไป ก็ต้องคุมกำเนิด. ที่นี้ก็มาถึง
ปัญหาการคุมกำเนิดนี้จะมียุทธวิธีอย่างไร ถ้าใช้ในทางวัตถุ
หรือทางฟิสิกส์. แต่ถ้าใช้ในทางจิต คือการบังคับจิตแล้ว
จะปลอดภัยอย่างยิ่ง. อย่าลืมนึกว่าจะต้องนึกถึงการบังคับ
จิตได้. การฝึกฝนจิตจนบังคับจิตได้มันเว้นการกระทำ
อันนั้นได้. หรือว่าควบคุมการบังคับตัวเอง บังคับจิตนี้
มันปลอดภัยตรงที่ว่า จะไม่ไปทำลายภพภพมาจนจบ คือว่า
จะไม่ทำลายศีลธรรม, เพราะว่าตัวบังคับจิตได้. ถ้าไม่ใช้
การบังคับจิตควบคุมจิต ไปใช้ทางฟิสิกส์ควบคุมในทาง
ร่างกาย ในทางทฤษฎี ทางผูกมัดอะไรแม้แต่ควบคุม
ทางวัตถุ, ก็คุมกำเนิดได้. แต่แล้วเป็นโอกาสของจิตที่
เร็ว ๆ นั้น จะไปทำการล่วงละเมิดทางประเวณี หรือมัก
มากทางกามารมณ์ ; ไม่ถือศีลข้อยกมาเมสุมิจจารณ์เลย.
เพราะว่ามันบังคับจิตไม่ได้ มันอยากทำและมันมีอุปกรณ์
ให้ทำ ด้วยการควบคุมกำเนิดทางกาย, โลกนี้ก็สูญเสีย
ศีลธรรมข้อนี้อย่างเหลือกลาญ, ไม่มีเหลือ. แต่ถ้าเป็นผู้
บังคับจิตได้จะบังคับส่วนที่ไปก่อการกำเนิดนี้ได้, แล้วก็
ไม่ไปล่วงเกินลูกเมียของผู้อื่นด้วย. ศีลธรรมข้อนี้มันยัง
สะอาดดี ยังบริสุทธิ์ดี, ศีลข้อยกมาเมสุมิจจารณ์นี้ยังคงตั้ง
อยู่เป็นศีลธรรมอยู่ได้ มนุษย์ยังเคารพอยู่ได้.

นี่แหละ ขอให้มองดูให้ดีว่า แม่ในแง่ของการคุม
กำเนิดนี้ ก็ต้องใช้การบังคับจิต ใช้เครื่องมือทางจิต ซึ่ง
เราจะต้องฝึกฝนจิตให้ดี แล้วใช้มัน มันจึงจะรักษาศีลธรรม
ไว้ได้ในโลก. ถ้าปล่อยไปในทางวัตถุมันก็แล้ว, แล้วก็
เป็นโอกาสที่จะกระทำการสำส่อนทางประเวณี ทางอะไร
จนเลอะเทอะ จนเน่าเฟะไปหมดทั้งโลก ; ซึ่งคุณก็ได้ยิน
ได้ฟังอยู่แล้วจากหนังสือชาวต่าง ๆ ที่เล่าลือกันหรือที่
เขียนลงในหนังสือพิมพ์ เป็นหลักเป็นฐานก็มี

ศีลธรรมเกี่ยวกับประเวณีนี้ มันเป็นอย่างไรบ้าง
ในเวลา. ถ้าต้องการให้โลกสะอาด, มีความบริสุทธิ์

สะอาด. มันก็ต้องมีการบังคับจิต. เกี่ยวกับเรื่องประเพณีตลอดถึงการคุมกำเนิดนั่นเอง ก็ต้องใช้วิธีการทางจิตหรือการบังคับจิต ไม่เช่นนั้น มันจะกระโจนลงสู่ความสกปรก ลามก อนาจาร ด้วยวิธีการคุมกำเนิดนั่นเอง : เรื่องที่มันเคยถือว่าเป็นบั้งคัสที่สุด น่าขยะแขยงที่สุด เดียวนี้กลายเป็นเรื่องถูกต้องไป. คุณไปอ่านดู ไปสังเกตดู : ในสมัยปู่ ย่า ตา ยาย ของเรา เรื่องที่เอามาทำให้ใครเห็นไม่ได้ พูดยุติให้ใครได้ยินไม่ได้ แสดงไม่ได้ในที่สาธารณะ. เดียวนี้กลับมาซ่อนอยู่ในวิทยุกระจายเสียง หรือในโทรทัศน์. เป็นความเสื่อมเสียเหลือที่จะเปรียบเทียบ เหลือที่จะคำนวณ.

ปัญหาที่จะดูต่อไปก็คือ เรื่องการไม่รู้หนังสือ.

เขาถือเป็นปัญหาใหญ่ว่า ถ้ามนุษย์ไม่รู้หนังสือแล้วโลกนี้ไม่เจริญไม่มีทางจัดโลกให้เจริญ. ถ้ามองดูกันแต่เพียงในแง่นี้ ผมไม่เห็นด้วย. ผมว่าจิตสำคัญกว่า. มนุษย์รู้เรื่องจิต บังคับจิตให้ได้มีจำเป็นก่อนการรู้หนังสือ. ยังไม่ต้องรู้หนังสือ แต่บังคับจิตให้ได้มีปลอดภัยกว่า, ปลอดภัยก่อน. ถ้าจะไประดมทุบตีให้มนุษย์รู้หนังสือ อย่างนี้ผมว่าไประดมทุบตีให้มนุษย์บังคับจิตให้ได้ก่อนดีกว่า ไม่ต้องลงทุนมากมายเหมือนให้รู้หนังสือ. ซึ่งเดี๋ยวนี้มันเป็นปัญหาต้องใช้เงินไม่รู้เท่าไร ๆ เพื่อให้คนรู้หนังสือ แต่ถึงกระนั้นคนในโลกก็รู้หนังสือไม่ถึง 50 เปอร์เซ็นต์อยู่นั่นเอง ; แล้วก็เห็นว่าโลกมันจะดีขึ้นเพราะการรู้หนังสือมันมีแต่คลับแสดงเก่ง หรือว่าเป็นทาสของวัตถุยิ่งไปกว่าเดิม เห็นแก่ตัวจัดไปกว่าเดิม ยิ่งรู้หนังสือยิ่งเห็นแก่ตัวจัดไปกว่าเดิม นี่ไม่ใช่ผมแกล้งพูดแกล้งว่าแกล้งด่า.

ขอให้ทุกคน ๆ ไปค้นคว้า ศึกษาพิจารณาดู เปรียบเทียบดู ระหว่างสมัยที่คนยังไม่ค่อยรู้หนังสือ กับสมัยที่คนรู้หนังสือมากที่สุดในเวลานี้ มันต่างกันอย่างไร. นี่ก็เพราะว่าจิตของมนุษย์ไม่ถูกบังคับ ไม่ถูกทำให้อยู่ในกรอบของทำนองคลองธรรม : ยิ่งรู้หนังสือยิ่งเป็นภัย. คนชนิดนี้ยิ่งรู้หนังสือยิ่งเป็นภัย ยิ่งเอาไปใช้ในทางเห็นแก่ตัว. มันต้องบังคับตัวเองได้ก่อน แล้วจึงค่อยรู้หนังสือ แล้วหนังสือมันก็จะเป็นเครื่องมือของผู้ที่บังคับตัวเองได้ แล้วใช้ไปในทางถูกต้อง.

เดี๋ยวนี้วิชาความรู้มันถูกใช้ไปในทางตามใจตัวเอง. ตามใจ ความต้องการทางเนื้อหนังของตัวเองนี่อย่างหนึ่ง : แล้วก็ถูกใช้ไปในทางจะเอาเปรียบผู้อื่น. ทำลาย

ผู้อื่น นี่อีกทางหนึ่ง. แม้การทำสงครามนี้ก็เป็นการทำลายผู้อื่น หรือเพื่อเอาเปรียบผู้อื่น. และกำลังใช้ความรู้ทางหนังสือไปในทางฆ่าตัวเอง. ทางออกมีทางเดียว คือว่าไปบังคับจิตให้ได้เสียก่อน การรู้หนังสือก็จะไม่เป็นการทำลายตัวเอง. ถ้าไม่มีการบังคับจิต ยิ่งรู้หนังสือยิ่งเป็นอันตราย. สรุปความสั้น ๆ ว่า "ถ้าบังคับจิตไม่ได้ ยิ่งรู้หนังสือยิ่งเป็นอันตราย." การจัดการศึกษาของโลกนั้นคือจัดให้คนบังคับตัวเองได้ ตั้งแต่อ่อนแอออกมาเลย. แล้วจึงมารู้หนังสือ การรู้หนังสือ จึงจะไม่เป็นอันตรายขึ้นมา. แม้จะมองไปถึงข้อที่ว่า การจะเรียนหนังสือได้ดีก็ต้องเพราะบังคับตัวเองได้. เด็ก ๆ หรือพวกคุณโดยเฉพาะเรียนหนังสือไม่ดี ก็เพราะคุณบังคับตัวเองได้น้อยไป.

ดูต่อไปอีกถึงการกีฬา ซึ่งเราออกจะพูดกันซ้ำ ๆ ซาก ๆ อยู่หน่อย.

เมื่อบังคับตัวเองไม่ได้ การกีฬาก็ไม่เป็นกีฬานักกีฬาไม่เป็นนักกีฬา แต่เป็นอันธพาลในสนามกีฬา. เดียวนี้มนุษย์มีการบังคับตัวเองได้น้อยลง สนามกีฬาเลยกลายเป็นที่เพาะอันธพาลทางวิญญาณ. คือไปฝึกฝนความเห็นแก่ตัวกันในสนามกีฬา นั่นเอง หากทางเอาเปรียบผู้อื่น ทำลายผู้อื่นเพราะว่าไปบูชาความชนะ ความแพ้. ไม่บูชากันเพียงความเป็นผู้มีน้ำใจเป็นนักกีฬา. มันเลยบูชาชัยชนะ ความชนะ. มันก็เลยมีความรู้สึกที่เข้าข้างตัว เห็นแก่ตัว. เอาองเชียร์ เอาเด็กเล็ก ๆ ไปฝึกความเห็นแก่ตัว นั่งเชียร์. ก็ไปฝึกความเห็นแก่ตัว. ให้นั่งเชียร์เข้าข้างพวกของตัว. ผู้เล่นก็แสดงความเห็นแก่ตัวออกมาให้พวก ๆ. มีโอกาสที่จะแสดงออกมาให้มาก ๆ : เพราะฉะนั้นในวงการกีฬามันก็เป็นการเพิ่มความเห็นแก่ตัว.

สนามกีฬาเป็นที่ฝึกความเห็นแก่ตัว. และยังเป็นการเล่นทางวิญญาณมากขึ้น. ยิ่งเล่นกีฬา ยิ่งเป็นการพนันทางวิญญาณมากขึ้น. เพราะไปมุ่งแพ้ มุ่งชนะ. ไม่มุ่งแต่สมรรถภาพในการเล่น หรือว่าบูชาน้ำใจ sporting spirit คือความไม่เห็นแก่ตัว ความยอมได้ ยอมแพ้ได้ เพื่อผู้อื่นจะได้รับความพอใจหรืออะไรทำนองนี้. เดียวนี้ไม่มีใครหัดเพื่อจะยอมแพ้ได้ เพื่อจะยอมใครได้. ฉะนั้น surrender tolerance มันมีไม่ได้. มันเป็นสิ่งที่เกลียดชังกันเสียอีก. และจะถูกหาว่าโง่กันเสียอีก ผู้ที่ยอมรับซากดึกายอมรับรักษาความเป็นนักกีฬา ให้เราเป็นฝ่ายแพ้ไม่มีใครยอม. มันก็ทำลายกติกากลางสนามกีฬาให้คนเห็น. นี่เพราะเหตุอย่างเดียวกันเท่านั้น คือการบังคับจิตไม่ได้.

ถ้านักกีฬาเป็นผู้ที่บังคับจิตใจ บังคับตัวเองได้ การกีฬาจะนำคุณว่านี่มาก, จะบริสุทธิ์ จะนำคุณ จะนำคุณ เกิดคุณ นำรักษาเอาไว้, เดี่ยวนี้วงการกีฬาก็สกรปรกมากขึ้นทุกที เท่ากันกับที่มนุษย์ในโลกนี้มีความเห็นแก่ตัวมากขึ้นทุกที เพราะว่านี่เป็นทาสของวัตถุนิยมมากขึ้นทุกที, บุษาคำว่า "ชนะ-ชนะ-ชนะ", จนพาเด็กเล็ก ๆ ตั้งฝูงไปเชียร์, อย่างนี้มันไม่เคยมีมาแต่กาลก่อนเลย, การกำเนิดของกีฬาสมัยโบราณ เขาไม่มีอาการอย่างนี้, ไม่เอากองเชียร์เป็นพวกมึง พวกกู กันอย่างนี้, นี่โทษของการที่บังคับจิตใจไม่ได้ การกีฬาที่สูญเสียความหมายไป.

สิ่งที่จะดูต่อไปก็คือ งานศิลปะ.

สิ่งนี้ที่สำคัญมาก, ว่าที่จริง ในโลกนี้จะต้องมีสิ่งทีเรียกว่าศิลปะ เพราะมันเป็นเครื่องหน่วงนำจิตใจ ประเล้าประโลมจิตใจ ชักจูงจิตใจไปได้มากกว่าอย่างอื่น, หรือจะเป็นที่ตั้งแห่งลัทธิศาสนา หรือวัฒนธรรมอะไรได้มากที่สุดทีเดียว, เพราะฉะนั้นเราชอบรับว่า ศิลปะนี้สำคัญมากทีจะต้องมีอยู่ในโลกและคู่กันกับมนุษย์, แต่ว่าทุกอย่างมันต้องไปพร้อมกันกับความถูกต้อง ความยุติธรรม ความบริสุทธิ์หรือการบังคับตัวเองได้, เดี่ยวนี้มนุษย์สูญเสียสิ่งสำคัญอย่างเดี๋ยวคือ การบังคับตัวเองไม่ได้ เพราะไปเป็นทาสของวัตถุนิยม หรือเนื้อหนัง, ทีนี้ศิลปะโดยมือของมนุษย์ก็เริ่มสกรปรก ลามก อนาจาร, จนกระทั่งว่า ศิลปะนั่นแหละเป็นมูลเหตุแห่งความเสื่อมเสียของศิลปกรรม, ความมุ่งหมายเดิมจะมีศิลปะเพื่อผดุงรักษาศิลปกรรม, แต่เพราะการบังคับตัวเองไม่ได้ ตกเป็นทาสของเนื้อหนังนี้ ทำให้ศิลปะกลายเป็นสิ่งส่งเสริมความเสื่อมเสียของศิลปกรรม, มันเป็นศิลปะลามกอนาจารมากขึ้น.

อีกทางหนึ่งก็นิยมกันมาก : ศิลปะเพื่อ หรือเพื่อเจ้อ, ศิลปะที่ทำให้เสียเวลาเปล่า ๆ Modern art อะไรทำนองนี้ มันไปคิดประดิษฐ์ System อันใหม่ขึ้นมา ตั้งเป็นระบบ System เป็นหลักอะไรขึ้นมา ต้องไปหลงศึกษาสิ่งนั้นให้เข้าใจ จึงจะรู้สึกว่ามันสวย, อย่างนี้มันก็เสียเวลาเปล่า ไม่มีประโยชน์อะไร, ไม่ใช่ในทางผดุงศิลปกรรม หรืออะไรเลย, ศิลปะนี้ใช้ความงามเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวมนุษย์ให้คงอยู่ในขอบเขตของศิลปกรรม, ส่วน Modern art ผมมองไม่เห็นว่าจะมีทางทำหน้าที่อย่างนี้ได้, มีแต่ให้หลงไหลเหมือนกับดื่มเหล้าชนิดหนึ่งมันเมาไปเท่านั้นเอง.

ตามความรู้สึกที่แท้จริง จะเรียกว่าเป็นการประทุงหรือการดำ หรือการอะไร ผมก็ยอมทั้งนั้น, ความรู้สึกที่แท้จริงในเรื่องนี้เป็นอย่างนี้ ว่าโลกนี้กำลังมีปัญหามากในเรื่องศิลปะ ทีมันทำลายศิลปะที่จำเป็นแก่มนุษย์แล้วไปสร้างศิลปะที่ไม่จำเป็นแก่มนุษย์ขึ้นมา แล้วโลกนี้มันจะเป็นอย่างไร, ข้อเสียหายนันนี่มันก็มีอยู่ตรงที่ว่า บังคับจิตใจไม่ได้-บังคับจิตใจไม่ได้-บังคับตัวเองไม่ได้, มันจะหันเหแนวของศิลปะไปสู่ลามกอนาจาร แล้วก็เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อมเสียทางศิลปกรรม, อีกทางหนึ่งก็ประดิษฐ์ศิลปะเพื่อเจ้อขึ้นมา ซึ่งเสียเวลาเปล่า ๆ, ทำให้มนุษย์พลอยเสียเวลาเปล่า ๆ ; เอาเวลาเหล่านั้นมาเล่นกับความงามของธรรมชาติตามธรรมชาติที่มนุษย์ไม่ต้องทำอะไร เสียยังดีกว่า, เพราะฉะนั้นเราต้องการศิลปะบริสุทธิ์ที่ไม่ส่งเสริมความเสื่อมทางศิลปกรรม.

หนังสือ ละคร เมื่อก่อนนี้ มีประโยชน์มากในแง่ศิลปในแง่การศึกษา, คุณรู้ไหมว่า หนังสือละครนั้นสมัยโบราณหลายร้อยปีมาแล้ว คนที่ไม่รู้หนังสือเขาเรียนอักษรศาสตร์จากหนังสือจากละครทั้งนั้น เช่น เด็กบักซ์ใต้บ้านนอกเราพูดกรุงเทพฯไม่เป็น เพราะไม่เคยไป, กรุงเทพฯ อยู่นอกฟ้าป่าหิมพานต์โน้นสมัยก่อน ไปไม่ได้, แต่พวกหนังสือพวกละครเอาภาษากรุงเทพฯ มาพูดใส่หู จนพูดภาษากรุงเทพฯได้, ตัวพระเอก นางเอกต้องพูดภาษาถูกต้องของชาติ ตัวตลกก็พูด ภาษาพื้นบ้าน, หนังสือตลกมันเป็นอย่างนั้น, ประเทศอินเดียสมัยโบราณการละครก็เป็นอย่างนี้, ตัวพระเอก นางเอก ต้องพูดสั้นสกดด, ตัวสำคัญ ๆ ต้องมีส่วนหนึ่งที่พูดสั้นสกดด, ตัวตลก ๆ ตัวผู้หญิงก็พูดภาษาปรากฏด คือพูดภาษาพื้นบ้าน, คนที่ไม่เคยไปเมืองหลวงก็พูดภาษาเมืองหลวงได้, มันเป็นการศึกษาจากละคร และส่วนหนึ่งมันเป็นศิลปะอยู่ในหนังสือละครนั้น, มันเป็น

ลดลงไปอีกว่า เขาตั้งใจจะทำ สมัครงใจ ตั้งใจจะทำ แต่เขาบังคับจิตไม่ได้ มันก็เป็นทุกอย่างยิ่ง เพราะงานมันหนัก มันอาบเหงื่อต่างน้ำ นี่ควรต้องฝึกฝน จิตให้ถูกต้องตามวิธีของศาสนา, แล้วมีความสุขในการทำงาน พอใจการทำงาน ; รู้สึกอึดใจที่ได้ทำงาน ที่ได้เชื้อโหล เชื้อนี้เลยกลายเป็นน้ำอมฤตอาบรดให้เย็นสบายไปได้ ; นี่มันอยู่ที่การบังคับจิตได้มากน้อยเพียงใด.

แม้แต่เป็นชวานาก็ต้องศึกษาเรื่องจิต มีการบังคับจิตให้เดินไปถูกต้องตามทำนองคลองธรรมของเรื่อง. ทั้งนี้ชวานาที่ทำงานอาบเหงื่ออยู่ ก็จะมีรู้สึกเหมือนอาบน้ำเย็น, มีความพอใจ มีความสบายใจ สนุกสนาน หัวเราะร่วนในการทำงานไปได้. นี่กระดูกลิ้นหลังของประเทศที่อาศัยกิจกรรมเป็นหลัก มันก็มีมันคงเท่านั้นเอง เดียวนี้เรากำลังไปสนับสนุนให้เขาเหอคนนอกทาง ให้ทะเยอทะยานออกไปนอกทาง, ให้เขียบอะไร ๆ ก็ไม่รู้เป็นไปในทางที่มันขัดกันกับหน้าที่ที่ต้องทำ ถ้าเราอบรมให้เขามีการบังคับตัวเองได้ เขาจะฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหมดได้ ; นำไม่มีเขาก็หาได้. เวลานั้นถ้าไม่มีเขาก็เรียกเอาจากรัฐบาล อย่างนี้มันก็เป็นเรื่องที่จะเพิ่มความยุ่งยากมากขึ้น. นี่ยกตัวอย่างเพียงการทำงาน.

ทั้งนี้ มีการทำมาหากิน ด้วยหัตถกรรม หรือด้วยอะไรกรรมอีกหลายอย่าง ปัญหามันก็เหมือนกัน, คือว่าคนชั้นกระดูกลิ้นหลังของประเทศชาตินี้ จะไม่ยอมสนุกสนานด้วยการอาบเหงื่อต่างน้ำอีกต่อไป เพราะบังคับจิตไม่ได้ ; ปัญหาจะเกิดขึ้นในโลกทั่วโลกเพราะเหตุนี้. นี่เรื่องบังคับจิตไม่ได้. มันก็มีความสำคัญเนื่องมาถึงเรื่องการทำมาหากิน เรื่องชาวไร่ ชวานา เรื่องชาวบ้าน.

สิ่งสุดท้ายจะพูด เรื่องการศึกษาเล่าเรียนของเด็ก.

เดี๋ยวนี้มีปัญหา มาก หลายแง่หลายมุมเหลือเกิน ในเรื่องการศึกษาวิชาความรู้ของเด็กนี้ มันยุ่งกันไปหมด. แต่ว่าทุกปัญหามาจากการบังคับจิตไม่ได้ทั้งนั้น. เด็กเรียนหนังสือไม่รู้ก็เพราะบังคับจิตไม่ได้ มีอะไรมาช่วยมากเกินไป. แล้วมันก็ประหลาดที่ว่า การศึกษานี้เขาจัดกันอย่างไร จนเด็กเรียนไม่ไหว. พร้อมกันนั้นเด็กก็กำลังมีตัวตนที่ไม่เหมาะสำหรับการเล่าเรียน มันทำให้เหอไปในทางความสุขความสบาย ความผันหวานอะไรมากเกินไป ; แล้วก็มีสิ่งมายั่วให้เด็กตกเป็นทาสของวัตถุมากเร็วเกินไป เปิดโอกาสกันมากเร็วเกินไป, เขาก็ไม่มี

จิตใจที่จะบูชาการศึกษาเล่าเรียน มันไปบูชาความสุขทางเนื้อหนังพร้อมกันไปตั้งแต่เด็กเสียด้วย, ซึ่งสมัยก่อนเขาไม่เป็นกันอย่างนี้.

เดี๋ยวนี้ เด็ก ๆ มีวิทยุ มีโทรทัศน์ มีอะไรที่มายั่วใจให้บูชาความสุขทางวัตถุ ทางเนื้อหนัง นี่มากเกินไป เร็วเกินไป. เขาจัดวิทยุ จัดโทรทัศน์เพื่อการศึกษาแก่เด็ก แต่ที่จริงมันไม่ใช่ มันเป็นการมอมเด็กให้บูชาทางเนื้อหนังเร็วเกินไป. ทำให้เด็กโตเร็วเกินไป. สนใจเรื่องเพศเร็วเกินไป เรื่องอะไรเร็วเกินไป. มันศึกษาเล่าเรียนไม่ได้. นี่ส่วนตัวเด็ก.

อีกปัญหาหนึ่ง ก็มีว่า การศึกษานี้กำลังเป็นไปอย่างละเมอ ๆ คือตามกันวัตถุนิยม. การศึกษาที่ต้องจะต้องเป็นไปเพื่อพระเจ้า เพื่อธรรมะ เพื่อศาสนา, ซึ่งตรงกันข้ามจากวัตถุนิยม. เดียวนี้เขาโน้มแนวการศึกษาเพื่อไปเป็นทาสของวัตถุนิยม หันหลังให้พระเจ้า หันหลังให้ธรรมะ หันหลังให้ศาสนา. การศึกษาที่เปลี่ยนแนวไปอย่างนี้ก็เพราะว่าคนบังคับจิตไม่ได้ มีมูลมาจากมนุษย์ทุกคนบังคับจิตไม่ได้. ตกเป็นทาสของวัตถุนิยม. มนุษย์ทั้งโลกจึงจัดการศึกษาของตัวเอง น้อมไปในทางเป็นทาสของวัตถุนิยม นี่มันก็อย่างหนึ่งแล้ว

ทั้งนี้ สมมติว่าการศึกษานั้นจัดไปในทางถูกต้อง มีมาตรฐาน มีอะไรถูกต้อง. คนก็ทำไม่ได้ เด็กก็ทำไม่ได้. เพราะว่าเด็กถูกมอมให้เป็นทาสของวัตถุนิยม ; มันเลยเป็นไปไม่ได้ทั้งขึ้นทั้งล่อง. ไม่ว่าจะเอาอย่างไรมันทำไม่ได้ทั้งนั้น มันไม่เป็นไปเพื่อศีลธรรมอันดีงาม เพื่อความสะอาด สว่าง สงบ ของมนุษย์เลย การศึกษาของเด็ก ๆ กำลังเป็นปัญหา. คุณไปมองดู นับตั้งแต่มันเรียนไม่ค่อยจะได้. ไม่มีหัวใจจะเรียนมันเพราะอะไร ? เพราะมันกำลังหลงเรื่องเนื้อหนัง ; แม้เรียนได้ก็เรียนเพื่อเนื้อหนัง มันก็กลายเป็นคนเห็นแก่ตัวไปตั้งแต่เล็ก. เรียนเพื่อความเห็นแก่ตัวไปตั้งแต่เล็ก. พอโตขึ้นมันก็หนาแน่นเกินกว่าที่จะทำลายความเห็นแก่ตัวอันนี้.

เพราะฉะนั้นการศึกษาเล่าเรียนของเด็กนักเรียน เป็นไปไม่สำเร็จ ก็เพราะการบังคับจิตไม่ได้. ฉะนั้นเราต้องสอนการบังคับจิตก่อนการสอนหนังสือ หรือว่าสอนพร้อม ๆ กันไป. อย่างน้อยก็ต้องสอนพร้อม ๆ กันไปกับการเรียนหนังสือ ให้เขาบังคับจิตได้. ซึ่งย่อมมีวิธีแบบใดแบบหนึ่ง ไม่ต้องถึงกับอานาปานสติสมบูรณ์แบบ

: แต่ต้องมีแบบใดแบบหนึ่งที่พอเหมาะสมได้ พอที่จะให้เด็กรู้จักบังคับจิตใจได้ ตามวิธีการของศาสนา พร้อมกันไปในตัว, ก็แปลว่าวิชาที่สุด ตรงที่ทำให้เด็กมีศาสนา พร้อมกันไปในตัว, มีศาสนาจริง ๆ พร้อมกันไปในตัว.

เดี๋ยวนี้มีศาสนาอยู่ในสมุดท่องจำ, อาทิตยหนึ่งบอกให้จดเรื่องศาสนาเสีย 5 นาที 10 นาที ก็อยู่ในสมุด ไม่มีอยู่ที่ตัวเด็ก, แต่ถ้าเราบังคับ หรือมีหลักสูตรที่บังคับให้ต้องมีการฝึกเรื่องบังคับจิตใจได้ นี้อยู่เป็นประจำวันควบคู่กันไปกับการเรียนหนังสือนี้ เด็กก็จะมีศาสนาตัวจริงอยู่ในเนื้อในตัว แล้วก็มีความจริงก้าวหน้าในทางวิชาหนังสือ, ศาสนาก็มี วิชาความรู้ก็มี พร้อมกันไปในตัว มันก็ปลอดภัย, การศึกษาเล่าเรียนเป็นไปไม่ได้ ก็เพราะคนบังคับจิตใจไม่ได้, คนทั้งโลกที่จัดการศึกษาเขาก็จัดไปในทางที่จะเป็นทาสของวัตถุ, มันก็มีปัญหาเพิ่มมากขึ้น ๆ ไม่มีที่สิ้นสุด แม้แต่ในตัวการศึกษานั้นเอง, ที่ว่ามีที่เรียนไม่พอ มีอะไรไม่พอนั้นมันไม่ใช่ความจริง, มันเป็นการขยายเกินกว่าจำเป็น มันก็ไม่พอ.

ทีนี้ เมื่อเราสอนให้คนเห็นแก่ตัว อย่างนี้ แล้วใครจะมาช่วยสร้างโรงเรียน หรือช่วยทำอะไรต่าง ๆ มันก็ยิ่งไม่มี, เพราะคนเห็นแก่ตัวมากขึ้นทุกที, ถ้าลองคนอยู่ในขอบเขตของธรรมะ หรือศาสนา หรือเป็นคนของพระเจ้า จะมีคนช่วยกันสร้างโรงเรียน จนเด็กเรียนไม่ไหวจะมีคนศรัทธาช่วยกันสร้างโรงเรียนจนเด็กเรียนไม่ไหว, นี้ เพราะว่าการศึกษาของเรา สอนการเห็นแก่ตัว เพิ่มความเห็นแก่ตัว โดยไม่รู้สีกตัวอยู่เรื่อยไป : โลกนี้ก็เต็มไปด้วยความเห็นแก่ตัว ไม่ค่อยมีใครยินดีสละทรัพย์อะไรของตัวเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น จนสถานที่เล่าเรียนก็ไม่พอ โรงพยาบาลก็ไม่พอ อะไร ๆ ก็ไม่พอ, เพราะว่ามีมูลรากของการศึกษา มันผลอ ทำให้คนเห็นแก่ตัวไปตั้งแต่อ่อนแต่ออก

จนหนาแน่นขึ้น ๆ โดยการเดินตามกันของวัตถุนิยม.

เป็นอันว่าปัญหาต่าง ๆ ความทุกข์ร้อนต่าง ๆ ความยุ่งยากต่าง ๆ มันอยู่ที่การบังคับจิตใจไม่ได้, ถ้าลองบังคับจิตใจได้อย่างเดียว ปัญหาต่าง ๆ มันหมด, เพราะฉะนั้นจึงขอให้มนุษย์ในโลกนี้ช่วยกันมองโน่นนี่กันเสียใหม่เปลี่ยนแนวสำหรับเดินกันเสียใหม่, คือเป็นไปในทางที่จะบังคับจิตใจได้ แล้วก็บังคับตัวเองได้, การบังคับตัวได้อยู่ที่การบังคับจิตใจได้, ถ้าการศึกษาของโลกในสมัยนี้บูชาการบังคับตัวเอง, ก็ต้องหันไปดูเทคนิคของการบังคับจิตใจตามหลักแห่งพระพุทธศาสนา การบังคับตัวจึงจะมีได้.

อ้างอิง

คัดลอกจากหนังสือ "อานาปานสติ สมบูรณ์แบบ" โดยพุทธทาสภิกขุ จัดพิมพ์เผยแพร่โดย ธรรมสภา พิมพ์ครั้งที่ 7 พ.ศ. 2535 ผู้สนใจอาจติดต่อซื้อหนังสือนี้ได้จาก ธรรมสภา 35/270 จรัสสนิทวงศ์ 62 บางพลัด บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700 หรือที่สวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คุณลักษณะของนักบริหาร

พระเมธีธรรมภรณ์ (ประยูร ทุมจិតโต)

การบริหารคือศิลปะของการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น นักบริหารไม่จำเป็นต้องมีความสามารถรอบด้าน เขาอาจด้อยในบางเรื่อง แต่เขามีความเก่งอยู่เรื่องหนึ่งคือ รู้จักระดมทรัพยากรวัตถุและทรัพยากรบุคคลให้ประสานสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

งานในความรับผิดชอบของนักบริหาร พอจำแนกได้เป็น 5 ประการ คือ

(1) การกำหนดเป้าหมาย หมายถึงระบุให้ชัดเจนลงไปว่า ภายในเวลาที่กำหนด เช่น 1 ปี หรือ 5 ปี หน่วยงานหรือองค์การต้องการทำอะไรให้สำเร็จทั้งในเรื่องปริมาณและคุณภาพ

(2) การวางแผน นั่นคือการกำหนดนโยบายและมาตรการอันเป็นแนวทางปฏิบัติไปสู่เป้าหมาย มีรายละเอียดที่เรียกว่าโครงการประกอบด้วย

(3) การจัดองค์การ หมายถึงการกำหนดตำแหน่งสายบังคับบัญชาให้ชัดเจน ภาษาทหารเรียกว่า การจัดขบวนทัพ

(4) การสั่งการ คือสั่งให้คนไปดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์การ และมอบหมายงานให้ปฏิบัติด้วย

(5) การติดตามประเมินผล นั่นคือต้องคอยกำกับดูแล้วว่า ผู้รับคำสั่งได้ปฏิบัติงานที่มอบหมายหรือไม่ มีการทุจริตคอร์รัปชันตรงจุดไหนบ้างหรือเปล่า หากมีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้นจะได้แก้ไข ได้ทันทั่วทั้ง

คนบางคนมีความสามารถส่วนตัวสูง คือ ทั้งพูดเก่งและขยันทำงาน แต่เขาเป็นนักบริหารที่ดีไม่ได้ เพราะถนัดแต่ทำงานเป็นพระเอกอย่างคนเดียว เขาไม่กำหนดเป้าหมายที่ตนต้องการ ลูกน้องจึงไม่รู้ว่าจะทำอะไรต้องทำอะไรแน่ จึงวิ่งพล่านไปหมด ผลงานเด่น ๆ จึงไม่ออกมาสักที นักบริหารบางคนสั่งการไม่เป็นจึงรวบงานไว้ทำเองทั้งหมด เรียกว่าเป็นทุกอย่างตั้งแต่ผู้อำนวยการชั้นการโรง เขาไม่ยอมมอบหมายงานให้คนอื่นทำ ส่วนนักบริหารบางคนก็มีลักษณะตรงกันข้ามคือมอบงานแล้วก็มอบเลย ลูกน้องจะทำหรือไม่หัวหน้าไม่มีทางทราบ ใครจะทุจริตคอร์รัปชันบ้างก็ไม่มีมีการตรวจสอบ ดังนี้ เป็นต้น

เพื่อจะทำงานในความรับผิดชอบให้สำเร็จลุส่งไปด้วยดี นักบริหารต้องมีลักษณะ 3 ประการ ดังที่พระพุทธรูปเจ้าทรงแสดงไว้ในทศกัณฐ์ปาปนิคสูตร ดังนี้

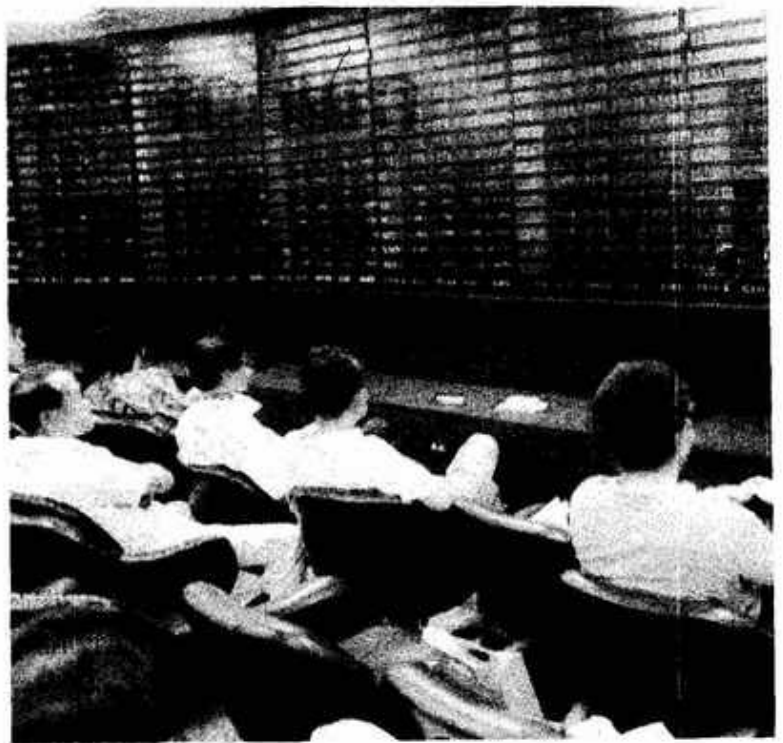
(1) จักขุมา หมายถึง มีสายตาท้ายยาวไกล เป็นคนมีปัญญามองการณ์ไกล สามารถกำหนดเป้าหมายและวางแผน ทั้งฉลาดในการใช้คน กล่าวโดยสรุป นักบริหารต้องมีความรู้ 3 ประการ คือ รู้ตน รู้คน และรู้งาน ลักษณะของนักบริหารข้อแรกนี้ตรงกับคำว่า Conceptual Skill คือทักษะในการใช้ความคิด

(2) วิธูโร หมายถึง จัดการธุระได้ดีเพราะมีความชำนาญเฉพาะด้าน นักบริหารระดับล่างควรมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่ง เช่น เป็นหัวหน้าฝ่ายข่าวต่างประเทศ ต้องมีความรู้ภาษาต่างประเทศบางภาษา แต่ถ้าเป็นนักบริหารระดับสูงความเชี่ยวชาญเฉพาะ

ด้านอาจไม่จำเป็นนัก เพราะสามารถใช้ผู้เชี่ยวชาญช่วยทำงานเฉพาะด้านได้ ลักษณะที่สองนี้ตรงกับคำว่า Technical Skill คือทักษะด้านเทคนิค

(3) นิสสยสัมบันโน หมายถึง อาศัยคนอื่นได้เพราะเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จึงมีคนยินดีทำงานให้ด้วยความเต็มใจ นักบริหารต้องผูกใจคนไว้ได้ ลักษณะที่สามนี้สำคัญมาก "นกไม่มีขน คนไม่มีเพื่อน ขึ้นสู่ที่สูงไม่ได้" ข้อนี้ตรงกับคำว่า Human Relation Skill คือทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ลักษณะนี้ช่วยให้สั่งงานและมอบหมายงานอย่างมีประสิทธิภาพ และลดความยุ่งยากในการติดตามประเมินผล

อย่างไรก็ตาม นักบริหารที่มีลักษณะดังกล่าวมามักมีสไตล์หรือวิธีการแตกต่างกันไป วิธีการต่าง ๆ สรุปได้เป็น 3 ประเภท ตามนัยแห่งอธิปไตยสูตร ดังนี้

(1) อัตตาธิปไตย นักบริหารถือตนเองเป็นใหญ่หรือเป็นศูนย์กลางแห่งการตัดสินใจ เขาถือตนว่าฉลาดกว่าคนอื่นจึงไม่ฟังความคิดเห็นของใคร ชอบใช้พระเดชมากกว่าพระคุณ เขาไม่อดทนต่อการวิพากษ์วิจารณ์เมื่อบริหารงานนานไปมักเป็นเผด็จการ นักบริหารประเภทนี้

มักได้งานแต่เสียคน นั่นคือสามารถบังคับบัญชาให้คนทำงานสำเร็จตามเป้าหมายแต่เขาเสียเรื่องมนุษยสัมพันธ์ เขาผูกใจคนไว้ไม่ได้ ลูกน้องจึงเลื่อยขาเก้าอี้ของเขาอยู่เรื่อยไป

(2) โลกอาชีพโดย นักบริหารที่มุ่งเอาใจคนอื่นจนไม่มีจุดยืนเป็นของตัวเอง เขาไม่กล้าขัดใจใคร ใครเสนออะไรมาเขาเห็นดีด้วยหมดจนไม่ยอมตัดสินใจให้เด็ดขาดลงไปว่าจะเลือกทำอะไร ในที่สุดลูกน้องต้องวิ่งเข้าหานักบริหารประเภทนี้อยู่เรื่อย ผลลงเอยด้วยลูกน้องต้องดิ้นเองเพราะนักบริหารไม่มีขีดลงไปว่าจะทำตามข้อเสนอของใคร นักบริหารประเภทนี้ ได้คนแต่เสียงาน นั่นคือ ทุกคนชอบเขาเพราะเขาไม่เคยตำหนิใคร ลูกน้องจะทำงานหรือกึ่งงานก็ได้ เขาสุภาพกับทุกคน เขาใช้แต่พระคุณโดยไม่ยอมใช้พระเดช จึงไม่มีใครเกรงกลัวเขา

(3) ธรรมาธิปไตย เป็นวิธบริหารของคนถือถือหลักการเป็นสำคัญ และมุ่งความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง เขายินดีรับฟังความคิดของผู้อื่น เขายอมโง่เพื่อศึกษาหาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ นักบริหารที่โง่ไม่เป็นจะไม่ประสบความสำเร็จ ดังที่ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ติสสุมหาเถร) นิพนธ์ไว้ว่า

โง่ไม่เป็นเป็นใหญ่ยากฝากให้คิด
ทางชีวิตจะรุ่งโรจน์ใส่ตถิผล
ต้องรู้โง่รู้ฉลาดปราดเปรื่องตน
โง่สืบทอดกว่าเบ่งเก่งเดี่ยวเดียว

นักบริหารประเภทนี้ใช้ทั้งพระเดชพระคุณ เขาจึงได้ทั้งคนและงาน นั่นคือทุกคนยินดีทำงานให้เขา

นักบริหารที่ดีต้องใช้วิธบริหารแบบธรรมาธิปไตย รู้จักกระจายอำนาจโดยมอบหมายงานให้คนอื่นทำบ้าง และเมื่อมอบหมายงานไปแล้วต้องติดตามประเมินผล ใครทำดีต้องให้รางวัล ใครทำชั่วต้องลงโทษ นักบริหารต้องใช้ทั้งพระเดชและพระคุณด้วยความยุติธรรม พระพุทธเจ้าตรัสว่า

นิกคุณเท	นิกคหารท
การาบคนที่ควรการาบ	
ปคคุณเท	ปคคหารท
ยกย่องคนที่ควรยกย่อง	

ความ สำเร็จ ในชีวิต**

สุขใจ น้ำสุค*

วอบคุณพระเจ้าที่ได้มีโอกาสรับใช้พระองค์ อีกวาระหนึ่ง เมื่อถึงปีใหม่ เรามักจะเริ่มต้น แต่สิ่งใหม่ ๆ สิ่งดี ๆ สำหรับวันนี้ข้าพเจ้าจะขอหนุนใจพี่น้องเรื่อง “ความสำเร็จในชีวิต” คนเราทุกคนไม่ว่าจะเรียนหนังสือหรือทำงานก็ตาม ย่อมหวังความสำเร็จ ความก้าวหน้าในชีวิตด้วยกันทั้งนั้น และสิ่งนี้ไม่ยากเกินไป ในเมื่อเรารู้จักพระองค์ที่เราทั้งหลายเชื่อ เพราะพระเจ้าคือผู้ทรงประทานความสำเร็จให้แก่เราทั้งหลาย การก้าวไปสู่ความสำเร็จในชีวิตของคริสเตียนนั้นจะมีเงื่อนไขอะไรบ้าง พระธรรมซึ่งจะเป็นคำตอบในเรื่องนี้ปรากฏอยู่ใน 2 ทิโมธี 2:6 “กสิกรผู้ตรากตรำทำงาน ก็ควรเป็นคนแรกที่ได้รับผล” กสิกรคือผู้ที่ทำงานอย่างจริงจัง และหวังจะได้รับผลผลิตในสิ่งที่เขากระทำนั้น

- * ผู้ปกครอง คริสตจักรสืบทอดพันธวงศ์
- ** แสดงธรรมรอบแรก ณ คริสตจักรสืบทอดพันธวงศ์ มกราคม 2538

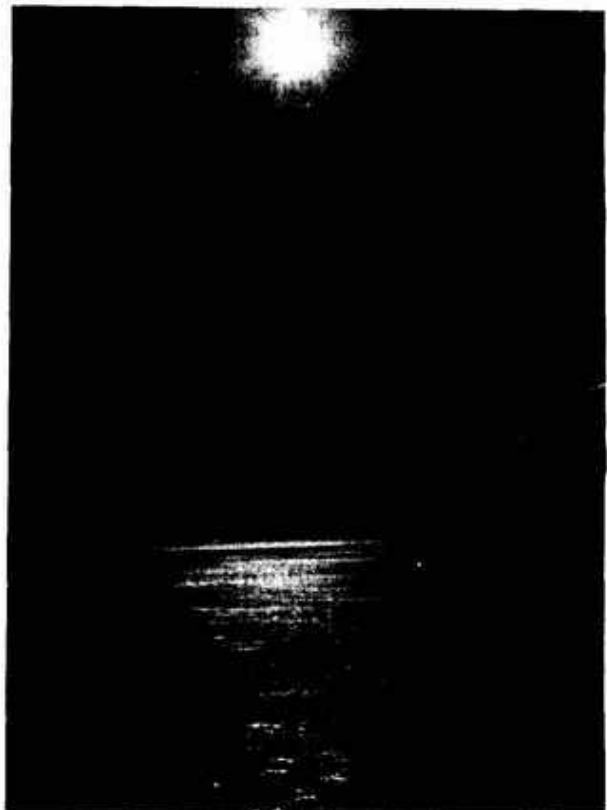
เพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีพ คนที่ทำอะไรแล้วได้ผลเร็ว ได้รับผลก่อน เขาย่อมจะมีความชื่นใจและดีใจมาก แล้วคนส่วนใหญ่ก็มักจะยอมรับว่า เขาคือ ผู้ประสบความสำเร็จ แต่อย่างไรก็ตามผู้ที่ได้รับผลก่อนเป็นคนแรก หรือเป็นผู้ประสบความสำเร็จได้นั้น จากพระธรรมข้อนี้ ได้กล่าวว่าเขาต้องเป็น “ผู้ตรากตรำทำงาน” ไม่ใช่แค่ “ทำงาน” เท่านั้น ผู้ตรากตรำทำงาน คือผู้ที่ทำงานอย่างจริงจัง หนักเอาเบาสู้ และไม่ท้อถอย เมื่อเราทุกคนหวังที่จะได้รับความสำเร็จความก้าวหน้า เราก็ต้องย้อนกลับมาถามตัวเองอีกว่า ตลอดเวลาที่ผ่านมาระหว่างที่เราได้ทำงานหนักแค่ไหน ? เราเป็นเหมือนกสิกรผู้ตรากตรำทำงาน ดังที่พระเจ้าทรงตรัสสอนไว้หรือไม่ ?

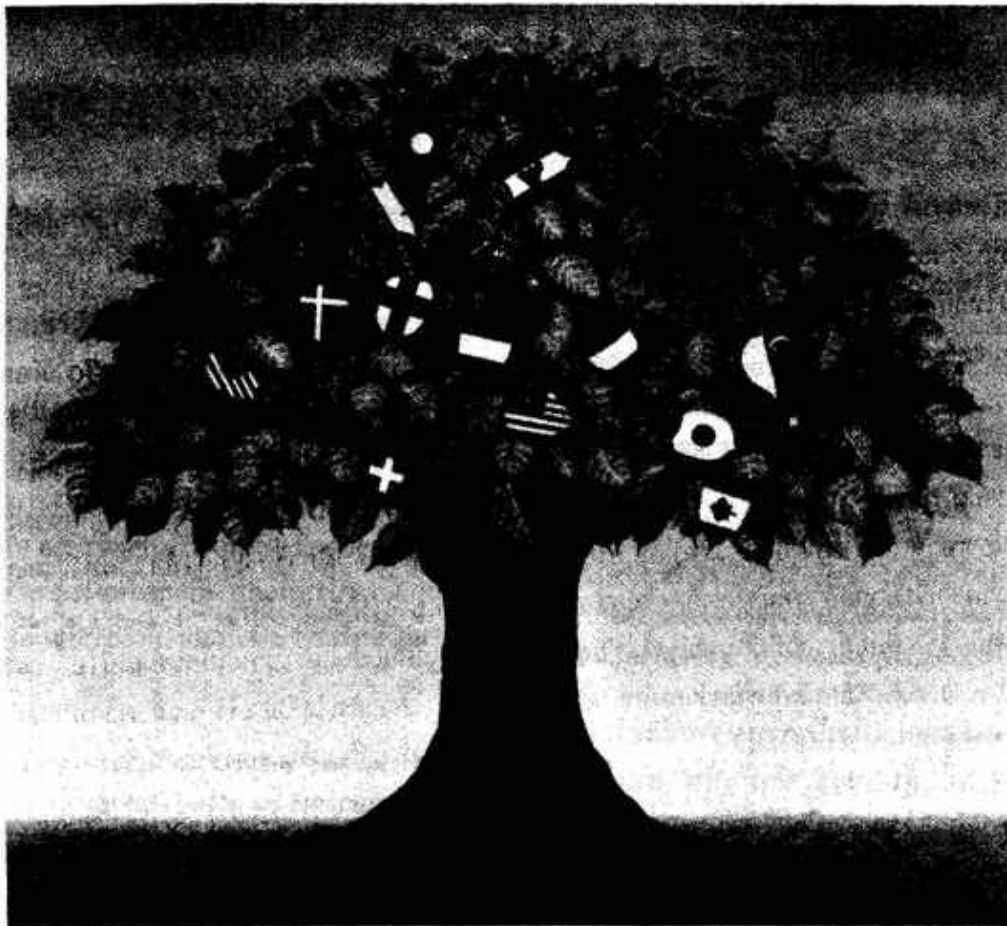
พี่น้องที่รัก พระคำของพระเจ้าจะสัมฤทธิ์ผลในชีวิตของเราได้ ต่อเมื่อเราต้องนำมาใช้ และกระทำตาม น้ำพระทัยของพระเจ้า เื่อนไขแห่งการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จนั้นมีอะไรบ้าง จะขอหนุนใจพี่น้องใน 6 ประการด้วยกันคือ

1. มีความหวังรู้จักตั้งเป้าหมาย
2. มีความคิดริเริ่มแล้วลงมือกระทำ
3. ทุกสิ่งที่ทำนั้นให้กระทำด้วยใจรัก
4. ขยันหมั่นเพียรไม่ซีเกียจ
5. อดทนต่อความยากลำบาก
6. รอคอยผลที่มาจากพระเจ้า

1. มีความหวังรู้จักตั้งเป้าหมาย พี่น้องจะเห็นว่า กสิกรไม่ว่าจะเป็นชาวไร่หรือชาวนา เมื่อเขาปลูกพืช เขาย่อมหวังที่จะได้รับผลหรือเก็บเกี่ยวสิ่งที่เขาปลูกไว้ในวันเพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีพ กสิกรหวังที่จะได้รับผลอย่างแน่นอนมิฉะนั้นเขาคงไม่ทำ เช่นเดียวกันในชีวิตของเราไม่ว่าเรียนหนังสือ หรือทำงานก็ตาม เราก็ต้อง “มีความหวัง” แต่การมีความหวังนี้ ขอให้เราหวังแบบ ลูกของพระเจ้า คือ หวังในสิ่งดี สิ่งที่ใหญ่ขึ้น สิ่งที่เป็นประโยชน์ พูดง่าย ๆ ก็คือ เราต้องมี VISION หรือมีนิมิต พอสมควรมองสิ่งที่อยู่เบื้องหน้า มองความสำเร็จให้กว้างออกไป อย่ามองแต่ปัจจุบันเท่านั้น มองว่าสิ่งที่จะนำเรา

ไปสู่ความสำเร็จที่ดีกว่านี้คืออะไร ? แล้วเราก็หวังในสิ่งนั้นต่อไป ในเรื่องของความหวัง ซึ่งขณะนี้แม้จะมองไม่เห็นด้วยตาแต่เราก็สามารถมองได้ด้วย “ความเชื่อ” เพราะพระเจ้าทรงสอนว่า “ความเชื่อ คือความแน่ใจในสิ่งที่เราหวังไว้ เป็นความรู้สึกมั่นใจว่าสิ่งที่ยังไม่ได้เห็นนั้นมีจริง” ชีวิตคริสเตียนคืออยู่อย่างหนึ่ง คือ ความหวังของเราไม่ได้ว่างเปล่า แต่เราผูกความหวังของเราไว้กับพระเจ้าผู้ทรงกระทำให้ความหวังของเราเป็นจริงได้ อยากรู้ก็ตาม เมื่อพูดคำว่า “ความหวัง” คำนี้อาจจะดูเลื่อนลอยและเป็นนามธรรมเกินไป เพราะมองไม่ชัดว่า ความหวังคืออะไรกันแน่ ความหวังที่แท้จริง ก็คือ “ความหวังที่จะประสบความสำเร็จ” พูดง่าย ๆ ว่าถ้าเราเรียนปริญญาตรีอยู่สิ่งที่เราหวังไว้คือ วันหนึ่งข้างหน้าเราจะเรียนสำเร็จจนได้เข้ารับพระราชทานปริญญา มองเห็นภาพนี้ออกมาชัดเจน หรือในเรื่องของคริสตจักร ถ้าเราหวังจะให้คริสตจักร “เติบโต” คำว่าเติบโต อาจมองเห็นไม่ชัด แต่ถ้าเรากำหนด “เป้าหมาย” ไปเลยว่า

ในปีหน้าเราต้องการให้มีสมาชิกเพิ่มขึ้น 100 หรือ 200 คน ตั้งเป้าหมายไว้ให้ชัดเจนนี้ เราจะได้หาหนทางที่จะเดินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ให้ประสบความสำเร็จได้ การดำเนินชีวิตคริสเตียนก็เช่นกัน เมื่อเราทำอะไรก็ตาม ขอให้เรามีความหวัง มีจุดมุ่งหมายหรือตั้งเป้าไว้ นี่คือ ได้มีการนำมาใช้กันอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะในวงการธุรกิจ หรือวงการรัฐบาลก็ตามโดยเขาให้ความหมายของคำว่า VISION เป็นภาษาไทยว่า “มโนทัศน์” เราทั้งหลายมีความผูกพันกันคำนี้มีมาตั้งนานแล้ว ตั้งแต่เรามาเป็นคริสเตียนรู้จักพระเจ้า โดยพระเจ้าทรงสอนเราเหมือนที่พระองค์ทรงตรัสกับอับราฮามว่า “เจ้าจงเงยหน้าแลดู ดินแดนทั้งหมดที่เจ้าแลเห็นนี้ เราจะยกให้แก่เจ้าและพงศ์พันธุ์ของเจ้า” อับราฮามก็ต้อง “มองดู” ด้วยความเชื่อว่าสิ่งที่ท่านเห็นนั้นพระเจ้าจะทรงยกให้แก่ท่าน และจากการที่อับราฮามได้มองดู และเชื่อมั่นในที่สุดท่านจึงได้รับในสิ่งที่พระเจ้าทรงสัญญาไว้

พี่น้องที่รัก ข้าพเจ้าจะขอหนุนใจว่า ทุกครั้งที่ท่านทำอะไรก็ตาม ขอให้ท่านมีความหวัง และตั้งเป้าหมายไว้ในใจเสมอว่า “ผลที่ท่านหวังจะได้รับนั้นคือ

อะไร ?” เราต้องการอะไรจากการทำสิ่งนั้น และอธิษฐานขอการทรงนำในสิ่งที่เราหวังไว้นั้น ขอให้เป็นอย่างจริงได้ ตัวอย่างเช่น เมื่อข้าพเจ้าสอนหนังสือ ข้าพเจ้าก็ตั้งความหวังโดยอธิษฐานกับพระเจ้าว่า “ขอให้ชั่วโมงนี้เป็นชั่วโมงที่ข้าพเจ้าสอนหนังสือให้นักศึกษาแล้วเขามีความเข้าใจดี มีความสนุกสนานในการเรียน” แล้วข้าพเจ้าก็เตรียมตัวอย่างดี และสอนไปโดยความเชื่อ ซึ่งผลก็เป็นจริงพระเจ้าทรงให้สิ่งที่เราขอไว้เป็นจริงเพราะวันนั้นรู้สึกที่เราสอนได้ดีนักศึกษาเข้าใจดีและสนใจเรียนโดยไม่เบื่อเลย พี่น้องลองทำดูในสิ่งเหล่านี้ กระทำทุกอย่างให้ดีที่สุดด้วยความเชื่อแล้วท่านจะเห็นการอัศจรรย์ของพระเจ้า ซึ่งพระองค์ทรงประสงค์จะประทานความสำเร็จให้แก่ท่าน เริ่มลองทำดูแม้ในเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ก็ตาม แล้วท่านจะพบพระเมตตาของคุณของพระเจ้าในเรื่องนี้

พี่น้องที่รัก ในวันข้างหน้าชีวิตของท่านยังต้องก้าวไปอีกไกล ท่านอาจจะต้องทำการใหญ่ ถ้าเราไม่มีความหวังไม่มีการตั้งเป้าหมายไว้แล้ว ชีวิตของเราจะเลื่อนลอยมากไม่รู้จะเดินไปทางไหน ? อย่างไร ? และจะไม่มีพลังใดๆ มาผลักดันชีวิตให้ไปสู่ความสำเร็จได้ ดังนั้น

องค์ประกอบของความสำเร็จในประการแรก คือ เราต้องมีความหวังและรู้จักตั้งเป้าหมาย

2. มีความคิดริเริ่มแล้วลงมือกระทำ เหมือนกลีกรที่ เขาหวังจะได้ข้าวเก็บไว้ในยุ้งฉาง แต่ถ้านั่งฝันอย่างเดียว คือได้แต่คิดหวัง ตั้งเป้าหมาย แต่ไม่ได้ลงมือกระทำ ข้าวจะมีขึ้นในยุ้งฉางของเขาได้อย่างไร ? ดังนั้นเขาจะต้องลงมือปรับดินหว่านเมล็ดลงไป แล้วทุกสิ่งจึงจะมีขึ้นได้ ชีวิตคริสเตียนที่จะประสบความสำเร็จ เราต้องเริ่มต้น ต้องลงมือย่ำรอยเท้า เพราะถ้าเราเริ่มก่อนเราจะไปข้างหน้า ส่วนผู้ที่เริ่มช้าก็จะต้องเป็นผู้ตามเขามา ดังนั้นถ้ามีจังหวะมีโอกาสดีเราต้องรู้จักหยิบฉวย ย่ำรอยเท้า ถ้าแน่ใจว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ดี มีภาษีติดใจ กล่าวไว้ว่า "หนทางพันลี้ก็ยังมีก้าวแรก" ถ้าเราหวังจะเดินให้ได้ถึงพันลี้ แต่เราไม่ย่างเท้าก้าวแรกออกไป แล้วเราจะถึงจุดหมายได้อย่างไร ? เป็นการดีที่คริสเตียนจะอธิษฐานขอการทรงนำจากพระเจ้าในการทำอะไรรก็ตาม แต่เมื่อเราได้อธิษฐานไปถึงจุดหนึ่งแล้วให้เราลงมือทำทันที เพราะถ้าเราได้แต่อธิษฐาน อธิษฐานแล้วไม่ลงมือทำ แล้วจะให้พระเจ้าช่วยเราได้อย่างไร ? กษัตริย์ดาวิดได้กล่าวว่า "ข้าพเจ้าได้เห็นองค์พระผู้เป็นเจ้า ตรงหน้าข้าพเจ้าเสมอ เพราะว่าพระองค์ประทับที่มือขวาของข้าพเจ้า" (กิจการ 2 : 25) กษัตริย์ดาวิดเห็นพระเจ้าตลอดเวลา เพราะท่านตั้งพระเจ้าไว้ตรงหน้า คือในการทำอะไรรก็ตาม พระองค์ท่านจะอธิษฐาน ฟังพระเจ้าในทุกสิ่ง แต่กระนั้นท่านยังกล่าวต่อไปว่า "เพราะพระองค์ประทับที่มือขวาของข้าพเจ้า" มือขวาคือมือที่ใช้เริ่มต้น พระเจ้าก็ทรงประทับอยู่ ณ จุดนั้นและทรงกระทำการร่วมกับเราด้วย ดังนั้นผลแห่งความสำเร็จจึงบังเกิดขึ้น ดังนั้นพี่น้องที่รักหนทางที่จะนำท่านไปสู่ความสำเร็จนั้น เมื่อท่านคิดหวังทำสิ่งใด หลังจากอธิษฐานฟังการทรงนำพระเจ้า แล้วท่านต้องลงมือทำทันทีอย่ารอช้า เพื่อความสำเร็จความก้าวหน้าจะได้บังเกิดขึ้นแก่ท่าน

3. ทุกสิ่งที่ทำนั้นให้กระทำด้วยใจรัก ปกติเมื่อทำสิ่งใดและเรามีใจรักในสิ่งนั้น เราก็จะทำได้ดีทุกอย่างว่า

ความสำเร็จก็มีมาแล้วครั้งหนึ่ง เพราะเมื่อเรารักสิ่งใดเราก็มีใจฝักใฝ่อยากจะเห็นความสำเร็จในสิ่งที่เราทำนั้น แต่ตรงกันข้ามถ้าเราไม่รักไม่ชอบแต่จำเป็นต้องทำ ใจของเรา ก็ปฏิเสธไปแล้วครั้งหนึ่ง ดังนั้นโอกาสจะประสบความสำเร็จก็ยาก จึงมีผู้แนะนำว่า ให้ทุกคนพยายามทำในสิ่งที่ตนรัก ตนชอบและมีความถนัดเพื่อจะได้รับผลดี และประสบความสำเร็จ สำหรับชีวิตคริสเตียน พระเจ้าได้ทรงสอนไว้ในพระธรรม 1 โครินธ์ 16 : 14 ว่า "ทุกสิ่งที่ทำนกระทำนั้นจงกระทำด้วยความรัก" เมื่อเราทำสิ่งใดด้วยความรัก ผลที่ออกมา ก็จะเป็นผลแห่งความรัก คือความชื่นชมยินดีและมีความหวังอยู่เสมอ อันจะนำมาซึ่งความสำเร็จ นอกจากนี้ในพระธรรม 2 โครินธ์ 8 : 10 กล่าวว่า "เรื่องที่ทำนทำได้ตั้งต้นมิใช่ตั้งต้นกระทำเท่านั้น แต่ว่ามีน้ำใจจะกระทำด้วย" ดังนั้นเมื่อเราทำสิ่งใดก็ตามมิใช่เริ่มต้นทำแล้วก็แล้วไป แต่เราต้องมีน้ำใจที่จะกระทำ คือมีใจฝักใฝ่ทุ่มเทเอาใจใส่ จนกว่าจะได้เห็นผลออกมา พี่น้องที่รักการทำงานใด ๆ ก็ตาม นอกจากทำด้วยมือแล้ว เราต้องทำด้วย "ใจ" ด้วย น้อง ๆ นักศึกษาลองสังเกตว่า ถ้าเรารักวิชาใดชอบวิชาใด เราก็จะเรียนวิชานั้นได้ดี ได้เกรดสูง แต่ถ้าเราไม่ชอบเราจะเรียนได้ไม่ดีเลย อย่างไรก็ตามในฐานะที่เราเป็นนักศึกษา

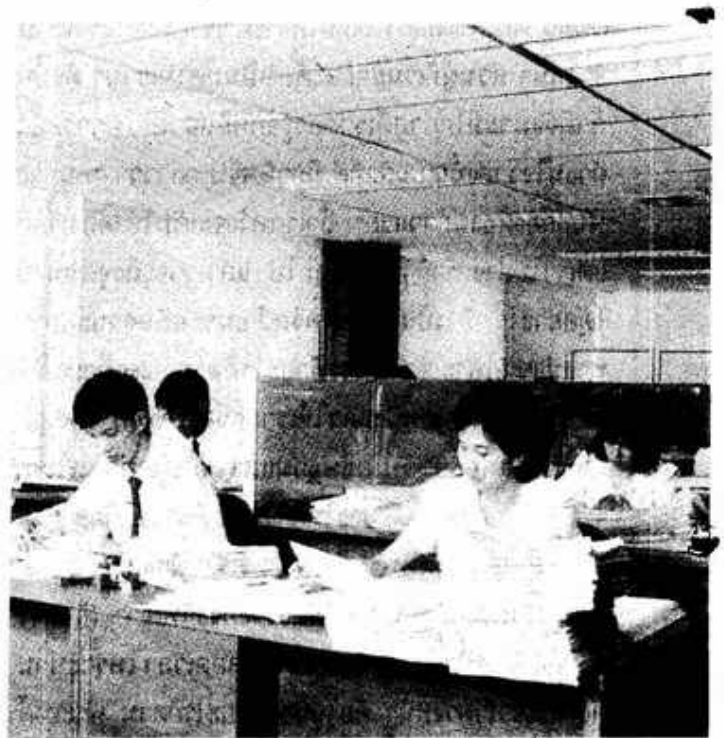

จำเป็นต้องเรียนทุกวิชา ถ้าถามว่าเราจะเปลี่ยนจากสิ่งที่ไม่รักไม่ชอบมาสู่ความรักความชอบได้ไหม ? ในเมื่อเราทั้งหลายเป็นบุตรของพระเจ้า เราอยู่กับพระเจ้า พระเจ้าทรงเป็นความรัก แม้ว่าเราจะไม่มีความรักในสิ่งใดก็ตามแต่เราสามารถที่จะอัญเชิญความรักของพระเจ้าเข้ามาในชีวิตของเรา ทำให้เรารักและชอบในสิ่งนั้นได้เหมือนกัน เพราะความรักของพระเจ้าสอนให้เรามีความอดทนนาน และมีความหวังอยู่เสมอ จนกระทั่งได้ผลเป็นการกระทำคุณให้ ซึ่งในที่สุดก็จะนำความสำเร็จมาสู่เราได้

ดังนั้นทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในประการที่สามคือ เมื่อท่านทำสิ่งใดก็ตามขอให้ทำด้วยใจรัก และมีน้ำใจที่จะกระทำด้วย เพื่อผลแห่งความชื่นชมยินดีจะได้บังเกิดขึ้นแก่ท่าน

4. ชยันหมั่นเพียรไม่ซีเกียจ พี่น้องทั้งหลายลองสังเกตดูคนรอบข้างของท่าน ท่านจะเห็นได้ว่าคนที่ทำงานอย่างขยันขันแข็งจะประสบความสำเร็จและเกิดผลมาก ส่วนคนเกียจคร้านจะทำงานได้ผลน้อย และไม่ค่อยประสบความสำเร็จ ถ้าจะให้เลือกท่านจะเลือกแบบอย่างของคนไหน ? แน่อนันทีเดียวถ้าท่านเลือกแบบอย่างคนขยัน ท่านก็จะประสบความสำเร็จเหมือนเขา แต่ถ้าท่านเลือกแบบอย่างของคนสบาย ๆ ซีเกียจท่านก็จะเป็นอย่างเขา ดังนั้นท่านต้องการความสำเร็จระดับใด ก็อยู่ที่วินัจฉัยของท่านเองแต่พระเจ้าทรงสอนไว้ว่า "จงปลีกตัวของท่านออกจากพี่น้องทุกคนที่อยู่อย่างเกียจคร้าน" (2 เธสะโลนิกา 3 : 6) ดังนั้นไม่ใช่หน้าพระทัยของพระเจ้าที่จะให้เราอยู่อย่างเกียจคร้านแต่ตรงกันข้าม พระคำของพระเจ้าสอนเราว่า "ขอให้บรรดาผู้ที่หว่านด้วยน้ำตาได้เกี่ยวด้วยเสียงโห่ร้องอย่างชื่นบาน" (สดุดี 126 : 5) คนที่หว่านด้วยน้ำตา คือคนที่บางครั้งต้องยอมอดทนต่อความยากลำบาก อาจมีการผิดหวัง เสียใจจนต้องร้องไห้ แต่เมื่อเขาสู้ทนทำไป ผลก็บังเกิดขึ้น ดังนั้นพระเจ้าจึงตรัสว่า ผู้ที่หว่านด้วยน้ำตา จะเกี่ยวด้วยเสียงโห่ร้องชื่นบาน คนที่ขยันสู้ทนจะได้เก็บเกี่ยวผลเสมอ และผล

นั้นอาจจะมากเกินกว่าที่เขาจะคิดไว้ก็ได้ เขาจึงได้โห่ร้องออกมาด้วยความชื่นบานใจ พี่น้องที่รัก ในฐานะที่เราทั้งหลายเป็นบุตรของพระเจ้า คนรอบข้างกำลังมองดูว่าเราเป็นแบบอย่างที่ดีหรือไม่ ? เราขยันหรือซีเกียจ เราทำตัวเหมาะสมกับการเป็นลูกของพระเจ้าหรือเปล่า ? พระเจ้าพระบิดาของเรา ทรงเป็นพระเจ้าที่ขยัน พระองค์ทรงเอาพระทัยใส่ในทุกอย่าง ดังนั้นลูกของพระองค์ จงควรเลียนแบบอย่างของพระองค์ด้วย

5. อดทนต่อความทุกข์ยาก ส่วนมากคนเราเวลาอธิษฐานก็มักจะอธิษฐานกับพระเจ้าว่า "ขอพระเจ้าทรงนำให้ทุกอย่างที่กระทำนั้นประสบความสำเร็จ ขออย่าให้มีปัญหาและอุปสรรคใด ๆ เลย" แต่พี่น้องคิดไหมว่าบางครั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในชีวิตก็ทำให้เราเข้มแข็งได้เหมือนกัน สำหรับชีวิตคริสเตียนนั้น แม้จะมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นบ้างก็ไม่ใช่อะไรที่น่ากลัวนัก เพราะพระธรรมฟิลิปปี 4 : 13 กล่าวว่า "ข้าพเจ้าผจญทุกสิ่งได้โดยพระองค์ผู้ทรงเสริมกำลังข้าพเจ้า" ในความทุกข์ยากนั้น ผู้ที่รู้จักพระเจ้าเขารู้ว่าเขาไม่ได้เผชิญปัญหาตาม

ลำพัง แต่พระเจ้าทรงหนุนกำลังเขา เขาจึงสามารถทำ
ทุกสิ่งได้มีผู้กล่าวว่าทองคำที่เป็นทองเนื้อแท้ ทองบริสุทธิ์
และมีค่านั้น จะต้องผ่านการหล่อหลอมมาแล้วเป็นอย่างดี
แน่นอนทีเดียวทองที่ถูกหลอมนั้นมันคงต้องเจ็บต้องร้อน
แต่เมื่อหลอมไปจนถึงระดับหนึ่ง สุดท้ายก็จะได้เป็นทองคำ
เนื้อแท้ ทองคำบริสุทธิ์ และมีราคา ชีวิตคนเราจะสมบูรณ์
ยิ่งขึ้น ถ้าเราได้เคยผ่านมาแล้วทั้งความราบรื่นและ
ปัญหาอุปสรรค ในพระธรรมยากอบ 1 : 2-4 กล่าวว่า
“ดูก่อนพี่น้องของข้าพเจ้า เมื่อท่านทั้งหลายประสบความ
ทุกข์ยากลำบาก ก็จงถือว่าเป็นเรื่องน่ายินดี เพราะท่าน
ทั้งหลายรู้ว่า การทดลองความเชื่อของท่านนั้น ทำให้
เกิดความหนักแน่นมั่นคง และจงให้ความมั่นคงนั้นบรรลุ
ผลอันสมบูรณ์ เพื่อท่านทั้งหลายจะได้เป็นคนที่ดีพร้อม
มีคุณสมบัติครบถ้วน ไม่มีสิ่งใดบกพร่องเลย”

พี่น้องที่รัก บางครั้งในชีวิตคริสเตียน พระเจ้า
ทรงให้มีการหล่อหลอมการทดลองเกิดขึ้น เพื่อเราจะได้
เป็นคนอดทน และความอดทนนั้นจะเป็นประสบการณ์

อันหนึ่งที่มีคุณค่า ซึ่งเราสามารถจะหนุนใจผู้อื่นได้
อย่างไรก็ตามพระเจ้าตรัสแล้วว่า “พระองค์จะไม่ทรง
ให้ท่านต้องถูกทดลอง เกินกว่าที่ท่านจะทนได้ และ
เมื่อทรงทดลองท่านนั้นพระองค์จะทรงโปรดให้ท่านมี
ทางหลีกเลี่ยงได้ด้วย” นอกจากนั้น การทดลองจะมีเพียง
ชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ปรากฏว่าเมื่อผู้ใดทนได้แล้ว
เขาจะมีความสุขมากและจะได้รับมงกุฎแห่งชีวิต

ถ้าเราไม่เรียนรู้ที่จะมีความอดทนบ้างแล้ว ชีวิต
ในวันข้างหน้า เมื่อต้องประสบปัญหาหากว่านี้ จะสู้ทนได้
อย่างไร ? จะก้าวไปถึงจุดหมายที่วางไว้ได้อย่างไร ?
เมื่อมีการทดลองเกิดขึ้นเราจะเรียนรู้ที่จะเป็นคนหนักแน่น
มั่นคง และคนหนักแน่นมั่นคงจะเป็นคนที่ดีพร้อม เพราะ
ว่าเขามีคุณสมบัติครบถ้วน พระเจ้าทรงประสงค์ที่จะ
ให้ลูกของพระองค์เป็นคนที่ถูกคนยอมรับว่าเขาเป็น
คนดีจริง ๆ คือคนจะพูดถึงเขาในแงุ่มที่ดีทุกอย่าง ไม่ใช่
เขาพูดว่า “คนนี่เขาดีจริงนะ แต่เสียอย่างเดียว....เขาไม่
ค่อยมีความอดทน” ซึ่งถ้ามีคนพูดถึงเช่นนี้ ก็แสดงว่า

ยังคงมีข้อบกพร่อง ดังนั้นขอพระเจ้าทรงเมตตาที่จะ
ประทานคุณสมบัติที่มีความอดทนให้แก่เราทั้งหลาย
ด้วยเพื่อเราจะได้มีคุณสมบัติครบถ้วน และไม่มีสิ่งใด
บกพร่องเลย

เมื่อพูดถึงเรื่องความอดทนแล้ว ทำให้ข้าพเจ้า
นึกเห็นภาพตัวอย่าง คือที่หลังบ้านของข้าพเจ้า เราปูทาง
เดินด้วยแผ่นซีเมนต์แผ่นใหญ่รูปสี่เหลี่ยมมีอยู่ประมาณ
3 แถว วันหนึ่งมีต้นมะละกอเล็ก ๆ ต้นหนึ่งงอกและลอค
ขึ้นมาจากร่องของแผ่นซีเมนต์นั้น ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจ เพราะ
ชอบบอนไซหรือต้นไม้แคระอยู่แล้ว ก็นึกภาพว่า ต่อไป
เราคงได้ต้นมะละกอเล็ก ๆ และเมื่อเติบโตเต็มที่แล้ว
คงจะออกผลเป็นลูกมะละกอเล็ก ๆ ที่น่ารักทีเดียว แต่
ที่นี้เองเชื่อใหม่ว่า อัศจรรย์และเป็นการเหลือเชื่อจริง ๆ
เพราะมะละกอด้านนี้ แทนที่จะเป็นต้นไม้แคระดังที่คาดไว้
มันกลับเป็นต้นใหญ่ตามความคิดของข้าพเจ้า ต้นมะละกอ
ต้นนี้มีกำลังน้อย เนื่องจากต้องซ่อนอยู่ในซอกเล็ก ๆ
ดินก็น้อย น้ำก็น้อยแต่มันสู้ทน พยายามดันแผ่นซีเมนต์
จนงอกขึ้นมาเป็นต้น จากต้นเล็ก ๆ ก็เป็นต้นใหญ่ขนาด
สูงกว่าศีรษะ แน่นอนทีเดียวมะละกอด้านนี้เมื่ออยู่ในที่
ลำบาก มันคงต้องใช้ความพยายามมากที่จะผลักดัน
และทำทุกอย่างจนสุดกำลัง จนกระทั่งโคนรากของมัน
โป่งออกมาใหญ่ขนาดเท่าลูกโป่งแต่พอถึงเวลานั้นก็ออก
ผลโดยมีผลมาก และผลโต ๆ ด้วย ซึ่งข้าพเจ้าสามารถ
เก็บกินได้เกือบทุกวัน บางครั้งมีมากก็ยังได้แบ่งปันไป
ให้ญาติ ๆ และเพื่อนฝูง ขนาดเมื่อหน้าฝนที่ผ่านมา มี
พายุหลายครั้งต้นไม้อื่นโอนเอนกันเป็นแถวแต่มะละกอ
ต้นนี้กลับยืนอยู่ได้อย่างดี เพราะมีโคนต้นใหญ่และ
แข็งแรง ข้าพเจ้าจะขอหนุนใจพี่น้องว่า บางครั้ง ความ
ทุกข์ยาก ความอดทนก็เป็นรากฐานที่สร้างความมั่นคง
ให้กับชีวิตของคนเราได้ เหมือนต้นมะละกอด้านนี้ที่มัน
สู้ทนจึงสามารถตั้งมั่นคงอยู่ได้และออกผลอย่างมากมาย

พี่น้องที่รัก บางครั้งการทดลองของพระเจ้าที่จะ
สอนให้เราทั้งหลายมีความเข้มแข็งและมีความอดทนนั้น
ก็เป็นสิ่งที่ดี ขอให้เรายอมรับและสู้ทนเถิด เพราะเมื่อ

เราทั้งหลายทนได้ เราจะพบกับความสำเร็จอันยิ่งใหญ่
เพราะว่า การดำเนินชีวิตกับพระเจ้านั้นเราไม่ได้ต่อสู้
ตามลำพัง แต่พระเจ้าจะทรงหนุนกำลังเราทั้งหลาย แล้ว
เราจะเกิดผลมากมาย เป็นพระพรให้แก่คนอื่น ๆ ได้

8. รอคอยผลจากพระเจ้า โดยทั่วไปเมื่อทำอะไร
แล้ว เรามักใจร้อนหวังจะได้รับผลเร็ว ๆ จนมีบางคน
พูดว่า เราเป็นเหมือนคริสเตียนอิตาลีจะให้เปิดปูปิดบับ
เหมือนโทรทัศน์อิตาลี คือเมื่ออิชฐานแล้วต้องการให้
ได้ผลในทันทีทันใด แต่พี่น้องอย่าลืมนึกว่ากลีกรเมื่อเขา
หวานเมล็ดลงไปแล้ว เขายังต้องคอยเวลาอีกระยะเวลาหนึ่ง
กว่าที่เมล็ดนั้นจะงอกเป็นต้นและเกิดผลได้ พระเจ้าเป็น
พระเจ้าที่ทรงหยั่งรู้ในทุกสิ่ง พระองค์ทรงทราบว่าอะไรดี
และอะไรดียอดเยี่ยม ถ้าเราหวังจะได้ผลที่เป็นสิ่งที่ดี
ยอดเยี่ยมแล้วเราก็ต้องรอคอยเวลาซึ่งเป็น “วาระของ
พระเจ้า” เพราะในพระธรรมบัญญัติจารย์ 3:2, 11
กล่าวว่า “มีฤดูกาลสำหรับทุกสิ่ง และมีวาระสำหรับ
เรื่องราวทุกอย่างภายใต้ฟ้าสวรรค์มีวาระสำหรับปลูก
และวาระถอนสิ่งที่ปลูกทั้ง พระองค์ทรงกระทำให้สรรพสิ่ง

งดงามตามฤดูกาลของมัน” พี่น้องที่รักพระเจ้าทรงทราบดีว่าอะไรดี และอะไรเหมาะสมสำหรับลูกของพระองค์ แต่ละคน ดังนั้นเมื่อทำอะไรแล้วยังไม่เกิดผล ก็อย่าเพิ่งท้อใจ ให้รอคอยผลซึ่งเป็นเวลาของพระเจ้าแล้วเราจะได้รับสิ่งที่ดียอดเยี่ยม ดังนั้นขอให้พี่น้องทั้งหลาย เรียนรู้ที่จะรอคอยด้วย ผู้ที่รอคอยพระเจ้านั้นเขาจะไม่มีวี่แววเบื่อหน่ายและท้อถอย เพราะพระคำของพระเจ้ากล่าวไว้ว่า “ผู้ที่รอคอยพระเจ้าเขาจะได้รับการเสริมเรี่ยวแรงใหม่ เขาจะบินขึ้นด้วยปีกเหมือนนกอินทรี เขาจะวิ่งและไม่เหน็ดเหนื่อย เขาจะเดินและไม่อ่อนเปลี้ย” ถ้าชีวิตของเราหวังจะบินได้สูง คือก้าวไปสู่ความสำเร็จมาก ๆ เหมือนนกอินทรีซึ่งเป็นนกที่บินได้สูง นกอื่นบินได้ต่ำ ๆ เราก็ต้องคอยรับการเสริมกำลังจากพระเจ้า และเมื่อถึงเวลาของพระเจ้าชีวิตของเราจะไม่ผิดหวังเลย ซึ่งในเรื่องนี้พี่น้องหลายคนในคริสตจักรของท่าน คงเป็นพยานได้ดีว่า เมื่อชีวิตของเขาคอยท่าพระเจ้าแล้ว เขาไม่เคยผิดหวังเลย

ในการสรุปสุดท้ายด้วยพระธรรม 2 โครินธ์ 9 : 10-11 ว่า “ฝ่ายพระองค์ผู้ประทานพืชแก่คนที่หว่าน และประทานอาหารแก่คนที่กิน จะทรงโปรดให้พืชของท่านที่หว่านแล้วนั้น ทวีขึ้นเป็นอันมาก และทรงให้ผลแห่งความชอบธรรมของท่านเจริญยิ่งขึ้น โดยทรงให้ท่านทั้งหลายมีสิ่งสารพัดมั่งคั่งบริบูรณ์ขึ้น เพื่อให้ท่านมีแจกจ่ายอย่างใจกว้างขวาง ซึ่งโดยเราจัดแจก จะก่อให้เกิดการขอบพระคุณพระเจ้า”

พี่น้องที่รักในที่สุดแล้ว ท่านจะเห็นได้ว่า แท้จริงชีวิตของเราทั้งหลายก็เป็นเหมือนกลีกร ซึ่งจะต้องลงมือหว่านได้ และเอาใจใส่แต่ผู้ซึ่งจะให้เกิดผลนั้นคือ “พระเจ้า” พระเจ้าเท่านั้นเป็นผู้ทรงกระทำให้เกิดขึ้นมาและผลที่บังเกิดจากพระเมตตาของพระเจ้าจะเป็นผลที่ “ทวีเป็นอันมาก” และก็ก่อให้เกิดความ “เจริญยิ่งขึ้น” ดังนั้นเมื่อเราทั้งหลายอยู่ในพระคุณของพระเจ้า เราทำอะไรก็เกิดผลและเป็นผลดี มีความสำเร็จจึงทำให้เราพร้อมไปด้วยทุกสิ่ง จนกล่าวได้ว่า “เรามีสิ่งสารพัดมั่งคั่ง

บริบูรณ์ขึ้น” พี่น้องที่รักแน่นอนทีเดียว พระเจ้าคงไม่ประสงค์จะให้ลูกของพระองค์สักคนหนึ่งเป็นคนยากจนจนคนยากกล่าวว่าเป็นลูกพระเจ้าแล้วทำไมไม่เห็นก้าวหน้าทำไมยังยากจนอยู่ พระเจ้าทรงประสงค์จะให้ลูกของพระองค์ทุกคน มีสิ่งสารพัดมั่งคั่งบริบูรณ์ขึ้น และเจริญยิ่งขึ้น เพื่อเราจะได้เป็นพระพรแก่คนทั้งหลาย ดังที่พระธรรมยากอบ 1 : 18 กล่าวว่า “พระองค์ได้ทรงให้เราทั้งหลายบังเกิดโดยสัจจะวาจา เพื่อเราทั้งหลายจะได้เป็นอย่างผลแรกแห่งสรรพสิ่งซึ่งพระองค์ทรงสร้าง” ผลแรกคือ ผลที่เกิดก่อน ได้ผลก่อน เมื่อได้ผลก่อนถ้านำไปรับประทานก็จะอิ่มก่อน และเป็นประโยชน์ได้ก่อน ดังนั้น ชีวิตคริสเตียนที่พระเจ้าทรงประสงค์จะให้เรามีความมั่งคั่งบริบูรณ์ เพื่อเราจะได้เป็นผลแรก ซึ่งจะ เป็นพระพรให้แก่คนอื่นได้ เพราะเมื่อเรามีความมั่งคั่งมากเราก็สามารถแบ่งปันแจกจ่ายให้แก่คนอื่นได้มากด้วย และสุดท้ายก่อให้เกิดการขอบพระคุณพระเจ้า

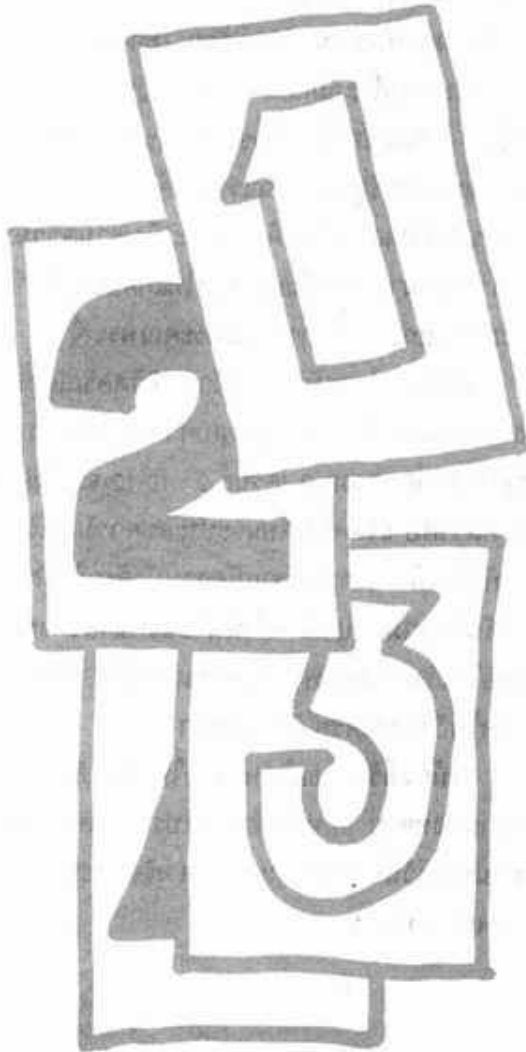
ดังนั้น ถ้าจะมีคำถามว่า “ชีวิตคริสเตียนที่เราทั้งหลายได้ดำเนินมานั้นประสบความสำเร็จเต็มที่แล้วหรือยัง?” พระธรรม 2 โครินธ์ 9 : 10-12 จะเป็นคำตอบที่ดี กล่าวคือ ชีวิตคริสเตียนจะประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่ก็ต่อเมื่อ เราทั้งหลายมีความมั่งคั่งบริบูรณ์ และยังได้นำความบริบูรณ์เหล่านั้นไปแจกจ่ายให้แก่คนอื่นจนก่อให้เกิดการขอบพระคุณพระเจ้า นี่คือ ความสำเร็จสูงสุดในชีวิตของคริสเตียนของเรา

พี่น้องที่รัก ขอให้พระคำในวันนี้ได้เป็นพระพรแก่ท่านทั้งหลาย ขอพระเจ้าทรงโปรดเมตตา ให้ทุกสิ่งที่ท่านหวังไว้นั้นได้ประสบความสำเร็จ ขอพระเจ้าทรงอวยพระพรทุกท่าน

บทความได้รับรางวัล วันข้าราชการพลเรือน ประจำปี 2536

ข้าราชการที่ดีในทัศนะของข้าพเจ้า

คณะอนุกรรมการด้านประชาสัมพันธ์
เผยแพร่การจัดงานวันข้าราชการพลเรือน
ประจำปี 2536 ได้จัดประกวดบทความในหัวข้อเรื่อง
“ข้าราชการที่ดีในทัศนะของข้าพเจ้า” โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างข้าราชการ
กับประชาชน และเพื่อเผยแพร่เกียรติคุณของข้าราชการ
ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ

คณะกรรมการได้พิจารณาตัดสินบทความซึ่งมี
ผู้ส่งเข้าประกวดรวมทั้งสิ้น 92 ส่วนวน ผลการตัดสิน
ปรากฏ ดังนี้

รางวัลที่ 1 นายเสริมเกียรติ วิทิตเวท กรมการค้า
ภายใน กระทรวงพาณิชย์ ได้รับรางวัล 5,000 บาท
พร้อมโล่ประกาศเกียรติคุณ

รางวัลที่ 2 นางพิมพ์ลักษณ์ อานินทร์ธราธาร
งานพัฒนาการเด็กป่วย ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาล
เด็ก ได้รับรางวัล 4,000 บาท พร้อมโล่ประกาศเกียรติคุณ

รางวัลที่ 3 นายเกษมศักดิ์ วิชิตเชื้อ ที่ทำการ
ประชาสงเคราะห์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้รับรางวัล
3,000 บาท พร้อมโล่ประกาศเกียรติคุณ

รางวัลชมเชย นายปรีชา ทองคำ ที่ว่าการอำเภอ
แม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณ

ผู้ชนะการประกวดบทความ ได้เข้ารับรางวัลพร้อม
โล่ประกาศเกียรติคุณ จาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เมื่อ
วันที่ 1 เมษายน 2536 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

โอกาสนี้วารสารข้าราชการ ขอเสนอบทความที่
ชนะการประกวดเพื่อประกอบทัศนะของท่านผู้อ่าน

ข้าราชการที่ดีในทัศนะ ของข้าพเจ้า

บทความรางวัลที่ 1

นายเสริมเกียรติ วิจิตเวท

ในปัจจุบันระบบราชการไทยได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีวิธีการทำงานที่ไม่เหมาะสมและไม่ทันสมัย ขาดการพัฒนาให้สามารถสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และการขยายตัวของภาคเอกชน และข้าราชการซึ่งเป็นผู้ให้บริการของรัฐไปสู่ประชาชน ก็ถูกมองว่าขาดคุณภาพ หย่อนคุณธรรมและด้อยศักดิ์ศรี ข้าราชการดึกกลายเป็นบุคคลหาได้ยากในปัจจุบัน

ในฐานะเป็นข้าราชการ ข้าพเจ้าอยากเห็นระบบราชการยังคงภาพลักษณ์ ที่เป็นหลักสำคัญในการนำประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและมั่นคง และข้าราชการเป็นคนดีที่ยังคงความสำคัญในฐานะเป็นผู้นำการพัฒนาของรัฐ อันประกอบด้วยเกียรติ ศักดิ์ศรี และเป็นที่ยิ่งของประชาชนได้ โดยเฉพาะต้องเป็นคนดีในสายตาของประชาชน

ในทัศนะของข้าพเจ้า ข้าราชการที่ดีไม่จำเป็นต้องประกอบด้วยคุณงามความดีพิเศษเหนือบุคคลทั่วไป แต่เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมดังเช่นบุคคลทั่วไป ที่สมบูรณ์ด้วยศีลธรรมจรรยา ความรู้ความสามารถ ดังที่พระพุทธศาสนา เรียกว่าเป็น “สัปบุรุษ” ซึ่งสัปบุรุษ

นี้จะสมบูรณ์ด้วยหลักธรรม เรียกว่า “สัปบุรุษธรรม” ข้าราชการที่ดีในทัศนะของข้าพเจ้า ควรต้องตั้งตนอยู่ในสัปบุรุษธรรมนี้ ซึ่งเป็นคุณความดีประกอบด้วย 7 ประการ กล่าวคือ

ประการที่ 1 ข้าราชการที่ดีต้องเป็นผู้รู้จักเหตุหรือรู้ในหลักการของงาน เรียกว่า อัมมัญญตา คือ รู้หลักการทั้งหลาย ซึ่งเป็นภารกิจที่ตนต้องรับผิดชอบ ในหน้าที่ราชการ เช่น รู้ว่าตำแหน่งงานของตนมีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบมากน้อยเพียงไร อะไรคือหลักของงานและจะต้องปฏิบัติอย่างไรจึงจะเป็นเหตุให้บรรลุผลสำเร็จตามอำนาจหน้าที่

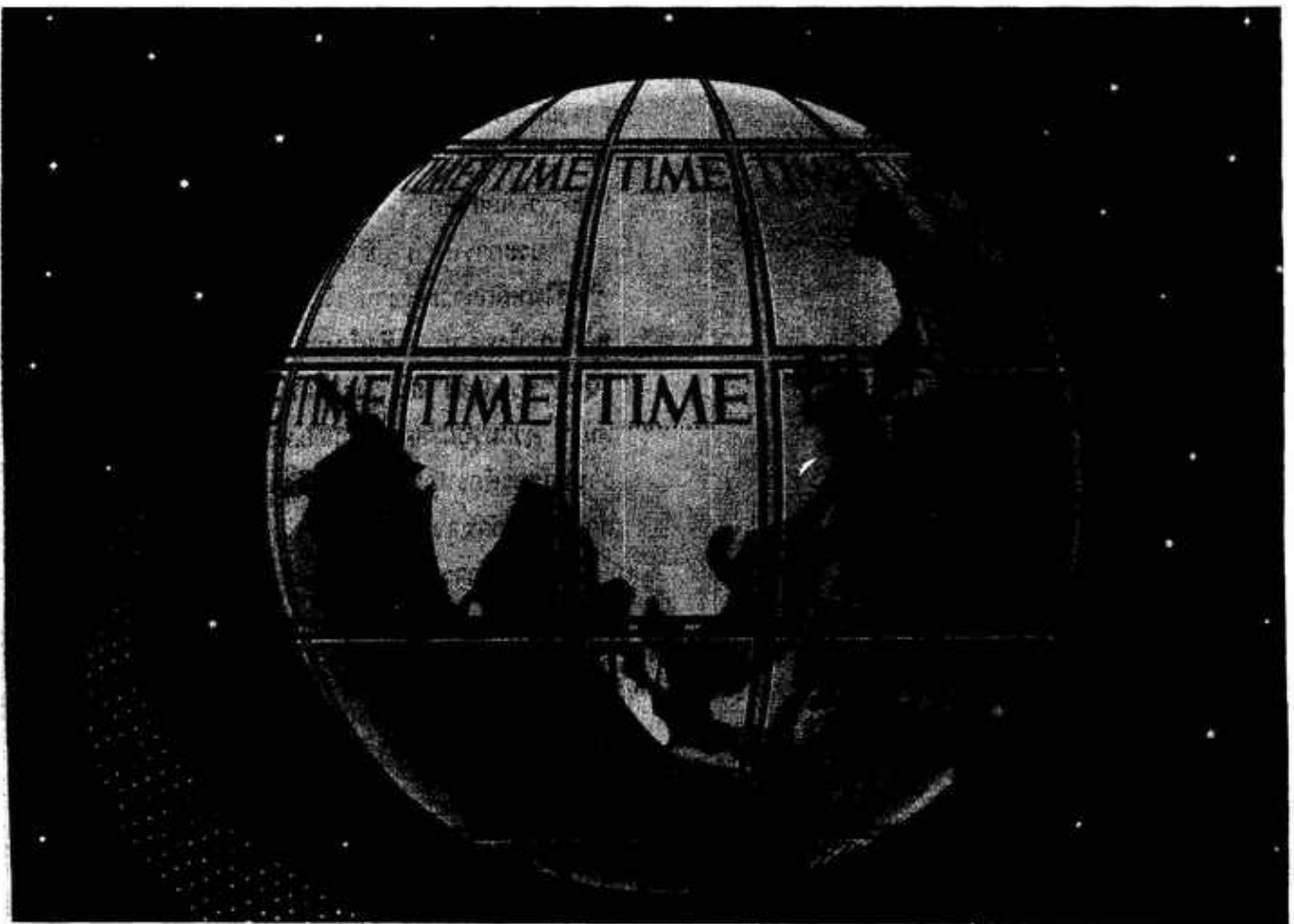
ข้าราชการที่รู้จักเหตุ จะทำงานอย่างมีทิศทางหรือทำงานอย่างมีแผน รู้ว่าทำงานเพื่ออะไร เช่น เพื่อตรวจสอบควบคุม เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุข หรือเพื่อให้บริการแก่ประชาชน อันจะช่วยให้การทำงานตรงสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ในทางตรงข้าม ข้าราชการที่ไม่รู้จักเหตุ จะเกิดการทำงานซ้ำซ้อนสูญเปล่า เมื่อไม่รู้หลักของงาน จึงไม่อาจมองเห็นปัญหา ที่จะนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงพัฒนา ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ข้าราชการขาดคุณภาพ

ประการที่ 2 ข้าราชการที่ดีต้องเป็นผู้รู้จักผล หรือรู้เป้าหมายในการทำงาน เรียกว่าอัตถัญญตา หรือรู้จุดหมายของงานที่รับผิดชอบว่าจะสำเร็จที่ตรงไหน รู้ว่างานที่ทำนั้นเพื่อประโยชน์อะไร และควรจะทำบรรลุถึงผลอะไร

ข้าราชการที่ทำงานอย่างรู้จักผล จะช่วยให้ทำงานมุ่งไปสู่ประโยชน์ของประชาชน เข้าใจความต้องการของประชาชน และแก้ปัญหาให้ประชาชนได้ตรงจุด ไม่ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างข้าราชการกับประชาชน ในทางตรงข้าม ข้าราชการที่ทำงานอย่างไม่รู้จักผล จะเสียเวลาทำงานอยู่กับกองกระดาษโดยหาประโยชน์อะไรไม่ได้ และการไม่เข้าใจเป้าหมายของงานจึงทำให้ไม่อาจทำงานสนองความต้องการของประชาชน ทำให้ถูกมองว่าไม่บริการประชาชน

ประการที่ 3 ข้าราชการที่ดีต้องเป็นผู้รู้จักตน เรียกว่า อัตตัญญตา คือว่าตนมีฐานะ กำลังความรู้ความสามารถ รวมทั้งตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันเป็นอย่างไร และจะต้องปฏิบัติตนอย่างไรให้เหมาะสมตรงตามสภาพที่ตนเป็นอยู่

ข้าราชการที่รู้จักตน จะช่วยให้สามารถวางตนได้

ตรงจุด รู้กำลังความสามารถของตน เมื่ออยู่ในฐานะเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยก็จะขยันหมั่นเพียร ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่เพื่อก้าวไปสู่ฐานะตำแหน่งที่สูงขึ้น เมื่ออยู่ในฐานะเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ก็ตั้งตนอยู่ในความยุติธรรม ให้ความเมตตาส่งเสริม สนับสนุนผู้ปฏิบัติงานได้บังคับบัญชาให้เจริญก้าวหน้า อันจะช่วยให้ระบบราชการดำเนินไปอย่างราบรื่นมั่นคง

ประการที่ 4 ข้าราชการที่ดีต้องรู้จักประมาณ เรียกว่า มัตตัญญูตา คือ รู้จักความพอดีในการดำเนินชีวิต เช่น รู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์ การอุปโภคบริโภค การสมาคม ให้เกิดความพอเหมาะพอดี ไม่สุรุ่ยสุร่าย ไม่ทำตนเกินฐานะ

ข้าราชการที่รู้จักประมาณ จะเพาะนิสัยให้รู้จักประหยัด เข้าใจฐานะของตนเอง และรู้จักครองตนให้เข้ากับกำลังฐานะของตน ไม่ถลำตนไปสู่ในทางประพฤตินิยมชอบ ในทางตรงข้าม ข้าราชการที่ไม่รู้จักประมาณ จะวางตนเกินฐานะ เกิดการใช้จ่ายเกินตัว ในที่สุดก็จะก่อให้เกิดปัญหาการทุจริต การฉ้อราษฎร์บังหลวง ซึ่งเป็นจุดด่างของระบบราชการ

ประการที่ 5 ข้าราชการที่ดีต้องเป็นผู้รู้จักกาล เรียกว่า กาลัญญูตา คือ รู้จักใช้เวลาให้ถูกให้ควร รู้จักแบ่งเวลาให้กับภารกิจส่วนตัวและภาระหน้าที่ราชการ ไม่ให้สับสนก้าวก่ายกัน และใช้เวลาอย่างมีคุณค่า

ข้าราชการที่รู้จักกาล จะรู้คุณค่าของเวลา รู้ว่าเวลาไหนควรทำอะไร และทำงานอย่างตรงเวลา เป็นเวลา และทันเวลา ซึ่งจะช่วยให้งานดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง นำความพึงพอใจให้แก่ประชาชนผู้รับบริการ ในทางตรงข้าม ข้าราชการที่ไม่รู้จักกาล จะทำให้งานค้างค้ำงเกิดข้ออ้างต้องทำงานนอกเวลา และเป็นช่องทางเกิดทุจริตเรียกผลประโยชน์ตอบแทนจากประชาชนเพื่อแลกกับการต้องเสียเวลา เกิดภาพลักษณ์ไม่ดีแก่ราชการว่าทำงานแบบเช้าชามเย็นชาม

ประการที่ 6 ข้าราชการที่ดีต้องเป็นผู้รู้จักบุคคล เรียกว่า บุคคลัญญูตา คือ รู้จักแยกแยะความแตกต่างของคนโดยนิสัย ความประพฤติ ความรู้ คุณธรรม ได้ว่าเป็นอย่างไร และรู้จักปฏิบัติตนให้ถูกกับนิสัยของแต่ละบุคคลจนเกิดความสัมพันธ์อันดี โดยรู้จักยกย่อง ให้กำลังใจ หรือให้คำแนะนำสั่งสอนในทางที่ถูกที่ควร

ข้าราชการที่รู้จักบุคคล จะเป็นที่รักใคร่ของคนทั่วไป ถ้าเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยก็ได้รับความเอ็นดู ส่งเสริม สนับสนุน จากผู้บังคับบัญชา เกิดความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ ถ้าเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ก็จะเป็นที่เคารพศรัทธาของข้าราชการทั่วไป ในทางตรงข้าม ข้าราชการที่ไม่รู้จักบุคคล จะไม่สามารถเข้าถึงจิตใจของประชาชน ขาดความเห็นอกเห็นใจ เกิดความแตกแยก แบ่งพรรคแบ่งพวก ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธาต่อระบบราชการ

ประการที่ 7 ข้าราชการที่ดีต้องเป็นผู้รู้จักชุมชน เรียกว่า ปริสัญญูตา คือ ต้องรู้อาณาในหน้าที่รับผิดชอบของตนต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนกลุ่มใด และกลุ่มชนที่เกี่ยวข้องมีสภาพความเป็นไปทั้งทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรม เป็นอย่างไร มีความต้องการอะไร และจะต้องทำตนอย่างไรจึงจะทำให้ประชาชนยอมรับ และให้ความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาบ้านเมือง

ข้าราชการที่รู้จักชุมชน จะช่วยให้บริการของรัฐ ตกถึงประชาชนอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ไม่เกิดการพัฒนาที่สูญเปล่า สามารถเป็นผู้นำประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น และจะเป็นที่เคารพรักของประชาชน อย่างที่เรียกว่า นั่งอยู่ในหัวใจของประชาชน ในทางตรงข้าม ข้าราชการที่ไม่รู้จักชุมชนจะเกิดปัญหาการทำงานที่สวนทางกับความต้องการของประชาชน ถ้าเป็นผู้มีหน้าที่พัฒนา ก็จะพัฒนาไปอย่างไม่ถูกทิศทาง และไม่สามารถทำงานร่วมกับประชาชนได้ อาจเกิดการชุมนุมประท้วง สร้างความเสียหายแก่ราชการและประเทศชาติ

ประเทศชาติยังต้องอาศัยข้าราชการเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนา ข้าราชการที่ดีจึงเป็นสมบัติอันมีค่าของราชการ ข้าพเจ้าเชื่อว่า หากข้าราชการเข้าใจหลักสัปปริสธรรมดังกล่าวข้างต้น และเพียงบำเพ็ญให้เกิดขึ้นรวมทั้งรักษาไว้ได้อย่างมั่นคงแล้ว ความดีก็จะเกิดแก่ข้าราชการผู้ประพฤติปฏิบัติ และภาพลักษณ์ของข้าราชการ และระบบราชการในสายตาของประชาชนก็จะดีขึ้น สามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้ตลอดไป

ข้าราชการที่ดีในทัศนะ ของข้าพเจ้า

บทความรางวัลที่ 2

นางพิมพ์ลักษณ์ ธานินทร์ธราธาร

ในปัจจุบันต่างยอมรับกันว่า “ข้าราชการ” คือ กลไกที่สำคัญยิ่งในการบริหารประเทศของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัย เป็นทรัพยากรบุคคลกลุ่มใหญ่ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างใหญ่หลวง ทำหน้าที่ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ประชาชน และเป็นอาชีพใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่น ๆ มีเวลารับราชการถึงอายุ 60 ปีก่อนที่จะเกษียณ ซึ่งผิดกับข้าราชการการเมืองซึ่งอยู่ตามวาระของกฎหมายเท่านั้น ยกเว้นการปฏิบัติหรือรัฐประหาร ดังนั้นจึงอาจจะกล่าวได้ว่า อาชีพราชการเป็นอาชีพที่มั่นคง และเป็นกลุ่มข้าราชการประจำที่มีความหมายต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศอย่างมาก ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ตอนหนึ่งว่า “ผู้เป็นข้าราชการพึงสำเหนียกตระหนักเป็นนิตย์ถึงความรับผิดชอบ ที่จะต้องปฏิบัติงานของตัวร่วมกับงานของผู้อื่น และประสานประโยชน์กับทุกฝ่ายให้ได้ผลสมบูรณ์ทุกส่วน เพื่อนำพาประเทศชาติให้ก้าวไปถึงความเจริญมั่นคง ซึ่งเป็นจุดประสงค์แท้จริง”

ถ้าหากจะกล่าวว่ ข้าราชการนั้นแท้จริงก็คือ ผู้รับใช้ประชาชนก็คงจะไม่ผิด ท่านปัญญาบัณฑิตก็ได้ให้คติพจน์ไว้นานแล้วว่า “ข้าราชการ คือ บุคคลที่ทำงานให้ประชาชนชื่นใจ” มีความหมายลึกซึ้งมาก ถ้าข้าราชการปฏิบัติตามคติพจน์ดังกล่าว ช่องว่างระหว่างข้าราชการกับประชาชนก็จะหมดไป มีแต่ความสัมพันธ์อันดี ย่อมจะส่งผลสะท้อนไปถึงความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ แต่ในโลกแห่งความเป็นจริงยังมีข้าราชการบางคนไม่ปฏิบัติตนให้ประชาชนชื่นใจ บางคนกลับทำตนเป็นนายของประชาชน พฤติกรรมเหล่านี้เป็นเหตุให้มองข้าราชการบางคนไปในทางลบ มีผลกระทบต่องานราชการส่วนใหญ่ด้วย เป็นเรื่องที่ต้องแก้ไขอย่างย่ง ทั้งนี้ เพื่อสร้างภาพพจน์ของข้าราชการในสายตาประชาชนให้ดีขึ้น โดยเฉพาะข้าราชการที่ทำงานใกล้ชิดกับประชาชน ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ

ในมุมมองของผู้เขียน ข้าราชการที่ดีในทัศนะนั้น ขอมองด้วยใจเป็นธรรม โดยไม่มีอคติต่อบรรดาข้าราชการแต่อย่างใด ข้าราชการที่ดีควรประพฤติตนให้สอดคล้องกับคติพจน์ของท่านปัญญาบัณฑิตที่ว่า “ข้าราชการ คือ บุคคลที่ทำงานให้ประชาชนชื่นใจ” และข้าราชการที่ดีนั้นควรจะเป็นบุคคลที่ยึดมั่นต่อองค์ประกอบที่สำคัญต่าง ๆ ดังนี้

1) พระราชดำริในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้า ๕ ท้องสนามหลวง วันจันทร์ที่ 5 เมษายน 2525 คือ คุณธรรม 4 ประการที่ข้าราชการและทุกคนควรศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติ มีอยู่ 4 ประการ

ประการแรก คือ การรักษาความลับ ความจริงใจ ต่อตัวเอง ที่จะประพฤติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

ประการที่สอง คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความลับความดีนั้น

ประการที่สาม คือ การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติก่อความสัดยสุจริตไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด

ประการที่สี่ คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณธรรม 4 ประการนี้ ถ้าข้าราชการและทุกคน

พยายามปลูกฝังและบำรุงให้เจริญงอกงามขึ้นโดยทั่วกันแล้ว จะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุข ความร่มเย็น และมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคงก้าวหน้าต่อไปได้ดังประสงค์ คุณธรรมข้อนี้ข้าราชการที่ดีสมควรยึดถือเป็นสรณะประจำใจ เพราะข้าราชการเป็นคนกลุ่มใหญ่ ถ้ามีคุณธรรมอันดีงามนี้แล้ว จะช่วยต่อต้านบุคคลที่เป็นภัยต่อประเทศได้

2) ข้าราชการที่ดี คือ กัลยาณมิตรของประชาชน อุดมคติข้อนี้ รวมไปถึงการเป็นผู้นำและเป็นเพื่อนของประชาชน หากสามารถสร้างแนวคิดให้ชัดเจนว่า เราเป็นอะไร หรือคือใครแล้วการพัฒนาจิตใจและคุณธรรมของข้าราชการก็จะเด่นชัดขึ้น ข้าราชการที่เป็นผู้นำของประชาชนต้องมีภูมิธรรม ภูมิปัญญาให้สมกับเป็นผู้นำนั้น นี่เป็นจุดเริ่มต้น ขณะเดียวกันต้องมีจิตสำนึกอย่างแน่วแน่ ในการเป็นมิตรกับประชาชน พร้อมทั้งจะทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม มุ่งบำบัตทุกข์ บำรุงสุข โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก หากข้าราชการที่ดีพึงปฏิบัติเป็นกัลยาณมิตร หรือ มิตรแท้ของประชาชน ข้าราชการผู้นั้นจะนั่งอยู่ในหัวใจของประชาชนตลอดไป ย่อมจะส่งผลสะท้อนให้การทำงานบรรลุสำเร็จด้วยดี มีประโยชน์ต่อประเทศชาติอีกด้วย

3) ข้าราชการที่ดีต้องมีมนุษยสัมพันธ์ต่อทุกคน ในการทำงานของข้าราชการนั้น ต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนเสมอ ข้าราชการที่ดีจะต้องมีนิสัยใจคอโอบอ้อมอารีแก่ผู้มาติดต่อ มีความกระตือรือร้น ในการทำงานรับใช้ประชาชนไม่ว่างานนั้นจะหนักเพียงใด ทำงานด้วยใจจริง มีใจเป็นธรรมแก่ประชาชนในกรณีพิพาทเกิดขึ้น โดยไม่มีนัยเอียงเข้าข้างฝ่ายใด ไม่เห็นแก่ตัว, อามิสสินจ้างยึดหลักความถูกต้องในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ มุ่งผลประโยชน์ของประชาชนเป็นส่วนรวม ข้าราชการที่ดีต้องมีมนุษยสัมพันธ์เป็นกันเองกับทุกคน จะช่วยในการทำงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ ในทัศนะผู้เขียน มนุษย์สัมพันธ์เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ถ้าข้าราชการผู้ใดปฏิบัติเป็นนิจแล้ว ข้าราชการผู้นั้นจะเป็นข้าราชการที่ดี จะมีแต่ความเจริญก้าวหน้าในกิจการงานยิ่งขึ้น

4) ข้าราชการที่ดีต้องรู้จักพัฒนาตนเอง โลกเราทุกวันนี้ ข้อมูลข่าวสารมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การจะทำงานให้มีประสิทธิภาพ ข้าราชการจะต้องแสวงหา

ความรู้ เพื่อพัฒนาความคิดปรับตัวให้สามารถก้าว
ทันโลก ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อจะได้นำความรู้เหล่านั้น
ไปเผยแพร่สู่ประชาชน จะได้ช่วยกันสร้างสรรค์จริงใจ
สังคมให้ดีขึ้น ตรงกันข้าม ถ้าข้าราชการผู้ใดไม่รู้จัก
พัฒนาตนเอง ไม่แสวงหาความรู้ใหม่ๆ ไปเผยแพร่แก่
ประชาชน ไม่เพียงแต่ข้าราชการผู้นั้นจะล้าหลังแล้ว ยัง
จะทำให้ประชาชนด้อยพัฒนาไปด้วย ดังนั้น ข้าราชการ
ที่ดีในทัศนะของผู้เขียน ต้องเป็นคนใฝ่ศึกษา หากความรู้
นำไปเผยแพร่สู่ประชาชนตามภาระหน้าที่ของข้าราชการ
แต่ละคนที่ต้องรับผิดชอบต่อประชาชนด้านใด เพราะ
ข้าราชการเป็นผู้ที่รับเงินเดือนจากภาษีของประชาชน
ก็ควรจะทำหน้าที่ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมด้วย

5) ข้าราชการที่ดีไม่มีคอร์รัปชัน อุปสรรคสำคัญ
ในการพัฒนาประเทศ ทำให้ประเทศชาติไม่เจริญก้าวหน้า
เท่าที่ควรนั้น ก็คือ การประพฤตินิยมชอบในวงราชการ
ซึ่งต้องยอมรับความจริงว่า เป็นปัญหาอันยิ่งใหญ่ของ
ประเทศ การทำคนเห็นแก่่อามิสสินจ้างหลายรูปแบบ
ของข้าราชการบางคน ทำให้ภาพพจน์ของข้าราชการ
เป็นไปในทางลบ ข้าราชการที่ดีต้องยึดมั่นในคุณธรรม
4 ประการข้างต้น โดยไม่คดโกงบ้านเมือง ทำงานด้วย

ความซื่อสัตย์ ถ้าข้าราชการทุกคนตั้งใจทำงานด้วยความ
ซื่อสัตย์ไม่แสวงหาผลประโยชน์ในทางมิชอบ
โดยคำนึงถึงหลักธรรมะข้างต้นในการทำงาน คือ
ทริโศตตปปะ ความเกรงกลัวต่อบาป ข้าราชการผู้นั้น
จะมีแต่ความก้าวหน้าในวงราชการ

6) ข้าราชการที่ดีมีวินัยและอุทิศเวลาให้แก่การ
ทำงาน ในการเข้ารับราชการโดยทั่วไปแล้ว ข้าราชการ
ทุกคนต้องได้รับการปฐมนิเทศ ให้ข้าราชการได้รับทราบ
ระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกาต่างๆ แต่พอทำงานเป็นเวลา
นาน ข้าราชการบางคนไม่ค่อยจะประพฤติดีปฏิบัติกัน
ที่เห็นได้ชัด การมาทำงานสายกลับก่อนเวลา ไม่อุทิศ
ตนให้การทำงาน ทำให้ผู้ไปติดต่อยุทธการต้องเสียเวลา
ข้าราชการไม่อยู่บ้าน พฤติกรรมเหล่านั้นบั่นทอนภาพพจน์
ข้าราชการที่ถูกกล่าวประชดประชันเสมอว่า "ทำงาน
เช้าชาม เย็นชาม" ฉะนั้นข้าราชการที่ดีควรยึดมั่นใน
ระเบียบ วินัย และการอุทิศเวลา ทำงานให้คุ้มกับภาษี
อากรของประชาชน

7) ข้าราชการที่ดีควรยึดมั่น "ธรรมะครองใจคน"
ผู้เขียนมีความเห็นว่า ข้าราชการที่ดีต้องมีทั้งคุณภาพ
และคุณธรรม จะช่วยให้การทำงานบริการประชาชน

สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ธรรมชาติของคน หรือ สัตว์ตัวใด 4 ข้าราชการทุกคนควรมีค่านิยมอย่างมาก ก็คือ

ทาน คือ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละ แบ่งปันสิ่งของของตนตามความจำเป็นและเหมาะสม การให้ความรู้และนำสั่งสอนงาน

ปิยวาจา คือ การเจรจาปราศรัยด้วยถ้อยคำที่อ่อนหวาน กล่าวคำสุภาพที่จะก่อให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือแก่ประชาชนผู้มาติดต่อ และเพื่อนร่วมงาน

อัธยาศัย คือ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ขวนขวายช่วยเหลือการงานของส่วนรวมในคราวจำเป็น

สมานัตตตา คือ การทำตนให้เป็นคนเสมอต้นเสมอปลายต่อผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้บังคับบัญชา ตลอดจนประชาชนที่มาติดต่องานไม่ว่าจะอยู่ในสถานภาพใด

ข้าราชการที่ดีในทัศนะของข้าพเจ้า ควรจะเพียบพร้อมไปด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ดังที่ได้พรรณนามาตั้งแต่ต้น แม้ว่าข้าราชการผู้ใดจะปฏิบัติไม่ครบถ้วน แต่ถ้าข้าราชการผู้นั้นยึดมั่นและปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม 4 ประการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ถือว่าเป็นข้าราชการที่ดีแล้วเหมือนกันอย่างไรก็ดี

ขออย่าว่าข้าราชการที่ดีในทัศนะของข้าพเจ้านั้น ต้องมีทั้งคุณภาพและคุณธรรม ควบคู่กันไป ข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถเพียงอย่างเดียวยังไม่พอ ต้องมีความรู้คู่คุณธรรม และจริยธรรมในการทำงานด้วย ซึ่งสังคมไทยในปัจจุบันมีความต้องการมาก เพราะสภาพของข้าราชการทุกวันนี้เป็นกลุ่มชนกลุ่มใหญ่ ถ้าเป็นข้าราชการที่มีทั้งคุณภาพและคุณธรรมจำนวนมาก บ้านเมืองของเราจะมีแต่ความเจริญรุ่งเรืองไม่ต้อยไปกว่าบรรดาอารยประเทศอื่น ๆ สำหรับข้าราชการที่ประพฤติไม่ดีควรให้ออกไปจากราชการโดยกระบวนการทางวินัย เพื่อไม่ให้มาเป็นเยี่ยงอย่างแก่ข้าราชการที่ดีมีความรู้ ความสามารถและทุ่มเทเสียสละให้แก่ราชการ

ในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปี 2536 ขอให้บรรดาข้าราชการทุกท่านที่กระจายกันอยู่ทั่วประเทศ ได้โปรดปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และควรระลึกถึงพร้อมทั้งปฏิบัติตามคติพจน์ของท่านปัญญาชนที่ภักซุที่ว่า "ข้าราชการคือ ผู้ที่ทำงานให้ประชาชนชื่นใจ" ถ้าข้าราชการทุกคนสามารถประพฤติปฏิบัติได้ ท่านก็จะเป็น "ข้าราชการที่ดี" ของประเทศชาติ และประชาชนตลอดไป

ข้าราชการที่ดีในทัศนะ ของข้าพเจ้า

บทความรางวัลที่ ๑

นายเกษมศักดิ์ วิจิตเชื้อ

หากเปรียบประเทศชาติเป็น “บ้าน” ข้าราชการก็เป็นแจกเช่น “เสา” ที่ต้องค้ำจุนให้บ้านมั่นคงแข็งแรง หากเสาบ้านดีมีแก่น บ้านย่อมไม่โยกเยกพังทลาย หากเสาบ้านไม่ดีมีกระพี้ปะปนไม่ทนแดดทนฝน มดปลวกขบไชได้ง่าย อาจชวนเซพังทลายเมื่อใดก็ได้

ทุกคนต่างปรารถนาให้ประเทศชาติพร้อมด้วย “ข้าราชการที่ดี” จะได้พัฒนาชาติบ้านเมืองให้รุ่งเรืองก้าวหน้า ข้าราชการเป็นบุคคลที่สมัครใจเข้าทำงานหลวงสมัยก่อนถือว่าสมัครเข้าเป็นข้าราชการบริหารของพระเจ้าแผ่นดินปฏิบัติหน้าที่รับใช้ชาติบ้านเมือง ท่านพุทธทาสภิกขุอธิบายไว้ว่า “ข้าราชการ หมายถึง ผู้ที่ทำงานของพระราชารหรือทำงานร่วมกับพระราชาร เพื่อให้ประชาชนมีความสงบสุขมีความพอใจ”

ข้าราชการที่ดีในทัศนะของข้าพเจ้า หมายถึง ข้าราชการที่มีคุณภาพ เก่งในการปฏิบัติภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายจนลุล่วงสำเร็จ บังเกิดผลดีแก่ชาติบ้านเมือง ดูแลทุกข์สุขของประชาชนต่างพระเนตรพระกรรณ

ได้อย่างเยี่ยมยอด สมกับคำกล่าวของท่านปัญญาชนทมิฬที่ว่า “ข้าราชการ คือบุคคลที่ทำงานให้ประชาชนชื่นใจ” ข้าราชการที่มีคุณภาพย่อมเป็นจักรกลสำคัญที่นำชาติสู่ความก้าวหน้า

ข้าราชการที่ดีมีคุณภาพควรค่าแก่การเอาเป็นแบบอย่างและยกย่องสรรเสริญหรือส่งเสริมให้อยู่ในวงการราชการ เพื่อเป็นกำลังสร้างสรรค์บ้านเมืองให้พัฒนา ต้องมีคุณลักษณะดังนี้-

ประการแรก ต้องรักหน้าที่ รักศักดิ์ศรี รักประชาชน การ “รักหน้าที่” คือตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้เกิดผลดี มีความสำนึกมีความรับผิดชอบต่อตำแหน่งหน้าที่ จริงใจจริงจังต่อหน้าที่การงาน เอาใจใส่ระมัดระวังประโยชน์ของทางราชการ สนใจปัญหาทุกข์สุขของประชาชน ไม่กระทำตนเป็นกาฝากของสังคม ก่อความอัปยศเสื่อมเสียแก่ตนเองและสถาบัน

การ “รักศักดิ์ศรี” คือ มีความภาคภูมิใจในการเป็นข้าราชการที่มีเกียรติยศ เกียรติศักดิ์ มีอำนาจหน้าที่ จึงต้องกอปรด้วยความสุจริต ไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ ไม่หากินกับผู้มีอิทธิพล พ่อค้าของเถื่อน ผิดกฎหมาย ช้องโสเภณี บ่อนการพนัน แหล่งอบายมุขทั้งปวง ทำงานด้วยความสัตย์ซื่อยึดถือความถูกต้อง หลีกเสี่ยงจากความมัวหมองมิให้ชาวบ้านดูหมิ่นดูแคลน

การ “รักประชาชน” คือคุณสมบัติอันเป็นเลิศที่ข้าราชการพึงมี กระทำตนเป็นมิตรที่ดีของประชาชน เพื่อก่อผลให้เกิดความศรัทธานิยมชมชอบ ช่วยลดช่องว่างระหว่างข้าราชการกับประชาชนให้ลดลง ความเป็นมิตรที่ดีแสดงออกได้หลายประการ เช่น ยินดีต้อนรับ รับฟังปัญหาด้วยความสนใจ มีอัธยาศัยเป็นกันเองมิใช่คนแปลกหน้า พุดจาสุภาพไม่หยาบกระด้าง ไม่ใช้อำนาจข่มขู่ โดยเฉพาะไม่วางตนเป็นนายประชาชน กดขี่ข่มเหง รีดนาทาเร้น หากเราให้ความเป็นมิตรแก่เขา เขาย่อมได้ประโยชน์

ประการที่สอง ต้องมีภูมิปัญญา ภูมิธรรม ภูมิฐาน การมี “ภูมิปัญญา” เป็นพื้นฐานให้ปฏิบัติงานคล่องตัว มีไหวพริบปฏิภาณ รู้จักพูด รู้จักคิด รู้จักทำ รู้งานในหน้าที่ รอบรู้ในระเบียบแบบแผน รู้แนวทางการประสานงาน มีภูมิในการแสดงความคิดเห็น รู้ทุกข์สุขของประชาชน รู้ร้อนรู้เย็น รู้กาลเทศะ รู้ปัญหา รู้แนวทางแก้ไข หากข้าราชการไม่มีภูมิปัญญา ใครเล่าเขาจะเชื่อถือไว้วางใจ

การมี "ภูมิธรรม" คือมีสิ่งกลมกลืนจิตใจให้เดินในทางที่ถูกต้องพึงปรารถนา นำนับถือหรือคุณธรรมนั้นเอง สิ่งนี้อยู่ภายในจิตใจควบคุมได้ด้วยจิตสำนึกของตนเอง ผู้มีจิตสำนึกดีย่อมกระทำดีเสมอ พฤติกรรมที่ดีต้องมีคุณธรรมนำทาง เช่น มีความเมตตาเอื้ออารี มีน้ำใจ รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือต่อกัน มีความซื่อสัตย์สุจริต รักความยุติธรรม คุณธรรมย่อมส่งเสริมให้มีความรุ่งเรือง ยับยั้งใจให้หลุดพ้นจากความอคติ อิจฉาริษยา ความเห็นแก่ตัว การหมกมุ่นในอบายมุข การทุจริตคิดร้ายเพื่อประโยชน์ส่วนตัว

การมี "ภูมิฐาน" คือมีบุคลิกท่าทางดี สง่างาม ผึ่งผายมีความสมบูรณ์ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ซึ่งแสดงให้เห็นปรากฏออกมาทางกายและวาจา ข้าราชการที่ดีต้องรู้จักปรับปรุงบุคลิกท่าทางการทำงานต้องมี

สมรรถภาพอ่อนไหว ยิ้มแย้มแจ่มใส รู้จักวางตัวเหมาะสมกับฐานะตำแหน่ง มีความเป็นผู้นำ ฉะนั้น ต้องยึดค่าคมไว้เป็นตัวอย่าง เช่น "พูดจาดีมีคนเชื่อถือย แต่งกายเรียบร้อยมีคนเชื่อถือ" เป็นต้น

ประการที่สาม ต้องรู้จักให้ รู้จักรับ รู้จักพอ ปัจจุบันเป็นยุคแห่งการบริการ ข้าราชการจึงต้อง "รู้จักให้" สิ่งที่ดีแก่ประชาชน เช่น บริการที่ดีรวดเร็ว ประทับใจ ให้ความรู้ให้โอกาสแก่ผู้มีปัญหา ให้คำนิยามที่พึงประสงค์ ให้ความมั่นใจความอบอุ่นใจ ความถูกต้องยุติธรรม ความเสมอภาคให้ความเป็นกันเอง

การ "รู้จักรับ" คือมีเหตุผลในการรับเอาความต้องการ ปัญหาของประชาชนมาพิจารณาดำเนินการช่วยเหลือตามอำนาจหน้าที่ ยินดีน้อมรับคำแนะนำข้อคิดเห็นจากประชาชน สื่อมวลชนเพื่อประโยชน์ต่อการ

ปรับปรุงงาน การแก้ไขสิ่งผิดพลาดหรือดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย ทั้งนี้ทั้งนั้นมิได้หมายถึงการรับอามิสสินจ้าง ค่าน้ำร้อนน้ำชาอันเป็นสิ่งไม่พึงปรารถนาอยู่แล้ว

การ “รู้จักพอ” คือไม่โลภมากเห็นแก่ได้ ข้าราชการต้องตั้งตนอยู่ในความพอดี ไม่สุรุ่ยสุร่าย ไม่ตกอยู่ภายใต้ความโลภ โกรธ หลง ต้องลด ลด เลิกซึ่งระบบ “มือใครยาวสาวได้สาวเอา” การ “คอร์รัปชัน” การเล่นพรรคเล่นพวก หรือ “ระบบอุปถัมภ์” ตำแหน่งหน้าที่ราชการนั้นสำคัญ และมีความหมายมากกว่าผลประโยชน์โดยมิชอบ

ประการที่สี่ ต้องเก่งครองตน เก่งครองคน เก่งครองงาน การ “เก่งครองตน” คือ ข้าราชการต้องมีความประพฤติดีประพฤติชอบ กอปรด้วยวินัยและคุณธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว ไม่ชี้เหล่าเมฆาหมกมุ่นการพนัน ข้าราชการที่ดีต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนได้ หากชี้เกยจสันหลังยาวแล้วใครเล่าจะนับถือ การพึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบ มีความขยันหมั่นเพียร รู้จักอดออม เสียสละ นั่นคือคุณสมบัติที่บ่งบอกว่าเป็นข้าราชการที่ดีถือเป็นแบบอย่างได้

การ “เก่งครองคน” เป็นลักษณะของผู้นำและมีอาชีพของข้าราชการประชาชน รู้จักการใช้ “มนุษยสัมพันธ์” เพื่อให้คนรักนิยมนิยมชมชอบ ปฏิบัติงานได้ทั้งผลงานและความศรัทธาจากประชาชน ข้าราชการที่ดีต้องรู้จักปรับตัว

ให้เข้ากับสถานการณ์ และ “ยุคแห่งการบริการ” มีความเป็นเลิศในการเข้าไปนั่งอยู่ในหัวใจประชาชนได้อย่างแนบเนียนตามยุทธศาสตร์ “การเข้าถึงประชาชน” เด่นในการปฏิบัติตนให้เป็นที่รักใคร่ของลูกน้อง ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานตามตำรา “ประมุขศิลป์” เจนจัดในการทำงานเป็น “ทีม” เพื่อแบ่งความรับผิดชอบให้คนอื่นได้ มีความภูมิใจบ้าง

การ “เก่งครองงาน” หมายถึงมีความสามารถปฏิบัติหน้าที่การงานได้อย่างสูงทั้งเชิงรับและเชิงรุก ทำงานมีแผนงาน มีเป้าหมายมีการติดตามประเมินผลครบสูตรงานเสร็จสมบูรณ์เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนและทางราชการ คุณลักษณะที่ส่งเสริมให้ข้าราชการก้าวถึงดวงดาวด้านนี้คือ การมีความรับผิดชอบเป็นเลิศ มีความสามารถในการแสดงความคิดเห็นเป็นยอด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มุ่งมั่นขยันหมั่นเพียร ยึดหลักประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ประโยชน์สุข รวดเร็ว ร่าเริง เรียบร้อย และที่ขาดเสียมิได้คือ มีความขวนขวายพัฒนาตนเอง ใฝ่หาความรู้ประสบการณ์อย่างต่อเนื่องเพื่อการรับใช้ชาติ รับใช้ประชาชนด้วยมั่นใจ

ข้าราชการทุกคนต้องสร้างสมคุณลักษณะดังกล่าวให้เกิดขึ้นแก่ตนเองจึงถือว่าเป็นข้าราชการที่ดี เป็นที่ต้องการของสังคม อำนวยประโยชน์แก่ประเทศชาติอย่างอเนกอนันต์ ชาติอยู่รอดปลอดภัยรุ่งเรืองก้าวหน้าด้วยมีข้าราชการดีช่วยค้ำจุน ข้าราชการเป็น “หัวใจ” สำคัญที่จะผดุงไว้ซึ่งเกียรติภูมิ เกียรติศักดิ์ เกียรติคุณแก่สถาบัน ข้าราชการอันเป็นหลักค้ำจุนชาติบ้านเมืองหากเรามีข้าราชการที่ดีมากเท่าใด ย่อมเป็นผลดีต่อการสร้างสรรค์ชาติไทยให้รุ่งเรืองมากเท่านั้น ข้าราชการที่ดีมิใช่เพราะชาติกำเนิด มิใช่ดีเพราะมีทรัพย์สินสมบัติ แต่ดีด้วยการประพฤติดีกระทำดี

ข้าราชการที่ดีในทัศนะ ของข้าพเจ้า

บทความรางวัลชมเชย

นายปรีชา ทองคำ

“ข้าราชการทุกฝ่ายมีหน้าที่เหมือนกันที่จะต้องตั้งใจขวนขวายปฏิบัติงานด้วยความฉลาดรอบคอบ ให้สำเร็จลุล่วง ตรงตามเป้าหมายโดยไม่ชักช้า และจะต้องร่วมกับชาวไทยทุกคนในอันที่จะอุ้มชูรักษาความดีในชาติให้ยืนยงมั่นคงอยู่กับผืนแผ่นดินไทย ยิ่งเป็นผู้ใหญ่ มีตำแหน่งสำคัญยิ่งจะต้องปฏิบัติงานให้ดี ให้หนักแน่น ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ผลงานที่สำเร็จ เกิดขึ้นได้จากความร่วมมือและความบริสุทธิ์ใจ จักได้แผ่ไพศาลไปตลอดทั่วทุกหนแห่ง ยิ่งความสุขความเจริญที่แท้จริงให้บังเกิดขึ้นได้ตามที่ปรารถนา”

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ 30 มีนาคม พุทธศักราช 2524

ข้าราชการเป็นสถาบันหลักที่จำเป็นในสังคม เป็นผู้มีบทบาทและมีอิทธิพลอย่างมากต่อความเจริญก้าวหน้าและความอยู่รอดของประเทศ เป็นผู้ผลักดันให้มีการขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งนี้เพื่ออุ้มชูรักษาความดีในชาติให้ยั่งยืนมั่นคงอยู่กับผืนแผ่นดินไทย สมดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่อันเชิญมากล่าวนำข้างต้น

2. บทบาทของข้าราชการ

หากเราพิจารณาถึงบทบาทของข้าราชการโดยแท้จริงแล้ว อาจจะถูกกล่าวอย่างกว้าง ๆ ได้ว่าเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและพัฒนาประเทศทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมโดยส่วนรวมบทบาทของข้าราชการมีความสำคัญยิ่งต่อการคงอยู่และพัฒนาการของสังคมรวมตลอดถึงองค์กรต่าง ๆ และระบบสังคมทั้งหมดด้วยเหตุนี้ “ข้าราชการ” จึงเป็นผู้ที่ทำงานเพื่อบุคคลอื่นอันได้แก่ประชาชนโดยทั่วไป เพราะฉะนั้น ข้าราชการควรมีจริยธรรม มองประโยชน์ของประชาชนมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว โดยแสดงออกต่อความรับผิดชอบในงานและความรับผิดชอบต่อสาธารณชน การเป็นข้าราชการต้องเป็นอย่างมีเกียรติ มีความรับผิดชอบ มีการประสานงาน และมีความร่วมมือร่วมใจ เนื่องจากข้าราชการเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาประเทศ มีบทบาทสำคัญในทุกด้าน ได้แก่

2.1 บทบาทในทางการเมือง ข้าราชการจะเป็นผู้ให้ข้อมูล ข่าวดสาร แก่ผู้บริหารเมืองเพื่อที่จะสามารถกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศ และข้าราชการจะเป็นผู้นำนโยบายที่กำหนดนั้นไปปฏิบัติให้บังเกิดผลและเป็นประโยชน์ต่อประชาชน หากข้าราชการไม่สนองนโยบายของนักการเมืองที่เป็นรัฐบาล โอกาสที่นโยบายต่าง ๆ จะประสบผลสำเร็จคงเป็นไปได้ยาก

2.2 บทบาทในทางเศรษฐกิจ ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยข้าราชการผู้มีความสามารถ มีทักษะ มีประสบการณ์ และกุศโลบายในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาครัฐ มีความมุ่งมั่นที่จะนำนโยบายและโครงการต่าง ๆ ไปปฏิบัติให้บรรลุผล

2.3 บทบาททางด้านสังคม ข้าราชการเป็นบุคคลที่สังคมให้การยอมรับนับถืออย่างสูงเพราะถือว่าเป็นผู้มีเกียรติยศ และศักดิ์ศรี เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีการศึกษาดี เสียสละ มีคุณธรรม เข้ามาบริหารราชการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ เพื่อทำหน้าที่ในการบริการและตอบสนอง ความต้องการของสาธารณชนอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้พฤติกรรมและแบบแผนการดำเนินชีวิตของข้าราชการก็ยังมีอิทธิพลอย่างสูงในสังคมโดยเฉพาะในสังคมชนบท ประชาชนโดยทั่วไปมักจะยึดถือข้าราชการเป็นแบบอย่าง

3. ระบบศักดินากับข้าราชการไทย

ระบบศักดินามีอิทธิพลต่อระบบราชการไทยโดยฝังรากลึกมานาน จนมีคำกล่าวที่ว่า “สิบพ่อค้า ไม่เท่าพระยาเลี้ยง” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของข้าราชการหรือข้าราชการบริหาร มีความยิ่งใหญ่มหาศาล เป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั่วไป ระบบศักดินานี้ได้สร้างสมมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย และสืบทอดมาในระบบราชการไทยจนถึงปัจจุบัน จากผลพวงของระบบศักดินานี้ ได้สร้างลักษณะของข้าราชการขึ้นหลายประการ เช่น

3.1 ทำให้ข้าราชการยังมีความใฝ่หา เชิดชูศรัทธาบรรดาศักดิ์ เครื่องแบบ และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ต่างๆ โดยทำให้เห็นได้ชัดว่าข้าราชการไทยมีความประพฤติ และการปฏิบัติตัว ต่างจากประชาชนทั่วไป

3.2 ทำให้ข้าราชการไทยมักจะปฏิบัติตัวเป็นอภิสิทธิ์ชน

3.3 ทำให้ข้าราชการไทยยังคงมีทัศนคติหรือการมองประชาชนว่าเป็นผู้ที่ต่ำกว่าตน

3.4 ทำให้ข้าราชการไทยขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มักจะถือว่า “เจ้านายคือผู้กำหนด” ก่อให้เกิดความเคยชินต่อการรับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงอย่างเดียว

3.5 ทำให้ระบบราชการไทยมักจะมีการใช้ระบบอุปถัมภ์ เนื่องจากความสัมพันธ์ส่วนตัวมากกว่าใช้หลักความรู้ความสามารถ

3.6 ทำให้ระบบราชการไทยนิยมใช้อำนาจ และการกระทำบางอย่างไม่ยึดหลักการซึ่งทำให้ระบบต่างๆ เสื่อมไป เพราะตัวข้าราชการไทย มักจะยึดติดกับตัวบุคคลมากกว่าระเบียบแบบแผนของทางราชการ

อิทธิพลของระบบศักดินาได้เข้ามามีบทบาทต่อความรู้สึกนึกคิด ต่อการกระทำต่างๆ ของข้าราชการไทย โดยมีการฝังรากลึกอยู่กับระบบราชการไทยมานานนับร้อยปี ทำให้มีผลต่อข้าราชการไทยเป็นส่วนใหญ่ โดยมักจะมีทัศนคติในทำนองเดียวกัน แต่ในสภาพการณ์ปัจจุบัน สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเป็นอย่างมาก หากข้าราชการไทยยังคงยึดติดกับระบบศักดินาเช่นในอดีต ปัญหาต่างๆ จะตามมาอีกเป็นจำนวนมาก จึงถึงเวลาแล้วที่ข้าราชการไทยจะต้องหันมาทบทวนบทบาท ปรับมุมมองใหม่เพื่อที่จะก้าวต่อไป และทำให้ประเทศชาติอันเป็นที่รักของคนไทยทุกคนมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ สร้างความผาสุกให้กับประชาชนไทยโดยทั่วไป

4. คุณลักษณะของข้าราชการที่ดี

ในสภาพการณ์ปัจจุบัน คนไทยมีความรู้มีการศึกษามากขึ้น สังคมเกษตรกรรมได้มีการเปลี่ยนแปลงมาสู่การเป็นสังคมอุตสาหกรรมมากยิ่งขึ้น ปัญหาทางสังคมนับวันมีแต่จะทวีความรุนแรงและสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนไทยมีสูงขึ้น บรรยากาศของประชาธิปไตยเสียงเรียกร้องประชาธิปไตยมีมากขึ้นเป็นลำดับ ข้าราชการทุกคนต้องเข้าใจสถานการณ์สภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ต้องปรับตัวและวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับบรรยากาศประชาธิปไตย และสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน ดังเช่นที่ท่านปัญญานันทภิกขุ กล่าวว่า "ข้าราชการ คือบุคคลที่ทำงานให้ประชาชนชื่นใจ" ต้องสร้างความร่วมมือร่วมใจให้เกิดในหมู่ประชาชนไทย ยึดหลักการทำงานเป็นหมู่คณะ โดยใช้หลักการและเหตุผลเป็นสิ่งสำคัญ

การจะเป็นข้าราชการที่ดีในยุคนี้ ตัวข้าราชการเองจะต้องยึดถือการทำงานโดยมี 3 วิชาคือ

4.1 วิชาของการทำงาน ได้แก่ การมีความเสียสละ ความอดทน ความอดกลั้น เป็นผู้มีวินัย ตรงต่อเวลา มีความรู้ความสามารถ หมั่นศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ และพยายามสร้างผลงานที่ประชาชนเกิดความศรัทธา ผู้บังคับบัญชาให้ความไว้วางใจ วิชาของการเป็นข้าราชการนี้จะต้องมีติดตัวอยู่ตลอดเวลา ครอบงำที่ยังเป็นข้าราชการ

4.2 วิชาของนักธุรกิจ ต้องมีความกล้าได้กล้าเสียกล้าลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขายบริการทุกชนิด ต้องให้เป็นที่ยินยอมของลูกค้า หรือผู้รับบริการ สร้างการบริการให้ผู้รับบริการทุกคนเกิดความพอใจประทับใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะเอาชนะคู่แข่งให้ได้ ข้อสำคัญ พนักงานทุกคนต้องรักษาผลประโยชน์ของบริษัท มิใช่ปล่อยให้บริษัทล้มละลาย ขาดความเชื่อถือ

4.3 วิชาของนักการเมือง ต้องมีการประชาสัมพันธ์ผลงาน สร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดแก่ประชาชน ต้องหาเสียงกับประชาชนอยู่ตลอดเวลา แต่การหาเสียงนั้นต้องยึดถือความถูกต้องไว้ก่อน และพยายามทำความถูกต้องนั้นให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไปให้ทุกคนเข้าใจและยอมรับได้

หากข้าราชการสามารถทำงานโดยยึดถือวิชาญาณทั้ง 3 แบบที่กล่าวมานี้ โดยพยายามนำวิชาญาณทั้ง 3 แบบ มาหล่อหลอมเข้าเป็นระบบราชการ จะสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจ สร้างความประทับใจ และสร้างผลงานให้ประชาชนยอมรับ เกิดความชื่นใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ เมื่อเป็นดังนี้ข้าราชการก็สามารถสร้างความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนโดยทั่วไปได้ และจะสามารถพัฒนาประเทศชาติให้ก้าวไกล บังเกิดความสุจริตใจที่แท้จริง ซึ่งจะถือได้ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ข้าราชการที่ดีควรมีและสร้างไว้ให้เป็นคุณลักษณะประจำตัวและเป็นค่านิยมของข้าราชการตลอดไป

5. บทสรุป

ข้าราชการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ และมีอิทธิพลอย่างมากต่อความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาประเทศ ระบบราชการจะเป็นสิ่งที่ขาดเสียไม่ได้ในทุกๆ ประเทศ พฤติกรรมของข้าราชการจะเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนา หรือจะเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการพัฒนาประเทศ ตัวข้าราชการเองสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจ หรือสร้างความแตกแยกให้บังเกิดแก่ประชาชนได้ หากระบบราชการดี ตัวข้าราชการดี ก็จะทำให้ประเทศชาติมีการพัฒนา เจริญก้าวหน้าขึ้นได้ในทุกๆ ด้าน เมื่อเป็นเช่นนี้ ข้าราชการที่ดีจะไม่ยอมให้อาชีพของตนต้องถอยหลัง จะไม่ยอมหยุดอยู่กับที่แต่จะต้องก้าวไปข้างหน้าด้วยความมั่นใจและมั่นคง มีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า ทันท่วงทีความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองให้เข้าสู่ยุคสมัยโดยจะต้องมีเป้าหมายที่แน่ชัดคือเพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติ เพื่อความสุขความเจริญของประชาชนโดยส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญ

กฎหมายระเบียบ

ข้าราชการใหม่

ประนุญ สุวรรณภักดี

ชวาระเวลานี้ก็เป็นช่วงที่เด็กนักเรียนเปิดเทอมกันแล้ว การจรรยาบรรณในกรุงเทพมหานครก็คงเข้าสู่สภาพปกติเช่นเดิม กล่าวคือติดขัดทั้งวัน ก็คงต้องทำใจแหละครับ จะนัดใครหรือมีธุระปะปังอะไรก็อย่าลืมหันเวลาไว้เยอะ ๆ หน่อยนะครับ

สำหรับวารสารข้าราชการฉบับนี้คือลัทธิกฎหมายระเบียบข้าราชการใหม่ขอเสนอเรื่องทั่ว ๆ ไปเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเรื่องแรกเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจรรยาบรรณ คือเรื่องขอความร่วมมือเผยแพร่ข้อแนะนำเมื่อรถชนกัน อันจะเป็นประโยชน์แก่ทุกท่านในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุรถชนกัน ว่าควรจะทำเช่นไรต่อไปเพื่อจะได้แยกรถที่ชนกันให้พ้นจากการกีดขวางการจราจรโดยเร็ว เรื่องที่สองได้แก่เรื่อง การอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรเกี่ยวกับการทำเบียนราษฎร โดยให้ถือว่าสำเนาทะเบียนบ้านที่ทางราชการมอบให้เจ้าของบ้านยึดถือไว้เป็นสำเนาเอกสารที่ถูกต้อง ซึ่งหากราษฎรจะต้องใช้สำเนาทะเบียนบ้านในการติดต่อกับทางราชการ ก็สามารถแสดงสำเนาทะเบียนบ้านดังกล่าวได้เลย โดยไม่ต้องไปขอคัดสำเนาจากสำนักทะเบียนอีก เรื่องที่สามคือเรื่อง การใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว ที่กรมตำรวจได้วางหลักเกณฑ์ให้ข้าราชการ ข้าราชการบำนาญ พนักงานรัฐวิสาหกิจ สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาเมืองพัทยา สมาชิกสภาเขตกรุงเทพมหานคร กรรมการสุขาภิบาล กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองในการร้องขอให้มีการปล่อยผู้ต้องหาชั่วคราวได้ตามวงเงินที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกในการ

ให้บริการแก่ประชาชนในเรื่องนี้ และสำหรับเรื่องสุดท้ายได้แก่เรื่อง ระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยการลาออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. 2536 ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการลาออก การพิจารณาอนุญาตให้ลาออก และการขยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญไว้

ขอความร่วมมือเผยแพร่ข้อแนะนำเมื่อรถชนกัน

หลักการและเหตุผลในการมีข้อแนะนำนี้

เนื่องจากในกรุงเทพมหานครมีรถเป็นจำนวนมาก และได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วโดยตลอด ส่งผลให้การจราจรในกรุงเทพมหานครติดขัดมาก ซึ่งแม้รัฐบาลจะได้พยายามแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ แต่สภาพการจราจรก็ยังไม่อยู่ในสภาพที่น่าพอใจ ทั้งนี้สาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สภาพการจราจรติดขัดก็คือการเกิดอุบัติเหตุรถชนกันบนถนน ซึ่งจะทำให้การจราจรบนถนนสายนั้นติดขัดทันที และเป็นผลต่อเนื่องให้การจราจรบนถนนสายอื่นติดขัดไปด้วย ยิ่งคู่กรณีตกลงกันได้ช้าเท่าไร หรือรอเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่บริษัทประกันภัยนานเท่าไร การจราจรก็ยิ่งติดขัดนานเท่านั้น และจากการสำรวจจำนวนอุบัติเหตุการจราจรในเขตกรุงเทพมหานคร ก็พบว่าในปี พ.ศ. 2535 เกิดอุบัติเหตุการจราจรเป็นจำนวนถึง 46,743 ราย ดังนั้น เพื่อบรรเทาปัญหาการจราจรเนื่องจากอุบัติเหตุรถชนกัน สำนักงานคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก กรมการประกันภัย กองบัญชาการตำรวจนครบาลและสมาคมประกันวินาศภัย จึงได้ร่วมกันกำหนดข้อแนะนำในเรื่องนี้ เพื่อให้มีการแยกรถที่ชนกันให้พ้นจากการกีดขวางการจราจรโดยเร็ว ซึ่งมีรายละเอียดตามที่แนบมาให้ดูพร้อมนี้แล้วครับ และหากมีการดำเนินการตามข้อแนะนำซึ่งจะเป็นผลให้ผู้พันบริษัทประกันภัยได้รับผิดชอบต่อการกระทำของผู้เอาประกันภัยแล้ว แต่บริษัทประกันภัยไม่ยอมรับผู้พัน ก็ให้แจ้งกรมการประกันภัยหรือสมาคมประกันวินาศภัยเพื่อจะได้ดำเนินการต่อไป

อนึ่ง เรื่องนี้ได้เคยมีการเผยแพร่ไปแล้วเมื่อเดือน

กุมภาพันธ์ 2536 ต่อมาก็ได้มีการเผยแพร่อีกเมื่อเร็ว ๆ นี้ ซึ่งบางท่านอาจจะทราบข่าวแล้ว แต่บางท่านอาจจะยังไม่ทราบข่าวหรือทราบแล้วแต่ลืมไป ก็ขอความกรุณา ท่านที่ทราบข่าวนี้ช่วยเผยแพร่ข่าวนี้ออกไปด้วย เพราะ

หากช่วยกันทำตามข้อเสนอแนะนี้แล้วก็จะทำให้การจราจร คล่องตัวมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การขับชี่ยานยนต์ด้วยความระมัดระวังและปฏิบัติตามกฎจราจร จะทำให้ช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุด้วยครับ

ด่วนมาก

ที่ นร. 0801/ว0208

สำนักงานคณะกรรมการ
จัดระบบการจราจรทางบก
ทำเนียบรัฐบาล กท 10300

16 กุมภาพันธ์ 2536

เรื่อง ขอความร่วมมือเผยแพร่ข้อเสนอแนะเมื่อรถชนกัน

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. เอกสารข้อเสนอแนะเมื่อรถชนกัน จำนวน 1 ฉบับ

2. สำเนาหนังสือตอบข้อหารือของสมาคมประกันวินาศภัย จำนวน 1 ฉบับ

ด้วยปรากฏว่าในปีหนึ่ง ๆ มีอุบัติเหตุรถชนกันบนถนนเป็นจำนวนมาก โดยสถิติอุบัติเหตุการจราจรในเขต กทม. ปี 2535 ของกองบัญชาการตำรวจนครบาลมีจำนวน 46,743 ราย ซึ่งเป็นเหตุทำให้การจราจรติดขัดมากยิ่งขึ้น

เพื่อบรรเทาปัญหาจราจรติดขัดเนื่องจากอุบัติเหตุรถชนกัน สำนักงานคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก (สจร.) กรมการประกันภัย กองบัญชาการตำรวจนครบาลและสมาคมประกันวินาศภัยได้ร่วมกันกำหนดข้อเสนอแนะ เพื่อให้แยกรถที่ชนกันให้พ้นจากการกีดขวางการจราจรโดยเร็วตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 1-2

จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือช่วยเผยแพร่ข้อเสนอแนะดังกล่าวตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 1-2 แก่ข้าราชการ ลูกจ้าง และพนักงานรัฐวิสาหกิจในสังกัด (ถ้ามี) ทราบต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

พันตำรวจตรี ยงยุทธ สารสมบัติ

(ยงยุทธ สารสมบัติ)

เลขาธิการคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. 2805283

โทรสาร. 2820818

ข้อเสนอแนะเมื่อรถชนกัน

เพื่อบรรเทาปัญหาจราจรติดขัดเนื่องจากอุบัติเหตุรถชนกัน สำนักงานคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก (สจร.) กองบัญชาการตำรวจนครบาล กรมการประกันภัย และสมาคมประกันวินาศภัยได้ร่วมกันกำหนดข้อปฏิบัติเพื่อให้แยกรถที่ชนกันให้พ้นจากการกีดขวางการจราจรโดยเร็วดังนี้

ข้อ 1 ถ้าคู่กรณีตกลงกันได้ ให้คู่กรณีทำบันทึกความเสียหายที่ปรากฏและให้คู่กรณีฝ่ายที่รับผิดชอบลายมือชื่อไว้ แล้วให้รีบจัดการเคลื่อนย้ายรถที่ชนกันและสิ่งอื่นใดให้พ้นการกีดขวางการจราจรโดยเร็ว

ข้อ 2 คู่กรณีตกลงกันไม่ได้ว่าฝ่ายใดผิด ให้คู่กรณีร่วมกันทำเครื่องหมายของตำแหน่งรถที่ชนกันทุกคันแล้วเคลื่อนย้ายรถที่ชนกันและสิ่งอื่นใดที่เกิดจากการชนกัน (ถ้ามี) ให้พ้นจากการกีดขวางการจราจรโดยเร็วแล้วแจ้งเหตุต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ใกล้เคียงทันที หรือโทรแจ้ง 191, 197 ศูนย์ราคา 2460999 ศูนย์นายณ์ 2345678 ศูนย์กรุงธน 4131653-6 ศูนย์ตำรวจทางหลวง

193 ศูนย์ทางด่วน 2490599, 2498116 ศูนย์รับแจ้งเหตุขสมก. 184 หรือ จส. 100 โทร. 2402222 มือถือ 900, 808, 888

ข้อ 3 คู่กรณีตกลงกันไม่ได้ว่าฝ่ายใดผิด และไม่ยอมร่วมกันทำเครื่องหมายของตำแหน่งรถที่ชนกันให้แจ้งเหตุต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ใกล้เคียงหรือโทรแจ้งตามข้อ 2 ทันที เพื่อให้มาทำเครื่องหมายของตำแหน่งรถที่ชนกัน แล้วเคลื่อนย้ายให้พ้นการกีดขวางการจราจรโดยเร็ว

ข้อ 4 กรณีรถที่มีประกันภัยไม่ว่าเป็นฝ่ายถูก หรือผิดก็ตาม เมื่อได้ปฏิบัติตาม ข้อ 1, หรือ 2, หรือข้อ 3 แล้ว ให้เคลื่อนย้ายรถที่ชนกันให้พ้นการกีดขวางการจราจรก่อนได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องรอบบริษัทประกันภัย

ข้อ 5 กรณีดำเนินการตามข้อ 4 แล้วแต่บริษัทประกันภัยไม่ยอมรับผูกพัน ให้แจ้งกรมการประกันภัย โทร. 2799870-9, 2798590-9 หรือ สมาคมประกันวินาศภัย โทรศัพท์ 2566032-8

ที่ บ.5/2536

สมาคมประกันวินาศภัย

223 ซอยร่วมฤดี ถนนวิบูลย์ กรุงเทพฯ 10330

วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2536

เรื่อง การปฏิบัติตามข้อสัญญาของกรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์

เรียน พันตำรวจตรี ยงยุทธ สารสมบัติ

เลขที่การคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก ที่ นร. 0801/0114

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารการประชาสัมพันธ์ จำนวน 1 แผ่น

ตามหนังสือที่อ้างถึง ท่านได้ขอหารือว่า ในกรณีรถที่มีประกันภัยชนกันและคู่กรณีตกลงกันได้ ให้คู่กรณีบันทึกความเสียหายที่ปรากฏและให้คู่กรณีฝ่ายที่รับผิดชอบชดเชยเป็นลายลักษณ์อักษรแล้วให้เคลื่อนย้ายรถได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องรอบริษัทประกันภัยนั้น จะผิดเงื่อนไขสัญญากรมธรรม์ประกันภัย ข้อ 1.5.1 ความว่า "ผู้เอาประกันภัยจะต้องไม่ตกลงยินยอม เสนอ หรือให้สัญญาว่าจะชดเชยค่าเสียหายให้แก่บุคคลใด โดยไม่ได้รับความยินยอมจากบริษัท เว้นแต่บริษัทมิได้จัดการต่อการเรียกร้องนั้น" หรือไม่

สมาคมประกันวินาศภัย โดยคณะอนุกรรมการประกันภัยยานยนต์ ได้ประชุมพิจารณาข้อหารือของท่าน เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2536 แล้วมีมติว่า ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏว่า รถที่มีประกันภัยเป็นฝ่ายถูกจริงหรือเป็นฝ่ายผิดจริง และได้ปฏิบัติตามแนวทางเอกสารการประชาสัมพันธ์ที่แนบมานี้แล้ว บริษัทประกันภัยย่อมต้องยอมผูกพันรับผิดชอบต่อการกระทำของผู้เอาประกันภัยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และสมาคมประกันวินาศภัยยินดีให้ความร่วมมือสนับสนุนการแก้ปัญหาจราจรติดขัดอันเนื่องมาจากการเกิดอุบัติเหตุจราจรทุกประการ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายศราวุธ ภาสวณิชยพงศ์)

ประธานคณะอนุกรรมการประกันภัยยานยนต์

ข่าวสำนักงานคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก

ฉบับที่ 11/2536

วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2536

ข้อแนะนำเมื่อรถชนกัน

เพื่อบรรเทาปัญหาจราจรติดขัดเนื่องจากอุบัติเหตุรถชนกัน สำนักงานคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก (สจร.) กองบัญชาการตำรวจนครบาล กรมการประกันภัย และสมาคมประกันวินาศภัย ได้ร่วมกันกำหนดข้อปฏิบัติเพื่อให้แยกรถที่ชนกันให้พ้นจากการกีดขวางการจราจรโดยเร็วดังนี้

ข้อ 1 ถ้าคู่กรณีตกลงกันได้ ให้คู่กรณีทำบันทึกความเสียหายที่ปรากฏและให้คู่กรณีฝ่ายที่รับผิดชอบลงลายมือชื่อไว้ แล้วให้รีบจัดการเคลื่อนย้ายรถที่ชนกันและสิ่งอื่นใดให้พ้นจากการกีดขวางการจราจรโดยเร็ว

ข้อ 2 คู่กรณีตกลงกันไม่ได้ว่าฝ่ายใดผิด ให้คู่กรณีร่วมกันทำเครื่องหมายของตำแหน่งรถที่ชนกันทุกคัน แล้วเคลื่อนย้ายรถที่ชนกันและสิ่งอื่นใดที่เกิดจากการชนกัน (ถ้ามี) ให้พ้นจากการกีดขวางการจราจรโดยเร็ว แล้วแจ้งเหตุต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ใกล้เคียงทันที หรือโทรแจ้ง 191, 197, ศูนย์รามา 2460999 ศูนย์นารายณ์ 2345678 ศูนย์กรุงธน 4131653-6 ศูนย์ตำรวจทางหลวง 193 ศูนย์ทางด่วน 2490599, 2498816 ศูนย์รับแจ้งเหตุ ขสมก. 184 หรือ จส. 100 โทร. 2402222 มือถือ 900, 808, 888

ข้อ 3 คู่กรณีตกลงกันไม่ได้ว่าฝ่ายใดผิด และไม่ยอมร่วมกันทำเครื่องหมายของตำแหน่งรถที่ชนกัน ให้แจ้งเหตุต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ใกล้เคียงหรือโทรแจ้งตามข้อ 2 ทันที เพื่อให้มาทำเครื่องหมายของตำแหน่งรถที่ชนกัน แล้วเคลื่อนย้ายให้พ้นจากการกีดขวางการจราจรโดยเร็ว

ข้อ 4 กรณีรถที่มีประกันภัยไม่ว่าเป็นฝ่ายถูก หรือผิดก็ตาม เมื่อได้ปฏิบัติตาม ข้อ 1, หรือข้อ 2, หรือข้อ 3, แล้ว ให้เคลื่อนย้ายรถที่ชนกันให้พ้นจากการกีดขวางการจราจรก่อนได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องรอบริษัทประกันภัย

ข้อ 5 กรณีดำเนินการตามข้อ 4 แล้วแต่บริษัทประกันภัยไม่ยอมรับผูกพันให้แจ้งกรมการประกันภัย โทร. 2799870-9, 2798590-9 หรือสมาคมประกันวินาศภัย โทรศัพท์ 2566032-8

การอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎร เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร

หลักการและเหตุผลในการมีมติคณะรัฐมนตรี
ในเรื่องนี้

แต่เดิมนั้นเมื่อราษฎรไปติดต่อราชการและจำเป็นต้องใช้สำเนาทะเบียนบ้านประกอบเรื่องหรือตรวจสอบความถูกต้องของรายละเอียดในเรื่อง ก็จะต้องไปขอคัดสำเนาทะเบียนบ้านจากสำนักทะเบียนต่าง ๆ ซึ่งแม้ต่อมาคณะรัฐมนตรีจะมีมติให้หน่วยราชการทุกแห่งยอมรับสำเนาทะเบียนบ้านที่นายทะเบียนจัดทำและมอบให้เจ้าบ้านยึดถือไว้ เป็นเอกสารสำคัญของทางราชการ เพื่อที่ราษฎรจะได้ไม่ต้องเสียเวลาไปขอคัดสำเนาทะเบียนบ้านจากสำนักทะเบียนอื่น แต่ก็ยังปรากฏว่าส่วนราชการต่าง ๆ ไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวโดยเคร่งครัด ทำให้ราษฎรต้องเสียเวลาขอคัด

สำเนาทะเบียนบ้านอยู่อีก อันเป็นการเสียเวลาทำมาหากินของราษฎรและทำให้งานราชการเพิ่มขึ้นและล่าช้าโดยไม่จำเป็น ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรในเรื่องนี้ และเพื่อให้งานราชการเป็นไปโดยรวดเร็ว คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติให้กระทรวง ทบวง กรม กำชับหน่วยงานในสังกัดให้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้โดยเคร่งครัด และหากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ก็ให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัยด้วย ดังนั้น ท่านที่ทราบข่าวเรื่องนี้ก็ขอความกรุณาช่วยบอกต่อ ๆ กันไปด้วยนะครับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งราษฎรเต็มขั้นมักจะมีประสบปัญหาในเรื่องนี้อยู่เสมอ ๆ

ที่ นร 0202/ว 199

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. 10300

30 ธันวาคม 2535

เรื่อง การอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร

เรียน เลขาธิการ ก.พ.

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร 0203/ว. 119 ลงวันที่ 21 สิงหาคม 2521

ตามที่ได้อินยอมมติคณะรัฐมนตรีเรื่อง การอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร มาเพื่อถือปฏิบัติ นั้น

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2535 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวง ทบวง กรม กำชับหน่วยงานในสังกัดให้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวโดยเคร่งครัด โดยให้หน่วยราชการทุกแห่งยอมรับสำเนาทะเบียนบ้านที่นายทะเบียนจัดทำ มอบให้เจ้าของบ้านยึดถือไว้เป็นเอกสารสำคัญของทางราชการ เพื่อราษฎรจะได้ไม่ต้องเสียเวลาไปขอคัดสำเนาจากสำนักทะเบียนอื่น ทั้งนี้ การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ถือเป็นการกระทำผิดวินัย

จึงเรียนมาเพื่อถือปฏิบัติต่อไป ขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ
(นายบดี จุณณานนท์)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองการประชุมคณะรัฐมนตรี

โทร. 2822706

โทรสาร 2826355

การใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกัน ในการปล่อยชั่วคราว

หลักการและเหตุผลในการออกคำสั่งจับนี้
เนื่องด้วยกระทรวงมหาดไทยและกรมตำรวจมี
นโยบายอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ประชาชน
ซึ่งสำหรับเรื่องการใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกัน
ในการร้องขอให้ปล่อยตัวผู้ต้องหาชั่วคราวนั้น เดิมก็
เกิดปัญหาในการหาหลักประกันมาประกันตัวผู้ต้องหา
เพราะบางครั้งวันต่อจากวันที่ผู้ต้องหาถูกจับกุมนั้น
เป็นวันหยุดราชการ เมื่อไม่สามารถหาหลักประกันมา
ประกันตัวผู้ต้องหาได้ทันในวันที่ผู้ต้องหาถูกจับกุม
ก็จะทำให้ผู้ต้องหาถูกขังอยู่หลายวัน จนกว่าจะพ้นวัน

หยุดราชการและมีการประกันตัวออกไป กรมตำรวจ
จึงได้ออกคำสั่งวางหลักเกณฑ์การใช้บุคคลเป็นประกัน
หรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวไว้ โดยกำหนด
ให้ข้าราชการมีสิทธิเป็นนายประกันผู้ต้องหาได้ ซึ่ง
สามารถจะทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ตาม
วงเงินที่กำหนดไว้ตามคำสั่งกรมตำรวจที่นำลงให้ดู
พร้อมนี้แล้วครับ แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นข้าราชการพลเรือน
ระดับ 3 หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่า หรือข้าราชการ
ทหารหรือข้าราชการตำรวจที่มียศตั้งแต่ร้อยตรี เรือตรี
เรืออากาศตรีหรือร้อยตำรวจตรี แล้วแต่กรณีขึ้นไป

ที่ มท 0503/5710

กรมตำรวจ ด.พระรามที่ 1
ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

28 เมษายน 2536

เรื่อง การใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว

เรียน เลขาธิการ ก.พ.

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำสั่งกรมตำรวจ ที่ 622/2536 ลงวันที่ 15 เมษายน 2536

ด้วย กรมตำรวจ ได้มีคำสั่งที่ 622/2536 ลงวันที่ 15 เมษายน 2536 เรื่องการใช้บุคคลเป็นประกัน
หรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย ซึ่งข้าราชการมีสิทธิเป็นนายประกัน
ผู้ต้องหาได้ตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวในคำสั่งกรมตำรวจดังกล่าว

กรมตำรวจจึงขอส่งสำเนาคำสั่งกรมตำรวจที่ 622/2536 ลงวันที่ 15 เมษายน 2536 เรื่อง การใช้
บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว มาเพื่อโปรดทราบ และกรุณาแจ้งให้ข้าราชการ
ในสังกัดทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ
พลตำรวจเอกสวัสดิ์ อมรวิวัฒน์
(สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์)
อธิบดีกรมตำรวจ

กองคดี

โทร. 251-1089

คำสั่งกรมตำรวจ

ที่ 622/2536

เรื่อง การใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว

ด้วยกระทรวงมหาดไทยและกรมตำรวจมีนโยบายอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ประชาชน โดยเฉพาะเรื่องการใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว ตามนัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 110 และ มาตรา 114 วรรคสอง

อาศัยอำนาจตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยที่ 4/2499 ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2499 ข้อ 3 ประกอบกับข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. 2523 ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2523 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2523 ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน 2523 แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2523 ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2523 และแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2525 ลงวันที่ 26 มกราคม 2525 ข้อ 2.5 จึงวางหลักเกณฑ์การใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวไว้ เป็นทางปฏิบัติดังนี้

ข้อ 1 ให้ข้าราชการพลเรือนระดับ 3 ถึง 5 หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่า ข้าราชการทหารหรือข้าราชการตำรวจที่มียศตั้งแต่ร้อยตรี เรืออากาศตรีหรือร้อยตำรวจตรีถึงพันตรี นาวาตรี นาวาอากาศตรี หรือพันตำรวจตรี ทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ในวงเงินไม่เกินหกหมื่นบาท

ให้ข้าราชการพลเรือนระดับ 6 ถึง 8 หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่า ข้าราชการทหารหรือข้าราชการตำรวจที่มียศตั้งแต่พันโท นาวาโท นาวาอากาศโทหรือพันตำรวจโทถึงพันเอก นาวาเอก นาวาอากาศเอก หรือพันตำรวจเอก ข้าราชการตุลาการหรือข้าราชการอัยการ ตั้งแต่ชั้น 1 ถึง 2 ทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ในวงเงินไม่เกินสองแสนบาท

ให้ข้าราชการพลเรือนระดับ 9 ถึง 10 หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่า ข้าราชการทหารหรือข้าราชการตำรวจที่มียศตั้งแต่พันเอก นาวาเอก นาวาอากาศเอก หรือพันตำรวจเอกที่ได้รับอัตราเงินเดือน พันเอก (พิเศษ) นาวาเอก (พิเศษ) นาวาอากาศเอก (พิเศษ) หรือพันตำรวจเอก (พิเศษ) ถึงพลตรี พลเรือตรี พลอากาศตรีหรือพลตำรวจตรี ข้าราชการตุลาการ หรือข้าราชการอัยการ ตั้งแต่ชั้น 3 ถึง 4 ทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ในวงเงินไม่เกินห้าแสนบาท

ให้ข้าราชการพลเรือนระดับ 11 หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่าข้าราชการทหารหรือข้าราชการตำรวจที่มียศตั้งแต่พลโท พลเรือโท พลอากาศโทหรือพลตำรวจโท ข้าราชการตุลาการหรือข้าราชการอัยการ ตั้งแต่ชั้น 5 ขึ้นไป ทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ในวงเงินไม่เกินหนึ่งล้านบาท

ข้าราชการดังกล่าวในข้อ 1 หมายถึงข้าราชการประจำเท่านั้น

ข้อ 2 ให้ข้าราชการบำนาญตั้งแต่ระดับ 6 หรือเทียบเท่าขึ้นไป ทำสัญญาประกันผู้อื่น หรือตนเองได้ในวงเงินไม่เกินหกหมื่นบาท

ข้อ 3 ให้พนักงานรัฐวิสาหกิจทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ในทำนองเดียวกับ ข้าราชการ ตามที่ระบุไว้ในข้อ 1

ข้อ 4 ให้สมาชิกรัฐสภา ข้าราชการการเมือง หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ในวงเงินไม่เกินหนึ่งล้านบาท

ข้อ 5 ให้สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาเมืองพัทยา สมาชิกสภาเขตกรุงเทพมหานคร กรรมการสุขาภิบาล กำนันและผู้ใหญ่บ้านทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ในวงเงินไม่เกินหกหมื่นบาท

ข้อ 6 ให้ผู้ที่ขอทำสัญญาประกันตามข้อ 1 ถึงข้อ 5 แสดงบัตรประจำตัวต่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบพิจารณาอนุญาตโดยไม่ชักช้า ในกรณีจำเป็นเพื่อทราบเกี่ยวกับสถานะ ระดับอัตราเงินเดือนหรือภาระผูกพันอื่นใดอาจให้ผู้ยื่นประกันแสดงหนังสือรับรองจากต้นสังกัดและภาระผูกพันนั้นภายในห้าวันนับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุญาตให้ประกัน

ข้อ 7 ในกรณีบุคคลตามข้อ 1 ถึงข้อ 5 บุคคลใดได้ทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองไว้แต่หลักประกันยังไม่เป็นการเพียงพอให้ใช้บุคคลตามข้อ 1 ถึงข้อ 5 บุคคลอื่นหรือใช้หลักทรัพย์อื่นเป็นหลักประกันเพิ่มเติมได้

ข้อ 8 ในกรณีจำเป็นเพื่อให้การปฏิบัติตามคำสั่งนี้หรือมีวิธีการอื่นใดเพื่ออำนวยความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น ให้อธิบดีกรมตำรวจเป็นผู้พิจารณากำหนด และรายงานกระทรวงมหาดไทย ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2536

พลตำรวจเอกสวัสดิ์ อมรวิวัฒน์

(สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์)

อธิบดีกรมตำรวจ

ระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยการลาออกจาก
ราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ
พ.ศ. 2536

หลักการและเหตุผลในการออกระเบียบฉบับนี้
เนื่องจากได้มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน
2535 และตามมาตรา 113 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว
ซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับการลาออกจากราชการของข้าราชการ
พลเรือนสามัญไว้ ได้กำหนดให้หลักเกณฑ์และวิธีการ
เกี่ยวกับการลาออก "การพิจารณาอนุญาตให้ลาออก"
และการยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกจากราชการนั้น ให้
เป็นไปตามระเบียบที่ ก.พ. วางไว้ ก.พ.จึงได้อออกระเบียบ
ก.พ. ว่าด้วยการลาออกจากราชการของข้าราชการพลเรือน
สามัญ พ.ศ. 2536 ซึ่งกฎเกณฑ์และวิธีการในเรื่องนี้
แตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติระเบียบ

ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 หลายประการ เช่น การ
ยื่นหนังสือขอลาออกจากราชการที่ยื่นล่วงหน้าก่อนวัน
ขอลาออกน้อยกว่า 30 วัน หากไม่ได้รับอนุญาตเป็น
ลายลักษณ์อักษรจากผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออก หรือ
ยื่นหนังสือขอลาออกจากราชการโดยมิได้ระบุวันขอลาออก
ให้ถือวันถัดจากวันครบกำหนด 30 วันนับแต่วันยื่นเป็น
วันขอลาออก หรือในการยับยั้งการอนุญาตให้ลาออก
ให้สั่งยับยั้งได้เพียงครั้งเดียวและจะขยายอีกไม่ได้ เป็นต้น
ซึ่งท่านที่เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญควรจะศึกษา
ให้เข้าใจไว้จะครบ หากมีกรณีที่ท่านอยากจะลาออก
จากราชการ จะได้ดำเนินการได้โดยถูกต้องครบ

ที่ นร 0708. 1/33

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท 10300

16 เมษายน 2536

เรื่อง ระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยการลาออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. 2536
เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม)

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยการลาออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ.
2536 จำนวน 1 ชุด

ด้วย ก.พ. ได้ออกระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยการลาออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ
พ.ศ. 2536 ดังปรากฏตามสำเนาระเบียบที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ทักษิณ เมฆสุวรรณค์

(นางทักษิณ เมฆสุวรรณค์)

รองเลขาธิการ ก.พ.

ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการ ก.พ.

สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐ

ส่วนระบบและมาตรฐานการบริหารงานบุคคล

โทร. 2821828

โทรสาร 2814973

(สำเนา)

ระเบียบ ก.พ.

ว่าด้วยการลาออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ

พ.ศ. 2536

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการลาออก การพิจารณาอนุญาตให้ลาออก และการยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 (5) และมาตรา 113 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ก.พ. ออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยการลาออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. 2536”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ข้อ 3 ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดประสงค์จะลาออกจากราชการ ให้ยื่นหนังสือขอลาออกต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่ง ตามแบบหนังสือขอลาออกจากราชการท้ายระเบียบนี้

การยื่นหนังสือขอลาออกจากราชการ นอกจากกรณีลาออกเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเพื่อสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา 113 วรคส. ให้ยื่นล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกไม่น้อยกว่า 30 วัน

ในกรณีที่ผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออกเห็นว่ามิเหตุผลความจำเป็นเป็นพิเศษ ผู้มีอำนาจดังกล่าวจะอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนวันขอลาออกให้ผู้ประสงค์จะลาออกจากราชการยื่นหนังสือขอลาออกล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วันก็ได้

หนังสือขอลาออกจากราชการที่ยื่นล่วงหน้าก่อนวันลาออกน้อยกว่า 30 วันโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออก หรือที่มีได้ระบุวันขอลาออก ให้ถือวันถัดจากวันครบกำหนด 30 วันนับแต่วันยื่นเป็นวันขอลาออก

ข้อ 4 เมื่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่งของผู้อาขอลาออกจากราชการได้รับหนังสือขอลาออกแล้ว ให้บันทึกวันยื่นหนังสือขอลาออกนั้นไว้เป็นหลักฐาน และให้ตรวจสอบว่าหนังสือขอลาออกดังกล่าวได้ยื่นล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกไม่น้อยกว่า 30 วันหรือไม่ พร้อมทั้งพิจารณาเสนอความเห็นต่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปภายใน 7 วัน นับแต่วันได้รับหนังสือขอลาออกและให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปแต่ละระดับเสนอความเห็นตามลำดับจนถึงผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออกภายใน 7 วันนับแต่วันได้รับรายงาน

ในกรณีที่ผู้อาขอลาออกเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญในราชการบริหารส่วนภูมิภาคและผู้ว่าราชการจังหวัด ไม่มีอำนาจอนุญาตการลาออก ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งหนังสือขอลาออกของผู้ยื่นพร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออกเพื่อพิจารณาโดยตรง

ข้อ 5. เมื่อผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออกได้รับหนังสือขอลาออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดแล้ว ถ้าเป็นหนังสือขอลาออกจากราชการที่ยื่นล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกไม่น้อยกว่า 30 วัน หรือที่มีได้ระบุวันขอลาออก ให้ผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออกพิจารณาว่าจะสั่งอนุญาตให้ผู้นั้นลาออกจากราชการหรือจะสั่งยับยั้งการอนุญาตให้ลาออก โดยให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) ในกรณีที่ผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออกพิจารณาเห็นว่าควรอนุญาตให้ลาออกจากราชการได้ ให้ผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออกมีคำสั่งอนุญาตให้ลาออกเป็นลายลักษณ์อักษรให้เสร็จสิ้นก่อนวันขอลาออก แล้วแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้ผู้ขอลาออกทราบก่อนวันขอลาออกด้วย

(2) ในกรณีที่ผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออกพิจารณาเห็นว่าควรยับยั้งการอนุญาตให้ลาออก เนื่องจากจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการ ให้ผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออกมีคำสั่งยับยั้งการอนุญาต

ให้ลาออกเป็นลายลักษณ์อักษรให้เสร็จสิ้นก่อนวันขอลาออก แล้วแจ้งคำสั่งดังกล่าวพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้
ขอลาออกทราบก่อนวันขอลาออกด้วย ทั้งนี้ การขยับยั้งการอนุญาตให้ลาออก ให้สั่งขยับยั้งได้เพียงครั้งเดียว
และจะขยายอีกไม่ได้

ในกรณีเป็นหนังสือขอลาออกจากราชการที่ยื่นล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกน้อยกว่า 30
วัน เมื่อผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออกได้รับหนังสือขอลาออกดังกล่าวแล้ว ให้มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์
อักษรก่อนวันขอลาออกว่าจะอนุญาตให้ยื่นล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกน้อยกว่า 30 วัน ตามที่ผู้ขอลาออกได้
ยื่นไว้หรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อจะได้ทราบว่าวันขอลาออกในกรณีดังกล่าวคือวันที่ระบุไว้ในหนังสือขอลาออก
หรือวันถัดจากวันครบกำหนด 30 วันนับแต่วันยื่นหนังสือขอลาออกแล้วให้พิจารณาดำเนินการตาม (1)
หรือ (2) แล้วแต่กรณี

ข้อ 6 ในกรณีที่ผู้ขอลาออกได้ออกจากราชการไปโดยผลของกฎหมาย เนื่องจากผู้มีอำนาจ
อนุญาตการลาออกมิได้มีคำสั่งอนุญาตให้ลาออกและมิได้มีคำสั่งขยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกก่อนวัน
ขอลาออก หรือเนื่องจากครบกำหนดเวลาขยับยั้งการอนุญาตให้ลาออก ให้ผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออก
มีหนังสือแจ้งวันออกจากราชการให้ผู้ขอลาออกทราบภายใน 15 วันนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ
และแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

ข้อ 7 การยื่นหนังสือขอลาออกจากราชการเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเพื่อสมัครรับ
เลือกตั้งตามมาตรา 113 วรรคสี่ ให้ยื่นต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่งอย่างช้าภายในวันที่ขอลาออก
และให้ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเสนอหนังสือขอลาออกนั้นต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปตามลำดับจนถึงผู้
มีอำนาจอนุญาตการลาออกโดยเร็ว

ในกรณีที่ผู้ขอลาออกเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญในราชการบริหารส่วนภูมิภาคและผู้ว่า
ราชการจังหวัดไม่มีอำนาจอนุญาตการลาออก ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งหนังสือขอลาออกของผู้นั้นไปยัง
ผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออกเพื่อพิจารณาโดยตรง

เมื่อผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออกได้รับหนังสือขอลาออกตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ให้มี
คำสั่งอนุญาตให้ลาออกจากราชการได้ตั้งแต่วันที่ขอลาออก

ประกาศ ณ วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2536

(ลงชื่อ) ขวน หลีกภัย
(นายชวน หลีกภัย)
นายกรัฐมนตรี
ประธาน ก.พ.

แบบหนังสือขอลาออกจากราชการ

เขียนที่.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

เรื่อง ขอลาออกจากราชการ

เรียน (ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่ง)

ด้วยข้าพเจ้า..... ได้เริ่มรับราชการเมื่อ

วันที่..... เดือน..... พ.ศ..... ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง.....

กอง..... กรม..... ได้รับเงินเดือนอันดับ.....

ชั้น..... บาท มีความประสงค์ขอลาออกจากราชการเพราะ.....

จึงเรียนมาเพื่อขอลาออกจากราชการตั้งแต่วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ).....

(.....)

หมายเหตุ

ตามระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยการลาออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. 2536

1. ให้ยื่นหนังสือขอลาออกจากราชการต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่ง โดยให้ยื่นล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกไม่น้อยกว่า 30 วัน เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นเป็นพิเศษหรือกรณีลาออกเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเพื่อสมัครรับเลือกตั้ง
2. กรณีที่ผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออกจะอนุญาตให้ยื่นล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกน้อยกว่า 30 วัน ให้มีคำสั่งอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนวันขอลาออก พร้อมทั้งมีคำสั่งอนุญาตให้ลาออกจากราชการได้
3. ถ้ายื่นหนังสือขอลาออกจากราชการล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกน้อยกว่า 30 วัน โดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออก หรือยื่นหนังสือขอลาออกจากราชการโดยมิได้ระบุวันขอลาออก ให้ถือวันถัดจากวันครบกำหนด 30 วัน นับแต่วันยื่น เป็นวันขอลาออก
4. ในกรณีลาออกเพราะป่วย ให้แนบใบตรวจโรคของแพทย์ตามแบบราชการเสนอไปด้วยว่าป่วยเป็นโรคอะไร

ฟังผมบ้างสิ ผมก็มีดีเหมือนกัน

สุสิทธิ์ เดชขำ

Sometimes problems in an organization can be handled by subordinate employees. They don't only understand the problems thoroughly, but also know the best way to deal with them. Only give the employees an opportunity, the organization may grow faster than what you have expected.

กระจอก ๆ อย่างผมนี่แหละ ผมก็มีความคิดดี ๆ เหมือนกัน อย่างผมนี่นะรู้หมดว่างานที่ผมทำอยู่นี้ดีอย่างไร เสียยังงี้ มีรอยร้าว รอยร้าวตรงไหน มีปัญหาอะไร ที่สำคัญคือรู้ด้วยว่าควรจัดการแก้ไขยังงี้ ดูก

ผมไม่ได้เขียนมา ก็ทำมากับมือนี้มา คุณคงไม่เชื่อผม
ละซิ รับรองได้เลย ถ้าเป็นงานผมละก็ไม่มีใครรู้ดีไปกว่า
ผมหรอก ต่อให้หัวหน้าด้วยเอา ขอเพียงโอกาสให้ผม
ได้แสดงความเห็นบ้างเท่านั้น รู้แล้วจะ.....หนาว

ในระบบสายบังคับบัญชา อย่างที่ภาษาอังกฤษ
ว่า hierarchy ทุกอย่างรวมเบ็ดเสร็จที่ผู้บังคับบัญชานับ
แต่การริเริ่มกำหนดกิจกรรมที่จะทำ การแก้ปัญห
ประเมินและติดตามผล ส่วนหน้าที่การนำไปปฏิบัติปล่อย
เป็นภาระของพนักงานระดับปฏิบัติ โดยละเอียดความจริง
ว่าพนักงานเหล่านี้ต่างมีความคิด ความรู้สึก ความสามารถ
ไม่ใช่มีค่าเพียงเป็นจักรกลขององค์กร การที่ผู้บังคับ
บัญชาต้องแบกรับภาระอันหนักอึ้ง บางครั้งอาจมองข้าม
วิธีแก้ปัญหาง่ายๆ ไป แต่พนักงานระดับปฏิบัติผู้ปฏิบัติงาน
ใกล้ชิดวิธีการดังกล่าวเป็นประจำ จะทราบ เข้าใจ มองทะลุ
วิธีการแก้ปัญหาก็ได้ดี และมีไม่น้อยที่ความคิดมี
ความแยบยลอย่างของผู้บังคับบัญชาไม่เคยคาดคิดมาก่อน

ที่ผ่านมาการเปิดรับฟังความเห็นของพนักงาน
ทำในรูปร้องทุกข์ ตั้งกล่องรับฟังความเห็นซึ่งมักปรากฏ
แต่กล่องเปล่า อย่างมากที่สุดคือบัตรสนเท่ห์ แม้วิธีการ
ร้องทุกข์ ก็ไม่มีใครร้องกันมากนัก รวากับพนักงานเป็น
พระอิฐพระปูน ไม่กระท้อร้อน กระทบทหนาว ทำงานไป
ตามโปรแกรมที่มีการกำหนดให้ไว้ เช่นนี้แล้วผู้บังคับ
บัญชา ผู้บริหารไม่อาจล่วงรู้ความคิดที่แปลกที่ติของ
พนักงานได้ ทั้งพนักงานเองก็ไม่รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของ
องค์กรที่พร้อมอุทิศตนเพื่อองค์กรเต็มที่และเต็มใจ
มีการแบ่งกลุ่มแบ่งเหล่าในองค์กร กลายเป็นรอยร้าวขึ้น

จากปัญหาดังกล่าว บริษัทหลายแห่งในสหรัฐ
อเมริกา นับแต่ ค.ศ. 1987 ได้เล็งเห็นความสำคัญและ
ตระหนักความจริงว่า พนักงานระดับปฏิบัติ เป็นผู้ทำงาน
ในส่วนที่รับผิดชอบ ทราบสมรรถนะ ข้อบกพร่อง ตลอดจน
วิธีการแก้ไข ปรับปรุง หรืออาจค้นพัฒนางานนั้นได้อย่าง
เยี่ยมยอด แนวความคิดดังกล่าวนี้เองเป็นที่มาของโปรแกรม
การเสนอความเห็น (Suggestion Program) จากการ
ทดลองใช้โปรแกรมนี้กับพนักงานที่มีคุณสมบัติจำนวน

70 คน พบว่า มีผู้ให้ความร่วมมือส่งความเห็นมากถึง
82% 85% ของความเห็นที่เป็นที่ได้รับการยอมรับนำไป
ปรับใช้ใน ค.ศ. 1991 พนักงานกลุ่มนี้ได้ส่งความเห็น
เฉลี่ยคนละ 2.78 ชิ้น และเพิ่มเป็นทวีคูณเพียงไตรมาส
แรก แห่ง ค.ศ. 1992 เท่ากับเป็นการยืนยันได้ว่า พนักงาน
มีศักยภาพและพร้อมจะแสดงออก หากเขาได้รับโอกาส
อันนั้น

เริ่มน่าสนใจนำไปลองใช้แล้ว ไซโหมโปรแกรมนี้
การใช้ให้บังเกิดผลต้องมีเทคนิคเรียกย่อๆ ว่า SMART
มาจาก Sensible Management and Accounts
Receivable Technique หมายความว่า เป็นเทคนิคที่
เปิดโอกาสให้พนักงานได้แสดงความเห็นโดยทำให้
พนักงานรู้สึกว่าการเห็นของเขาเป็นที่ยอมรับ มีคุณค่า
มีการจัดการที่มีเหตุผล เช่น ประหยัด บรรลุความสำเร็จ
ตามเป้าหมาย เป็นต้น

จุดมุ่งหมายของ SMART คือการประสานความ
เข้าใจ ความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร และพนักงาน
เพื่อองค์กร และการเปิดโอกาสรวมทั้งกระตุ้นให้พนักงาน
แสดงความสามารถ เสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในงาน

ได้แก่ ปรับปรุงผลผลิต ลดความซ้ำซ้อน ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย บ่งชี้ อธิบายปัญหาในการทำงาน รวมถึงผลที่ได้จากการปรับปรุง เป็นต้น แค่ว่าอย่างก็แจ๋วแล้ว ที่แจ๋วกว่านี้คือผู้มีคุณสมบัติเข้าร่วมในโปรแกรมการเสนอความเห็นนี้เป็นใครก็ได้ มีข้อแม้แต่ให้เป็นพนักงานของบริษัท ไม่ว่าจะดำรงตำแหน่งอะไร ตั้งแต่คนงานจนถึงระดับผู้บังคับบัญชา ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันหมด สำหรับผู้บังคับบัญชาไม่ได้รับสิทธิเข้าร่วมในโปรแกรมนี้นี้ เนื่องจากมีฐานะเป็นผู้พิจารณาตัดสินคัดเลือกข้อคิดเห็นที่เสนอขึ้นมา เป็นผู้ชี้แนะ (Guide) แนวทางการเสนอข้อคิดเห็น แนวนโยบายของบริษัทเป็นผู้กระตุ้น โน้มน้าวให้พนักงานในความรับผิดชอบ เห็นคุณค่า ให้ความร่วมมือกับโปรแกรมนี้นี้

ลักษณะพิเศษของ SMART คือการดำเนินการมีกระบวนการที่ง่ายไม่ซับซ้อน เริ่มจากให้พนักงานกรอกแบบฟอร์มการเสนอข้อคิดเห็น (Entry form) แบบฟอร์มประกอบด้วยช่องให้พนักงานระบุและอธิบายสิ่งที่พนักงาน

คิดว่าเป็นอุปสรรค เป็นปัญหาของงาน วิธีการแก้ไข และประโยชน์ที่จะได้รับ แบบฟอร์มที่กรอกสมบูรณ์แล้ว จะเสนอไปยังผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของพนักงานผู้นั้น เพื่อให้พิจารณาก่อนส่งขึ้นหนึ่งก่อนเสนอให้ผู้รับผิดชอบ ซึ่งเป็นผู้ได้รับการแต่งตั้งให้บริหารงานนี้โดยตรง เรียกว่าผู้บริหารโครงการ SMART ผู้บริหารนี้มีหน้าที่ทำบันทึกข้อคิดเห็นที่เสนอขึ้นมา วิเคราะห์และประเมินข้อคิดเห็นที่สำคัญคือแสดงความขอบคุณสำหรับทุกความเห็นที่เสนอขึ้นมาของพนักงาน ในขั้นนี้ รายชื่อพนักงานที่เสนอความเห็น ให้เก็บเป็นความลับ เพื่อป้องกันปัญหาอคติของผู้ให้คะแนนอันเกิดจากความสนิทชิดชอบส่วนตัว ผู้ให้คะแนนประกอบด้วยผู้บังคับบัญชาผู้เป็นหัวหน้าของแต่ละหน่วยในบริษัท ด้วยวิธีเช่นนี้เชื่อได้ว่าสามารถพิจารณาข้อเสนอได้อย่างเป็นธรรม

การให้กรอกแบบฟอร์มและการมีขั้นตอนเสนอความเห็นอย่างเป็นทางการ เพื่อให้เป็นหลักฐานว่าข้อเสนอความเห็นนั้นเป็นของพนักงานผู้ใด มีสาระเป็นเช่นไร

สำหรับในชั้นเสนอความเห็นนี้ทุกข้อเสนอที่ส่งมา จะได้รับการยอมรับหมดโดยยังไม่คำนึงถึงผลการนำไปใช้ ข้อจำกัดประการเดียวที่ไม่ได้รับการยอมรับคือ ข้อเสนอ นั้นซ้ำกับข้อเสนอที่เคยส่งมาแล้วในช่วงเวลา 12 เดือน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้พนักงานตื่นตัวแสวงหา สร้างสรรสิ่งแปลกใหม่อยู่เสมอ

ลำดับถัดไปเมื่อครบระยะเวลาตามที่กำหนดในแต่ละเดือน ข้อเสนอทั้งหมดจะรวบรวมเสนอต่อที่ประชุม คณะกรรมการ SMART คณะกรรมการนี้ประกอบด้วย ผู้บังคับบัญชาผู้เป็นหัวหน้า หรือผู้จัดการหน่วยของ บริษัท ที่ประชุมจะพิจารณาหรือข้อเสนอร่วมกัน เพื่อตัดสินใจว่าข้อเสนอใดมีคุณค่าควรแก่การนำไปประยุกต์ ใช้ ถกถึงข้อดี ข้อเสีย ผลกระทบแต่ละด้าน แล้วคัดเลือกผู้มีคะแนนสูงสุด เรียงลำดับ 1-2 ผลการตัดสิน ขึ้นนี้คงเป็นความลับจนกว่าการประชุมเพื่อตัดสินผลงาน

การคัดเลือกขั้นสุดท้ายทำโดยที่ประชุมผลลัพธ์ (result meeting) ในขั้นนี้เป็นการประกาศรายชื่อผู้เสนอข้อคิดเห็นทุกคน เรียงตามลำดับคะแนนได้แก่ ผู้ชนะเลิศประจำเดือน หมายถึงผู้ได้คะแนนสูงสุด (2 ราย) ผู้ได้รางวัลที่ 2 พนักงานอื่นๆ ที่ข้อเสนอสามารถประยุกต์ ใช้ได้ และผู้ที่ร่วมมือส่งข้อคิดเห็นแต่ไม่สามารถประยุกต์ ใช้ได้ ซึ่งรางวัลจะแตกต่างกันไปตามการคัดเลือก ดังกล่าว ที่พิเศษคือ พนักงานแม้จะได้รางวัลที่ 2 เหมือนกัน แต่รางวัลที่ได้ไม่เหมือนกันในสนนราคาใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ ขึ้นกับผลงานหรือข้อเสนอของเขา บุคลิกลักษณะนิสัยของเขา เพื่อให้เกิดความประทับใจ เป็นเครื่องเตือน ให้ระลึกถึงความภาคภูมิใจในรางวัลที่ได้รับ

ตัวอย่างของรางวัลได้แก่ รางวัลที่ 1 ซึ่งมี 2 รางวัล ผู้ชนะเลิศจะได้รับเงินสด ของที่ระลึก และรางวัล SMART รางวัลที่ 2 จะได้เงินสดและของที่ระลึก ของที่ระลึกนี้เอง ที่มีการคัดเลือกเป็นพิเศษให้เป็นการเฉพาะแต่ละคน ซึ่งไม่ซ้ำกัน ที่สำคัญคือต้องเร้าความสนใจต่อประสาทสัมผัสทางตา ทางหู เช่น รองเท้าเทนนิสทำด้วยพลาสติก สีแสบ หีบเพลงรูปกีตาร์ติดได้ ตุ๊กตาไดโนเสาร์คำราม

โดยใช้รีโมทคอนโทรล ฤกษ์ใส่เงินบรรจุธนบัตร 1,000 ดอลลาร์ ตัดเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย และหรือหุ่นยนต์ Robbie อ้าปากกลืนเงิน ที่กระดกจากมือของคุณ แล้วแลกลับ กรอกตาไปมา เป็นต้น ส่วนรางวัล SMART ซึ่งเป็นรางวัลสูงสุด เป็นยอดปรารถนาของทุกคนนั้น ทำด้วยวัสดุพิเศษส่งประกายวอววนได้ รางวัล SMART นี้ ให้เหมือนกันหมดทุกคนสำหรับผู้ชนะเลิศประจำเดือน ประหนึ่งเป็นเกียรติประวัติอันมาภาคภูมิใจแก่ผู้ได้รับ ดังนั้น การรับจึงต้องจัดทำพิธีมอบ ส่วนพนักงานที่ข้อเสนอ เป็นที่ยอมรับไปประยุกต์ใช้รางวัลตอบแทนมีหลายรูปแบบ เช่น บัตรทานอาหารฟรีในภัตตาคารชั้นหรู ที่จอดรถ ชั้นเลิศตลอดระยะเวลา 1 เดือน พักผ่อนได้ 2 วัน สุดท้ายผู้ร่วมส่งข้อเสนอแต่ผลงานไม่เป็นที่ยอมรับไปใช้ รางวัล เป็นประกาศเกียรติคุณตามลำดับ

รางวัลแต่ละประเภทมีคุณสมบัติแตกต่างกัน ให้คุณค่าต่อความรู้สึกและจิตใจแตกต่างกัน การเลือกประเภทรางวัลที่เหมาะสม สามารถสร้างความประทับใจ โน้มน้าว ให้พนักงานเต็มใจให้ความร่วมมือ สามารถเตือนความทรงจำของพนักงาน ดังนั้น การเลือกรางวัลจึงควรคำนึงถึงคุณสมบัติดังต่อไปนี้

เงินสด เป็นรางวัลที่มีคุณค่าต่อจิตใจ เพราะเป็นที่ต้องการของทุกคน สามารถใช้ใจได้ง่าย สะดวก ประหยัดเวลาในการสรรหา บริษัทหลายแห่งจึงใช้เงินสดเป็นรางวัล โดยอาจกำหนดในรูปสัดส่วน (เปอร์เซ็นต์) ตามคุณค่า/ประโยชน์ที่ข้อเสนอมีต่อบริษัท หรือในรูปจำนวนเงินตายตัว

จุดอ่อนของเงินสดคือ ต้องมีสัดส่วนเหมาะสมพอเพียง เพราะหากไม่มากพอจะไม่สามารถโน้มน้าวให้พนักงานให้ความร่วมมือได้ ไม่ทำให้พนักงานผู้ได้รับเห็นคุณค่า ภาครัฐมิอาจในรางวัล นอกจากนี้เงินสดเป็นสิ่งที่ใช้แล้วหมดไป และไม่แตกต่างจากสิ่งตอบแทนที่พนักงานได้รับจากการทำงานประจำ เช่น ค่าจ้าง โบนัส จึงไม่อาจใช้เตือนให้ระลึกถึงรางวัลที่ได้รับได้

สินค้า เช่นเดียวกับเงินสด คือเป็นที่ต้องการใช้ใจได้ต่างจากเงินสดคือยืดหยุ่นได้มากกว่า สามารถเสนอในรูปแบบและราคาที่ปรับให้เหมาะกับคุณค่าของข้อเสนอได้ ให้คุณค่าต่อความทรงจำได้สูงกว่า เพราะเป็นสัดส่วนแยกจากค่าจ้าง โบนัสชัดเจน คงคุณค่าของความเป็นรางวัลได้นานตราบที่สินค้าจากข้อเสนอของ

พนักงานนั้น เป็นที่ยอมรับจากบริษัทอยู่ ซึ่งรูปแบบของรางวัลในรูปสินค้ามีได้มากมาย : โฆษณาเผยแพร่สินค้า จากข้อเสนอของพนักงานจัดพิมพ์แคตตาล็อกพิเศษเพื่อสินค้าจากข้อเสนอโดยเฉพาะ หรือแคตตาล็อกสำหรับร้านค้าย่อย ร้านค้าท้องถิ่น เป็นต้น

รางวัลอื่น ๆ ควรพิจารณาตามความเหมาะสมของสภาพสังคมวัฒนธรรมของบริษัทและของชุมชน เช่น มือเที่ยงฟรีที่ห้องอาหารชั้นเคอูลุกซ์ 1 สัปดาห์ ตัวคู่มือฟรี ประกาศเกียรติคุณ

หลักสำคัญของการเลือกประเภทรางวัลคือ ความเหมาะสมซึ่งกันและกันระหว่างรางวัลและคุณค่าของข้อเสนอ บุคลิก/ความต้องการของผู้ได้รับรางวัล ความสามารถใช้เป็นสิ่งจูงใจ พนักงานผู้ได้รับรางวัลและผู้เกี่ยวข้อง สรุปคือรางวัลที่ให้ ควรมีความแตกต่างกันสำหรับข้อเสนอที่มีระดับคุณค่าต่างกันเห็นได้ชัด

คำถาม "อะไรทำให้ SMART สมาร์ทสมชื่อ?" คำตอบ "อื่น ๆ อีกมากมาย ฯลฯ" แรกสุดแน่นอนเลยคือ สัญญาผูกพันจากฝ่ายบริหาร ผู้บริหารต้องเล็งเห็นความสำคัญ ให้ความสำคัญ สนับสนุนมิฉะนั้น SMART ก็ไม่อาจทำได้ ถัดมาคือการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง วิธีการคือเน้นให้เห็นประโยชน์ของโปรแกรม และของการให้ความร่วมมือจากทุกฝ่าย ประการที่ 3 รางวัลที่ผ่านการคัดเลือกอย่างพิถีพิถัน เป็นที่น่าประทับใจ ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจแก่ผู้ได้รับ วิธีการ ขั้นตอนการดำเนินงานของ SMART เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง วิธีการขั้นตอนนั้นต้องสะดวก ไม่ซับซ้อน ชัดเจน มีความสอดคล้องประสานเนื่องกันไปอย่างราบรื่น และประการสุดท้ายคือ มุ่งไปที่พนักงานระดับปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะกลุ่มเป้าหมายของ SMART คือ พนักงานผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ นับแต่คนงานถึงผู้ช่วยผู้บังคับบัญชา

การจุดประกาย SMART ให้ได้ผล บริษัทต้องสามารถให้คำตอบต่อคำถามในใจ 3 ประการ ของพนักงานได้ คือ หนึ่งอะไรเป็นสิ่งที่บริษัทต้องการให้ทำ

สองเมื่อทำแล้วมีวิธีการ ขั้นตอนการนำเสนอ อย่างไร และสาม อะไรเป็นสิ่งที่ตอบแทนจากการที่พนักงานกระทำสิ่งเหล่านั้น

หลังจากตอบคำถามดังกล่าวแล้ว ต่อมาคือการเผยแพร่ผลงานหรือข้อเสนอของพนักงานซึ่งเป็นกลยุทธ์สำคัญในการจูงใจพนักงาน พนักงานจะมีความรู้สึกภาคภูมิใจ รู้สึกว่าข้อเสนอไม่สูญเปล่ารู้สึกว่าตนมีความสำคัญ เป็นที่ได้รับการยอมรับจากบริษัท สิ่งแรกในการเผยแพร่ผลงาน ได้แก่ การตั้งชื่อโปรแกรมให้หรือหว่าสละดูตาสะดูใจ จากนั้นให้ทำตรา/เครื่องหมาย (LOGO) ของโปรแกรมตราที่ทำควรเด่นชัด จำง่าย และใช้ทุกครั้งที่มีการแพร่ข่าวสารของโปรแกรม เพื่อให้ติดตาเป็นที่รู้จักของพนักงานในหมู่กว้าง ถัดไปคือ ประการ ใช้อย่างเป็นทางการ โดยระบุรายละเอียดเกี่ยวกับเงื่อนไข คำตอบของคำถามในใจ 3 ประการของพนักงาน ประการนี้เสมือนหนึ่งสัญญา/ข้อตกลง ที่เป็นที่เข้าใจตรงกันและยอมรับร่วมกันระหว่างพนักงานด้วย และระหว่างพนักงานกับบริษัท

นอกจากนี้ แผ่นพับ (brochures) และคู่มือ (handbook) เป็นเครื่องช่วยเสริมเนื้อหาของประกาศให้พนักงานได้เข้าใจได้มากขึ้น ประหนึ่งเป็นคำเชื้อเชิญขอความร่วมมืออย่างเป็นทางการในระบบตัว : ตัว คู่มือประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับ กฎ กติกา รางวัลตอบแทน วิธีการ/แนวทางในการเสนอข้อเสนอ หลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาตัดสินผล และสิ่งที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

การจัดทำแผนรายงานการโฆษณาเผยแพร่โปรแกรมเป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยเผยแพร่โปรแกรม SMART แผนงานจะระบุถึงสิ่งที่จะทำ ลำดับความสำคัญของสิ่งที่จะทำนั้น วิธีการทำ ระยะเวลาดำเนินการ แผนงานรายการนี้ควมคุมให้การเผยแพร่ SMART มีความสม่ำเสมอเป็นระยะ ๆ ตัวอย่างแผนงานรายการ เช่น สาส์นจากประธานบริษัทแสดงความสนับสนุนให้พนักงานเข้าร่วมในโปรแกรม จัดพิมพ์เผยแพร่โปรแกรมในหนังสือพิมพ์/วารสารของบริษัททำโปสเตอร์ ทำพิธีมอบรางวัล เป็นต้น การมีแบบฟอร์มเสนอข้อเสนอ เป็นวิธีการช่วย

เผยแพร่ SMART ประการหนึ่งแบบฟอร์มที่เป็นมาตรฐาน เดียวกัน ชัดเจน ช่วยต่อการเข้าใจและต่อการกรอก จะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกแก่พนักงานในการเสนอข้อเสนอ จากความสำคัญของแบบฟอร์มนี้เอง การออกแบบที่ดี จึงเป็นสิ่งจำเป็น บางครั้งอาจจ้างนักออกแบบให้ออกแบบโดยเฉพาะแบบฟอร์มดังกล่าวจะแนบไปพร้อมกับเอกสารเผยแพร่โปรแกรมส่งถึงพนักงานทุกคน

คู่มือปฏิบัติการ (Operation Manual) เป็นสิ่งเสริมการเผยแพร่ SMART ผู้ใช้คู่มือดังกล่าวไม่ใช่พนักงานระดับปฏิบัติ เพราะเป็นกลุ่มที่เป็นเป้าหมายให้เสนอข้อเสนอ ส่วนกลุ่มผู้ใช้คู่มือปฏิบัติการ คือกลุ่มผู้เกี่ยวข้องผู้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของ SMART ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา ผู้ประเมินโปรแกรม SMART ผู้ดำเนินงานโปรแกรม และอื่น ๆ (ถ้ามี) คู่มือจะอธิบายถึงบทบาทของกลุ่มเหล่านี้ตามโปรแกรม SMART โดยละเอียด ขณะเดียวกันไม่ทำให้บุคคลกลุ่มดังกล่าวรู้สึกว่า SMART เป็นภาระอันไม่จำเป็นที่เพิ่มขึ้น ในทางกลับกัน ต้องจูงใจให้บุคคลกลุ่มนี้รู้สึกเขามีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับ SMART

สุดท้ายของการเผยแพร่ SMART คือระบบการรายงานผล ให้มีการรายงานผลเป็นระยะ ๆ สม่่าเสมอ รายงานแสดงสถิติจำนวนการเข้าร่วมเสนอข้อเสนอของพนักงาน แยกตามแผนก/ฝ่าย ข้อเสนอที่เสนอ จำนวนค่าใช้จ่ายที่ประหยัด ฯลฯ

จากการใช้วิธีการเผยแพร่มากมายหลายประการ ดูเหมือนว่า SMART สามารถยिनยงคู่บริษัทได้เรื่อยไปอย่างไรก็ตาม แม้สิ่งดีที่สุด ก็เสื่อมได้ ในยามที่ SMART ใกล้จะประสบภาวะชบเซาระบบการรายงานผล สามารถส่งสัญญาณเตือนล่วงหน้าได้ โดยพิจารณาจากแนวโน้มการเข้าร่วม การให้ความสนใจของพนักงาน เปรียบได้กับยามที่ดีที่คอยระแวดระวังภัยให้ SMART

จุดเสื่อมหรือความอ่อนแอของ SMART อยู่ที่ความพร้อม ความพร้อมหมายถึงความพร้อมของทุกฝ่ายนับแต่บริษัท ผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชา พนักงาน ทีมงาน

ตลอดจนงบประมาณ ระบบการทำงานที่เอื้ออำนวยความสะดวกพร้อมเสริมจากการยอมรับ ความชื่นชมต่อ SMART เชื่อว่าสามารถใช้ได้และเต็มใจทดลองใช้ การเบี่ยงเบน SMART ให้เป็นการแข่งขันระหว่างพนักงาน เป็นการบั่นทอนความต้องการให้ความร่วมมือของพนักงาน เนื่องจากพนักงานบางคนอาจจะระดากอาย ไม่กล้าแสดงความเห็นด้วยเกรงว่าจะไม่เป็นที่ยอมรับ หรือในบางรายที่ส่งข้อเสนอมาแล้ว แต่ได้รับการปฏิเสธ ขณะที่เพื่อนได้รางวัล พนักงานกลุ่มดังกล่าวจะหยุดไม่ให้ความร่วมมือ หรืออาจรุนแรงถึงเพิกเฉยไม่ให้ความสนใจและต่อต้านในบางครั้ง ทางแก้เพื่อลบความน้อยใจ จากความรู้สึกที่ว่าความเห็นของเขาอาจได้รับการปฏิเสธทำได้โดยให้รางวัล/ประกาศเกียรติคุณ ยกย่องให้ความร่วมมือ รวมทั้งให้ความหวังสำหรับพนักงานที่ข้อเสนอของเขายังไม่เป็นที่น่าพอใจขณะนั้น

การฉวยโอกาสเป็นจุดอ่อนอีกประการของ SMART เกิดจากการที่พนักงานผู้หนึ่งทราบ/ล่วงรู้ข้อเสนอความเห็นของอีกคนหนึ่ง แล้วนำมาเสนอตามโปรแกรม SMART และได้รางวัลทำให้เจ้าของความคิดรู้สึกว่าได้รับการปฏิบัติต่ออย่างไม่เป็นธรรม SMART ได้ป้องกันปัญหานี้

โดยให้มีคณะกรรมการโดยเฉพาะเพื่อรับฟังข้อร้องเรียน และมีกระบวนการพิสูจน์ข้อเท็จจริงรางวัล SMART จะให้สำหรับเจ้าของความคิดแรกเริ่มเท่านั้น

สำหรับพนักงานที่ไม่ถนัดเรื่องขีดเขียนบรรยายความ เป็นอุปสรรคให้ไม่อาจให้ความร่วมมือส่งข้อเสนอ แม้จะมีความคิดดีมาก เป็นประโยชน์ต่อบริษัท ทำให้ทั้งพนักงานและบริษัทต้องเสียโอกาสไปนับเป็นจุดบอดทางความคิดที่สูญไปอย่างน่าเสียดาย SMART ได้ยื่นความช่วยเหลือในรูปแบบการนักเขียนผู้ช่วย เพียงแต่พนักงานแจ้งความจำนงค์ ด้วยวิธีการดังกล่าวเชื่อว่าเป็นการขยายโอกาสการร่วมมือทางความคิดมากขึ้น เป็นการปลูกจิตสำนึกกระตุ้นความรู้สึกต้องการให้ความร่วมมือของพนักงานกลุ่มนี้ นอกจากนี้ บางครั้ง SMART จะใช้ในหน่วยของบริษัทเสมือนเชื่อที่แต่งตั้งให้ไฟ SMART เปล่งประกายเสมอ โดยเฉพาะในภาวะชบเซา การให้ความร่วมมือส่งข้อเสนอของพนักงาน อันอาจเป็นผลของความท้อ ความเหน็ดเหนื่อย จากความรู้สึกว่าต้องแข่งขันกับพนักงานกลุ่มใหญ่ โอกาสจะได้รางวัล

SMART เป็นสิ่งไกลเกินกว่า การจัดให้มี SMART กลุ่มย่อยจึงให้ความรู้สึกดีกว่า แต่ทั้งนี้ไม่ควรให้มีมากเกินไป เพราะจะเฟื้อ ด้อยค่า และไม่อาจแก้ปัญหาการไม่ให้ความร่วมมือของพนักงานได้เช่นกัน

บทสรุป โปรแกรม SMART เมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์ วิธีการใช้แล้ว เป็นโปรแกรมที่เหมาะสมจะนำไปใช้ในหน่วยงานที่ให้ผลผลิตเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม ในหน่วยงานอื่นหรือแม้ราชการก็สามารถประยุกต์ไปใช้ได้ สิ่งแรกที่ต้องมีคือ ความพร้อม ซึ่งมีใช่เพียงตัวเงินที่สำคัญคือทัศนคติของหน่วยงาน ที่พึงตระหนักและให้ความสำคัญต่อพนักงานระดับปฏิบัติว่าเป็นผู้มีความรู้คือรูในงานที่รับผิดชอบ มีความสามารถ คือสามารถแก้ปัญหาหรือปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น และเป็นผู้พร้อมให้ความร่วมมือกับหน่วยงานได้ทุกเรื่อง เพราะฉะนั้น "ฟังผมมั่งซิ ถึงผมบ้า แต่ไม่โง่นะครับ"

ดัดแปลงจาก Awards Energize a Suggestion Program ของ Rosatic A Steele ใน Personnel Journal, October 1992

สมัครสมาชิกวารสารข้าราชการ

ต่ออายุการเป็นสมาชิก

ค่าสมาชิก (6 ฉบับ) ปีละ 120 บาท

สมัครสมาชิกใหม่

นาย/นาง/นางสาว.....

ขอสมัครเป็นสมาชิกวารสาร ระยะเวลา..... ปี โดยเริ่มตั้งแต่ฉบับเดือน..... พ.ศ.....

โปรดส่งวารสาร ไปยัง (ที่อยู่).....

โทร.....

ชำระค่าสมาชิกด้วย เงินสด (กรณียื่นด้วยตนเอง)

ธนาคาร หรือเช็คไปรษณีย์ (ส่งจ่าย ปท.สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี กทม. 10300)

เช็คนาคา..... สาขา..... เลขที่.....

(ส่งจ่าย ผู้จัดการสวัสดิการสำนักงาน ก.พ.) จำนวน..... บาท สำหรับ..... ปี

วิธีสยบ ความเครียด

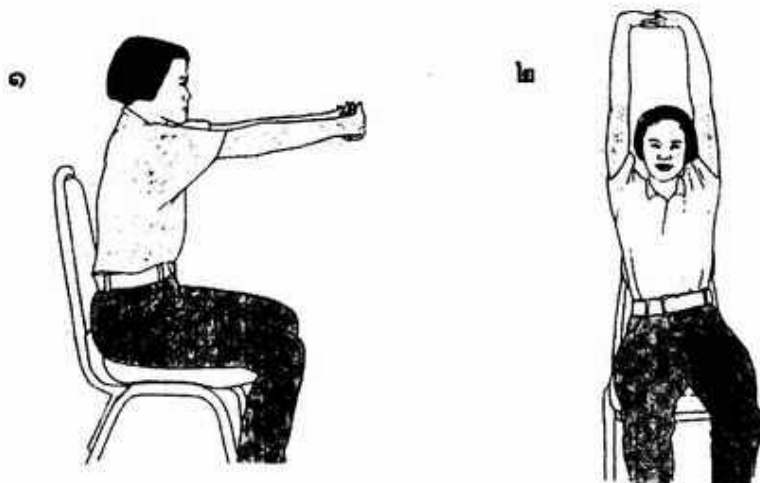
มี ท่านผู้อ่านบ่นเข้ามาว่าทำงานนั่งโต๊ะ ทั้งวันกำลังวังชาอดดอย ความคล่องตัว ลดลง เอ๊ะ หรือที่พูดกันว่า “ไม่ออกกำลังแล้วจะมีกำลัง ได้อย่างไร ไม่ยืดเส้นยืดสายแล้วจะคล่องแคล่วได้อย่างไร” สงสัยท่าจะจริงเสียแล้ว เพราะมีผู้ร่วมงานหลายคนชัก จะบ่นให้ได้ยินกันบ้างแล้ว

ฉบับนี้จึงขอแนะนำการยืดเส้นยืดสายเล็กๆ น้อยๆ ใช้เวลาสั้น แต่ได้ประโยชน์สูง ประหยัดสุดเลยก็เดียว มีข้อแม้ว่าทำแล้วจิตใจจะมาโทษกันไม่ได้นะ

หลายคนทราบดีว่าอาการ “เครียด” ที่เกิดขึ้น บ่อยๆ มีผลทำให้เกิดความดันเลือดสูง โรคหัวใจและ โรคทางสมองตามมา ถึงกระนั้นก็มีวิธีการอยู่หลายวิธี ที่สามารถจัดการกับความเครียดได้ โดยคุณสามารถ ผ่อนคลายความตึงเครียดให้กับตัวเองดังนี้

1. ประสานนิ้วมือเข้าด้วยกันเหยียดแขนไปข้างหน้า โดยขณะที่เหยียดให้หันฝ่ามือหงายออกจากตัวเหยียด จนสุดแขนและรู้สึกตึงที่ท่อนแขน ค้างไว้ประมาณ 20 วินาที (หรือนับ 1 ถึง 20) ทำสัก 2 ครั้ง

2. ประสานนิ้วมือเข้าด้วยกันเหยียดแขนไปเหนือ ศีรษะโดยขณะที่เหยียดให้หงายฝ่ามือขึ้นเหนือศีรษะ ยืดแขนออกไปจนกระทั่งรู้สึกตึงที่ท่อนแขนและซี่โครง ส่วนบน ทำสัก 3 ครั้ง นิ่งค้างไว้ครั้งละ 10 วินาที (หรือนับ 1 ถึง 10)

๓

๔

๕

๖

3. ให้ออกแขนตรงขึ้นเหนือศีรษะ ใช้มือขวาจับมือซ้าย และดึงมือซ้ายไปทางขวา โดยให้ลำแขนเหยียดตรงอยู่ตลอดเวลา ทำนี้จะยืดแขนลำตัวทางข้างและไหล่ นั่งค้างไว้ประมาณ 15 วินาที และเปลี่ยนทำเป็นมือซ้ายดึงมือขวา ทำทำเช่นเดียวกัน

4. ยกมือเหนือศีรษะและงอข้อศอกลงหลังศีรษะ ใช้มือซ้ายจับข้อศอกขวา หลังจากนั้นดึงข้อศอกขวาจนกระทั่งรู้สึกตึงบริเวณไหล่และแขนส่วนบนพอสมควร ค้างไว้ประมาณ 30 วินาที (หรือนับ 1 ถึง 30) จึงเปลี่ยนข้าง แต่ควรระวังอย่าให้แขนตึงจนเกินไป

5. ประสานมือวางไว้ที่ท้ายทอย โดยให้ข้อศอกเหยียดกางออกทางด้านข้าง ลำตัวส่วนบนตั้งตรง หลังจากนั้นพยายามหรือใช้ความรู้สึกดึงกระดูกสะบักให้เข้าหากัน จะทำให้รู้สึกเกร็งบริเวณหลังส่วนบนและไหล่ ค้างไว้ประมาณ 8 ถึง 10 วินาที (หรือนับ 1-8 หรือถึง 10) แล้วพักทำหลาย ๆ ครั้ง ทำนี้เหมาะสำหรับเวลาไหล่และหลังส่วนบนตึงหรือเครียด

6. ยกข้อศอกขึ้นมาระดับไหล่ ใช้มือซ้ายจับข้อศอกขวา แล้วค่อย ๆ ดึงข้อศอกเข้าหาตัวทางด้านซ้าย จนคุณสามารถมองเห็นไหล่ขวา ค้างไว้ประมาณ 10 วินาที (หรือนับ 1 ถึง 10) ทำสลับกันทั้ง 2 ด้าน

7. ทำยืดแขนช่วงล่าง วางฝ่ามือให้ราบบนเก้าอี้ โดยให้ปลายนิ้วทั้ง 5 ชี้ไปทางด้านหลัง โน้มแขนไปข้างหลังอย่างช้า ๆ ให้มากที่สุดโดยที่ฝ่ามือยังแนบอยู่บนเก้าอี้ ค้างไว้ประมาณ 35-40 วินาที (นับ 1 ถึง 35 หรือ 40) ทำสลับกับอีกข้าง คุณสามารถบริหารแขนทั้ง 2 ข้างพร้อม ๆ กันก็ได้

8. หมุนข้อเท้าขณะนั่ง ยกเท้าขวาขึ้นมาและใช้มือซ้ายหมุนข้อเท้าตามเข็มนาฬิกา และทวนเข็มนาฬิกา ประมาณ 20-30 รอบ สลับข้างทำเหมือนกัน

กว่าจะยืดเส้นถึงข้อ 8 หลายท่านคงหายจากความเครียดหายจากความเมื่อยล้าไปก่อนแล้ว

Vibrant life, September/October 1992
คัดจากนิตยสาร หมอชาวบ้าน ฉบับที่ 168
เมษายน 2536

ท่อไอเสีย

เทอร์โบ

รัฐวิสาหกิจที่เป็นข่าวมาโดยตลอดในรอบปี
นี้ เห็นจะไม่มีรัฐวิสาหกิจใดเกินบริษัท

การบินไทย จำกัด

เริ่มต้นจากการเปลี่ยนแปลง ประธานกรรมการ
บริหาร จากผู้บัญชาการทหารอากาศมาเป็น ปลัดกระทรวง
การคลัง

เรื่องที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่ง ก็คือ การขายหุ้นให้
แก่ประชาชน

บริษัทได้ตั้งราคาหุ้นไว้ 10 บาท ส่วนหนึ่งให้
พนักงานซื้อในราคานี้ แต่เปิดโอกาสให้ประชาชนผู้สนใจ
สั่งจองในราคา 60 บาท

ประชาชนจองหุ้นกันมาก จนกระทั่งบริษัทการ-
บินไทย จำกัด ต้องใช้คอมพิวเตอร์คัดเลือก

แต่เมื่อเข้าตลาดหลักทรัพย์ หุ่นก็ร่วงเอีรวังเอา ดูเหมือนจะมีเพียงสัปดาห์เดียวเท่านั้น ที่ราคาหุ้นสูงกว่า 60 บาท หลังจากนั้นก็ขึ้น ๆ ลง ๆ แต่ก็ต่ำกว่า 60 บาท

วันที่เขียนบทความนี้ ราคาหุ้นแค่ 42-43 บาท เท่านั้น

พ้นจากเรื่องหุ้น ก็มีเรื่องครวัการบินไทย เรื่อง รองประธานกรรมการบริหารจะลาออก แต่ได้รับการ ขอร้องไม่ให้ออก และเรื่องสุดท้ายก็คือเรื่องการบริหาร

ขณะที่เขียนบทความนี้ ยังไม่ทราบว่า การบริหาร ของบริษัทการบินไทย จำกัด จะอยู่ที่กระทรวงคมนาคม ตามข้อเสนอใหม่ หรืออยู่ที่กระทรวงการคลัง ผู้ถือหุ้น สูงสุด ซึ่งเป็นผู้บริหารเดิม

เรื่องที่จะพูดถึงในวันนี้ ไม่ใช่เรื่องทั้งหมดดังที่ ได้กล่าวแล้ว

แต่เรื่องเป็นข้อขัดแย้งโดยสารเครื่องบินจากบริษัท การบินไทย จำกัด

โดยเฉพาะข้าราชการที่เดินทางไปราชการต่างประเทศ

เรื่องถูกเรื่องแพงเอาไว้พูดกันทีหลัง แต่ตอนนี้จะ ขอเล่าความเป็นมาเสียก่อน

คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2519 ได้มีมติเห็นชอบตามข้อเสนอของกระทรวงการคลัง เกี่ยวกับการซื้อบัตรโดยสารเครื่องบินในการเดินทางไปต่างประเทศหลายประการ ที่สำคัญ ๆ เช่น

1. ให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการ ตลอดจนพนักงานของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่จะเดินทางไปราชการต่างประเทศ ซื้อบัตรโดยสารเครื่องบินจากบริษัทการบินไทย จำกัด แต่เพียงแห่งเดียว

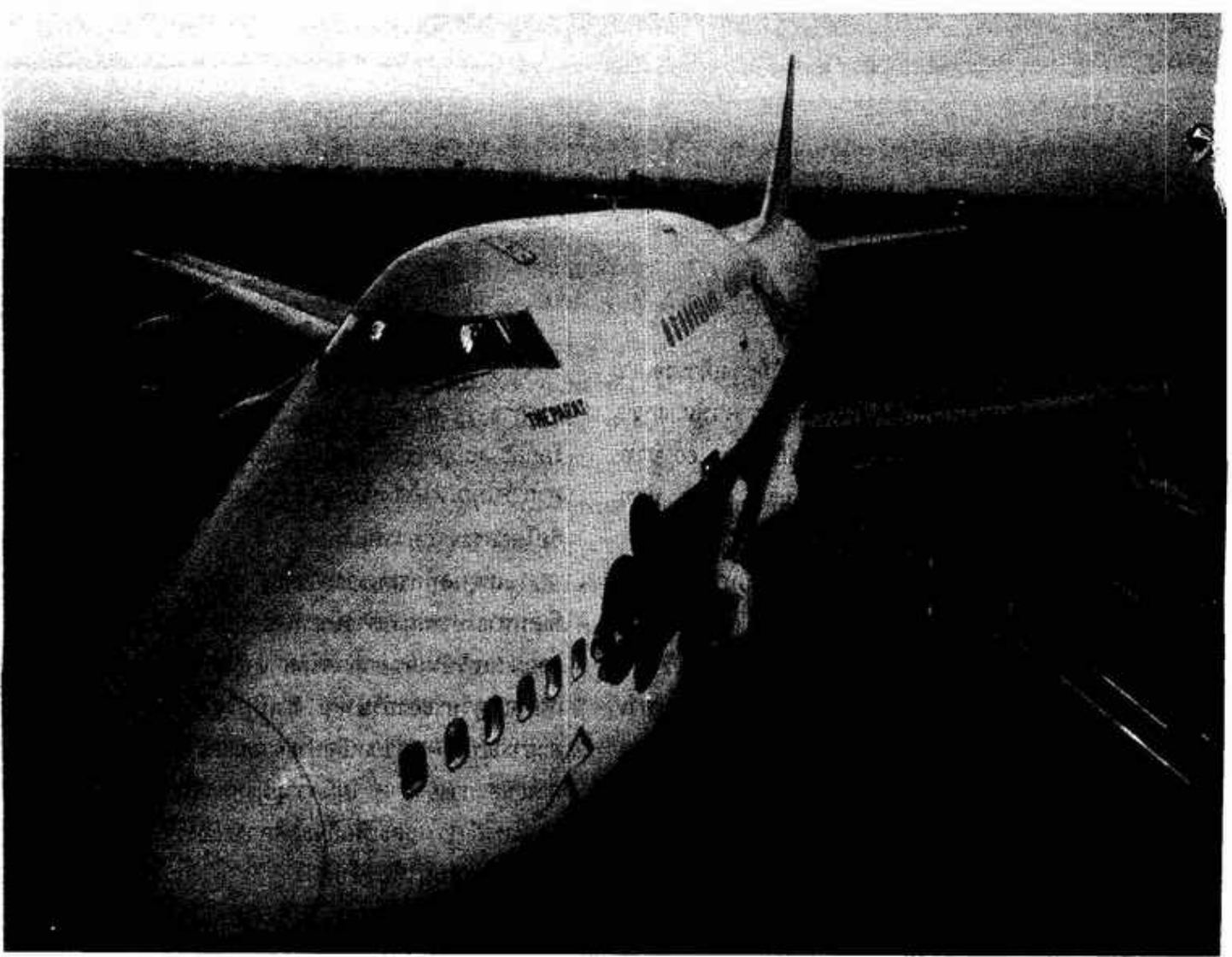
2. สำหรับกรณีที่ใช้เงินงบประมาณ ให้ซื้อบัตรโดยสารของการบินไทย โดยผ่านบริษัทเดินอากาศไทย จำกัด แต่กรณีที่ไม่ใช่เงินงบประมาณ เช่น กรณีที่รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ให้ซื้อโดยตรงจาก บริษัทการบินไทย จำกัด

3. บริษัทการบินไทย จำกัด จะให้ส่วนลดแก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ในอัตรา ร้อยละ 40 ของราคาปกติ ในกรณีที่ซื้อผ่านบริษัทเดินอากาศไทย จำกัด หรือในอัตราร้อยละ 44.8 ในกรณีที่ ซื้อโดยตรงจากการบินไทย

เหตุผลที่กระทรวงการคลัง เสนอให้ข้าราชการ ที่เดินทางไปราชการต่างประเทศซื้อบัตรโดยสารเครื่องบิน โดยผ่านบริษัทเดินอากาศไทย จำกัด ตามมติข้อ 2 ก็ เพื่อพยุงฐานะของบริษัทฯ ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจประเภท สาธารณูปโภค ช่วยเหลือประชาชนและราชการในด้าน การขนส่งทางอากาศ ไม่มีความมุ่งหมายที่จะดำเนินการ แสวงหากำไร และเพื่อที่จะลดภาระของรัฐบาลในการ จ่ายเงินอุดหนุนให้บริษัทฯ

ต่อมากระทรวงการคลัง ได้พิจารณาเห็นว่า บริษัท เดินอากาศไทย จำกัดอยู่ในฐานะที่จะช่วยตนเองได้ และ รัฐบาลก็ไม่ได้จัดสรรเงินอุดหนุนประจำปีให้แก่บริษัทฯ นอกจากนั้น บริษัทการบินไทย จำกัด เป็นรัฐวิสาหกิจ ที่รัฐบาลเป็นเจ้าของกิจการทั้งสิ้น ไม่มีบริษัทต่างประเทศ

ถือหุ้นร่วมอยู่ด้วยแล้ว จึงเห็นควรปรับปรุงหลักเกณฑ์ การซื้อบัตรโดยสารเครื่องบินในการเดินทางไปราชการ ต่างประเทศเสียใหม่ ดังนี้

1. ให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการ ตลอดจนพนักงานของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่จะเดินทางไปราชการต่างประเทศ ซื้อบัตรโดยสาร เครื่องบินจากบริษัทการบินไทย จำกัด แต่เพียงแห่งเดียว

2. ให้บริษัทการบินไทย จำกัด ให้ส่วนลดแก่ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ใน อัตราร้อยละ 45.4 ของราคาปกติ เว้นแต่การบินกับ บริษัทการบินต่างประเทศบางบริษัทที่ไม่อยู่ในวิสัยที่จะลดได้ ซึ่งบริษัทการบินไทย จำกัด จะต้องแจ้งให้ กระทรวงการคลังทราบและให้ความเห็นชอบก่อน

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2523 แล้วมีมติเห็นชอบกับข้อเสนอของกระทรวง การคลัง

ที่จริงข้าราชการไทย ใช้เงินงบประมาณไทย

ใช้เครื่องบินของสายการบินแห่งชาติของไทย เป็นเรื่อง ที่ถูกต้อง

โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีส่วนลดถึงร้อยละ 45.4 ของ ราคาปกติ

ย่อมประหยัดเงินงบประมาณของชาติได้ทางหนึ่ง แต่ความเป็นจริงไม่ใช่เช่นนั้น

ได้ส่วนลดถึงร้อยละ 45.4 ของราคาปกติของบริษัท การบินไทย จำกัด แต่ราคายังแพงกว่าซื้อบัตรโดยสาร เครื่องบินจากบริษัทการบินอื่น

ทำให้ส่วนราชการต่างๆ ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณ ซื้อบัตรโดยสารเครื่องบินเพื่อให้ข้าราชการเดินทางไป ราชการต่างประเทศ โดยใช่เหตุ

จะว่าบริษัทการบินไทย จำกัด เป็นรัฐวิสาหกิจ หรือพูดอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นสมบัติของราชการ

เงินไหลจากกระเป๋าชาวยุโรปเข้ากระเป๋าชาวยุโรป หรือไหลจากกระเป๋าชาวยุโรปเข้ากระเป๋าชาวยุโรป ก็ไม่ถูกต้องนัก

เพราะขณะนี้ บริษัทการบินไทย จำกัด ไม่ได้เป็น

รัฐวิสาหกิจ ที่รัฐบาลเป็นเจ้าของกิจการทั้งสิ้นแต่เพียงผู้เดียว

แต่เอกชนหรือประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของแล้ว จากการทำหุ้นบริษัทการบินไทย จำกัด เข้าตลาดหลักทรัพย์

ปัจจุบัน ใคร ๆ ก็เป็นเจ้าของบริษัทการบินไทย จำกัด ได้ แม้ว่าหุ้นส่วนจำนวนมากจะเป็นของรัฐบาลก็ตาม

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐบาลได้สนับสนุนส่งเสริมให้มีการค้าเสรี

ตามความเข้าใจของ "เทอร์โบ" นั้น การค้าเสรีหมายถึง ผู้ซื้อมีโอกาสได้ซื้อของหรือบริการในราคาที่จะถูกกว่าหรือดีกว่า

กรณีการซื้อบัตรโดยสารเครื่องบินในการเดินทางไปราชการต่างประเทศก็น่าจะเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ใหม่

โดยการใช้หลักเกณฑ์เดิมนั้นแหละ เพราะดังที่กล่าวมาแล้วว่า ข้าราชการไทยใช้งบประมาณไทยควรเดินทางด้วยสายการบินไทย

แต่มีข้อยกเว้นว่า หากส่วนราชการใดสามารถซื้อบัตรโดยสารเครื่องบินจากบริษัทการบินอื่นได้ถูกกว่าของบริษัทการบินไทย จำกัด ซึ่งให้ส่วนลดแล้ว ก็ให้ซื้อจากบริษัทอื่นได้

ทั้งนี้ให้แนบใบเสนอราคาของบริษัทการบินไทย จำกัด ประกอบการพิจารณาเบิกจ่ายเงินด้วย

การดำเนินการเช่นนี้ ได้ประโยชน์หลายประการ เช่น

ประการแรก หากส่วนราชการซื้อบัตรโดยสารที่ถูกกว่าบริษัทการบินไทย จำกัด ได้ก็จะประหยัดเงินงบประมาณ สามารถนำงบประมาณที่เหลือไปใช้ประโยชน์ในราชการอย่างอื่นได้

ประการที่สอง เงินของทางราชการไม่ได้ใช้เพื่อค้ำจุน อุดหนุนบริษัทการบินไทย จำกัดซึ่งขณะนี้เจ้าของไม่ใช่รัฐบาลแต่เพียงผู้เดียวแล้ว แต่เป็นทั้งของรัฐและ

เอกชน

ประการสุดท้าย บริษัทการบินไทย จำกัด จะต้องแข่งขันกับบริษัทการบินอื่นให้ได้เพื่อความอยู่รอดของบริษัท รวมทั้งกำไรของผู้ถือหุ้น

ก็เห็นว่า กระทรวงการคลัง คงจะรับความคิดเห็นนี้ได้ และหวังว่าคงจะมีการเปลี่ยนแปลงมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องนี้ในเร็ววันนี้

